

gemeente
Goeree-Overflakkee

PROGRAMMABEGROTING 2015

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief.....	1
Overzicht samenstelling raad.....	7
Overzicht samenstelling en portefeuillevreiding college van B&W.....	9
Leeswijzer.....	11
DEEL 1: BELEIDSBEGROTING	
PROGRAMMA'S	
Programma 0 Algemeen Bestuur.....	17
Programma 1 Openbare Orde en Veiligheid.....	23
Programma 2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat.....	29
Programma 3 Economische Zaken.....	35
Programma 4 Onderwijs.....	41
Programma 5 Cultuur en Recreatie.....	45
Programma 6 Sociale Voorzieningen en Maatschappelijke Dienstverlening.....	51
Programma 7 Volksgezondheid en Milieu.....	59
Programma 8 Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting.....	65
Programma 9 Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien.....	69
DEEL 2: PARAGRAFEN	
Paragraaf Bedrijfsvoering.....	75
Paragraaf Financiering inclusief EMU saldo.....	87
Paragraaf Grondbeleid.....	93
Paragraaf Lokale Heffingen.....	99
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen.....	105
Paragraaf Verbonden Partijen.....	111
Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.....	133
DEEL 3: FINANCIËLE BEGROTING	
Uitgangspunten begroting 2015.....	141
Overzicht van baten en lasten per programma.....	145
Overzicht van de incidentele baten en lasten.....	147
Investeringsplanning 2015-2018 inclusief nieuw beleid.....	149
Toelichting investeringen 2015-2018.....	151
Boekwaarde bestaande investeringen.....	157
Toelichting voorstel reserves en voorzieningen.....	159
Overzicht reserves.....	161
Toelichting mutaties reserves 2015-2018.....	165
Overzicht voorzieningen.....	169
Toelichting mutaties voorzieningen 2015-2018.....	173
Vaststelling programmabegroting.....	177
BIJLAGEN	
Bijlage 1: Kerngegevens.....	181
Bijlage 2: Algemene Uitkering.....	183
Bijlage 3: Begrippenlijst.....	185

Gemeenteraad van Goeree-Overflakkee
Postbus 1
3240 AA MIDDELHARNIS

Registratienummer : Z -14-28028 / 3543
Agendanummer :
Portefeuillehouder : Wethouder Trouwborst
Raadsvergadering : 13 november 2014
Behandelaar : P.D. van den Doel
Bijlage(n) : diverse
Onderwerp : Programmabegroting
2015
Datum : 17 september 2014

Geachte raad,

Beslispunten

U wordt gevraagd:

- de begroting 2015 van de gemeente Goeree-Overflakkee vast te stellen;
- de 1^e begrotingswijziging 2015 vast te stellen;
- in te stemmen met het bezuinigingsplan 2015-2018.

Inleiding

Nederland herstelt langzaam van de crisis. Export, bedrijfsinvesteringen en consumptie vertonen een stijgende lijn. De economie groeit in 2015 naar verwachting met 1,25%. Het herstel is echter broos. Ook vormen de internationale ontwikkelingen een risico. Verder is de werkloosheid nog onverminderd hoog. De aanpak hiervan is een topprioriteit van het kabinet. In de Miljoenennota 2015 kiest het kabinet voor het evenwicht tussen herstel van de koopkracht en het verder op orde brengen van de overheidsfinanciën. Daarnaast zijn er gerichte maatregelen om de economie meer te laten groeien, werkgelegenheid te stimuleren en een antwoord te bieden op opgelopen internationale spanningen.

De minister van Financiën, Jeroen Dijsselbloem, sprak bij het aanbieden van de miljoenennota van een behoedzame begroting. *'Met oog voor de lasten van burgers en bedrijven. We staan er beter voor, maar we zijn er nog niet'*. Deze woorden zijn onverkort ook van toepassing op de programmabegroting van de gemeente Goeree-Overflakkee die voor u ligt.

Zoals elk jaar is ook deze begroting onder de nodige tijdsdruk tot stand gekomen. Ons college heeft samen met het management en de ambtelijke organisatie hard gewerkt om te komen tot een sluitende begroting. Tijdens de behandeling van de voorjaarsnota 2014 is vermeld dat aanvullende bezuinigingen onontkoombaar zijn om te kunnen voldoen aan de eis van de provincie om de begroting vanaf 2016 structureel sluitend te krijgen. De voorgestelde bezuinigingen treft u aan in het bezuinigingsplan 2015-2018.

Begrotingsresultaat

Er is rekening gehouden met de kaders en nieuwe wensen zoals opgenomen in de voorjaarsnota 2014, de haalbare bezuinigingsmaatregelen en de doorvertaling van areaalontwikkelingen. Het volgende meerjarig beeld van het begrotingsresultaat kan worden gegeven:

	2015	2016	2017	2018
Baten	129.831.300	129.881.300	127.395.400	123.262.000
Lasten	124.815.300	129.104.900	124.593.700	120.589.900
Saldo voor bestemming	- 5.016.000	- 776.400	- 2.801.700	- 2.672.100
Af: Mutaties reserves	- 5.288.000	708.600	- 1.203.700	- 697.100
Saldo na bestemming	272.000	- 1.485.000	- 1.598.000	- 1.975.000
Bij: Bezuinigingsvoorstellen college	324.900	1.631.700	1.832.600	1.979.900
Saldo na bezuinigingen	596.900	146.700	234.600	4.900
Af: Toevoegen aan de algemene reserve	596.900	146.700	234.600	4.900
Uiteindelijk saldo	0	0	0	0

Tijdens de behandeling van de voorjaarsnota 2014 is bekend gemaakt dat we opnieuw worden geconfronteerd met bezuinigingen. Op dat moment was het tekort becijferd op ongeveer € 3 miljoen per jaar. Na de voorjaarsnota 2014 zijn in deze begroting bijstellingen doorgevoerd naar aanleiding van diverse ontwikkelingen. Deze bijstellingen worden in het bezuinigingsplan 2015-2018 uitvoerig toegelicht. Door deze bijstellingen is het tekort (lees: saldo na bestemming) richting 2018 afgenomen tot afgerond € 2 miljoen. De gemeente ontkomt er dus niet aan om tot aanvullende ombuigingsmaatregelen over te gaan.

Bezuinigingsplan 2015-2018

Om het tekort terug te dringen heeft ons college in nauwe samenwerking met de organisatie een aantal bezuinigingsmaatregelen als voorstel opgesteld. Deze treft u aan in het bezuinigingsplan 2015-2018 dat is toegevoegd aan deze begroting. In onderstaand overzicht zijn, per hoofdthema van het coalitieakkoord, de totaalbedragen van de voorgestelde ombuigingen opgenomen. In het bezuinigingsplan 2015-2018 wordt ook hier uitvoerig op ingegaan.

Hoofdthema coalitieakkoord	2015	2016	2017	2018
Leefbaarheid	77.000	233.000	308.900	380.200
Jong en oud	202.900	826.900	951.900	951.900
Economie	0	0	0	0
Organisatie/financiën	45.000	571.800	571.800	647.800
Subtotaal	324.900	1.631.700	1.832.600	1.979.900

Aan de hand van de bezuinigingsvoorstellen kan de begroting tot en met 2018 sluitend worden gemaakt. Voorgesteld wordt om de gepresenteerde overschotten (lees; saldo na bezuinigingen) toe te voegen aan de algemene reserve. Belangrijk is dat de solvabiliteitspositie van de gemeente sterker wordt. Daarnaast is vorig jaar, bij het vaststellen van het bezuinigingsplan 2014-2017, de jaarschijf 2015 van de begroting sluitend gemaakt door een onttrekking aan de algemene reserve. Deze onttrekking is een bestanddeel van het huidige positieve saldo.

Monitoring Bezuinigingsplan 2014-2017

In de Voorjaarsnota 2014 is een complete monitoring weergegeven van alle bezuinigingsdossiers zoals opgenomen in het in 2014 vastgestelde bezuinigingsplan. Het merendeel van de bezuinigingen is haalbaar en ligt op koers. Een aantal bezuinigingen behoeven aandacht om te kunnen bepalen of deze al dan niet haalbaar zijn. De betreffende dossiers worden nader toegelicht in het bezuinigingsplan 2015-2018 onder paragraaf 2.4.

Nieuw beleid

Uw raad heeft in de vergadering van 27 juni 2013 tijdens de behandeling van de kadernota de motie aangenomen om vanaf 2014 jaarlijks een miljoen extra te reserveren voor het ontwikkelen van nieuw beleid. De uitwerking van deze motie is apart verwerkt in de investeringsplanning 2015-2018. Deze planning is opgenomen onder deel 3 Financiële begroting.

Overige onderwerpen

Decentralisaties Sociaal Domein

De landelijke overheid draagt verantwoordelijkheden en (bezuinigde) budgetten met ingang van 1 januari 2015 over aan de gemeenten, op de volgende onderdelen:

- Extramurale begeleiding (decentralisatie AWBZ);
- Jeugdzorg (Passend Onderwijs);
- Toeleiding naar werk (Participatiewet).

Dit betreft een grote wijziging binnen het sociale domein, met een flinke impact voor inwoners. Bovendien vraagt dit forse inspanningen van gemeenten om deze taken verantwoord vorm te geven.

Budget nieuw sociaal domein

Volgens de meest recente gegevens worden met ingang van 2015 de navolgende nieuwe budgetten aan de gemeente Goeree-Overflakkee verstrekt:

Nieuwe middelen op basis van septembercirculaire 2014		Procentueel	Raming 2015
1	Jeugdhulp	60,5%	€ 9.434.000
2	AWBZ --> Wmo	39,5%	€ 6.167.000
Totaal nieuwe middelen		100,00%	€ 15.601.000

Op het gebied van passend onderwijs gaat de bekostiging naar onderwijsinstellingen.

De Participatiewet brengt geen nieuwe middelen met zich mee. Er is zelfs sprake van een voortzetting van een reeds eerder ingezet landelijk beleid om aan gemeenten minder budget beschikbaar te stellen voor re-integratieactiviteiten en de kosten die verbonden zijn aan de uitvoering van de WSW. Het totale gemeentelijk budget voor uitvoering van de Participatiewet bedraagt € 6.329.000.

Transitie en transformatie

- Transitie

De gemeente Goeree-Overflakkee bereidt zich intensief voor op de overdracht van de verantwoordelijkheden met bijbehorende werkzaamheden. Deze voorbereiding wordt 'Transitie' genoemd.

- Transformatie

De landelijke overheid vraagt veel van gemeenten. Enerzijds worden gemeenten verantwoordelijk en krijgen zij minder budget mee. Anderzijds geldt dat inmiddels op landelijk niveau eisen worden gesteld om te voorkómen dat reeds ingezette zorgtrajecten worden afgebroken, en zorgaanbieders zich langer kunnen voorbereiden op een nieuwe situatie en niet op 1 januari 2015 omvallen. Denk bijvoorbeeld aan het Transitiearrangement Jeugd. Tenslotte blijkt het erg lastig gemeenten te voorzien van duidelijke en eenduidige informatie over de concrete - per 1 januari 2015 over te dragen - zorginzet. Het is hierdoor dus niet mogelijk op 1 januari 2015 een *volstrekt* nieuw gemeentelijk sociaal domein te implementeren. Er zal doorontwikkeld moeten worden. Dit is de 'Transformatie'.

Financiële sturing

Naast inhoudelijke sturing is het ook noodzakelijk financieel grip op uitgaven te hebben binnen het bestaande en nieuwe gemeentelijke sociale domein te hebben. Hierom is gewerkt aan inzicht in inkomsten en te verwachten uitgaven. Op basis van eerdergenoemde onzekerheden vindt, zodra weer iets duidelijk wordt, voortdurend bijstelling plaats. Uitgangspunt is hierbij, tot het tegendeel blijkt, uit te gaan van de budgettaire ruimte die uw raad biedt, namelijk de nieuwe uitgaven te beperken tot de hoogte van de nieuwe inkomsten.

Algemene uitkering, miljoenennota

In de voorjaarsnota 2014 is vermeld dat we voor deze begroting voor lonen en prijzen uitgaan van de indexering zoals opgenomen in de meicirculaire Gemeentefonds 2014. Dit uitgangspunt is als kader gehanteerd en doorgevoerd in deze begroting. Voor wat betreft de berekening van de algemene uitkering uit het gemeentefonds hebben we op de valreep de uitkomsten van de septembercirculaire (gebaseerd op de Miljoenennota) meegenomen en verwerkt. De reden is dat de omvang van de algemene uitkering vanaf 2016 ten opzichte van de meicirculaire voor onze gemeente positief uitpakt. In relatie tot onze aanvullende bezuinigingsopgave vonden wij het gepast deze bijstelling mee te nemen. Ten opzichte van de berekening van de Meicirculaire zijn de ramingen bijgesteld met:

2015	€ 210.800 -/;
2016	€ 171.500 + ;
2017	€ 420.100 + ;
2018	€ 678.800 + .

Een berekening van de algemene uitkering treft u aan in bijlage 2 van de begroting.

Overige onderwerpen

Risico's/weerstandsvermogen

De jaarstukken 2013 gaven een beeld dat onze vermogenspositie zorgen baarde door de toenemende schulden en de afnemende reserves. Hier staat tegenover dat de grip op onze risico's is verbeterd doordat in 2013 de nodige beheersmaatregelen, met name op het gebied van de grondexploitaties, zijn getroffen. Ons weerstandsvermogen is in deze begroting op ruim voldoende becijferd. Dit komt onder andere doordat we beschikken over voldoende stille reserves die we gaan inzetten om onze vermogenspositie noodzakelijk te verstevigen. Hierbij moet u vooral denken aan ons vastgoedbestand. Meer informatie over de risico's en het weerstandsvermogen treft u aan in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Doorontwikkeling begroting, real-time verantwoord

De programmabegroting 2015, die thans voor u ligt, zal er vanaf 2016 anders uit gaan zien. De begroting wordt doorontwikkeld, hetgeen leidt tot een andere inrichting. De gedachte is de programma's te benoemen aan de hand van de vier hoofdthema's zoals genoemd in het coalitieakkoord. Vervolgens worden de vier programma's nader uitgewerkt in thema's en indicatoren (maatschappelijke effecten). Deze thema's zullen één op één gekoppeld worden aan de portefeuilleverdeling en ook worden aangesloten aan de gewenste organisatiestructuur. De aansluiting met de nog vast te stellen toekomstvisie alsmede nieuwe toekomstige ontwikkelingen kunnen vrij eenvoudig in de 'begroting nieuwe stijl' worden doorgevoerd.

Een andere ambitie is dat het papieren boekwerk van de begroting komt te vervallen en dat de begrotingsapp, als onderdeel van de pilot 'digitalisering Planning & Control-cyclus', hiervoor volledig in de plaats komt. Er wordt hard gewerkt aan deze pilot. De eerste fase is in 2014 behaald, te weten de totstandkoming van de begrotingsapp. De ambitie is dat deze app in de toekomst (binnen de raads- en collegeperiode) volledige real-time informatie bevat en ook toepasbaar wordt voor Windows en Android. Voor de invulling van de P&C-cyclus kan dit betekenen dat, in plaats van tussentijdse bestuursrapportages (voor- en najaarsnota), op een andere wijze gerapporteerd wordt aan uw raad. Momenteel wordt in samenspraak met de auditcommissie doorgesproken op welke momenten uw raad geïnformeerd wilt blijven worden c.q. wilt beraadslagen en besluiten.

Invoering modernisering vennootschapsbelasting

Vanaf 1 januari 2016 wordt de gemeente Goeree-Overflakkee belastingplichtig voor de Vennootschapsbelasting. Dit betekent dat we over alle activiteiten die wij 'als ondernemer' uitvoeren belasting moeten gaan betalen, behalve als er sprake is van een vrijstelling.

Het gaat dan over activiteiten voor de gemeentelijke haven, het zwembad in Stellendam, de uitgifte van parkeervergunningen en het beheer van sportaccommodaties. Zondermeer heeft deze wetswijziging een grote impact op onze organisatie en zeker ook op de gemeentebegroting vanaf 2016.

Het is duidelijk dat het hier gaat om activiteiten die de gehele gemeentelijke organisatie raken. We gaan alle activiteiten die het betreft in beeld brengen, de consequenties inventariseren en beoordelen hoe deze activiteiten fiscaal het meest gunstig kunnen worden uitgevoerd. Dus met zo laag mogelijke kosten voor de gemeente.

Samenvattend

Dankzij gezamenlijke inspanning ligt er een begroting waarin elke jaarschijf sluit. Er ligt een begroting waarmee we in 2015 aan de slag kunnen. Uitdagingen te over. Zonder de andere beleidsterreinen te kort te willen doen zal vooral het verder implementeren en uitvoeren van de decentralisaties binnen het sociale domein een belangrijke plaats in gaan nemen. Ondanks de kwetsbare vermogenspositie beschikken we over voldoende weerstandsvermogen om risico's op te kunnen vangen.

Wij zien uit naar een goede discussie met betrekking tot de behandeling van deze begroting.

Bijlagen:

Programmabegroting 2015
Bezuinigingsplan 2015-2018
Begrotingswijziging 1^e 2015

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Goeree-Overflakkee,
secretaris, burgemeester,
drs. B. Marinussen   mr. A. Grootenboer-Dubbelman

Overzicht samenstelling raad

Gemeenteraad Goeree-Overflakkee, samenstelling				
Achternaam	Voor- letters/naam	Partij	Functie	Datum ingang
Grootenboer-Dubbelman	A. (Ada)		burgemeester	3 september 2013
van Dam	C.J. (Kees)	S.G.P.	raadslid (fractievoorzitter)	2 januari 2013
van der Boom	M. (Rien)	S.G.P.	raadslid	2 januari 2013
Breederveld	P. (Pieter)	S.G.P.	raadslid	2 januari 2013
Grinwis	C.G.M. (Corné)	S.G.P.	raadslid	2 januari 2013
Grinwis	P.C. (Peter)	S.G.P.	raadslid	2 januari 2013
van Gulp	A.T. (Adrie)	S.G.P.	raadslid	2 januari 2013
Ju	H.C. (Erik)	S.G.P.	raadslid	2 januari 2013
Markwat	D.A. (Daan)	S.G.P.	raadslid	2 januari 2013
Slootweg	G. (Gert)	S.G.P.	raadslid	2 januari 2013
Osinga	R. (Rein)	V.V.D.	raadslid (fractievoorzitter)	2 januari 2013
van der Meer	H. (Henk)	V.V.D.	raadslid	2 januari 2013
Rijkerkerk-Andriessen	A.J. (Addy)	V.V.D.	raadslid	2 januari 2013
Trommel	C.W. (Cornelis)	V.V.D.	raadslid	2 januari 2013
Eijkenduijn	J.W. (Jaap Willem)	P.v.d.A.	raadslid (fractievoorzitter)	2 januari 2013
Grinwis	C. (Cees)	P.v.d.A.	raadslid	2 januari 2013
t Hoen	P.W. (Petra)	P.v.d.A.	raadslid	2 januari 2013
Keuker	P. (Peter)	P.v.d.A.	raadslid	2 januari 2013
de Rover	R.A. (Ron)	C.U.	raadslid (fractievoorzitter)	2 januari 2013
Kievit	J.W. (Joop)	C.U.	raadslid	2 januari 2013
Pipping	C.M. (Conny)	C.U.	raadslid	2 januari 2013
Tuk	E. (Bert)	C.U.	raadslid	2 januari 2013
van Papeveld	R. (Robert)	C.D.A.	raadslid (fractievoorzitter)	2 januari 2013
Both-Verhoeven	T.C. (Tea)	C.D.A.	raadslid	2 januari 2013
Pijl	D. (Dirk)	C.D.A.	raadslid	2 januari 2013
Vreugde	B.P.M. (Binic)	Vitale Kernen Goeree-Overflakkee	raadslid (fractievoorzitter)	2 januari 2013
Heintjes	W.P.M. (Willy)	Vitale Kernen Goeree-Overflakkee	raadslid	2 januari 2013
de Vos	J. (Johan)	Vitale Kernen Goeree-Overflakkee	raadslid	2 januari 2013
van Alphen	A. (Aat)	Eiland van Vrijheid	raadslid (fractievoorzitter)	2 januari 2013
Maliepaard	R. (Rob)	Goeree-Overflakkee Samen	raadslid (fractievoorzitter)	2 januari 2013

Overzicht samenstelling en portefeuillevreiding college van B&W

Mevrouw A. Grootenboer-Dubbelman, burgemeester

Regionale en bestuurlijke samenwerking
Openbare orde en (integraal) veiligheidsbeleid
Handhavingsbeleid
Drank- en horecabeleid (w.o. vergunningen)
Coördinatie beleid
Bestuurlijke vernieuwing
Facilitaire zaken en archief
Dienstverlening (Klantcontactcentrum) en ICT
Bestuurs- en kabinetszaken (w.o. Juridische zaken)
Voorlichting en communicatie
Burgerzaken (bevolkingsadministratie, identiteitspapieren en verkiezingen)
Internationale aangelegenheden (w.o. jumelage)

De heer F.J. Tollenaar (SGP): wethouder economie, arbeidsmarkt en onderwijs

1e loco-burgemeester
Verantwoordelijk voor de dorpskernen: Middelharnis, Sommelsdijk en Herkingen

Economische zaken, incl. vestigingsbeleid
Windenergie
Recreatie & Toerisme, incl. VVV
Onderwijs
Arbeidsmarkt, inclusief Sociale werkvoorziening
Bedrijventerreinen
Standplaatsen en weekmarkten

De heer P.J. Koningswoud (SGP): wethouder ruimte, wonen en leefbaarheid

5e loco-burgemeester
Verantwoordelijk voor de dorpskernen: Stellendam, Nieuw-Tonge en Ooltgensplaat

Ruimtelijke ordening / ontwikkeling (w.o. coördinatie Integraal ruimtelijk programma Goeree-Overflakkee en Noordrand)
Volkshuisvesting (planning, beleid, woonruimteverdeling en woonwagenebeleid)
Bouwzaken, inclusief welstand en bouw- en woningtoezicht
Archeologie
Cultureel erfgoed
Monumentenbeleid
Leefbaarheid en Milieu
Kleine kernenbeleid/dorpsraden

Overzicht samenstelling en portefeuillevindeling college van B&W

De heer M. Trouwborst (VVD): wethouder financiën, verkeer en vervoer

2e loco-burgemeester

Verantwoordelijk voor de dorpskernen: Oude-Tonge, Melissant en Stad aan 't Haringvliet

Financiën (beleids- en beheersinstrumentarium, planning & control en beleid)

Belastingen

Deelnemingen

Grondbeleid

Inkoop

Personeel en organisatie

Gemeentelijke eigendommen

Accommodatiebeleid/-beheer

Verkeer en vervoer (openbaar vervoer, verkeersveiligheid, bereikbaarheid en ontsluiting, infrastructuur)

De heer G. de Jong (ChristenUnie): wethouder sociale zaken, welzijn en cultuur

3e loco-burgemeester

Verantwoordelijk voor de dorpskernen: Ouddorp en Den Bommel

Sociale zaken

Welzijn (w.o. volwasseneneducatie, bibliotheek, peuterspeelzalen, kinderopvang, subsidies)

Wet Werk en Bijstand, incl. minimabeleid en participatiebeleid

Maatschappelijke zaken, onder meer Wmo

Gehandicaptenbeleid en –zorg

Kunst en cultuur

Volksgezondheid

Jeugdbeleid

Ouderenbeleid

Mediabeleid

Sport

De heer A.J. van der Vlugt (CDA): wethouder innovatie, landbouw en visserij, openbare werken en water, gebiedsmarketing en evenementen

4e loco-burgemeester

Verantwoordelijk voor de dorpskernen: Dirksland, Achthuizen en Goedereede

Innovatie en duurzaamheid (waaronder getijdencentrale)

Landbouw en visserij

Gebiedsmarketing (w.o. evenementenbeleid- en uitvoering)

Beheer Buitenruimte (wegen, straten, straatmeubilair en -verlichting, kunstwerken, riolering, groenvoorziening, onderhoud parken, plantsoenen en begraafplaatsen)

Waterstaat en havens (w.o. kwalitatief- en kwantitatief waterbeheer)

Zuidwestelijke delta (incl. "Waterpoort")

Leeswijzer

De beleidsbegroting bestaat conform de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) uit het programmaplan en de paragrafen. Het programmaplan bestaat uit de voornemens met betrekking tot realisatie van de programma's. De programma's in deze begroting 2015 zijn vooralsnog ingericht conform de inrichting van het BBV. Dit geeft gevoelsmatig soms een onlogische clustering van taakvelden. Het BBV staat een andere indeling toe. In 2014 is gestart om te komen tot een doorontwikkeling van de begroting waarin aan uw raad zal worden voorgesteld te kiezen voor een begrotingsindeling die beter aansluit op het coalitieakkoord alsmede de portefeuillevverdeling. Met het programmaplan wordt antwoord gegeven op drie W-vragen in de vorm van:

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wat mag het kosten?

In het Programmaplan worden per programma de volgende indeling gehanteerd:

Inhoud programma

Hier wordt aangegeven waar de gemeente voor staat en voor gaat. Getracht is om dit op een zo kernachtige en pakkende manier te omschrijven.

Kaderstellende beleidsnota's

Hier worden de van belang zijnde beleidsdocumenten genoemd, waarbij we volstaan met het noemen van het betreffende document. Deze documenten zijn ook te vinden op de internetsite www.goeree-overflakkee.nl. Ook kunt u deze documenten raadplegen via de begrotingsapp.

Doelenboom

De doelstellingen en activiteiten / prestaties worden voor elk thema binnen het programma met een zogenaamde doelenboom schematisch gepresenteerd. Bij het bepalen van de thema's is zoveel mogelijk rekening gehouden met de speerpunten uit het coalitieakkoord "**samen** voor een **sterk** eiland".

De eerste W-vraag, wat willen we bereiken?

Bij ieder programmaonderdeel worden doelstellingen geformuleerd. Waar mogelijk zijn de doelstellingen SMART gemaakt, dat wil zeggen Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden.

De tweede W-vraag, wat gaan we ervoor doen?

Om doelstellingen te realiseren zijn producten, voorzieningen, diensten, projecten of andere activiteiten nodig. In dit onderdeel wordt aangegeven met welke prestaties de doelstellingen moeten worden bereikt. Ook dit sluit weer aan op de doelstellingen. Belangrijk hierbij is dat er geen doelen worden beschreven zonder activiteiten en geen activiteiten zonder doelen! Zo is steeds de consistentie bewaakt. Het gaat hier overigens niet om alle activiteiten. Uitsluitend de activiteiten die er uitspringen en een belangrijke bijdrage leveren aan de doelen en/of die in de maatschappelijke belangstelling staan. Dat wil uiteraard niet zeggen dat activiteiten die een wat meer regulier karakter hebben niet van belang zijn.

Leeswijzer

Indicatoren

De doelstellingen worden voor elk programmaonderdeel zoveel mogelijk meetbaar gemaakt met indicatoren. Dit kunnen effectindicatoren en prestatie-indicatoren zijn. Een effectindicator geeft aan in hoeverre de doelstelling is bereikt, een prestatie-indicator zegt iets over de inspanning van de gemeente, bijvoorbeeld aantallen aanvragen voor bijstand. Als onderdeel van de doorontwikkeling van de begroting zal ook aandacht worden geschonken aan het verder concretiseren van de indicatoren door deze te koppelen aan een norm als te behalen maatschappelijk effect.

De derde W-vraag, Wat mag het kosten?

Vervolgens wordt aangegeven wat de uitvoering van het programma kost voor de uit te voeren activiteiten c.q. projecten. De gemeenteraad besloot op 27 juni 2013 structureel één miljoen euro (exclusief jaarlijkse indexering) te reserveren voor het ontwikkelen van nieuw beleid. Een overzicht hiervan treft u aan achter de investeringsparagraaf 2015-2018.

Per programma is aangegeven welke exploitatie- en kapitaallasten als nieuw beleid/investeringen zijn aangemerkt. Daarnaast richten de programma's zich op activiteiten die betaald worden uit reguliere middelen. Daarvan zijn per product de lasten en baten over 2015 weergegeven.

Bij de vaststelling van het bezuinigingsplan 2014, gelijktijdig met de begroting 2014, is tot diverse bezuinigingsmaatregelen besloten, die verwerkt zijn in de begroting 2015. Per programma is een specificatie van de verwerkte bezuinigingsmaatregelen opgenomen gesplitst naar maatregelen met een structureel c.q. een incidenteel effect.

Paragrafen

De paragrafen geven een dwarsdoorsnede vanuit een bepaald perspectief en gaan beleidsmatig in op beheersaspecten. Het doel van de paragrafen is om hier de onderwerpen, die verspreid in de begroting staan, gebundeld weer te geven. De inhoud van de paragrafen geeft kort weer wat met betrekking tot het onderwerp van de bewuste paragraaf is vastgelegd in verordeningen en/of nota's.

De volgende paragrafen zijn opgenomen:

- Bedrijfsvoering;
- Financiering inclusief EMU saldo;
- Grondbeleid.
- Lokale heffingen;
- Onderhoud kapitaalgoederen;
- Verbonden partijen;
- Weerstandsvermogen;

Financiële begroting

In de financiële begroting wordt een meerjarig overzicht de baten en lasten per programma en een overzicht van de (incidentele) baten en lasten gepresenteerd. Verder treft u een overzicht van de investeringsplanning 2015-2018 aan, alsmede een overzicht van het verloop van de boekwaarden van de bestaande investeringen. Tot slot is een overzicht van het meerjarig verloop van de reserves en voorzieningen opgenomen.

Bijlagen

Onder de bijlagen is een overzicht van de kerngegevens van de gemeente Goeree-Overflakkee opgenomen alsmede een specificatie van de algemene uitkering. Tot slot is een overzicht van de financiële begrippen en afkortingen opgenomen.

DEEL 1: BELEIDSBEGROTING

PROGRAMMA'S

Programma 0 - Algemeen Bestuur

Portefeuillehouder: **A. Grootenboer-Dubbelman / M. Trouwborst**

Inhoud programma

De contourenschets dient als onderlegger voor de per 1 januari 2013 ontstane nieuwe gemeente Goeree-Overflakkee. In deze contourenschets is de volgende (globale) visie gedefinieerd.

De gemeente Goeree-Overflakkee is een vitale gemeente die haar kansen grijpt en uitdagingen weet te gebruiken vanuit de eigen sociaal-culturele identiteit.

De gemeente Goeree-Overflakkee moet een slagvaardige gemeente voor een sociaal economisch vitaal eiland worden. Dit is onderwerp van de maatschappelijke agenda die door het bestuur wordt onderschreven en een product vormt van het maatschappelijk middenveld.

De gemeente werkt actief samen met ondernemers, marktpartijen, maatschappelijke organisaties en andere bestuursorganen.

Op dit moment wordt gewerkt aan het opstellen van een nieuwe eilandelijke toekomstvisie. Deze visie wordt eind 2014 vastgesteld. Deze visie is, met uitzondering van de al bekende onderwerpen, nog niet doorvertaald in de begroting.

Dit programma omvat onderdelen als dienstverlening aan de burger, samenwerking met de samenleving, bestuurlijke en ambtelijke organisatie.

Kaderstellende beleidsnota's

Bestuurlijke kaders:

Contourenschets

Coalitieakkoord '**samen** voor een **sterk** eiland'

Dienstverleningsconcept gemeente Goeree-Overflakkee

Doelenboom

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

1 Verkleinen van de kloof tussen inwoners en lokale overheid en versterken van onderling vertrouwen.
Wanneer willen we dit bereikt hebben? doorlopend

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Investeren in contact met samenleving.

1-1 Direct contact met de maatschappelijke omgeving, zoals dorpsvertegenwoordigingen.

1-2 Betrokkenheid en samenwerking met inwoners, dorpsvertegenwoordigers en maatschappelijke partners, bij beleidsontwikkeling.

1-3 Ontwikkelen en verbeteren van de directe leefomgeving via kern- en buurtgericht werken.

1-4 Investeren in de leefgemeenschappen van kernen en buurten.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Waarderingscijfer oordeel inwoner: over invloed als kiezer	5,6	n.n.b.	Waar staat je gemeente
over goed gemeentebestuur	5,9	n.n.b.	

Programma 0 - Algemeen Bestuur

Portefeuillehouder: **A. Grootenboer-Dubbelman / M. Trouwborst**

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

2 De gemeente vormt dé ingang voor alle vragen van de overheid.
Wanneer willen we dit bereikt hebben? 2013-2015

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Kanaalsturing ten behoeve van een goede bereikbaarheid.

2-1	Balie
2-2	Telefoon
2-3	Internet / E-mail
2-4	Post
2-5	Personeel & Organisatie
2-6	ICT / Architectuur

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Rapportcijfer door inwoner in rol als klant	7,6	n.n.b.	Waar staat je gemeente
% Klantcontacten dat aan de balie afgehandeld kan worden. De koppelingen tussen de verschillende pakketten moeten ertoe dienen dat het KCC in 2015 op 80% van de vragen antwoord kan geven.	n.n.b.	80% (vanaf 2015)	KCC

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

3 Zelfbewuste bestuursstijl voor raad en college van B&W.
Wanneer willen we dit bereikt hebben? doorlopend

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Activiteiten om samenleving bij politiek te betrekken.

3-1	Regelmatig organiseren van werkbezoeken.
3-2	Voortzetten project Gast van de Raad in samenwerking met dorpsraden.
3-3	Voortzetten live uitzenden van raadsvergaderingen.
3-4	Voor bepaalde onderwerpen een hoorzitting organiseren.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Aantal bewonersavonden	3	3	
Aantal raadsvergaderingen (om de twee weken m.u.v. zomerreces)	22	22	raadsagenda

Programma 0 - Algemeen Bestuur

Portefeuillehouder: **A. Grootenboer-Dubbelman / M. Trouwborst**

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

4 Het opstellen van een breed gedragen toekomstvisie, met daarin verwoord de gewenste ontwikkelingsrichting voor Goeree-Overflakkee naar 2025, als leidraad voor de besluiten van de gemeenteraad en het college van B&W en eventueel externe partners.

Wanneer willen we dit bereikt hebben? 2015

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Activiteiten rondom toekomstvisie.

4-1 In 2014 schrijven van de visie. In 2014 ook een aantal presentatiebijeenkomsten met inwoners en stakeholders. Vaststelling toekomstvisie eind 2014/begin 2015.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Aantal informatieavonden, gebruikers panel, gesprekken met inwoners en verenigingen.	n.n.b.	n.n.b.	

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

5 De gemeente communiceert intern en extern pro-actief en laagdrempelig.

Wanneer willen we dit bereikt hebben? doorlopend

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Activiteiten rondom communicatie continueren/uitbouwen.

5-1 Uitvoering geven aan het communicatiebeleid.

5-2 Uitvoering geven aan de schrijfwijzer.

5-3 Eenduidigheid van de communicatie in woord en beeld.

5-4 Meer nadruk leggen op open en transparante communicatie.

5-5 Verder ontwikkelen van de digitale dienstverlening.

5-6 Inzet van sociale media uitbreiden.

5-7 Door ontwikkelen van website, digitaal loket en producten- en dienstencatalogus.

5-8 Vergroten van het communicatiebewustzijn bij medewerkers en bestuurders.

5-9 Uitbreiden van de communicatieadviesrol binnen de organisatie.

5-10 Communicatie vooraan in het proces krijgen door de communicatiediscipline in een vroeg stadium te betrekken in gemeentelijke en bestuurlijke processen.

5-11 Bewaken van de huisstijl van de gemeente.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Geen			

Programma 0 - Algemeen Bestuur

Portefeuillehouder: **A. Grootenboer-Dubbelman / M. Trouwborst**

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

6 Vergroten van de betrokkenheid bij doelgroepen en creëren van begrip en draagvlak voor de gemeente.

Wanneer willen we dit bereikt hebben? doorlopend

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Pro-actief belanghebbenden betrekken bij gemeentelijk beleid.

6-1 Stimuleren van tweerichtingscommunicatie, dialogiseren in plaats van informeren.

6-2 Actief mediabeleid invoeren.

6-3 Meer aansturen op interactieve bijeenkomsten.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Rapportcijfer inwoner in rol als partner	5,4	n.n.b.	Waar staat je gemeente

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

7 De ambtelijke organisatie dient compact, flexibel, efficiënt en passend te zijn bij de schaalgrootte van het eiland.

Wanneer willen we dit bereikt hebben? doorlopend

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Activiteiten rondom kwaliteit en kwantiteit organisatie.

7-1 De organisatie door ontwikkelen vanuit de maatschappelijke opgaven / taken passend binnen de financiële kaders.

7-2 Formatieomvang aan laten sluiten op de taken en het gewenste niveau van de dienstverlening.

7-3 Een selectieve vacaturestop instellen.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Een formatiereductie van een vastgestelde formatie (excl. begeleid werken) van 369 fte in 2013 naar 361 fte in 2015 (408,5 fte incl. begeleid werken).	369 (2013)	361	formatie-overzicht

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

8 Behouden van de zondagsrust.

Wanneer willen we dit bereikt hebben? doorlopend

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Beleid en kaders rond winkeltijden, evenementen en vergunningen.

8-1 Reguleren van evenementen op zondag (binnen wettelijke kaders).

8-2 Duidelijke kaders opnemen in de Winkeltijdenverordening (op basis van de Winkeltijdenwet).

8-3 Terughoudend omgaan met aanvragen voor vergunningen en ontheffingen voor zondagen.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Geen			

Programmabegroting 2015

gemeente
Goeree-Overflakkee

Programma 0 - Algemeen Bestuur

Portefeuillehouder:

A. Grootenboer-Dubbelman / M. Trouwborst

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

9	Terugdringen van de regeldruk.
	Wanneer willen we dit bereikt hebben? doorlopend
Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)	
Activiteiten terugdringen regeldruk.	
9-1	Betere regelgeving door goed uitvoerbare en flexibelere regels.
9-2	Een efficiënter toezicht op de naleving van regelgeving en het adequaat inrichten van werkprocessen.
9-3	Naast de vastgestelde Integrale Handhavingsnota 2014-2017 jaarlijks een handhavingsuitvoeringsprogramma vaststellen.
9-4	De werkprocessen verder verfijnen.
9-5	De effecten van (nieuw) in te voeren beleid vooraf in beeld brengen om de uitvoerings-, administratieve- en bestuurlijke lasten te beperken.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Aantal interne regelgevingen (beleidsregels, verordeningen, (onder)mandaten, aanwijzingsbesluiten, etc.)	260	n.n.b.	DMS
Oordeel inwoner over:			
duidelijkheid regels	6,6	n.n.b.	Waar staat je gemeente
ontbreken regels	5,7	n.n.b.	
tegenstrijdige regels	5,8	n.n.b.	
handhaving regels	5,9	n.n.b.	

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

10	Ruimte voor gewetensbezwaarde trouwambtenaren.
	Wanneer willen we dit bereikt hebben? doorlopend
Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)	
Benutten wettelijke ruimte.	
10-1	De huidige wettelijke ruimte benutten om gewetensbezwaarde trouwambtenaren te kunnen laten functioneren conform hun bezwaar.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Aantal Bijzondere Ambtenaren Burgerlijke Stand	29	29	KCC

Bezuinigingsmaatregelen 2015

(op basis van het in 2014 vastgestelde bezuinigingsplan)

Structureel

	beoogd 2015	haalbaar 2015
Bezuiniging personeel (2016: € 1.544.000, 2017 € 1.764.000)	€ 650.500	€ 650.500
Niet invullen vrijgekomen vacatures	€ 419.000	€ 419.000
Vrijval vacatureruimte (vanaf 2016: 507.000)	€ -	€ -
Proces huwelijksvoltrekkingen (vanaf 2016: € 40.000)	€ -	€ -

Incidenteel

Geen

Programmabegroting 2015

gemeente
Goeree-Overflakkee

Programma 0 - Algemeen Bestuur

Portefeuillehouder: A. Grootenboer-Dubbelman / M. Trouwborst

Wat mag het kosten?

Programma 0	2015	2016	2017	2018
Totaal Lasten	€ 4.627.600	€ 4.479.700	€ 4.413.400	€ 4.378.700
Totaal Baten	€ 886.800	€ 989.500	€ 901.900	€ 801.100
Saldo voor bestemming	€ 3.740.800	€ 3.490.200	€ 3.511.500	€ 3.577.600
Storting in reserves	€ -	€ -	€ -	€ -
Onttrekking aan reserves	€ -	€ -	€ -	€ -
Saldo na bestemming	€ 3.740.800	€ 3.490.200	€ 3.511.500	€ 3.577.600

Welke investeringen/nieuw beleid zijn voor dit programma nodig

(de hier genoemde bedragen zijn de kapitaal- en of exploitatielasten)

Omschrijving	2015	2016	2017	2018
Geen				

Overzicht onderliggende producten

Productnr.	Omschrijving	Lasten 2015	Baten 2015
6001010	Raad	€ 502.100	€ -
6001020	College van B&W	€ 843.100	€ -
6001030	Commissies	€ 24.900	€ -
6002010	Secretaris	€ 191.000	€ -
6002020	Bestuursondersteuning (secretariaat)	€ -	€ -
6002030	Voorlichting en communicatie	€ 96.600	€ -
6002040	Representatie	€ 39.700	€ -
6003010	Frontoffice burgerzaken	€ 1.929.700	€ 2.200
6003020	Verkiezingen	€ 99.500	€ -
6004010	Leges burgerzaken	€ 406.000	€ 884.600
6006010	Raadsondersteuning	€ 495.000	€ -
Totaal		€ 4.627.600	€ 886.800
Saldo programma voor bestemming			€ 3.740.800

Programma 1 - Openbare Orde en Veiligheid

Portefeuillehouder: **A. Grootenboer-Dubbelman**

Inhoud programma

Het programma OOV bevat de strategische inbedding en 'hoofdkeers' van het gemeentelijk veiligheidsbeleid. Deze vloeien voort uit het coalitieprogramma Samen voor een sterk eiland en de prioriteiten van het Integraal Veiligheidsbeleid.

Het uitgangspunt voor het programma is een veilige woon- en leefomgeving voor iedereen op Goeree-Overflakkee, met als ambities: het vasthouden van het huidige veiligheidsniveau, deze waar nodig versterken en het verbeteren van de veiligheidsbeleving.

Kaderstellende beleidsnota's

Bestuurlijke kaders:

- Startnotitie integrale veiligheid
- Coalitieakkoord '**samen** voor een **sterk** eiland'
- Horecabeleid Goeree-Overflakkee 2013
- Handhavingsprotocol Horeca Voorne-Putten en Goeree-Overflakkee
- Beleidsregels inzake coffeeshops en handhaving

Doelenboom

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

1	Bevorderen van een fijne en veilige woon-, werk en leefomgeving.	
	Wanneer willen we dit bereikt hebben?	doorlopend
Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)		
Activiteiten rond Nota Integrale Veiligheid.		
1-1	Samen met veiligheidspartners, maatschappelijk middenveld en inwoners een Nota Integrale Veiligheid opstellen.	
1-2	Nota Integrale Veiligheid concretiseren in een uitvoeringsprogramma met speerpunten/prioriteiten.	

Programma 1 - Openbare Orde en Veiligheid

Portefeuillehouder: **A. Grootenboer-Dubbelman**

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Positie veiligheidsniveau van de totaal 405 Nederlandse gemeenten. Hoe lager de positie des te veiliger is de gemeente.	in 2013: 351 in 2014: 321	321	Misdaadmeter AD (politiegegevens/Sociaal Cultureel Planbureau)
Onveiligheidsgevoelens. De cijfers tussen haakjes geven het gemiddelde aan van de gemeenten die deel uitmaken van de regio Rotterdam-Rijnmond: % inwoners GO dat zich <i>vaak onveilig</i> voelt % inwoners GO dat zich <i>wel eens onveilig</i> voelt % inwoners GO dat <i>zich weleens onveilig voelt in de eigen buurt</i>	2009: 1,2 (3,8) 2011: 1,0 (4,3) 2009: 17,1 (29,7) 2011: 16,0 (30,2) 2009: 9,3 (21,8) 2011: 10,6 (22,8)	9,3	Veiligheidsrapportage Rotterdam-Rijnmond
Oordeel inwoners over veiligheid in de buurt	6,9	n.n.b.	Waar staat je gemeente

Doelenboom

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

2 Bevorderen van de zelfredzaamheid van inwoners.

Wanneer willen we dit bereikt hebben? doorlopend

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Activiteiten rond het stimuleren en informeren van ketenpartners en inwoners, projectmatige aanpak rondom de jaarwisseling en activiteiten rond buurtpreventieteams.

2-1	Met ketenpartners initiatieven stimuleren en ondersteunen die bijdragen tot oplossingen voor conflicten en/of problemen rond veiligheid.
2-2	Het actief betrekken van inwoners, door hen te informeren, motiveren en mobiliseren.
2-3	Faciliteren van doelgerichte activiteiten rondom de jaarwisseling, in samenwerking met ketenpartners en inwoners (projectmatige aanpak).
2-4	Inzetten van doelgerichte participatie, zoals buurtpreventieteams in samenwerking met de politie.
2-5	Inzetten op uitbreiding van het aantal buurtpreventieteams.
2-6	Stimulering van samenwerking tussen de verschillende teams.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Aantal inwoners actief in buurtpreventieteams	ca. 200	220	Coalitie-akkoord
Aantal buurtpreventies binnen gem. GO	9	10	
Schadebedrag beperkt tot 10% onder het niveau van de jaarwisseling van 2012/2013	100%	90% van bedrag 2014	

Programma 1 - Openbare Orde en Veiligheid

Portefeuillehouder: **A. Grootenboer-Dubbelman**

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

3 Waakzaamheid en dienstbaarheid van de politie behouden/verbeteren.

Wanneer willen we dit bereikt hebben? doorlopend

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Activiteiten rond kwaliteit, functie en samenwerken politie.

3-1 Blijvend inzetten op voldoende beschikbaarheid van politie op Goeree-Overflakkee.

3-2 Inzetten op het behoud van een volwaardig politiebureau Sommelsdijk.

3-3 Stimuleren van een multifunctioneel gebruik van het politiebureau.

3-4 Gezamenlijke uitvoering van maatregelen op het gebied van veiligheid en leefbaarheid, door gemeente, politie en overige ketenpartners.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Uitvoering drie geprioriteerde thema's gemeenteblad 2013/2014	1	3	Gemeenteblad

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

4 Optimaliseren van de brandweezorg, geneeskundige hulpverlening, rampenbestrijding en crisisbeheersing (binnen de Wet veiligheidsregio's).

Wanneer willen we dit bereikt hebben? doorlopend

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Activiteiten rond brandweer(personeel) en rampen-, crisis- en veiligheidsbeleid.

4-1 In overleggen met het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio en de clustercommandanten op Goeree-Overflakkee aandacht vragen voor het brandweerpersoneel.

4-2 De burgemeester is een aantal keer per jaar aanwezig bij een korpsavond, oefenavond en/of wedstrijd.

4-3 In samenwerking met de Veiligheidsregio regionaal afstemmen en sluitende afspraken maken over gemeentelijke processen bij rampenbestrijding en crisisbeheersing.

4-4 Zorgen voor een effectief, efficiënt en goed opgeleid crisisbeheersingsteam.

4-5 Toezien op een passend (beleidsmatig, inhoudelijk, financieel) veiligheidsbeleid voor de gemeente.

4-6 Bevorderen van zelfredzaamheid van inwoners bij rampen en crisis.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Aantal vrijwilligers van de brandweer:			
Cluster Goeree	90	90	VRR
Cluster Overflakkee	109	109	
Mate van geoefendheid medewerkers gemeentelijke crisisorganisatie.	30%	80%	

Programma 1 - Openbare Orde en Veiligheid

Portefeuillehouder: **A. Grootenboer-Dubbelman**

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

5 Verder uitbouwen van samenwerking met ketenpartners op veiligheidsthema's.
Wanneer willen we dit bereikt hebben? doorlopend

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Activiteiten rond samenwerking op het gebied van veiligheid.

5-1 Regie voeren op actiever, slimmer en efficiënter samenwerken.

5-2 Professionele arrangementen en convenanten creëren met diverse ketenpartners.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Geen			

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

6 Sturen op naleving van regels op het gebied van leefbaarheid en veiligheid.
Wanneer willen we dit bereikt hebben? doorlopend

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Activiteiten rond handhavings- en preventiebeleid en activiteiten van Boa's rond voorlichting en handhaving.

6-1 Het accent verschuiven van handhaving naar een preventieve dienstverlenende rol door verbaliseren.

6-2 Naast de vastgestelde Integrale Handhavingsnota 2014-2017 jaarlijks een handhavingsuitvoeringsprogramma vaststellen.

6-3 Boa's actief inzetten om inwoners en ondernemers te informeren/voorlichten over veiligheidsvraagstukken en preventieve maatregelen.

6-4 Boa's actief laten handhaven op overtredingen die de leefbaarheid en veiligheid van de wijken bedreigen.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Geen			

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

7 Het in stand houden van veiligheid in de open wateren van de Grevelingen, het Haringvliet en de Noordzee.
Wanneer willen we dit bereikt hebben? doorlopend

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Activiteiten rond taken KNRM.

7-1 Actief inzetten voor het behoud van de taken die de KNRM en de Reddingsbrigade in het werkgebied van Goeree-Overflakkee uitvoeren.

7-2 Aandacht voor de vele vrijwilligers die betrokken zijn bij de KNRM en de Reddingsbrigade.

7-3 De burgemeester onderhoudt contact met de leden van KNRM en Reddingsbrigade en woont jaarlijks een aantal verenigingsbijeenkomsten en/of oefeningen bij.

Programma 1 - Openbare Orde en Veiligheid

Portefeuillehouder: **A. Grootenboer-Dubbelman**

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Aantal vrijwilligers betrokken bij KNRM en Reddingsbrigade	1.100	1.100	

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

8	Het bevorderen van zelfbeheer bij ondernemers op het gebied van veiligheidszorg.		
	Wanneer willen we dit bereikt hebben?	doorlopend	
Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)			
Activiteiten rond terugbrengen vandalisme, agressie en diefstal in samenwerking met ondernemers.			
8-1	Vandalisme, agressie en diefstal aanpakken door het samenbrengen van ondernemers, gemeente, politie en brandweer.		
8-2	Stimuleren van toepassing/implementatie Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) voor (grote) bedrijventerreinen op Goeree-Overflakkee.		

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Aantal bedrijventerreinen met BIZ	2	3	gem.adm.

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

9	Positieve aspecten van de horeca stimuleren en negatieve aspecten voorkomen.		
	Wanneer willen we dit bereikt hebben?	doorlopend	
Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)			
Terugbrengen van alcoholgebruik jongeren.			
9-1	Terugdringen van het schadelijke gebruik van alcohol onder jongeren.		
9-2	Meer ruimte voor lokale invulling en vermindering administratieve lasten.		
9-3	Tegengaan van oneerlijke concurrentie door para-commerciële instellingen.		
9-4	In 2014 dienen alle openbare inrichtingen over een exploitatievergunning te beschikken.		
9-5	Naast het vereiste toezicht en handhaving ook inzetten op preventie.		

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Aantal openbare inrichtingen met exploitatievergunning (in 2013: 20%)	100%	100%	gem.adm.

Programmabegroting 2015

gemeente
Goeree-Overflakkee

Programma 1 - Openbare Orde en Veiligheid

Portefeuillehouder: **A. Grootenboer-Dubbelman**

Bezuinigingsmaatregelen 2015

(op basis van het in 2014 vastgestelde bezuinigingsplan)

Structureel

Inkoop externe training crisisorganisatie (vanaf 2016: € 25.000)

beoogd 2015

€

haalbaar 2015

€

-

Incidenteel

Geen

Wat mag het kosten?

Programma 1	2015	2016	2017	2018
Totaal Lasten	€ 4.644.300	€ 4.340.200	€ 4.116.500	€ 4.146.100
Totaal Baten	€ 170.300	€ 173.700	€ 176.900	€ 180.200
Saldo voor bestemming	€ 4.474.000	€ 4.166.500	€ 3.939.600	€ 3.965.900
Storting in reserves	€ -	€ -	€ -	€ -
Ottrekking aan reserves	€ -	€ -	€ -	€ -
Saldo na bestemming	€ 4.474.000	€ 4.166.500	€ 3.939.600	€ 3.965.900

Welke investeringen/nieuw beleid zijn voor dit programma nodig

(de hier genoemde bedragen zijn de kapitaal- en of exploitatielasten)

Omschrijving	2015	2016	2017	2018
Vervangen voertuig BOA (Dacia Duster)	€ -	€ -	€ 4.400	€ 4.400
Reddingsvoertuig 4wd	€ -	€ -	€ -	€ 3.800

Overzicht onderliggende producten

Productnr.	Omschrijving	Lasten 2015	Baten 2015
6120010	Brandweer	€ 2.525.200	€ 2.300
6120020	Crisisbeheersing en rampenbestrijding	€ 52.900	€ -
6120200	Brandweerkazernes	€ 45.800	€ 119.700
6140010	Openbare orde en veiligheid	€ 901.600	€ 1.400
6140020	Strandbewaking	€ 153.900	€ -
6140030	APV(+) en toezicht Drank- en horecawet	€ 964.900	€ 46.900
Totaal		€ 4.644.300	€ 170.300
Saldo programma voor bestemming			€ 4.474.000

Programma 2 - Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Portefeuillehouder: **M. Trouwborst / A.J. van der Vlugt**

Inhoud programma

Dit programma bevat de gemeentelijke verantwoordelijkheden met betrekking tot het onderhoud van wegen, openbare verlichting, straatmeubilair en havens, het treffen van verkeersmaatregelen en parkeervoorzieningen, waterbeheer, straatreiniging en gladheidsbestrijding.

Kaderstellende beleidsnota's

Bestuurlijke kaders:

Coalitieakkoord '**samen** voor een **sterk** eiland'

Doelenboom

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

1 Verkeersveilige wegen, voet- en fietspaden in stand houden en verbeteren.

Wanneer willen we dit bereikt hebben? doorlopend

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Actualiseren wegenbeheerplan.

1-1 Het uitvoeren van inspecties ten behoeve van het actualiseren van het wegenbeheerplan (1e helft 2015), dat de basis vormt voor het onderhoudsprogramma.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Tevredenheid inwoner over onderhoud wegen en fietspaden	7,0	n.n.b.	Waar staat je gemeente

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

2 Geactualiseerde verkeerscirculatieplannen voor woonkernen.

Wanneer willen we dit bereikt hebben? 31-12-2015

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Activiteiten rondom verkeersregulering

2-1 Een actueel VCP Ouddorp II voor het reguleren van de verkeersstromen en de opvang van de parkeerbehoefte in de woonkern.

2-2 In samenwerking met een uit diverse geledingen bestaande klankbordgroep en interne en externe deskundigen plannen ontwikkelen en uitvoeren met betrekking tot de verkeer- en parkeerregulering.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Waarderingscijfer kwaliteitsniveau verkeer		n.n.b.	

Programma 2 - Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Portefeuillehouder: **M. Trouwborst / A.J. van der Vlugt**

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

3	Het duurzaam veilig inrichten van de wegen.
	Wanneer willen we dit bereikt hebben? doorlopend
Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)	
Maatregelen rondom duurzaam veilig.	
3-1	Toevoegen en uitvoeren van duurzaam veilig maatregelen aan reconstructies, herinrichtingen van gebieden en het onderhouden van wegen.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Geen			

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

4	Voldoende parkeervoorzieningen creëren en in stand houden.
	Wanneer willen we dit bereikt hebben? 31-12-2015
Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)	
Activiteiten rondom uitvoeren parkeeronderzoek	
4-1	Op basis van parkeeronderzoek afwegen of uitbreiding van voorzieningen passen binnen gestelde financiële kaders.
4-2	Combinaties zoeken met andere werken om tot uitbreiding van parkeervoorzieningen te kunnen komen.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Tevredenheid inwoner over parkeermogelijkheden in gemeente	7,0	n.n.b.	Waar staat je gemeente

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

5	Een maatschappelijk geaccepteerd verlichtingsniveau bereiken en in stand houden.
	Wanneer willen we dit bereikt hebben? 31-12-2015
Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)	
Activiteiten rondom openbare verlichting.	
5-1	Een actueel beheerplan voor openbare verlichting opstellen met aandacht voor geldende richtlijnen alsmede sociale- en verkeersveiligheid, innovatie van verlichtingstechnieken en beperken van kosten.
5-2	In samenwerking met derden plannen ontwikkelen en uitvoeren met betrekking tot achterpadverlichting.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Tevredenheid inwoner over straatverlichting	7,3	n.n.b.	Waar staat je gemeente

Programma 2 - Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Portefeuillehouder: **M. Trouwborst / A.J. van der Vlugt**

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

6 De havens en havenfaciliteiten doorontwikkelen/professionaliseren en de waterwegen/aanvoerroutes van de havens bevaarbaar houden.

Wanneer willen we dit bereikt hebben? doorlopend

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Activiteiten rondom de havens en waterwegen.

6-1 Inventarisatie van eigendommen, eigen beheer, verhuur/pachtcontracten, afspraken e.d.

6-2 Plan van aanpak voor opstellen beheervisie.

6-3 Uitwerken beheervisie.

6-4 Continu aandacht vragen voor het op vereiste diepte houden van de vaargeulen, waaronder ook de haven van Stellendam (Slijkgat).

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Geen			

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

7 Goede bereikbaarheid van de kernen per openbaar vervoer.

Wanneer willen we dit bereikt hebben? 31-12-2015

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Activiteiten rondom openbaar vervoer.

7-1 Bij de opstelling van de nieuwe concessie wordt gewaakt voor het in standhouden van het huidige dienstenniveau.

7-2 Bevorderen dat het kwaliteitsniveau toeneemt en de overstapmogelijkheden worden verbeterd.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Tevredenheid inwoner over openbaar vervoer in gemeente	6,4	n.n.b.	Waar staat je gemeente

Programma 2 - Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Portefeuillehouder: **M. Trouwborst / A.J. van der Vlugt**

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

8 Een optimale infrastructuur op Goeree-Overflakkee en een goede bereikbaarheid van de kernen en de bedrijfsterreinen.

Wanneer willen we dit bereikt hebben? 31-12-2015

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Activiteiten rondom infrastructuur op Goeree-Overflakkee.

8-1 In samenwerking met rijks- en provinciale overheden de doorstroming van de N57, N59 en N215 onderzoeken.

8-2 Rotonde in de N215 bij Nieuwe-Tonghe voorbereiden.

8-3 Overleggen om te komen tot een verbetering van de N59.

8-4 Verder gestalte geven aan de bereikbaarheid van de bedrijfsterreinen (in samenhang met punt 1).

8-5 Waarborgen dat bij verandering in de infrastructuur de bereikbaarheid van de bedrijfsterreinen goed blijft zonder dat dit overlast voor de woonkernen tot gevolg heeft.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Waarderingscijfer infrastructuur en bereikbaarheid		n.n.b.	

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

9 Planmatig onderhoud bruggen, viaducten, kademuuren e.d.

Wanneer willen we dit bereikt hebben? 2015

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Activiteiten rondom opstellen beheerplan.

9-1 Opstellen beheerplan, waarin ook het al dan niet handhaven van kunstwerken wordt meegenomen.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Geen			

Bezuinigingsmaatregelen 2015

(op basis van het in 2014 vastgestelde bezuinigingsplan)

Structureel

	beoogd 2015	haalbaar 2015
Investerings/besparen openbare verlichting (vanaf 2016 was € 85.000 ingeboekt, is niet haalbaar)	€ -	€ -
Bijdrage kosten openbare toiletten en urinoirs stopzetten.	€ 4.000	€ 4.000
Efficiëntievoordeel aanbesteden div. vervoersstromen (vanaf 2016: 100.000)	€ -	€ -
Tarieven haven Middelharnis kostendekkend (2014: € 18.000, 2015 € 36.000 vanaf 2016 € 50.000)	€ 18.000	€ 18.000

Incidenteel

Geen

Programmabegroting 2015

gemeente
Goeree-Overflakkee

Programma 2 - Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Portefeuillehouder: M. Trouwborst / A.J. van der Vlugt

Wat mag het kosten?

Programma 2	2015	2016	2017	2018
Totaal Lasten	€ 9.554.600	€ 9.241.300	€ 9.947.200	€ 8.881.300
Totaal Baten	€ 678.200	€ 1.135.900	€ 1.367.400	€ 694.800
Saldo voor bestemming	€ 8.876.400	€ 8.105.400	€ 8.579.800	€ 8.186.500
Storting in reserves	€ -	€ -	€ -	€ -
Onttrekking aan reserves	€ 407.000	€ 57.000	€ 357.000	€ 57.000
Saldo na bestemming	€ 8.469.400	€ 8.048.400	€ 8.222.800	€ 8.129.500

Welke investeringen/nieuw beleid zijn voor dit programma nodig

(de hier genoemde bedragen zijn de kapitaal- en of exploitatielasten)

Omschrijving	2015	2016	2017	2018
Brug Samaritaan	€ -	€ 1.600	€ 1.600	€ 1.600
Renovatie/vervanging openbare verlichting	€ -	€ 18.000	€ 36.000	€ 54.000
Reconstructie wegen	€ -	€ -	€ 8.000	€ 16.000
Aanleg parkeervoorzieningen MH/SD	€ -	€ 2.700	€ 2.700	€ 2.700
verkeersmaatregel Hernesseroord	€ -	€ -	€ -	€ 2.600
Groot onderhoud 'oude' haven Stellendam	€ -	€ -	€ -	€ 22.000
Uitbaggeren havens Stellend. + Goeder.	€ 350.000	€ -	€ -	€ -
Gladheidsbestrijdingsmaterieel	€ -	€ -	€ 5.500	€ 7.500

Programmabegroting 2015

gemeente
Goeree-Overflakkee

Programma 2 - Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Portefeuillehouder: M. Trouwborst / A.J. van der Vlugt

Overzicht onderliggende producten

Productnr.	Omschrijving	Lasten 2015	Baten 2015
6210010	Onderhoud wegen (groot)	€ 6.227.200	€ 2.500
6210011	Onderhoud wegen (klein)	€ 174.300	€ 106.900
6210013	Onderhoud bermen	€ 50.800	€ -
6210020	Bruggen	€ 85.500	€ -
6210030	Straatreiniging	€ 340.300	€ 300
6210040	Gladheidsbestrijding	€ 83.100	€ -
6210050	Straatmeubilair/abri's	€ 36.800	€ 800
6210060	Openbare verlichting	€ 1.009.800	€ 69.400
6211010	Verkeersmaatregelen (projecten)	€ 497.700	€ 189.200
6211011	Verkeersmaatregelen (onderhoud)	€ 78.900	€ 200
6214010	Parkeervoorzieningen	€ 2.100	€ -
6214020	Vrachtwagenparkeerplaats	€ 4.100	€ 15.400
6215010	Baten parkeerbelasting	€ -	€ 4.600
6221010	Onderhoud havens	€ 871.900	€ 400
6221200	Baten haven- en kadegelden	€ -	€ 283.100
6221200	Voormalig woning havenmeester	€ 6.100	€ 5.200
6240010	Onderhoud waterwerken	€ 86.000	€ 200
Totaal		€ 9.554.600	€ 678.200
	Saldo programma voor bestemming		€ 8.876.400

Programma 3 - Economische Zaken

Portefeuillehouder: F.J. Tollenaar / A.J. van der Vlugt

Inhoud programma

Het programma bevat het bevorderen van de economische ontwikkeling, deelname in bedrijven die nutsvoorzieningen voortbrengen, straatmarkten, landbouw en visserij.

Kaderstellende beleidsnota's

Bestuurlijke kaders:

Coalitieakkoord '**samen** voor een **sterk** eiland'

Maatschappelijke agenda

Contourenschets

Doelenboom

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

1 Vergroten van de aantrekkelijkheid en het stimuleren van de economie op ons eiland.

Wanneer willen we dit bereikt hebben?

2013-2017

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Projecten oppakken t.b.v. economie.

1-1 Samen met het maatschappelijk middenveld en het bedrijfsleven concrete projecten, waaronder IRP, ter hand nemen. De projecten hebben betrekking op wonen, werken, recreëren en duurzaamheid.

1-2 Opzetten van een bedrijvencontactpunt binnen het huidige Klant Contact Centrum ter verbetering van de dienstverlening en ondersteuning van het ondernemerschap.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Waarderingscijfers leefbaarheid		n.n.b.	
Aantal bezoekers ondernemersloket		n.n.b.	

Programma 3 - Economische Zaken

Portefeuillehouder: **F.J. Tollenaar / A.J. van der Vlugt**

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

2 Vergroten van de economische dynamiek waaronder het versterken van ambachtelijk werk en het stimuleren van werkgelegenheid voor hoger opgeleiden.

Wanneer willen we dit bereikt hebben? 2013-2017

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Met stake-holders activiteiten rond werkgelegenheid stimuleren.

2-1 Verbindingen leggen tussen overheid, onderwijs en bedrijfsleven. Hierbij ligt een centrale rol voor het bedrijvencontactpunt en ondernemersfederatie.

2-2 Samen met de sector een regionale bedrijventerreinstrategie inclusief uitvoeringsprogramma opstellen.

2-3 Stimuleren van het Voortgezet Onderwijs en MBO-onderwijs door in gesprek te gaan met werkgevers over het onderwijsaanbod.

2-4 Stimuleren van stage mogelijkheden bij bedrijven.

2-5 Komen tot en in stand houden van een goed overleg met Provincie en Rijkswaterstaat.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Aantal vestigingen van bedrijven binnen GO (aug. 2013: 3.337)	3.431	n.n.b.	Min. BZK
Aantal arbeidsplaatsen binnen GO	17.200	n.n.b.	KvK
% werkloosheid van de beroepsbevolking binnen Nederland (mei 2013: 8,2%)	8,50%	n.n.b.	CBS augustus 2014
Aantal werklozen GO met WW-uitkering (in april 2012: 509, in mei 2013: 672)	672	820	CBS augustus 2014
Aantal stageplekken	n.n.b.	n.n.b.	

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

3 Verbeteren van de land- en tuinbouwsector.

Wanneer willen we dit bereikt hebben? 2013-2017

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Met stake-holders activiteiten verbeteracties oppakken.

3-1 Stimuleren van de realisatie van Nieuwe Economische Draggers. Hiervoor samen met de sector een strategie verbreding landbouw, toerisme & recreatie opstellen.

3-2 LTO Noord activeren actief te participeren in de ondernemersfederatie.

3-3 Kritisch te zijn voor eventuele (omvormings)plannen voor natuurontwikkelingen ten opzichte van landbouwgronden.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Aantal bedrijven in de landbouw, bosbouw en visserij	6.975	n.n.b.	CBS/Statline

Programma 3 - Economische Zaken

Portefeuillehouder: **F.J. Tollenaar / A.J. van der Vlugt**

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

4	Stimuleren van innovatie binnen duurzame energie. In 2020 willen we een energieneutraal eiland zijn.
	Wanneer willen we dit bereikt hebben? 2013-2020
Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)	
Projecten op gebied van duurzame energie oppakken c.q. stimuleren.	
4-1	Verbindingen leggen tussen overheid, onderwijs en bedrijfsleven.
4-2	Het huidige klimaatbeleid in 2015 actualiseren met uitvoeringsprogramma's. Hierin aandacht voor energiebesparende projecten c.q. stimulerende duurzame energieproductie.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Geen			

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

5	Een blijvende regievoering bij plaatsing van windmolens.
	Wanneer willen we dit bereikt hebben? 2017
Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)	
Activiteiten rondom het dossier 'Windenergie'.	
5-1	Afsluiten van samenwerkingsovereenkomsten met markt.
5-2	Bestuursakkoord met provincie.
5-3	Ruimtelijk mogelijk maken van windturbines.
5-4	Organiseren participatie en communicatie.
5-5	Samenwerken in projectorganisatie met diverse stakeholders.
5-6	Uitwerking geven aan - door de gemeenteraad aangenomen - moties.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Opgesteld vermogen windenergie	58,6 MW	78,1 MW	Windstats.nl

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

6	Garanderen van zoetwatervoorziening voor landbouw.
	Wanneer willen we dit bereikt hebben? 2018
Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)	
Waar mogelijk invloed uitoefenen op het Rijk.	
6-1	Het Rijk is verantwoordelijk. Wij proberen in overlegverbanden en met inzet van onze bevoegdheden mee te sturen bij het kiezen van oplossingen door het Rijk. Voorbeeld: kierbesluit Haringvliet.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Geen			

Programma 3 - Economische Zaken

Portefeuillehouder: **F.J. Tollenaar / A.J. van der Vlugt**

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

7 Behoud van de eigen visserijsector en stimuleren van nieuwe bedrijvigheid binnen de maritieme sector.

Wanneer willen we dit bereikt hebben? 2013-2017

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Invloed uitoefenen en activiteiten rond sector stimuleren.

7-1	Actief participeren in Bestuurlijk Platform Visserij, Innovatienetwerk Visserij Zuidwest en Lokale Visserijgroep Zuidwestelijke Delta en lobbyen op provinciaal, nationaal en Europees niveau.
7-2	Koppelingen leggen tussen de visserij- en toeristisch-recreatieve sector door uitvoering Strategie Verbreding Visserij.
7-3	Slijkgat op peil houden i.s.m. havenbedrijf Rotterdam.
7-4	Verbindingen leggen tussen overheid, onderwijs en bedrijfsleven.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
% aantal schepen in de Nederlandse kottervloot (kleine zeevisserij). In 2012 aandeel van onze gemeente: 19,7%	n.n.b.	n.n.b.	www.agrimatie.nl

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

8 Haalbaarheid van getijdencentrale onderzoeken.

Wanneer willen we dit bereikt hebben? 2014

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Samenwerken met betrokken partijen.

8-1	Samen met Rijkswaterstaat, provincies Zuid-Holland en Zeeland en de gemeente Schouwen-Duiveland in 2014 marktpartijen consulteren over de mogelijkheden voor het realiseren van de getijdencentrale.
-----	--

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Geen			

Bezuinigingsmaatregelen 2015

(op basis van het in 2014 vastgestelde bezuinigingsplan)

Structureel

Geen

Incidenteel

Geen

Programmabegroting 2015

gemeente
Goeree-Overflakkee

Programma 3 - Economische Zaken

Portefeuillehouder: F.J. Tollenaar / A.J. van der Vlugt

Wat mag het kosten?

Programma 3	2015	2016	2017	2018
Totaal Lasten	€ 1.045.400	€ 965.700	€ 956.200	€ 961.700
Totaal Baten	€ 2.059.100	€ 2.060.800	€ 2.062.000	€ 2.063.200
Saldo voor bestemming	€ -1.013.700	€ -1.095.100	€ -1.105.800	€ -1.101.500
Storting in reserves	€ -	€ -	€ -	€ -
Onttrekking aan reserves	€ 50.000	€ -	€ -	€ -
Saldo na bestemming	€ -1.063.700	€ -1.095.100	€ -1.105.800	€ -1.101.500

Welke investeringen/nieuw beleid zijn voor dit programma nodig

(de hier genoemde bedragen zijn de kapitaal- en of exploitatielasten)

Omschrijving	2015	2016	2017	2018
Revitaliseren bedrijventerr. 2014 > 2015	€ 50.000	€ -	€ -	€ -

Overzicht onderliggende producten

Productnr.	Omschrijving	Lasten 2015	Baten 2015
6310010	Handel en ambacht	€ 645.000	€ 101.200
6310020	Markten	€ 133.200	€ 8.100
6311010	Baten markten	€ -	€ 54.400
6320010	Industrieterreinen en -gebouwen	€ 215.400	€ 237.700
6320020	Deelnemingen	€ 43.600	€ 37.700
6330010	Nutsvoorzieningen	€ -	€ 1.581.700
6341010	Agrarische zaken, jacht en visserij	€ 8.200	€ 38.300
Totaal		€ 1.045.400	€ 2.059.100
Saldo programma voor bestemming			€ -1.013.700

Programma 4 - Onderwijs

Portefeuillehouder: **F.J. Tollenaar**

Inhoud programma

Dit programma bevat de gemeentelijke verantwoordelijkheden met betrekking tot onderwijs. Binnen haar verantwoordelijkheden wil de gemeente zowel jongeren als volwassenen in staat stellen zich voor te bereiden op het zelfstandig en verantwoordelijk functioneren in de samenleving. De taak van de gemeente omvat de zorg voor een adequate huisvesting, handhaving van de leerplicht en het lokaal onderwijsbeleid.

Kaderstellende beleidsnota's

Bestuurlijke kaders:

Coalitieakkoord '**samen** voor een **sterk** eiland'

Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Goeree-Overflakkee

Verordening leerlingenvervoer Goeree-Overflakkee

Doelenboom

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

1 Voorzien in en handhaven van kwantitatief toereikende en kwalitatief adequate ruimte voor (gymnastiek)onderwijs.

Wanneer willen we dit bereikt hebben? doorlopend

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Activiteiten rond onderwijshuisvesting.

1-1 Per 1 januari 2015 zijn de scholen verantwoordelijk voor binnen- en buitenonderhoud. Met de scholen worden afspraken gemaakt over de uitvoering van deze werkzaamheden.

1-2 Waarborgen van adequate onderwijshuisvesting door uitvoering van de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Goeree-Overflakkee.

1-3 Beleid ontwikkelen en anticiperen op de gevolgen van de in de leerlingenprognose voorspelde leerlingenafname.

1-4 De uitkomsten van de leerlingprognose gebruiken bij de herijking van het accommodatiebeleid.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014 2014-2015	Prognose 2015-2016	Bron
Aantal scholen openbaar en bijzonder basisonderwijs	30	30	rapport
Aantal scholen speciaal (basis)onderwijs	3	3	leerlingenprognose & ruimtebehoefte onderw. gem. GO 2013-2031
Aantal scholen Voortgezet onderwijs	3	3	
Aantal leerlingen basisonderwijs	4.489	4.378	
Aantal leerlingen speciaal (basis)onderwijs	200	194	Waar staat je gemeente
Aantal leerlingen voortgezet onderwijs	2.998	3.059	
Tevredenheid inwoner over onderwijs	7,5	n.n.b.	

Programmabegroting 2015

Programma 4 - Onderwijs

Portefeuillehouder: **F.J. Tollenaar**

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

2 Bezien of brede scholen binnen onze gemeente een plaats kunnen krijgen.

Wanneer willen we dit bereikt hebben? doorlopend

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Activiteiten rond brede scholen.

2-1 Beleid ontwikkelen waarin op basis van de krimpontwikkeling in het onderwijs het brede school concept gerealiseerd kan worden.

2-2 Bij het ontwikkelen en uitvoeren van beleid zo veel als mogelijk rekening houden met de ontwikkelingen bij de voorschoolse instellingen en organisaties (kinderopvang en peuterspeelzalen) en eventuele andere jeugd gerelateerde functies.

2-3 De gemeentelijke accommodaties als input gebruiken voor ontwikkelen en uitvoeren van het onder 2-1 bedoelde beleid.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Clustering van functies rond jeugd van 0 t/m 23 jaar	n.n.b.	n.n.b.	

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

3 Burgerschapsstage (voorheen maatschappelijke stage) bevorderen.

Wanneer willen we dit bereikt hebben? doorlopend

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Activiteiten in het kader van burgerschapsstage.

3-1 In overleg met de schoolbesturen daar waar mogelijk ondersteuning bieden.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Aantal deelnemers burgerschapsstage	n.n.b.	n.n.b.	

Bezuinigingsmaatregelen 2015

(op basis van het in 2014 vastgestelde bezuinigingsplan)

Structureel

	beoogd 2015	haalbaar 2015
Vervoerskosten schoolbezoek (vanaf 2016: € 40.000)	€ -	€ -
Bureau leerplicht in gemeentehuis (vanaf 2016 was € 18.000 ingeboekt)	€ -	€ 4.000
Verlaging zorgbudgetten onderwijs met 25%	€ 22.500	€ 22.500

Incidenteel

Geen

Programmabegroting 2015

gemeente
Goeree-Overflakkee

Programma 4 - Onderwijs

Portefeuillehouder: **F.J. Tollenaar**

Wat mag het kosten?

Programma 4	2015	2016	2017	2018
Totaal Lasten	€ 4.505.200	€ 4.224.400	€ 4.123.200	€ 4.099.300
Totaal Baten	€ 320.700	€ 326.200	€ 331.500	€ 336.900
Saldo voor bestemming	€ 4.184.500	€ 3.898.200	€ 3.791.700	€ 3.762.400
Storting in reserves	€ -	€ -	€ -	€ -
Onttrekking aan reserves	€ -	€ -	€ -	€ -
Saldo na bestemming	€ 4.184.500	€ 3.898.200	€ 3.791.700	€ 3.762.400

Welke investeringen/nieuw beleid zijn voor dit programma nodig

(de hier genoemde bedragen zijn de kapitaal- en of exploitatielasten)

Omschrijving	2015	2016	2017	2018
Uitbreiding CBS Regenboog	€ -	€ 5.400	€ 5.400	€ 5.400

Overzicht onderliggende producten

Productnr.	Omschrijving	Lasten 2015	Baten 2015
6420010	Openbaar basisonderwijs excl. huisvesting	€ 220.300	€ -
6421010	Openbaar basisonderwijs huisvesting	€ 481.800	€ -
6422010	Bijzonder basisonderwijs excl. huisvesting	€ 58.800	€ -
6423010	Bijzonder basisonderwijs huisvesting	€ 708.200	€ 2.300
6430010	Openbaar speciaal onderwijs excl. huisvesting	€ 2.700	€ -
6431010	Openbaar speciaal onderwijs huisvesting	€ 63.100	€ -
6432010	Bijzonder speciaal onderwijs excl. huisvesting	€ 3.200	€ -
6433010	Bijzonder speciaal onderwijs huisvesting	€ 139.100	€ -
6441010	Openbaar voortgezet onderwijs huisvesting	€ 289.900	€ -
6442010	Bijzonder voortgezet onderwijs excl. huisvesting	€ 53.400	€ -
6443010	Bijzonder voortgezet onderwijs huisvesting	€ 414.100	€ -
6480010	Onderwijsbegeleiding	€ 142.000	€ 600
6480020	Vervoerskosten schoolbezoek	€ 1.265.200	€ -
6480030	(Bureau)leerplicht	€ 247.900	€ -
6480040	Schoolzwemmen	€ 44.300	€ -
6480050	Onderwijsachterstandenbeleid	€ 269.600	€ 138.600
6480060	Huisvestingsplannen onderwijs	€ 30.600	€ -
6482010	Volwasseneducatie	€ 6.800	€ 179.200
6482020	Onderwijsgebouw De Sjem	€ 64.200	€ -
Totaal		€ 4.505.200	€ 320.700
Saldo programma voor bestemming			€ 4.184.500

Programma 5 - Cultuur en Recreatie

Portefeuillehouder: **F.J. Tollenaar / G. de Jong / A.J. van der Vlugt / P.J. Koningswoud**

Inhoud programma

Het programma omvat een breed scala aan voorzieningen op het gebied van sport, cultuur, monumentenzorg, vorming (bibliotheek, muziek), openbaar groen en openluchtrecreatie.

Kaderstellende beleidsnota's

Bestuurlijke kaders:

Cultuurbeleid Goeree-Overflakkee
 Coalitieakkoord '**samen** voor een **sterk** eiland'
 Maatschappelijke agenda
 Algemene subsidieverordening Goeree-Overflakkee
 Beleidsregel jubileumsubsidie gemeente Goeree-Overflakkee
 Beleidsregel steeksproefsgewijze controle subsidies tot € 12.500,-

Doelenboom

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

1 Bevorderen van het erfgoed- en cultureel bewustzijn en het uitdragen van de kernkwaliteiten van Goeree-Overflakkee.

Wanneer willen we dit bereikt hebben? doorlopend

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Ontwikkelen en verbreden van cultuurbeleid.

1-1	Cultuurbeleid ontwikkelen met als insteek bij te dragen aan het cultureel bewustzijn van de inwoners.
1-2	Stimuleren dat de structurele samenwerking tussen verenigingen en stichtingen wordt bevorderd waardoor culturele evenementen en projecten tot stand komen.
1-3	De Culturele Raad uitbreiden met leden die kennis hebben van het erfgoed, ten behoeve van integrale advisering over erfgoed en cultuur.
1-4	Bijdragen aan het ontwikkelen van het imago van de lokale eilandcultuur. Samenwerken met o.a. lokale verenigingen, stichtingen en provinciale partners.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Aantal verenigingen en stichtingen die culturele activiteiten ontplooiën c.q. aanbieden.	divers	n.n.b.	gemeentegids

Programma 5 - Cultuur en Recreatie

Portefeuillehouder: **F.J. Tollenaar / G. de Jong / A.J. van der Vlugt / P.J. Koningswoud**

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

2	Verhogen van sportparticipatie inwoners.	
	Wanneer willen we dit bereikt hebben?	2014-2018
Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)		
Activiteiten oppakken rondom het aanbieden van sportmogelijkheden voor inwoners.		
2-1	Harmoniseren van het sportbeleid via subsidiebeleidsregel sport.	
2-2	Sportverenigingen faciliteren door aanbieden van kwalitatieve sportaccommodaties.	
2-3	Sportverenigingen stimuleren inwoners aan te moedigen tot deelname aan haar activiteiten.	
2-4	Zoeken naar projectmatige samenwerking met commerciële sportaanbieders.	
2-5	Vanuit minimabeleid financiële compensatie bieden om voor de hiervoor in aanmerking komende doelgroep sportdeelname mogelijk te maken.	
2-6	Het gemeentelijk sportteam levert een breed aanbod van sportactiviteiten binnen o.a. het primair onderwijs, buurt en verenigingen.	

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Aantal sportverenigingen -/scholen en overige sportgerelateerde clubs en aantal leden (cijfers over huidige deelname zijn beperkt voorhanden)	111	n.n.b.	gemeentegids
Verhogen sportparticipatie ten opzichte van basisjaar, zijnde 2013 (is 100)	n.n.b.	n.n.b.	
Tevredenheid inwoner over sportvoorzieningen	7,3	n.n.b.	Waar staat je gemeente

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

3	Komen tot een bovengemiddelde kwaliteit van de openbare ruimte en natuur.	
	Wanneer willen we dit bereikt hebben?	31-12-2015
Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)		
Opstellen groenkwaliteitsplan alsmede activiteiten rond stranden.		
3-1	Opstellen groenkwaliteitsplan inclusief een traject van buurtparticipatie.	
3-2	Groenkwaliteitsplan bestuurlijk behandelen en vervolgens na vaststelling uitvoeren.	
3-3	Door goed onderhoud ervoor zorgen dat de stranden, maar ook andere delen van de gemeente, de visitekaartjes voor onze gasten blijven vormen.	
3-4	Investeren in het goed bereikbaar houden van de toegangen tot de stranden.	

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Tevredenheid inwoner over openbaar groen	6,9	n.n.b.	Waar staat je gemeente
Waarderingscijfer stranden	n.n.b.	n.n.b.	

Programma 5 - Cultuur en Recreatie

Portefeuillehouder: F.J. Tollenaar / G. de Jong / A.J. van der Vlugt / P.J. Koningswoud

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

4 Verkrijgen van keurmerken, zoals de Blauwe Vlag, voor de gemeentelijke stranden en jachthaven.
Wanneer willen we dit bereikt hebben? doorlopend

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Inspanningen verrichten voor stranden en havens.

4-1 Handhaven van keurmerken.

4-2 Inspanningen verrichten bij de zorg voor schoon en veilig water en strand, mooie natuur en een gezond milieu.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Waarderingscijfer	n.n.b.	n.n.b.	beheerplan

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

5 Recreatief aanbod voor inwoners en toeristen kwalitatief verbeteren en te laten voldoen aan de markttrends.
Wanneer willen we dit bereikt hebben? 2014-2017

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Activiteiten rond recreatief aanbod.

5-1 Kwaliteitsverbetering recreatieterreinen danwel beëindiging van niet levensvatbare bedrijven te bewerkstelligen door toeristische kennisontwikkeling en stimuleren van ondernemerschap.

5-2 Stimuleren van productdifferentiatie met behoud van eigen identiteit (bijv. Ouddorp Bad, Eco2Hotel en Waterpoort).

5-3 Stimuleren van elk-weer voorzieningen (o.a. Inspiratiecentrum Brouwersdam en mogelijk Ouddorp Duin).

5-4 Stimuleren van initiatieven voor (verblijfs)recreatie die de eigenheid en identiteit van het gebied versterken (bijv. recreatieve ontwikkelingen in het buitengebied, samenwerking met sectoren landbouw en visserij ten aanzien van streekproducten en beleving).

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Aantal hotels/motels, recreatieparken, campings, boerencampings etc.	27	n.n.b.	gemeentegids

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

6 Het bestrijden van onkruid moet blijven voldoen aan de (nieuwe) milieuwetgeving.
Wanneer willen we dit bereikt hebben? 2016 e.v.

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Activiteiten rondom onkruidbestrijding.

6-1 Ontwikkeling van alternatieve methodes volgen en een verantwoorde keuze maken.

Programmabegroting 2015

Programma 5 - Cultuur en Recreatie

Portefeuillehouder: F.J. Tollenaar / G. de Jong / A.J. van der Vlugt / P.J. Koningswoud

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Geen			

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

7 Verhogen van speelparticipatie (jonge) inwoners.
Wanneer willen we dit bereikt hebben? doorlopend

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Activiteiten rondom speelvoorzieningen.

7-1 | Harmoniseren speelvoorzieningen en voorzien in een goede spreiding van voorzieningen.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Waarderingscijfer kwaliteitsniveau speelvoorzieningen	n.n.b.	n.n.b.	beheerplan

Bezuinigingsmaatregelen 2015

(op basis van het in 2014 vastgestelde bezuinigingsplan)

Structureel

	beoogd 2015	haalbaar 2015
Bijdrage voor boombehoud	€ 40.800	€ 41.300
Beëindigen bekostiging dierenverblijven (vanaf 2016 € 15.000)	€ -	€ -
Het korten van subsidies voor musea (m.i.v. 2016 € 11.300)	€ 11.000	€ 5.500
Verlagen subsidie Molenstichting (motie raad)	€ 14.000	€ 7.000
Harmoniseren accommodatiebeleid (vanaf 2016 € 350.000)	€ -	€ -
Verlagen exploitatiesubsidie zwembaden (vanaf 2016 € 200.000)	€ -	€ -
Subsidie bibliotheekwerk (vanaf 2016, na amendement, € 174.000)	€ -	€ -
Verminderen van subsidies aan verenigingen (vanaf 2014 € 150.000, m.i.v. 2016 € 750.000)	€ -	€ -
Reduceren subsidie aan muziekscholen	€ 50.000	€ 50.000
Verminderen van de activiteiten in kunst en cultuur (vanaf 2016: € 40.000)	€ -	€ -
Verminderen subsidie overig sociaal cultureel werk (vanaf 2016: € 50.000)	€ -	€ -
Onderhoud sportvelden (vanaf 2014 € 25.000, vanaf 2016: € 40.000)	€ -	€ -

Incidenteel

Geen

Programmabegroting 2015

Programma 5 - Cultuur en Recreatie

Portefeuillehouder: F.J. Tollenaar / G. de Jong / A.J. van der Vlugt / P.J. Koningswoud

Wat mag het kosten?

Programma 5	2015	2016	2017	2018
Totaal Lasten	€ 11.547.400	€ 10.636.200	€ 10.468.400	€ 10.521.800
Totaal Baten	€ 1.514.100	€ 1.535.800	€ 1.558.300	€ 1.582.300
Saldo voor bestemming	€ 10.033.300	€ 9.100.400	€ 8.910.100	€ 8.939.500
Storting in reserves	€ -	€ -	€ -	€ -
Onttrekking aan reserves	€ -	€ -	€ -	€ -
Saldo na bestemming	€ 10.033.300	€ 9.100.400	€ 8.910.100	€ 8.939.500

Welke investeringen/nieuw beleid zijn voor dit programma nodig

(de hier genoemde bedragen zijn de kapitaal- en of exploitatielasten)

Omschrijving	2015	2016	2017	2018
Bibliotheek (div. installaties)	€ 5.000	€ 5.800	€ 5.800	€ 5.800
Renovatie sportvelden	€ -	€ 4.200	€ 8.400	€ 8.400
Renovatie speelvelden	€ -	€ 1.800	€ 3.600	€ 3.600
De Staver (vervangingsinvest.bouwkundig)	€ -	€ 11.800	€ 21.200	€ 30.800
De Staver (vervangingsinvest.installaties)	€ -	€ 15.500	€ 27.800	€ 40.300
Speelvoorzieningenbeleid	€ -	€ 2.200	€ 4.400	€ 6.600
Renovatie sportcomplex Grutterswei	€ -	€ 4.500	€ 4.400	€ 4.300
Renovatie ver.gebouw de Melishof	€ -	€ 8.500	€ 8.300	€ 8.100

Overzicht onderliggende producten

Productnr.	Omschrijving	Lasten 2015	Baten 2015
6510010	Bibliotheekwerk	€ 703.400	€ 87.300
6511010	Muziekonderwijs	€ 225.700	€ -
6511200	Gebouw Muziekschool Mhs	€ 2.200	€ 18.500
6530010	Subsidies sportverenigingen	€ 300.500	€ 700
6530020	Sportcombinatiefunctie	€ 310.400	€ -
6530200	Kleedaccommodatie Concordia Mhs	€ 1.200	€ 2.000
6530500	Sport- en recreatiecomplex De Staver	€ 1.385.400	€ 452.800
6530510	Zwembad 't Zuiderdiep	€ 1.044.700	€ 423.700

Programmabegroting 2015

Programma 5 - Cultuur en Recreatie

Portefeuillehouder: **F.J. Tollenaar / G. de Jong / A.J. van der Vlugt / P.J. Koningswoud**

Overzicht onderliggende producten

Productnr.	Omschrijving	Lasten 2015	Baten 2015
6530990	Toerekening multifunctionele accommodaties	€ 161.900	€ -
6531100	Sportcomplexen	€ 662.200	€ 44.900
6531200	Sportcomplex Nieuwe Tonge	€ 26.800	€ 3.800
6531210	Sportcomplex Stad aan 't Haringvliet	€ 32.800	€ 1.900
6531220	Sportcomplex WFB Ouddorp	€ 101.600	€ 25.000
6531240	Sportterrein Dirksland	€ 50.600	€ 100
6531250	Sportterrein Melissant	€ 10.800	€ -
6531260	Sportterrein Herkingen	€ 9.600	€ -
6531270/80	Sportterrein Oude-Tonge	€ 52.400	€ 19.300
6531290	Sportterrein Achthuizen	€ 28.100	€ 11.900
6531300	Sportterrein Den Bommel	€ 20.500	€ 12.000
6531310	Sportterrein Ooltgensplaat	€ 22.100	€ 12.000
6531400	IJsbanen	€ 14.100	€ 2.500
6531500	Sportcomplex Oostplaat	€ 789.000	€ 180.700
6540010	Kunst en cultuur	€ 360.200	€ 22.300
6541010	Streekarchief	€ 14.200	€ 33.600
6541020	Gesloten begraafplaatsen	€ 2.500	€ -
6541030	Subsidies cultuurbehoud	€ 63.100	€ -
6541200	Streekmuseum Sommelsdijk	€ 20.200	€ 47.300
6541210	Gebouw museum Raad- en polderhuis Ouddorp	€ 21.800	€ -
6541500	Voormalig raadhuis Middelharnis	€ 26.500	€ 4.200
6541600	Monumenten	€ 64.600	€ -
6541800	Torens	€ 78.300	€ -
6541900	Molens	€ 88.100	€ -
6550010	Boombehoud	€ -	€ -
6550020	Omgevingsvergunning: activiteit kappen	€ 46.400	€ -
6560010	Openbaar groen	€ 2.977.500	€ 74.500
6560020	Dierenverblijven	€ -	€ -
6560030	Strandrecreatie	€ 106.500	€ 12.900
6560040	Strandreiniging	€ 121.300	€ -
6560050	Bevordering toerisme	€ 433.900	€ -
6560060	Recreatieschappen	€ 171.700	€ -
6560070	Volksfeesten	€ 12.300	€ -
6560080	Gebiedsgerichte aanpak	€ 662.800	€ 15.200
6580010	Speelplaatsen	€ 317.700	€ 3.800
6580021	Evenementenborden	€ 1.800	€ 1.200
Totaal		€ 11.547.400	€ 1.514.100
Saldo programma voor bestemming			€ 10.033.300

Programma 6 - Sociale voorzieningen en Maatschappelijke dienstverlening

Portefeuillehouder: **G. de Jong / F.J. Tollenaar**

Inhoud programma

Het programma omvat de bijstandsverlening, arbeidsvoorziening (inclusief uitvoering Wet Sociale Werkvoorziening), voorzieningen ter uitvoering van de Wet Maatschappelijke ondersteuning, maatschappelijk zorg, opvang van vluchtelingen, welzijnswerk en kinderopvang.

Kaderstellende beleidsnota's

Bestuurlijke kaders:

Visie op de inrichting van het sociale domein op Goeree-Overflakkee
 Beleidsregels Schuldhulpverlening 2013-2014 Goeree-Overflakkee
 Beleidsregels Maatschappelijke Ondersteuning gemeente Goeree-Overflakkee
 Beleidsregel subsidiëring peuterspeelzalen gemeente Goeree-Overflakkee 2013
 Diverse verordeningen met betrekking tot sociale regelingen.
 Coalitieakkoord '**samen** voor een **sterk** eiland'

Doelenboom

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

1 Ter uitvoering van de nieuwe taken binnen het Sociale Domein er, samen met de partners, voor zorgen dat iedereen (naar vermogen) participeert (meedoet) en dat de burgerkracht wordt versterkt.

Wanneer willen we dit bereikt hebben? doorlopend

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Implementatie en uitvoering van de decentralisaties binnen het Sociale Domein.

1-1	Een goede implementatie en uitvoering van de nieuwe gemeentelijke taken binnen het Sociale Domein (de Jeugdwet, Passend Onderwijs, de Participatiewet en de verdere decentralisatie AWBZ-Wmo)
1-2	Uitvoeren van het door expertteams ontwikkeld klantproces om inwoners bij het ontstaan van een ondersteuningsbehoefte op een adequate manier te begeleiden tot ondersteuning.
1-3	Ervoor zorgen dat de ondersteuning dichtbij, flexibel, toegankelijk en integraal is en bij voorkeur tijdelijk van aard.
1-4	Ruimte bieden voor diversiteit in de ondersteuning van de doelgroepen.
1-5	Transformatie (lees: doorontwikkelen) van het volstrekt nieuw geïmplementeerd gemeentelijke sociaal domein.
1-6	Vasthouden aan het uitgangspunt dat de nieuwe uitgaven beperkt blijven tot de hoogte van de nieuwe inkomsten.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Aantal te verwachten nieuwe klanten binnen Sociaal Domein	n.n.b.	1.350	
Aantal extra in behandeling te nemen aanvragen	n.n.b.	300	
Aantal naar verwachting af te sluiten contracten met diverse zorgaanbieders	n.n.b.	ruim 40	

Programma 6 - Sociale voorzieningen en Maatschappelijke dienstverlening

Portefeuillehouder: **G. de Jong / F.J. Tollenaar**

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

2 Snelle uitstroom van uitkeringsgerechtigden en voorkomen van instroom vanuit de WW in de bijstand.
Wanneer willen we dit bereikt hebben? doorlopend

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Activiteiten ter uitvoering sociale wetgeving.

2-1	Uitvoeren van de Participatiewet (2015), in samenhang met decentralisatie Jeugdzorg, decentralisatie AWBZ, ontwikkelingen WSW en reeds bestaande gemeentelijke producten.
2-2	Uitstroombevordering naar onderwijs (verplicht voor klanten jonger dan 27 jaar).
2-3	Uitstroombevordering naar arbeid.
2-4	Werkgeversbenadering.
2-5	Uitvoering huidige wetgeving.
2-6	Streng toezien op instroom.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Aantal uitkeringsontvangers: (tussen haakjes betreft het aantal in 2013)			
WWB (276)	280	285	CBS en/of specificatie BZK algemene uitkering gemeente- fonds.
IOAW (11)	13	11	
IOAZ (1)	2	1	
Militairen (31)	28	31	
WAO/WIA (1174)	1174	1174	
WAZ (64)	56	64	
WAJONG (638)	673	638	
Aantal nieuwe klanten door komst Participatiewet	n.n.b.	50	

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

3 Voorkomen van armoede.
Wanneer willen we dit bereikt hebben? doorlopend

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Samen met partners armoedebeleid oppakken en uitvoeren.

3-1	Uitkeringsgerechtigden toeleiden naar werk.
3-2	Opstellen nieuw minimabeleid.
3-3	Eilandelijk inzetten van de Formulierenbrigade (Stichting ZIJN) om te voorkomen dat door onbekendheid geen gebruik wordt gemaakt van toeslagen, belastingteruggave, schuldhulpverlening etc.
3-4	Intake en indiceren schuldhulpverlening door gemeente. Uitvoering door externe partij.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Aantal doorstroom naar werk	n.n.b.	n.n.b.	
Aantal in schuldhulpverlening:			
Aantal aanmeldingen (van 1-1 t/m 30-9-13)	127	n.n.b.	gem. administratie
Waarvan aantal toekenningen (gerekend t/m 30-9-13)	33	n.n.b.	

Programma 6 - Sociale voorzieningen en Maatschappelijke dienstverlening

Portefeuillehouder: **G. de Jong / F.J. Tollenaar**

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

4	Zorgen dat de decentralisatie van de nieuwe Wmo op een goede en adequate wijze wordt geïmplementeerd en uitgevoerd.
	Wanneer willen we dit bereikt hebben? doorlopend
Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)	
Samen met partners de nieuwe Wmo oppakken en uitvoeren.	
4-1	Activiteiten uitvoeren en voorzieningen aanbieden in kader van extramurale begeleiding, inclusief vervoer en het kortdurend verblijf.
4-2	Overhevelen van de taak 'beschermd wonen' naar de centrum gemeente Spijkenisse.
4-3	In samenwerking met de gehele regio beleid formuleren door o.a. gesprekken met de partners aan te gaan.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Aantal te verwachten klanten door nieuwe Wmo (waarvan al ca. 100 reeds bekend binnen de gemeente)	n.n.b.	500	
Aantal te verwachten aanvragen per jaar (nieuwe Wmo)	n.n.b.	100	

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

5	Zorgen dat de decentralisatie van de Jeugdzorg op een goede en adequate wijze wordt geïmplementeerd en uitgevoerd.
	Wanneer willen we dit bereikt hebben? 2014-2018
Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)	
(Vorbereidings)acties overheveling Jeugdzorg naar gemeente.	
5-1	De decentralisatie Jeugdzorg krijgt vorm in onderlinge samenhang met de decentralisatie AWBZ (extramurale begeleiding) en de Participatiewet.
5-2	Zorgaanbieders worden bevroegd.
5-3	Aandacht voor integraliteit op verschillende niveaus.
5-4	Onderzoek naar de benodigde sociale infrastructuur.
5-5	Aandacht voor samenhang tussen de huidige producten Wmo en SoZa en de drie decentralisaties.
5-6	Inzetten van pilots (proeftuinen) vanaf het derde kwartaal 2014.
5-7	Aandacht voor "één gezin, één regisseur, één plan, één budget".
5-8	Regionale samenwerking (Rijnmondregio en Voorne-Putten).
5-9	Uitvoering geven aan acties die voortkomen uit Kadernota Jeugd GO en Implementatieplan Rijnmond.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Aantal te verwachten klanten door overheveling Jeugdzorg	n.n.b.	900	
Aantal te verwachten aanvragen per jaar (Jeugdzorg)	n.n.b.	200	

Programma 6 - Sociale voorzieningen en Maatschappelijke dienstverlening

Portefeuillehouder: **G. de Jong / F.J. Tollenaar**

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

6 Het beoordelen van de rol van het SW-bedrijf ten gevolge van de Participatiewet.
Wanneer willen we dit bereikt hebben? 1-1-2015

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Activiteiten rondom de beoordeling van de rol van het SW-bedrijf.

6-1	<p>Door de invoering van de Participatiewet per 1 januari 2015 stopt de instroom van nieuwe WSW-ers in het SW-bedrijf. Dit heeft gevolgen voor de toekomst van het SW-bedrijf. In verband hiermee zijn er na onderzoeken zes scenario's in beeld gebracht, met als doel één à twee scenario's te kiezen die aansluit(en) op:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de doelstelling van de Participatiewet; - de voor de gemeente en afdeling uitvoeringsbedrijf WSW geformuleerde koers/visie (coalitieakkoord); - het bijdragen aan de gewenste gemeentelijke maatschappelijke effecten, maar ook aan te sluiten bij ontwikkelingen in de samenleving en de verwachting van het bedrijfsleven; - het bieden van meerwaarde aan het uitvoeringsbedrijf en de gemeente; - het kansrijk zijn, gelet op de huidige positie en prestaties van het uitvoeringsbedrijf en de huidige samenwerkingspartners/klanten; <p>De gemeenteraad maakt in het vierde kwartaal 2014 een keuze welke scenario zal worden ingezet voor het voortbestaan van het uitvoeringsbedrijf.</p>
6-2	Het omvormen van de uitvoeringsafdeling WSW en deze op laten gaan in de afdeling Maatschappelijke Zaken krijgt in 2015 verder vorm en inhoud.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Taakstelling, minimumaantal te realiseren WSW-plaatsen	237,78	wett.taakstell. is vervallen in verband met participatiewet	Min. SZW
Aantal WSW-ers (2013: 321)	271		begroting uitvoeringsbedrijf WSW
Aantal geplaatste WSW, begeleid werken (stand febr. 2013 was 55)	(stand aug.14) 60		
Aantal geplaatste WSW, individueel gedetacheerd (stand febr. 2013 was 32)	(stand aug.14) 30		

Programma 6 - Sociale voorzieningen en Maatschappelijke dienstverlening

Portefeuillehouder: **G. de Jong / F.J. Tollenaar**

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

7 Komen tot een sterkere sociale samenhang en grotere veiligheid en leefbaarheid van dorpen en wijken.

Wanneer willen we dit bereikt hebben? doorlopend

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Beleid maatschappelijke betrokkenheid ontwikkelen en samen uitvoeren.

7-1 Bevorderen maatschappelijke betrokkenheid op woonkern-niveau.

7-2 Beleid ontwikkelen ter bevordering:
 - mantelzorger-ondersteuning door vrijwilligers;
 - vrijwilligerswerk;
 - "burgerkracht", voorafgaand aan inzet van professionals;
 - lokale kerkelijke betrokkenheid bij Wmo-gerelateerde zorg.

7-3 Noodzaak bepalen van buurtbemiddeling op Goeree-Overflakkee.

7-4 Vormen van een initiatiefgroep buurtbemiddeling.

7-5 Opleveren tussenrapportage.

7-6 Bij haalbaarheid en noodzaak vaststellen van een convenant en een projectplan.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Aantal mantelzorgers	n.n.b.	n.n.b.	
Aantal vrijwilligers	n.n.b.	n.n.b.	

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

8 In principe geen bezuinigingen op zorg.

Wanneer willen we dit bereikt hebben? 2013-2018

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Bezuinigingen op zorg zoveel als mogelijk voorkomen.

8-1 Niet bezuinigen op huidige zorg, maar wèl constante aandacht voor maximale kwaliteit.

8-2 Niet bezuinigen op preventieve zorgactiviteiten.

8-3 Streven naar uitkomen met budgetten, ook voor de uitvoering van de drie decentralisaties.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Geen			

Programmabegroting 2015

gemeente
Goeree-Overflakkee

Programma 6 - Sociale voorzieningen en Maatschappelijke dienstverlening

Portefeuillehouder: **G. de Jong / F.J. Tollenaar**

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

9 Het zelfstandig wonen voor ouderen bevorderen.
Wanneer willen we dit bereikt hebben? 2013-2018

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Activiteiten ontplooiën incl. herijken met betrekking tot voorzieningen- en zorgniveau.

9-1 Een toereikend voorzieningen- en zorgniveau inzetten.

9-2 Mantelzorg-ondersteuningsbeleid herijken.

9-3 Stimuleren "Eigen Kracht" en Burgerkracht.

9-4 Ouderenbeleid herijken.

9-5 Blijven inzetten traditionele Wmo-voorzieningen, zoals Hulp bij het Huishouden/woon- en vervoersvoorzieningen.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
aantal inwoners 65 jaar of ouder (2013: 9.001)	9.383	n.n.b.	CBS
Aantal ouderen boven 70 jaar dat zelfstandig woont	n.n.b.	n.n.b.	

Bezuinigingsmaatregelen 2015

(op basis van het in 2014 vastgestelde bezuinigingsplan)

Structureel

	beoogd 2015	haalbaar 2015
Efficiëncyslag inkoop Jeugd- en jongerenwerk	€ 25.000	€ 25.000
Claimprocessen Sociale Zaken	€ 150.000	€ -
Aanpassing budget slachtofferhulp	€ 11.000	€ 11.000
Verlagen budget vervoersvoorzieningen (WMO)	€ 30.000	€ 30.000
Huisvesting consultatiebureaus CJG (12->5)	€ 30.000	€ 30.000
Verlagen budget Hulp bij Huishouden	€ 150.000	€ 150.000
Reduceren subsidie peuterspeelzalen (vanaf 2016 € 35.000)	€ -	€ -
Verminderen subsidie jongerenwerk (vanaf 2016: € 50.000)	€ -	€ -
Verminderen subsidie ouderenwerk (vanaf 2016: € 50.000)	€ -	€ -

Incidenteel

Geen

Wat mag het kosten?

Programma 6	2015	2016	2017	2018
Totaal Lasten	€ 42.285.100	€ 41.741.000	€ 41.708.800	€ 42.221.500
Totaal Baten	€ 7.450.700	€ 7.738.500	€ 8.059.000	€ 8.500.700
Saldo voor bestemming	€ 34.834.400	€ 34.002.500	€ 33.649.800	€ 33.720.800
Storting in reserves	€ -	€ -	€ -	€ -
Onttrekking aan reserves	€ 204.800	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000
Saldo na bestemming	€ 34.629.600	€ 33.902.500	€ 33.549.800	€ 33.620.800

Programmabegroting 2015

gemeente
Goeree-Overflakkee

Programma 6 - Sociale voorzieningen en Maatschappelijke dienstverlening

Portefeuillehouder: **G. de Jong / F.J. Tollenaar**

Welke investeringen/nieuw beleid zijn voor dit programma nodig

(de hier genoemde bedragen zijn de kapitaal- en of exploitatielasten)

Omschrijving	2015	2016	2017	2018
Ons Dorpshuis CV-ketel	€ -	€ 1.300	€ 1.300	€ 1.300

Overzicht onderliggende producten

Productnr.	Omschrijving	Lasten 2015	Baten 2015
6610010	WWb: Algemene bijstand	€ 6.438.100	€ 4.733.600
6610020	IOAW	€ 284.500	€ -
6610030	IOAZ	€ 18.200	€ -
6610050	BBZ - levensonderhoud beginnende zelfstandigen	€ 483.400	€ 5.100
6610070	BBZ - overig	€ 200.400	€ 133.200
6611010	Sociale werkvoorziening	€ 8.528.100	€ 1.166.500
6614010	Minimabeleid	€ 556.500	€ 21.300
6620010	Algemeen Maatschappelijk Werk	€ 403.900	€ -
6620020	Slachtofferhulpverlening	€ 255.700	€ -
6620030	Ouderenzorg	€ 391.900	€ -
6621010	Vreemdelingen	€ 73.100	€ 1.800
6622010	WMO - huishoudelijke zorg	€ 3.278.200	€ -
6623010	Wet participatiebudget	€ 1.619.500	€ -
6630010	Jeugd - en jongerenwerk	€ 283.200	€ -
6630020	Overig sociaal cultureel werk	€ 1.380.200	€ -
6630030	Het Diekhuus, Middelharnis	€ 101.800	€ 72.100
6630040	Ons Dorpshuis, Nieuwe-Tonge	€ 155.300	€ 87.400
6630050	t Trefpunt, Stad aan 't Haringvliet	€ 54.500	€ 42.000
6630200	Jongeren-Activiteiten-Centrum	€ 211.600	€ -
6630210	De Schakel	€ 79.600	€ 9.100
6630990	Toerekening multifunctionele accommodaties	€ 19.800	€ -
6650010	Kinderdagopvang	€ 163.300	€ 10.200
6650020	Peuterspeelzalen	€ 514.700	€ 49.800
6650200	Gebouw Harlekijntje	€ 43.700	€ 47.900
6650990	Toerekening multifunctionele accommodaties	€ 47.800	€ -
6652010	Woonvoorzieningen (Wmo)	€ 494.400	€ -
6652020	Vervoersvoorzieningen (Wmo)	€ 961.800	€ -
6652021	Vervoersvoorzieningen (GPK)	€ 4.100	€ 4.100
6652030	CTW	€ 1.027.900	€ 67.600
6652040	Overige WMO	€ 22.300	€ -
6662010	Wmo nieuwe taken uit AWBZ	€ 5.366.700	€ -
6667010	Eigen bijdrage Wmo maatwerk vz en opvang	€ -	€ 999.000
6670010	Mantelzorgondersteuning	€ 175.000	€ -
6671010	Leefbaarheid en Vitaliteit (Burgerkracht)	€ 250.000	€ -

Programma 6 - Sociale voorzieningen en Maatschappelijke dienstverlening

Portefeuillehouder: **G. de Jong / F.J. Tollenaar**

Overzicht onderliggende producten

Productnr.	Omschrijving	Lasten 2015	Baten 2015
6671020	Stimulering eigen kracht	€ 500.000	€ -
6671030	Meermiddelen preventie	€ 419.900	€ -
6671040	Regie klantproces en toegang zorg	€ 181.700	€ -
6682010	Jeugdhulp	€ 6.397.200	€ -
6683010	Jeugd veiligheid, reclassering en opvang	€ 897.100	€ -
Totaal		€ 42.285.100	€ 7.450.700
Saldo programma voor bestemming			€ 34.834.400

Programma 7 - Volksgezondheid en Milieu

Portefeuillehouder: G. de Jong / P.J. Koningswoud / A.J. van der Vlugt

Inhoud programma

Het programma omvat zorg voor volksgezondheid, milieu, afvalverwijdering, riolering en begrafaalplaatsen.

Kaderstellende beleidsnota's

Bestuurlijke kaders:

Coalitieakkoord '**samen** voor een **sterk** eiland'

Afvalstoffenverordening Goeree-Overflakkee

Doelenboom

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

1	Behouden van het ziekenhuis in Dirksland.	
	Wanneer willen we dit bereikt hebben?	doorlopend

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Activiteiten rond behoud ziekenhuis.

1-1	Indien het van Weel Bethesda ziekenhuis in Dirksland in het bestaan bedreigd wordt, zal de gemeente (eventueel met inzet van gemeentelijke middelen) naar bevind van zaken handelen.
-----	--

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Geen			

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

2	Voorkomen dat sport wordt gecombineerd met overmatig alcoholgebruik.	
	Wanneer willen we dit bereikt hebben?	doorlopend

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Activiteiten rond ontmoedigen alcoholgebruik.

2-1	Beleed opstellen om in samenwerking met sportverenigingen het middelengebruik onder de sporters en bezoekers van sportaccommodaties te ontmoedigen.
-----	---

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Geen			

Programma 7 - Volksgezondheid en Milieu

Portefeuillehouder: G. de Jong / P.J. Koningswoud / A.J. van der Vlugt

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

3 Toezicht en handhaven bij milieu gerelateerde bedrijven inclusief gemeentelijke milieu-advisering.
Wanneer willen we dit bereikt hebben? 2015

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Activiteiten rond toezicht en handhaving milieu.

3-1	Verlenen van vergunningen en afhandelingen van meldingen ingevolge de Wabo.
3-2	Het organiseren / optimaliseren / verbinden van de samenwerking tussen de gemeentelijke organisatie en de RUD.
3-3	Samenstellen van een werkplan voor de wettelijk verplichte milieutaken en de milieuadviestaken op het gebied van leefomgevingkwaliteit en veiligheid.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
% van inrichtingen milieu voorzien van een adequate milieuvergunning	100%	100%	gem.adm.
% van de voorgenomen controlebezoeken uitvoeren	100%	100%	gem.adm.

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

4 Verloedering van de openbare ruimte tegengaan.
Wanneer willen we dit bereikt hebben? 2015

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Activiteiten in het kader van afvalstoffenbeleid.

4-1	In 2014 en 2015 wordt het afvalstoffenbeleid herzien, waarbij het inleveren van grof vuil wordt betrokken.
4-2	Een Afvalstoffenplan laten vaststellen door de gemeenteraad, dat anticipeert op de ontwikkelingen op dit gebied en het implementeren van de uitwerking van het plan.
4-3	Bezien of het reduceren van tarieven een bijdrage kan leveren aan het voorkomen van verloedering van de openbare ruimte.
4-4	Het project Extra aanpak zwerfafval wordt voortgezet. Voor dit project worden subsidiegelden ontvangen uit het verpakkingenfonds en met deze gelden wordt het zwerfafval tegengegaan.
4-5	Het terugdringen van het permanent aanwezig zijn van minicontainers in de openbare ruimte.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Tevredenheid inwoner over afvalinzameling	7,7	n.n.b.	Waar staat je gemeente
Waarderingscijfers kwaliteitsniveau reiniging	n.n.b.	n.n.b.	Afvalstoffenplan

Programma 7 - Volksgezondheid en Milieu

Portefeuillehouder: G. de Jong / P.J. Koningswoud / A.J. van der Vlugt

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

5	Harmoniseren van bestaande rioleringsplannen tot één Afvalwaterplan.	
	Wanneer willen we dit bereikt hebben?	2015
Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)		
Opstellen en uitvoeren Afvalwaterplan.		
5-1	Opstellen van een plan waarin de beleidsvoornemens en (bijbehorende) maatregelen voor inzameling, transport en verwerking van afval-, hemel- en grondwater staan beschreven.	
5-2	Uitvoering geven aan de bestaande GRP's totdat het nieuwe VGRP is vastgesteld.	

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Geen			

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

6	Gemeentelijke begraafplaatsen van voldoende grafruimte en as-bestemmingen voorzien.	
	Wanneer willen we dit bereikt hebben?	2015
Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)		
Activiteiten rondom gemeentelijke begraafplaatsen.		
6-1	Vorbereidingen treffen voor en bestek-gereed maken van plannen voor nieuwe begraafplaatsen en uitbreidingen in Ouddorp en Sommelsdijk.	

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Aantal gemeentelijke begraafplaatsen	16	16	verordening lijkbezorging
Waarderingscijfer staat van onderhoud begraafplaatsen	n.n.b.	n.n.b.	beheerplan

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

7	Een alcoholbeleid gericht op het voorkomen van schadelijk gebruik en het terugdringen van het starten met drinken op jonge leeftijd.	
	Wanneer willen we dit bereikt hebben?	2015 e.v.
Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)		
Activiteiten rondom hokken en ketenbeleid.		
7-1	Bepalen noodzaak hokken en ketenbeleid (ontmoetingsplek voor jongeren waar ze samen tijd doorbrengen en waar in de regel ook gedronken wordt) op Goeree-Overflakkee.	
7-2	Opstellen lokale probleemanalyse, met eventueel een startnotitie.	

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Geen			

Programmabegroting 2015

Programma 7 - Volksgezondheid en Milieu

Portefeuillehouder: G. de Jong / P.J. Koningswoud / A.J. van der Vlugt

Bezuinigingsmaatregelen 2015

(op basis van het in 2014 vastgestelde bezuinigingsplan)

Structureel

Verhogen mate kostendekkendheid begrafenisrechten

beoogd 2015   haalbaar 2015

€   120.000   €   120.000

Incidenteel

Geen

Wat mag het kosten?

Programma 7	2015	2016	2017	2018
Totaal Lasten	€ 16.975.900	€ 17.186.500	€ 17.114.900	€ 17.279.100
Totaal Baten	€ 12.133.900	€ 12.315.000	€ 12.491.400	€ 12.670.300
Saldo voor bestemming	€ 4.842.000	€ 4.871.500	€ 4.623.500	€ 4.608.800
Storting in reserves	€ 924.000	€ 685.000	€ 439.200	€ 314.900
Onttrekking aan reserves	€ 937.700	€ 641.300	€ 621.300	€ 612.800
Saldo na bestemming	€ 4.828.300	€ 4.915.200	€ 4.441.400	€ 4.310.900

Welke investeringen/nieuw beleid zijn voor dit programma nodig

(de hier genoemde bedragen zijn de kapitaal- en of exploitatielasten)

Omschrijving	2015	2016	2017	2018
Verbreed gem.rioleringsplan (2015)	€ -	€ 147.000	€ 144.800	€ 142.700
Verbreed gem.rioleringsplan (2016)	€ -	€ -	€ 147.000	€ 144.800
Verbreed gem.rioleringsplan (2017)	€ -	€ -	€ -	€ 147.000
Verbreed gem.rioleringsplan (2018)	€ -	€ -	€ -	€ -
Uitbreiden begraafplaats Sommelsdijk	€ -	€ 56.000	€ 55.100	€ 54.200
Vervangen ondergr. glas-/restafvalbakken	€ -	€ 17.400	€ 34.300	€ 50.600
Reg.Overslagstation: berging/schuifpoorten	€ -	€ 1.400	€ 3.100	€ 3.100

Programmabegroting 2015

Programma 7 - Volksgezondheid en Milieu

Portefeuillehouder: G. de Jong / P.J. Koningswoud / A.J. van der Vlugt

Overzicht onderliggende producten

Productnr.	Omschrijving	Lasten 2015	Baten 2015
6710050	Uitvoeringsbudgetten jeugd (decentralisatie)	€ 1.280.200	€ -
6714010	Openbare gezondheidszorg	€ 734.600	€ -
6714020	Project gezonde slagkracht	€ 111.300	€ -
6715010	Jeugdgezondheidszorg (uniform deel)	€ 1.118.000	€ -
6716010	Jeugdgezondheidszorg (maatwerk deel)	€ 155.000	€ -
6716020	Centrum voor Jeugd en Gezin	€ 109.700	€ -
672101x	Inzameling en verwerking huisvuil/glas/papier/kunststof/etc.	€ 3.226.000	€ 477.100
6721020	Inzameling bedrijfsvuil	€ 31.300	€ 2.400
6721030	KCA-depot	€ 27.900	€ 5.000
672104x	Milieustraten Middelharnis en Goedereede	€ 829.500	€ 264.100
6722010	Riolering	€ 5.839.500	€ 21.300
6723010	Omgevingsverg.: activiteit wet milieubeh.& geluidhinder	€ 1.818.600	€ -
6723020	Ongediertebestrijding	€ 83.300	€ -
6723030	Klimaatbeleid	€ 206.200	€ -
6723100	Bestuursakkoord Windenergie	€ 43.600	€ -
6724010	Begraafplaatsen	€ 1.361.200	€ 200
6725010	Afvalstoffenheffing	€ -	€ 4.236.300
6726010	Rioolheffing	€ -	€ 6.245.000
6732010	Baten begraafplaatsrechten	€ -	€ 882.500
Totaal		€ 16.975.900	€ 12.133.900
Saldo programma voor bestemming			€ 4.842.000

Programma 8 - Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting

Portefeuillehouder: P.J. Koningswoud / M. Trouwborst

Inhoud programma

Dit programma bevat alle activiteiten die samenhangen met het op hoofdlijnen inrichten van de openbare ruimte volgens de daartoe geldende kaders, de handhaving daarvan op basis van de daartoe vastgestelde procedures en de ruimtelijke, kwantitatieve en kwalitatieve invulling van het wonen.

Kaderstellende beleidsnota's

Bestuurlijke kaders:

Diverse vastgestelde bestemmingsplannen
 Nota uitgangspuntennotitie Vastgoed Goeree-Overflakkee
 Woonvisie 2014
 Beleid aanpak permanente bewoning
 Coalitieakkoord '**samen** voor een **sterk** eiland'

Doelenboom

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

1	Ruimte bieden aan ontwikkelaars en corporaties door bouwregelgeving sterk te reduceren.	
	Wanneer willen we dit bereikt hebben?	2015
Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)		
Maatregelen nemen m.b.t. het proces 'bouwaanvragen'.		
1-1	Onderzoeken of de welstandscommissie kan worden afgeschaft.	
1-2	Toetsing van bouwaanvragen door ambtenaren uitvoeren aan de hand van een beeldkwaliteitsplan of welstandsnota.	

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Aantal woonruimten: (2013: 24.586) w.v. aantal woningen, incl. bijz. woongebouwen (20.818) w.v. aantal recreatiewoningen (3.768)	24.966 21.266 3.938	25.492 21.424 4.068	BZK, bevoorschotting algemene uitkering
Aantal te koop staande bestaande woningen op Goeree-Overflakkee (per sept. 2013: 1.381)	1.204		www.huizenopflakkee.nl
Woonbehoefte uitgedrukt in aantal woningen in periode 2012 tot 2020: ca 1.250	jaren 2010-2012: 325	jaren 2013-2020: 925	woonvisie
Aantal nieuw te bouwen woningen zoals opgenomen in aantal plannen	224	170	woonvisie
Aantal plannen voor uitbreiding woningen	2014: 14 2015: 3	n.n.b.	MPG
Aantal vergunningen en meldingen (omgevingsvergunning, slooemeldingen, melding brandveilig gebruik) (2013: 674)	t/m 3-9-2014: 568	n.n.b.	gem.adm.
Aantal vooroverleggen (2013: 147)	t/m 3-9-2014: 107	n.n.b.	gem.adm.

Programma 8 - Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting

Portefeuillehouder: **P.J. Koningswoud / M. Trouwborst**

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

2 Op Wabo-gebied een kwaliteitsslag doorvoeren met betrekking tot vergunningen, toezicht en handhaving. Medio 2015 wordt de set met kwaliteitscriteria hiervoor wettelijk vastgelegd.

Wanneer willen we dit bereikt hebben? 2015

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Plan van aanpak opstellen.

2-1 In 2013 is het implementatietraject van de kwaliteitscriteria gestart met een zelfevaluatietool.

2-2 Aan de hand van de uitkomst van de zelfevaluatietool wordt een plan van aanpak opgesteld om in 2015 aan de wettelijke eisen te kunnen voldoen.

2-3 In 2014/2015 wordt een traject doorlopen om het proces rondom de Wabo 'lean' te maken.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Aantal te verstrekken vergunningen ikv Wabo	n.n.b.	n.n.b.	
Aantal handhavingen	n.n.b.	n.n.b.	

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

3 Het stimuleren van de verdere samenwerking en/of samenvoeging van de vier woningbouwcorporaties.

Wanneer willen we dit bereikt hebben? 2014-2018

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Overleggen en afspraken maken met de woningbouwcorporaties.

3-1 De in 2014 opgestelde prestatieafspraken met de vier woningbouwverenigingen vaststellen voor een periode van één jaar.

3-2 Werken aan nieuwe breed gedragen prestatieafspraken die uitgaan van de actualiteit en (nieuwe) gezamenlijke verantwoordelijkheden.

3-3 In overleg met de Woningbouwfederatie Goeree-Overflakkee trachten te komen tot een eenduidig beleid en een verdergaande samenwerking tussen de corporaties.

3-4 In samenwerking met de corporaties deelnemen aan het Woononderzoek 2015. Dit 3-jarlijks rijksonderzoek biedt inzicht in samenstelling huishoudens, woonlasten, woonwensen en woonomgeving.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Aantal verhuureenheden (woningen/garages/etc.) in bezit van de vier corporaties (2013: 6.910)	6.975	n.n.b.	jaarverslagen 2013

Programmabegroting 2015

Programma 8 - Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting

Portefeuillehouder: P.J. Koningswoud / M. Trouwborst

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

4	Het, waar mogelijk, behouden van beeldbepalende panden.
	Wanneer willen we dit bereikt hebben? doorlopend
Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)	
Activiteiten rond behouden van beeldbepalende panden.	
4-1	Inventariseren van beeldbepalende monumentale panden en gebieden en deze vastleggen in een (digitale) cultuurhistorische waardenkaart.
4-2	De inventarisatie gebruiken om de cultuurhistorische waarden in plannen en processen een plaats te geven, te beginnen met de beschermde gezichten van Goedereede en Middelharnis / Sommeldijk.
4-3	Bij aanpassing van (bestemmings)plannen behoud en versterking van cultuurhistorische waarden verankeren, zonder dat dit in verlamdende behoudzucht doorslaat.
4-4	Bevorderen dat jaarlijks nieuwe projecten voor de Erfgoedlijnen worden ingediend. Door de aandacht en subsidiemogelijkheden krijgen objecten en gebieden een nieuwe kans om voor de toekomst bewaard te blijven.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Aantal beeldbepalende, karakteristieke en monumentale panden	n.n.b.	n.n.b.	

Bezuinigingsmaatregelen 2015

(op basis van het in 2014 vastgestelde bezuinigingsplan)

Structureel

Beëindiging externe ondersteuning welstandstoetsing
Verlagen budget woonvoorzieningen (WMO)

	beoogd 2015	haalbaar 2015
€	85.000	€ 35.000
€	20.000	€ 20.000

Incidenteel

Geen

Wat mag het kosten?

Programma 8	2015	2016	2017	2018
Totaal Lasten	€ 9.067.200	€ 13.648.100	€ 12.324.600	€ 8.782.100
Totaal Baten	€ 5.454.500	€ 10.267.900	€ 8.980.400	€ 5.344.700
Saldo voor bestemming	€ 3.612.700	€ 3.380.200	€ 3.344.200	€ 3.437.400
Storting in reserves	€ 38.800	€ 22.500	€ 157.000	€ -
Onttrekking aan reserves	€ 85.900	€ 87.300	€ 245.500	€ 89.700
Saldo na bestemming	€ 3.565.600	€ 3.315.400	€ 3.255.700	€ 3.347.700

Programmabegroting 2015

Programma 8 - Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting

Portefeuillehouder: **P.J. Koningswoud / M. Trouwborst**

Welke investeringen/nieuw beleid zijn voor dit programma nodig

(de hier genoemde bedragen zijn de kapitaal- en of exploitatielasten)

Omschrijving	2015	2016	2017	2018
Herontwikkeling Hernesseroord	€ -	€ -	€ -	€ 6.300

Overzicht onderliggende producten

Productnr.	Omschrijving	Lasten 2015	Baten 2015
6810010	Structuur- en bestemmingsplannen	€ 893.300	€ 93.600
681011x	Anterieure overeenkomsten diverse	€ 32.700	€ -
6820010	Woningexploitatie/woningbouw	€ 126.000	€ 102.100
6820200	Aan- en verkopen	€ 266.400	€ -
6821010	Dorpsvernieuwing	€ 400	€ -
6821020	Herinrichting Spuiplein/Vissersdijk Middelharnis	€ 148.300	€ 148.300
6821030	Herinrichting Kerkepad Middelharnis	€ -	€ -
6821040	Herontwikkeling terrein vm. Ford-garage Middelharnis	€ 6.400	€ 5.600
6822010	Omgevingsvergunning: activiteit bouwen	€ 2.584.600	€ 7.000
6822010	Geometrie	€ 38.000	€ -
6822030	Woonwagencentrum Middelharnis	€ 104.500	€ 14.000
6822040	Woonwagencentrum Sommelsdijk	€ 11.600	€ 11.900
6822050	Woonwagencentrum Stellendam	€ 15.200	€ 21.700
6822060	Woonwagencentrum Dirksland	€ 1.600	€ 3.700
6822070	Woonwagencentrum Den Bommel	€ 18.800	€ 29.300
6822080	Overige volkshuisvestingsaangelegenheden	€ 141.000	€ -
6823010	Leges bouwactiviteiten	€ -	€ 510.000
6830010	WION	€ 2.700	€ -
6830030	Exploitatieplan Spuikolk, Dirksland	€ 20.400	€ -
6830040	Exploitatieplan bedrijvenpark Watertoren Dirksland	€ 51.000	€ 51.000
6830050	Exploitatieplan Kleine Boezen, Dirksland	€ 54.600	€ 54.600
6830060	Grondexploitatie industrieterrein Oostplaat III, Middelharnis	€ 31.100	€ 31.100
6830070	Grondexploitatie locatie Klinkvis, Middelharnis	€ 42.400	€ 42.400
6830080	Grondexploitatie Molenweg, Middelharnis	€ -14.900	€ -14.900
6830090	Grondexploitatie Zuidelijke Randweg, Middelharnis	€ 34.100	€ 34.100
6830100	Grondexploitatie Molendijk, Nieuwe Tonge	€ 10.300	€ 10.300
6830110	Grondexploitatie Westplaat, Middelharnis/Sommelsdijk	€ 2.238.600	€ 2.238.600
6830120	Grondexploitatie Korteweg, Stellendam	€ 194.800	€ 194.800
6830130	Grondexploitatie Welgelegen, Ouddorp	€ 1.652.200	€ 1.652.200
6830140	Bedrijvenpark Oostflakkee	€ 110.500	€ 110.500
6830150	Herinrichting vml.zwembad Ooltgensplaat	€ 28.000	€ 28.000
6830170	PPS constructie Oostflakkee	€ 4.300	€ -
6830180	Overige plannen	€ 218.300	€ 74.600
Totaal	Saldo programma voor bestemming	€ 9.067.200	€ 5.454.500
	Saldo programma voor bestemming		€ 3.612.700

Programma 9 - Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien

Portefeuillehouder: **M. Trouwborst**

Inhoud programma

Het programma bevat de ramingen van de diverse belastingen, reservemutaties, dividenden, algemene uitkering, onvoorzien uitgaven alsmede de ramingen van de bedrijfsvoering en saldi van de diverse kostenplaatsen (apparaatskosten) voor zover niet al rechtstreeks toegerekend aan de andere programma's.

Kaderstellende beleidsnota's

Bestuurlijke kaders:

Diverse belastingverordeningen

Nota risicomangement

Nota reserves en voorzieningen

Coalitieakkoord '**samen** voor een **sterk** eiland'

Doelenboom

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

1 Binnen de raadsperiode dient de begroting sluitend gemaakt te worden door te bezuinigen en/of efficiënter te organiseren.

Wanneer willen we dit bereikt hebben? 2016

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

In overleg met de auditcommissie uitvoering geven aan de planning- en controlcyclus.

1-1 Jaarlijks een nota aanbieden waarin beleidskeuzes en richtlijnen worden genoemd.

1-2 Uitvoering geven aan de in 2013 en 2014 behandelde bezuinigingsplannen met als doel dat de meerjarenbegroting vanaf 2016 structureel en materieel sluit.

1-3 De raad periodiek (voor- en najaarsnota) informeren over de ontwikkelingen in de baten en lasten, zodat bijsturen mogelijk blijft.

1-4 Binnen de raads- en collegeperiode komen tot een realtime-invulling van de stand van zaken, beleidsmatig en financieel, binnen de planning en controlcyclus.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Norm 2015	Bron
Geen			

Programma 9 - Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien

Portefeuillehouder: **M. Trouwborst**

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

2 De reserves dienen op peil gebracht te worden.

Wanneer willen we dit bereikt hebben? 2016

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Actualiseren nota's reserves & voorzieningen en weerstandsvermogen & risicomangement.

2-1 De in 2013 opgestelde nota's reserves & voorzieningen en weerstandsvermogen & risicomangement in 2016 volledig actualiseren. In de tussentijd wordt tijdens het opstellen van de jaarlijkse begroting en jaarrekening bezien of de reserve/voorziening in stand moet blijven c.q. bijstelling behoeft.

2-2 Structurele meevallers aanwenden om noodzakelijke voorzieningen in stand te houden en/of de belastingdruk te verlichten.

2-3 Relatie leggen met hoogte weerstandsvermogen.

2-4 Stille reserves nader kwantificeren.

Indicatoren

Omschrijving	Raming 2014	Raming 2015	Norm
Solvabiliteitspercentage (per 31-12-2013: 27%)	28%	27%	30%
Benodigd weerstandsratio algemene dienst (31-12-2013: 1,58)	1,14	1,79	1,20
Benodigd weerstandsratio grondbedrijf (31-12-2013: 1,00)	1,00	1,05	1,20

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

3 De belastingen worden maximaal trendmatig (zijnde de inflatiecorrectie) verhoogd.

Wanneer willen we dit bereikt hebben? 2013-2018

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Uitvoeren trendmatige verhoging belastingen.

3-1 De verhoging door te voeren aan de hand van de inflatie zoals becijferd door bruto binnenlands product (pBBP).

3-2 Voor 2015 geldt een verhoging van 1,5% voor die belastingen waar geen directe prestatie tegenover staat.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	In 2015	Bron
Doorgevoerde verhoging belastingen	1,75%	1,50%	circulaire gem.fonds
Krijgt inwoner voldoende terug voor belastinggeld?	5,5	n.n.b.	Waar staat je gemeente

Programmabegroting 2015

gemeente
Goeree-Overflakkee

Programma 9 - Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien

Portefeuillehouder: **M. Trouwborst**

Wat willen we bereiken? (doelstelling)

4 De heffingen en leges voor producten en diensten moeten binnen de raadsperiode in voldoende mate kostendekkend zijn (de gebruiker betaalt).

Wanneer willen we dit bereikt hebben? 2018

Wat gaan we daarvoor doen? (prestaties)

Uitvoeren trendmatige verhoging heffingen en leges aan de hand van goede kostenonderbouwingen.

4-1 De verhoging, zoveel als mogelijk, doorvoeren aan de hand van de inflatie zoals becijferd door netto-materiële overheidsconsumptie.

4-2 Voor 2015 geldt een verhoging van 1,5%, tenzij vanuit de kostendekkendheid van de tarieven een afwijking noodzakelijk is.

Indicatoren

Omschrijving	In 2014	Raming 2015	Norm 2015
Mate van kostendekkendheid in %:			
Reinigingsheffingen	100	100	100
Rioolheffingen	84	90	100
Legesverordening	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.

Bezuinigingsmaatregelen 2015

(op basis van het in 2014 vastgestelde bezuinigingsplan)

Onder dit programma worden ook bezuinigingen genoemd die aan meerdere programma's worden toegerekend.

Structureel

	beoogd was	haalbaar is
Versoberen contract cateringleverancier	€ 40.000	€ 40.000
Beëindigen contract beplanting kantoor (vanaf 2017: € 7.000)	€ -	€ -
Formatie KCC partime	€ 40.000	€ 40.000
Budget onderhoud vm. Gemeentehuizen reduceren	€ 100.000	€ 51.900
Verhoging toeristenbelasting (vanaf 2016: € 250.000)	€ -	€ -

Incidenteel

Geen

Wat mag het kosten?

Programma 9	2015	2016	2017	2018
Totaal Lasten	€ 25.578.600	€ 23.418.200	€ 22.222.200	€ 21.990.400
Totaal Baten	€ 94.147.000	€ 92.561.600	€ 88.664.900	€ 88.415.700
Saldo voor bestemming	€ -68.568.400	€ -69.143.400	€ -66.442.700	€ -66.425.300
Storting in reserves	€ 3.045.000	€ 2.657.100	€ 241.100	€ 241.100
Onttrekking aan reserves	€ 7.610.400	€ 1.770.400	€ 717.200	€ 393.600
Saldo na bestemming	€ -73.133.800	€ -68.256.700	€ -66.918.800	€ -66.577.800

Programmabegroting 2015

gemeente
Goeree-Overflakkee

Programma 9 - Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien

Portefeuillehouder: **M. Trouwborst**

Welke investeringen/nieuw beleid zijn voor dit programma nodig

(de hier genoemde bedragen zijn de kapitaal- en of exploitatielasten)

Omschrijving	2015	2016	2017	2018
Klepelaar	€ -	€ 1.500	€ 1.500	€ 1.500
Houtversnipperaars	€ -	€ -	€ -	€ 6.300
Cirkelaar	€ -	€ -	€ -	€ 6.300
Voertuigen (bussen)	€ -	€ 31.000	€ 31.000	€ 31.000
Vrachtwagens	€ -	€ 20.000	€ 40.000	€ 40.000
Veegwagens	€ -	€ 16.000	€ 32.000	€ 32.000
Tractor	€ -	€ -	€ -	€ 10.000
Diverse voertuigen (2018)	€ -	€ -	€ -	€ -
Vervangingsinvesteringen ICT	€ -	€ -	€ -	€ 360.000

Overzicht onderliggende producten

Productnr.	Omschrijving	Lasten 2015	Baten 2015
6911010	Geldleningen < 1 jaar	€ 60.600	€ 10.600
6913010	Dividend BNG	€ -	€ 87.000
6914010	Geldleningen > 1 jaar	€ 2.771.200	€ 3.310.700
6921010	Algemene Uitkering	€ -	€ 40.963.900
6923010	Algemene Uitkering-sociaal deelfonds	€ -	€ 21.929.500
6922010	Onvoorzien uitgaven	€ 62.900	€ -
6922020	Lasten voorgenomen (nieuw) beleid	€ 627.400	€ -
6922210 *	Huisvesting gemeentelijke gebouwen excl. Werkplaatsen	€ 637.200	€ 614.100
6922220 *	Catering	€ 152.000	€ 152.000
6922230 *	I & A	€ 2.086.700	€ 2.086.700
6922240 *	Facilitair	€ 469.400	€ 469.400
6922250 *	Administraties	€ 839.500	€ 839.500
6922260 *	Advies (picofh)	€ 246.700	€ 246.700
6922270	Voormalige gemeentehuizen	€ 257.800	€ 13.500
6922280 *	Gemeentelijke werkplaatsen	€ 419.800	€ 419.800
6922290 *	Tractie	€ 606.300	€ 606.300
6931010	Baten OZB gebruikers	€ -	€ 859.900
6932010	Baten OZB eigenaren	€ -	€ 6.588.400
6935010	Baten forensenbelasting	€ -	€ 655.700
6936010	Baten toeristenbelasting	€ -	€ 1.208.700
6937010	Baten hondenbelasting	€ -	€ 274.100
6940010	Wet WOZ, lasten heffing en invordering gem. belastingen	€ 663.200	€ -
6960010	Saldi van kostenplaatsen	€ 15.677.900	€ 12.810.500
Totaal		€ 25.578.600	€ 94.147.000
	Saldo programma voor bestemming		€ -68.568.400

* de netto-last van deze producten wordt als overhead doorgeboekt naar diverse andere kostendragers. Om die reden zijn de baten en lasten aan elkaar gelijk.

DEEL 2: PARAGRAFEN

Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf wordt informatie verstrekt over de manier waarop de gemeente Goeree-Overflakkee een adequate bedrijfsvoering bereikt en waarborgt. Verder worden de onder handen en nog uit te voeren activiteiten benoemd om uiteindelijk de bedrijfsvoering te verbeteren.

Personeel & Organisatie

Op 3 juli 2014 is de concept-visie op de ontwikkeling van de organisatie voor de periode 2014-2018 gepresenteerd aan de raad en achtereenvolgens de organisatie.

De geformuleerde visie luidt:

De gemeente Goeree-Overflakkee draagt bij aan een (nog betere) eilandelijke samenleving door:

- *klaar te staan voor haar inwoners, ondernemers en toeristen,*
- *ruimte te bieden voor het ontplooien van initiatieven en*
- *te faciliteren bij het realiseren van doelen voor de samenleving.*

Duidelijk is welke rol de organisatie en daarmee de medewerkers hebben richting de klanten, namelijk werken ten dienste van Goeree-Overflakkee. Onze organisatie wil duurzaam en waarde gedreven inspelen op de behoeften van de omgeving. De bedrijfsvoering zal hierop worden gebaseerd en ingericht. Om dit te realiseren wordt er een uitvoeringsplan opgesteld, waarin staat aangegeven op welke manier wij tot het gewenste resultaat willen komen.

Bij het schrijven van deze paragraaf wordt de laatste hand gelegd aan een uitvoeringsplan en een daarbij behorend uitvoeringsprogramma. Dit uitvoeringsplan is de uitwerking van de concept-visie voor de organisatie.

Als organisatie hebben we de volgende ambitie geformuleerd die dient als leidraad voor alle inspanningen die voortvloeien uit de organisatieontwikkeling:

Ambitie

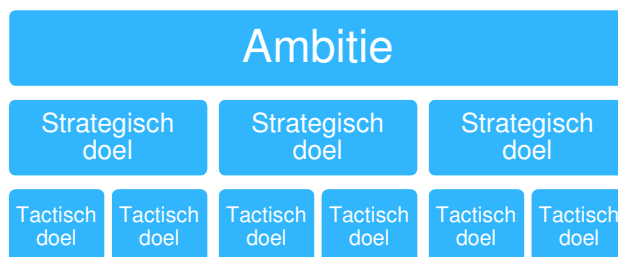
De gemeente speelt in op de kracht van de samenleving en de kracht van haar medewerkers en benut deze optimaal.

Een belangrijk element in deze ambitie is kracht. Er is nog onbenut potentieel in zowel de organisatie als de samenleving. De organisatieontwikkeling in de komende jaren is erop gericht dit potentieel te herkennen, erkennen en benutten ten dienste van onze samenleving. Dit vraagt een flexibele houding en aanpak: daar waar de kracht is, moet hij benut worden, daar waar de kracht ontbreekt moeten wij onze rol oppakken en datgene doen wat nodig is om de inwoner, de wijk, de medewerker of het team te ondersteunen op ons gezamenlijk pad naar zelfredzaamheid. Dit vereist dat de organisatie ruimte krijgt en verantwoordelijkheid neemt. Organiseren van doelmatige en doeltreffende samenwerking is hierin een succesfactor.

Het creëren van zoveel mogelijk maatschappelijk rendement is daarbij onze primaire doelstelling.

Paragraaf Bedrijfsvoering

De indruk bestaat wellicht dat de organisatieontwikkeling alleen betrekking heeft op de medewerkers. Niets is minder waar. De nieuwe positionering van de gemeente vraagt ook meebewegen van het bestuur. De bestuurder nieuwe stijl (bestuurder 3.0) stelt kaders als bestuurlijk opdrachtgever, beschikt over een goed bestuursinformatiesysteem, legt zijn oor te luisteren in de samenleving en geeft ruimte aan professionals in de samenleving en de organisatie.

De ambitie vertaald

Een samenwerking tussen management en medewerkers heeft geleid tot een uitvoeringsplan. In eerste instantie zijn we hierbij uitgegaan van het werken volgens de organisatiesporen bedrijfsvoering, ontwikkelen en procesoptimalisatie. Zo zijn er drie werkgroepen samengesteld. Gaandeweg het proces is gekozen voor het vooropstellen van de strategische en tactische doelen van de organisatieontwikkeling als invalshoek, met daaraan gekoppeld de inspanningen die horen bij het bereiken van deze doelen.

Strategische doelen

Als leidraad voor de uitvoering van de organisatieontwikkeling zijn, afgeleid van de ambitie, drie strategische doelen benoemd. Dit zijn:

Strategische doelen

1. Medewerkers en de samenleving begrijpen dat hun rol en de rol van de gemeente wordt bepaald door de kracht van de samenleving. Zij krijgen beide de ruimte en nemen hun verantwoordelijkheid door hun rol op te pakken.
2. De gemeentelijke organisatie is wendbaar en flexibel en speelt efficiënt in op de behoefte van de samenleving.
3. Medewerkers zijn betrokken en voelen zich verantwoordelijk voor het veranderingsproces en handelen daar ook naar.

Tactische doelen

Aan de hand van de strategische doelen zijn zes tactische doelen bepaald. Deze geven aan op welke manier we inhoud geven aan de strategische doelen.

1. Gemeente en samenleving trekken effectiever op om de veranderende rol als gevolg van de ontwikkelingen in de maatschappij vorm te geven.
Gemeente en samenleving ontdekken hun nieuwe rollen en weten elkaar te vinden. Samen ontwikkelen wij nieuwe vormen van participatie.
2. Medewerkers pakken hun rol vraaggerichter op: zij faciliteren de samenleving waar mogelijk en bewaken daarbij de kwaliteit van het openbaar bestuur en borgen het publiek belang. Medewerkers zijn ambassadeur van de gemeente.
Medewerkers denken in mogelijkheden, met inachtneming van het algemeen belang en de regelgeving. Medewerkers werken integraal, kostenbewust en resultaatgericht.

Paragraaf Bedrijfsvoering

3. De organisatie is beter in staat om zich aan te passen aan de behoefte van de samenleving. Hierbij anticiperen wij op trends en ontwikkelingen.
De organisatie is transparant, heeft haar kennismangement op orde en is in proportie.
4. De gemeente optimaliseert de beleids- en bedrijfsprocessen. De organisatie richt haar processen slimmer in.
Er wordt onderscheid gemaakt tussen cyclische processen die met name efficiënt worden ingericht, en complexe zaken en dossiers die vooral effectief worden uitgevoerd.
5. Medewerkers hebben meer oog voor onze veranderende rol in de maatschappij.
Voor het slagen van de organisatieontwikkeling is het een voorwaarde dat medewerkers meegaan in de gedachte achter de organisatieontwikkeling en begrijpen wat dit betekent voor hun rol.
6. Medewerkers leveren meer vanuit hun kwaliteit een gezamenlijke bijdrage aan het ontwikkelen van de organisatie.
Medewerkers kennen hun talenten en die van hun collega's en werken van daaruit gezamenlijk mee aan het realiseren van de gewenste ontwikkelingen.

Speerpunten 2014

- Steun en medewerking verkrijgen voor het veranderproces (is volop in gang)
- Basis voor programmatig en projectmatig (incl. integraal en resultaatgericht) werken
- Verder ontwikkelen van (tools voor) bestuurs- en managementinformatie
- Voorbereiden drieluik HRM-instrumenten (permanente educatie, aanpassen beoordelingssystematiek, prestatieovereenkomsten)
- Borgen van het nieuwe werken van deelnemers aan de safari's
- Verdere uitrol functie en activiteiten GOlab
- Samenvoegen werktoeleiding afdelingen Maatschappelijke zaken en Uitvoeringsbedrijf Wsw
- Pilot beschrijven werkprocessen via Lean methodiek: 1^e proces Wabovergunningen.

Speerpunten 2015

- Permanente educatie
- Uitbouw HRM-instrumenten passend bij nieuwe wijze van werken, zoals functiehuis, werken met rollen in plaats van functies, plaats- en tijdonafhankelijk werken, wijze van belonen, etc)
- Beschrijven werkprocessen volgens Lean methodiek
- Dienstverleningsconcept uitvoeren (KCS, verplaatsen taken naar KCC, verhogen kwaliteit)

Vertaling (matrix uitvoeringsprogramma)

De onderwerpen op het gebied van personeelsmanagement zullen worden vertaald in een actieplan personeelsmanagement. Dominante thema's daarbij zullen zijn:

- Strategische personeelsplanning:
  1. Vlootshouw (inzicht krijgen in competenties, rol en voorkeurstijlen van medewerkers)
  2. Matchen van talenten van medewerkers en taken en vragen vanuit de organisatie door middel van het gebruik van Mobulus
  3. Ontwikkelen van functieprofielen naar rollen
  4. Beheren formatie op basis van uitgangspunt coalitieakkoord (compacte, flexibele en efficiënte organisatie, passend bij de schaalgrootte van het eiland en oog houdend voor de bezuinigingsoperatie)
- Permanente educatie/opleidingsplan
- Doorontwikkelen gesprekscyclus (persoonlijke ontwikkeling, beoordeling en beloning)
- Leiderschapsontwikkeling.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Budget

De activiteiten in het kader van de organisatieontwikkeling worden in 2014 binnen de bestaande middelen uitgevoerd (opleidingsbudget, budget besparing op organisatiekosten en zo nodig budget externe inhuur). Voor 2015 is ook het uitgangspunt dat de bestaande budgetten worden ingezet. Eventuele extra kosten worden uiteraard zichtbaar gemaakt. Zo nodig wordt daarvoor via de voorjaarsnota budget gevraagd.

Deze kosten zijn vooral incidenteel. De kosten worden terugverdiend door o.a. verhoogde efficiency, slimmer organiseren, projectmatig werken.

Communicatie

De communicatiediscipline is verantwoordelijk voor de interne en externe communicatie van de gemeente Goeree-Overflakkee. Het beheer en de doorontwikkeling van de gemeentelijke website en de intranetsite vormen daar een onderdeel van. Ook het bewaken en versterken van de huisstijl en het imago van de gemeente behoren tot het takenpakket van het team communicatie. Daarnaast heeft communicatie een groot aandeel in de organisatie van de meeste interne en externe evenementen en bijeenkomsten die de gemeente organiseert of waar zij een rol in speelt. Kabinetszaken valt eveneens onder het takenpakket van communicatie.

Proactief én conversatie

De nadruk in de communicatie komt steeds meer te liggen op proactief communiceren, waarbij conversatie met de inwoners, ondernemers en bezoekers van de gemeente een belangrijk aspect vormt. En dat kan alleen als de gehele organisatie *communicatiever* wordt; communicatie moet iets van de hele organisatie zijn; niet alleen van het communicatieteam. De aanzet daartoe wordt door de communicatiediscipline gegeven en zal langzaam maar zeker zijn vruchten moeten afwerpen. Het team communicatie zal daartoe steeds meer een regiefunctie krijgen waarbij de vakafdelingen meer verantwoordelijk worden voor de inhoud van de communicatie-uitingen.

Digitale media

De website van de gemeente vormt een belangrijke spil in de digitale communicatie. De mogelijkheden van een portaalwebsite en de indeling door middel van toptaken – waardoor de overzichtelijkheid van de website en daarmee de kwaliteit van de dienstverlening toeneemt – worden onderzocht. Social media wordt structureel ingezet, en het professionaliseren van de webcarefunctie – die dan wellicht een plaats kan krijgen bij het Klant Contact Center – wordt onderzocht.

Pers

Een goede relatie met de pers is uiterst belangrijk, omdat zij een belangrijke intermediair vormen in de publiekscommunicatie van de gemeente. Ook bij het verstrekken van informatie aan de pers zullen steeds meer moderne digitale kanalen zoals social media worden benut.

Bijeenkomsten

De inzet van bijeenkomsten met de doelgroepen van de gemeente om te komen tot conversatie is van groot belang. Omdat de organisatie van bijeenkomsten kostbaar is, zal gezocht worden naar een universeel concept waardoor de kosten laag kunnen blijven.

Communicatienota

Een communicatienota die een visie en doelen bevat die bruikbaar zijn tot het einde van de raadsperiode in 2018 is in concept gereed en wordt nog in 2014 vastgesteld.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Rechtmatigheid

Het begrip rechtmatigheid in het kader van de accountantscontrole wordt als volgt omschreven:

“Het overeenstemmen, van het tot stand komen van de financiële beheershandelingen en de vastlegging daarvan, met de relevante wet- en regelgeving zoals bedoeld in het Besluit accountantscontrole provincie en gemeenten”.

Het college is verplicht (art. 212/ 213 van de gemeentewet) zorg te dragen voor de interne toetsing van de informatievoorziening en de rechtmatigheid van de beheershandelingen. Deze toetsing vindt plaats aan de hand van een intern controleplan. Jaarlijks wordt door het college het controleplan vastgesteld. In dit plan wordt aangegeven welke processen met bijbehorende regelgeving door de interne organisatie worden getoetst. In het intern controleplan is per proces opgenomen hoeveel deelwaarnemingen er getoetst dienen te worden.

De doelstelling van de interne controle kan als volgt worden omschreven:

Voldoen aan de verplichting van het college (cf. art. 212/213 van de Gemeentewet) om zorg te dragen voor de interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van beheershandelingen, het op orde brengen en verbeteren van de interne beheersing en het daarmee meer inzicht krijgen in de risico's van de lopende processen. Daarmee wordt een bijdrage geleverd aan de kwaliteit van de bedrijfsvoering.

In 2013 lag het uitvoeren en monitoren van de interne controle geheel bij het team Control. In 2014 is een deel van de interne controle overgedragen aan de medewerkers van de vakafdelingen. Control voert voor die processen alleen een verbijzonderde controle uit. Vanaf 2015 is het de bedoeling dat de interne controle nog meer geborgd wordt in de lopende processen, dat wil zeggen dat in de lopende processen voldoende controle gaat plaatsvinden door de medewerkers zelf, bijvoorbeeld door middel van het 4-ogenprincipe. Control zal hierover in gesprek gaan met de diverse afdelingen.

De constatering en aanbevelingen die voortvloeien uit de controles worden een keer per half jaar gerapporteerd aan het MT en aan het college van B&W. De afdelingen dienen de aanbevelingen die voortkomen uit de bevindingen op te pakken en te realiseren. Control ziet hier op toe en rapporteert over de voortgang. In 2013 en 2014 is de interne beheersing van een groot aantal financiële processen hierdoor verbeterd zoals bijvoorbeeld het crediteurenproces, leges KCC en aansluitingen financiële administratie met sub-administraties. Op aangeven van de accountant en vanuit de constatering met betrekking tot procesmanagement en risicomanagement zal extra aandacht worden gegeven aan de processen waarbij de gemeente grote risico's loopt. Het gaat hier dan bijvoorbeeld om het proces van de investeringen/aanbestedingen en subsidieverstrekingen.

Procesmanagement

De in 2013 door ons college vastgestelde visie op procesmanagement voor de gemeente Goeree-Overflakkee is volgt gedefinieerd:

Door middel van procesmanagement worden de processen inzichtelijk gemaakt en beheerst en wordt de samenhang van de processen tussen de diverse afdelingen binnen de organisatie in beeld gebracht. Daardoor wordt de organisatie in staat gesteld op een integrale manier gestructureerd, klantgericht, efficiënt en effectief te werken. Daarnaast wordt er systematisch gewerkt aan verbeteringen, zijn de processen uitgewerkt volgens de principes van lean en hebben prestatie-indicatoren en normen welke zijn gekoppeld aan de doelstellingen van de programmabegroting.

Paragraaf Bedrijfsvoering

In 2013 en 2014 is er gestart met het opstellen van procesbeschrijvingen en het implementeren van verbeteringen om meer structuur in werkzaamheden te brengen en de processen efficiënter te laten verlopen. Een aantal voorbeelden van verbeterde processen zijn: het proces inzake publicaties/bekendmakingen, het crediteurenproces, handhaving Boa's, SiSa (Single information, Single audit; financiële verantwoording rijk en provincie), inhuur derden en herindicaties WSW. Er wordt zoveel mogelijk gebruikt gemaakt van automatische workflows om de kans op fouten te minimaliseren. De beschreven processen worden gemonitord en actueel gehouden. Ons streven is om in 2015 een aantal processen via de "lean methode" te gaan verbeteren. In het tweede halfjaar 2014 is hier al een start mee gemaakt onder begeleiding van onze collega's van de gemeente Schouwen-Duiveland. De bedoeling is om hiermee processen nog efficiënter te laten verlopen door verspillingen en zaken die geen toegevoegde waarde hebben uit het proces te verwijderen.

Doelmatigheid & doeltreffendheid (213a)

Op 2 januari 2013 is de verordening doelmatigheid & doeltreffendheid (artikel 213a Gemeentewet) vastgesteld. Hierin is opgenomen dat het college van B&W periodiek onderzoeken laat uitvoeren in het kader van doelmatigheid- en doeltreffendheid.

Onder doelmatigheid wordt verstaan: het realiseren van bepaalde prestaties met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen.

Onder doeltreffendheid wordt verstaan: de mate waarin de gewenste prestaties en de beoogde maatschappelijke effecten van beleid ook daadwerkelijk worden behaald.

Anders dan de onderzoeken door de rekenkamercommissie, gaat het hierbij om zelfonderzoek van de organisatie. Het college onderzoekt het eigen bestuur, zoals uitgevoerd door het ambtelijk apparaat of zeer nauw aan de gemeente verbonden instellingen. De uitkomsten van deze onderzoeken worden vastgelegd in een rapport waarin aanbevelingen voor verbeteringen worden opgenomen. Vervolgens wordt door het college een plan van verbetering opgesteld en ter kennisgeving aan de raad aangeboden. Het college neemt op basis van het plan van verbeteringen zo nodig organisatorische maatregelen.

In 2015 zal in ieder geval 1 onderzoek worden uitgevoerd. Het onderzoeksplan 2015 wordt komende maanden vastgesteld door het college en ter kennisname aan de gemeenteraad verzonden..

Risicomanagement.

In de paragraaf weerstandsvermogen wordt dit onderwerp nader toegelicht.

Financiën

In de Financiële verordening Goeree-Overflakkee staan de uitgangspunten voor het financieel beleid, alsmede de regels voor het financieel beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vermeld. Intussen is een nieuwe modelverordening door de VNG uitgebracht. In 2015 zal onze huidige verordening aan de hand van deze modelverordening worden geactualiseerd.

De planning & control-cyclus omvat verschillende producten, zijnde de instrumenten voor de bestuurlijke en ambtelijke organisatie, die jaarlijks worden vervaardigd. Het gaat dan om de jaarrekening, bestuursrapportages, kadernota en begroting.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Het doel is om de planning & control-cyclus doorlopend te ontwikkelen met als uiteindelijke doel een verbetering van de bedrijfsvoering.

Met de verdere ontwikkeling van deze cyclus worden de volgende doelen nagestreefd:

- een transparante en beheersbare organisatie voor de bestuurders waardoor het stellen van prioriteiten en het sturen op hoofdlijnen makkelijker wordt;
- een vanuit integraal management beter stuurbare en beheersbare ambtelijke organisatie;
- een verbetering van de doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeentelijke organisatie.

Invulling P&C-cyclus

Om invulling te kunnen geven aan de kaderstellende en controlerende rol van de raad zullen, conform de Financiële verordening in 2015 de volgende P&C-producten ter vaststelling worden aangeboden:

- Jaarrekening 2014
- Kadernota 2015
- Voorjaarsnota 2015
- Najaarsnota 2015
- Programmabegroting 2016-2019

Dit jaar (2014) is gekozen voor een gecombineerde kader- en voorjaarsnota. De reden is dat de organisatie (nog) geen beleidsuitgangspunten kon formuleren die richtinggevend zijn om keuzes te maken in het nieuwe beleid. Voor het bepalen van de financiële positie van de gemeente is het doorrekenen van de gevolgen van het rijksbeleid immers cruciaal. Het presidium heeft aangegeven voor 2015 liever een planning te zien waarbij de kadernota vroeg in het jaar wordt besproken. Daarbij is de financiële zekerheid van de cijfers ondergeschikt aan de politieke richting die het document aan dient te geven. Op het moment van dit schrijven (september 2014) wordt geëvalueerd of aan de wens van het presidium volledig tegemoet kan worden gekomen. De uitkomst van deze evaluatie wordt in oktober 2014 in de auditcommissie doorgesproken. Ook zal worden bekeken of het samenvoegen van de voor- en najaarsnota een optie is.

Doorontwikkeling begroting

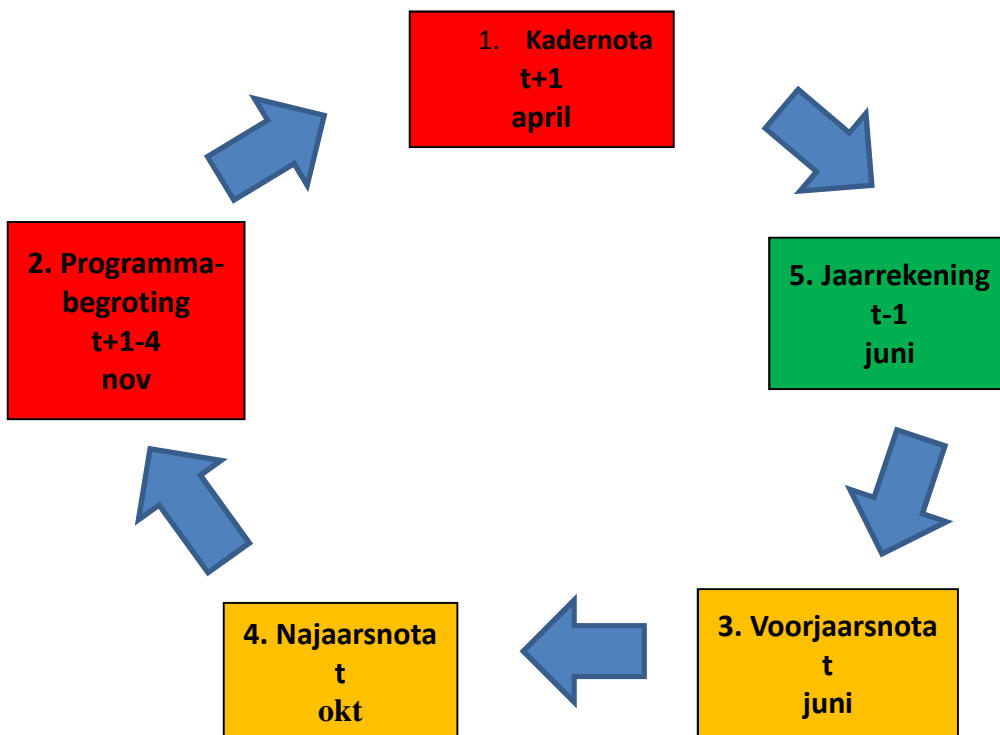
In de tussentijd wordt hard gewerkt aan de doorontwikkeling van de programmabegroting. Het voornemen is om deze huidige begroting anders te gaan inrichten. De gedachte is de programma's te benoemen aan de hand van de vier hoofdthema's zoals genoemd in het coalitieakkoord. Vervolgens worden de vier programma's nader uitgewerkt in thema's en indicatoren (maatschappelijke effecten). Deze thema's zullen 1 op 1 gekoppeld worden aan de portefeuilleverdeling en ook worden aangesloten aan de gewenste organisatiestructuur.

Real-time

Een andere ambitie is dat het papieren boekwerk van de begroting komt te vervallen en dat de begrotingsapp, als onderdeel van de pilot 'digitalisering P&C-cyclus', hiervoor volledig in de plaats komt. Er wordt gewerkt aan deze pilot. De eerste fase is in 2014 behaald, te weten de totstandkoming van de begrotingsapp. De ambitie is dat deze app in de toekomst (binnen de raads- en collegeperiode) volledige real-time informatie bevat en ook toepasbaar wordt voor Windows en Android. Voor de invulling van de P&C-cyclus kan dit betekenen dat, in plaats van tussentijdse bestuursrapportage (voor- en najaarsnota), op een andere wijze gerapporteerd wordt aan uw raad. Momenteel wordt doorgesproken op welke momenten de raad geïnformeerd wil blijven worden c.q. wil beraadslagen en besluiten.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Schematisch ziet de P&C-cyclus er voorsnog als volgt uit (t betekent lopend jaar):

Huisvesting, facilitair en secretariaat

De ontwikkelingen in de gemeentelijke organisatie hebben ook zijn weerslag op de facilitaire processen de huisvesting en het secretariaat. Deze ontwikkelingen worden op de voet gevolgd om op een slimme en duurzame wijze het primaire proces van het bedrijf te faciliteren. Deze activiteiten zijn uiteenlopend, van strategische keuzes tot op praktisch niveau voor de werknemers. Ook een dienstverlenende en flexibele werkwijze door het secretariaat is daarbij van belang.

Inkoop

De inkoopfunctie levert een bijdrage aan doelmatig en rechtmatig inkopen van alle inkopen door en voor de gemeente door middel van het adviseren, begeleiden en ondersteunen van budgethouders met een inkoopvraagstuk.

Alle inkopen betekent alle Leveringen, Diensten en Werken. De inkoop- en aanbestedingsregels gebruiken we ook om lokaal maatschappelijk rendement te creëren. De gemeente wenst een integere, betrouwbare, zakelijke en professionele inkoper en opdrachtgever te zijn en wenst in te kopen tegen de meest optimale (integrale) prijs-kwaliteitverhouding en wenst daarbij tevens een continue positieve bijdrage te leveren aan het gehele prestatieniveau van de gemeente. Dit wil zij bereiken door het vergroten van de (inkoop)kennis onder de medewerkers/budgethouders, onder meer door het middels het vastgestelde inkoophandboek en georganiseerde (inkoop)workshops.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Door contractbeheer in de komende jaren te laten ontwikkelen naar contractmanagement wenst de inkoopfunctie bovendien de gehele cyclus in het inkoopproces te beheren en beheersen en daarmee een bijdrage te leveren om de gemeentelijke doelen te halen. Dit alles om risico's zo veel als mogelijk te minimaliseren.

Informatievoorziening & Automatisering

De kwaliteit van de gemeentelijke informatievoorziening met de daaronder liggende systemen zijn randvoorwaardelijk voor de dienstverlening en de gemeentelijke bedrijfsvoering. De gemeente beschikt over een moderne en schaalbare I&A-omgeving, waarop ook de buitendienstlocaties, Webego, Het Rondeel, het RBL en het gemeentelijk zwembad zijn aangesloten.

De infrastructuur is voorbereid op verdere doorontwikkeling en ondersteunt plaats- en tijdonafhankelijk werken.

I&A-beleid

Dit jaar wordt een start gemaakt met het ontwikkelen van I&A-beleid, als een algemeen kader voor verdere doorontwikkeling. Feitelijk beschikken we reeds over de nodige ingrediënten daarvoor, vooral ook omdat de nieuwe omgeving gebouwd is op basis van "Werken onder architectuur". Dit helpt gemeenten om (ICT)-ontwikkelingen in samenhang aan te sturen. Daarnaast beschikt de gemeente over een Werkplan I&A, waarin de komende projecten zijn beschreven.

Het Werkplan I&A wordt jaarlijks geactualiseerd. Laatstelijk is dit via de Voorjaarsnota 2014 ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden.

Landelijke ontwikkelingen

Vanuit het Rijk worden er tal van ontwikkelingen in gang gezet, die een forse impact hebben op de gemeentelijke informatiehuishouding en de daaronder liggende ICT-systemen. Als voorbeeld kunnen genoemd worden de 3D-operatie binnen het sociale domein, de verplichte invoering van de BGT, de verplichte gebruikmaking van een vastgestelde infrastructuur voor informatieuitwisseling (Digikoppeling, digimelding, digilevering), de modernisering van de GBA, e.d.

De ontwikkelingen worden gevolgd en zijn opgenomen in het reeds vastgestelde Werkplan I&A.

Stelsel van Basisregistraties

Vanuit de Rijksoverheid zijn tal van initiatieven ontwikkeld, die erop gericht zijn de gemeentelijke dienstverlening te verbeteren. Doelstelling is om te komen tot een compacte en efficiënte overheid. Een overheid die de basis op orde heeft. Een overheid die dicht bij burgers en bedrijven staat. Een overheid die door optimale samenwerking ook als één overheid wordt ervaren.

Vaak worden deze initiatieven samengevat onder de noemer: *e-Overheid*.

Eén van de instrumenten om dit te bereiken is het bouwen van een samenhangend stelsel van basisregistraties. Uitgangspunt hierbij is: gegevens éénmalig vastleggen (zo dicht mogelijk bij de bron) en beschikbaar stellen voor meervoudig gebruik. Dit stelt hoge eisen aan de kwaliteit van de basisregistraties. Door middel van auditing houdt de Rijksoverheid toezicht op de kwaliteit van de basisregistraties.

Paragraaf Bedrijfsvoering

BAG

Ten aanzien van de basisregistratie adressen en gebouwen (BAG), moeten extra inspanningen verricht worden om de kwaliteit op het noodzakelijke basisniveau te brengen. Eind 2014 zal er een BAG audit worden gehouden. Het is op voorhand al bekend dat we geen goedkeurende verklaring zullen verkrijgen; alleen al vanwege de vele fouten uit het verleden (waaronder termijnoverschrijdingen), die niet meer ongedaan gemaakt kunnen worden. De uitslag van de audit zal wel inzicht geven in waar we nu staan. Het verbeterproces vordert gestaag, maar is heel tijdrovend.

Rond de voorbereidingen van deze begroting zijn er wederom gesprekken gestart met het SVHW om de uitvoering van de BAG over te dragen aan deze organisatie. Vanzelfsprekend kan dit alleen wanneer de kwaliteit geborgd is en de door het SVHW beheerde basisregistratie realtime beschikbaar is voor gebruik binnen de gemeentelijke bedrijfsvoering.

Een definitieve beslissing zal worden genomen op basis van een op te stellen rapportage omtrent de mogelijkheden en consequenties van overheveling van de BAG naar het SVHW. Vanzelfsprekend zal ook de OR in dit afwegingsproces worden betrokken.

BGT

De gemeente Goeree-Overflakkee is goed op weg ten aanzien van de voorbereidingen tot de invoering (01/01/2016) van de Basisregistratie Grootchalige Topografie. Het komen tot een integrale basiskaart die voldoet aan de BGT-eisen, aan de gebruikseisen vanuit interne afnemers en die is afgestemd op die van de zes andere bronhouders, is een complex en omvangrijk karwei. Niettemin wordt er hard en enthousiast aan gewerkt.

Intussen worden er gesprekken gevoerd met Syntrophos (een gemeenschappelijke regeling die voor de gemeenten op Voorne Putten onder andere de BGT uitvoert en op dat terrein al veel expertise heeft opgebouwd) over mogelijkheden tot samenwerking. De gesprekken verkeren nog in een verkennende fase.

Informatiebeveiliging / continuïteit

Met de steeds verdergaande digitalisering, neemt de kwetsbaarheid van de organisatie en de bedrijfsvoering toe. Er is specifieke aandacht nodig voor goede continuïteitsvoorzieningen en informatiebeveiliging.

De gemeente Goeree-Overflakkee beschikt sedert eind 2013 over informatiebeveiligingsbeleid en een informatiebeveiligingsplan. De implementatie van beveiligingsmaatregelen heeft de volle aandacht. In de tweede helft van 2014 zal een business case worden gemaakt voor een betere en goedkopere oplossing voor computeruitwijk. Afhankelijk van de uitkomst kan de alternatieve oplossing in 2014/2015 worden gerealiseerd.

Inmiddels is er een Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG) ontwikkeld, waarin staat waaraan gemeenten minimaal moeten voldoen om de informatiebeveiliging op orde te hebben. Implementatie van de (recent ontwikkelde) BIG moet nog plaatsvinden.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Klant Contact Center

Het gemeentelijk Klant Contact Center (KCC) is het organisatieonderdeel dat gespecialiseerd is in het afhandelen van klantcontacten via diverse communicatiekanalen. In het bijzonder gaat het hierbij om communicatie via telefonie, balie, e-mail en internet. Het KCC is er op gericht om klanten, burgers, bedrijven en instellingen op eenduidige wijze informatie, diensten en producten te verstrekken en vragen, ideeën, klachten en wensen te behandelen.

De KCC-functie varieert van eenvoudige informatieverstrekking en snelle doorverwijsfunctie tot en met complete afhandeling van processen en productlevering. De gebruikte communicatiekanalen variëren van onder andere adequate telefoonafhandeling en algemene website informatie tot en met uitgebreide baliefuncties.

In 2014 is de afdeling KCC, en daarmee eigenlijk de gehele gemeentelijke organisatie, gestart met een planmatige aanpak van de doorontwikkeling van het dienstverleningsconcept. Inmiddels worden medewerkers niet meer generiek ingezet op alle kanalen, maar is per medewerker gekozen voor een specialisatie op telefonie of fysiek klantcontact. Met deze specialisatie wordt een beoogd een kwaliteitsslag in het klantcontact te bewerkstelligen. Daarnaast is een start gemaakt met een klantcontactstelsel (KCS) waarin alle klantcontacten worden vastgelegd, zodat per burger een klanthistorie ontstaat, waarop kan worden teruggevallen bij nieuwe contacten. Verder wordt binnen het KCC gewerkt aan de ontwikkeling van deelomgevingen voor specifieke klantgroepen, met name ondernemers (bedrijvencontactpunt) en kwetsbare burgers (meldpunt sociaal domein).

Met de systematische aanleg van de juiste infrastructuur wordt in een meerjarige aanpak vorm en inhoud gegeven aan de ambitie om zoveel mogelijk producten en diensten volledig gedigitaliseerd aan te bieden. De optimalisering van deze midoffice-architectuur dient er op termijn toe te leiden dat het aantal fysieke klantcontacten afneemt, evenals de telefonische klantcontacten.

De gemeente onderneemt pogingen om aan te haken bij een pilot van het ministerie van Binnenlandse Zaken, betreffende een bezorgservice voor diverse producten zoals paspoorten, rijbewijzen, uittreksels en parkeervergunningen. De resultaten van een groep gemeenten waarmee de eerste pilot landelijk wordt uitgevoerd zijn zeer positief, waardoor het Ministerie overweegt in 2015 met een tweede kleine groep gemeenten een vervolgpilot in te richten. Onze gemeente zal trachten hierbij aan te sluiten.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Juridische kwaliteitszorg

Juridische kwaliteitszorg heeft als doelstelling dat binnen de “onderneming” zoveel mogelijk wordt voldaan aan de wettelijke/juridische normstelling die voor de gemeente geldt. Hierdoor wordt niet alleen voldaan aan de eisen van financiële rechtmatigheid maar wordt in breder verband voorkomen dat grote financiële risico’s zich openbaren.

Om de doelstelling te bereiken worden onder meer de volgende activiteiten ontplooid:

- In 2014 is vanuit het werkveld Bestuurlijke en Juridische Zaken (BJZ) een aanvang gemaakt met het verzorgen van een workshop regelgeving (concernniveau). Doel van deze cursus is het vergroten van kennis en het verbeteren van de kwaliteit bij het toetsen, toepassen en maken van decentrale regelgeving. Deze workshop zal ook in 2015 worden aangeboden;
- Met de basiscursus Algemene wet bestuursrecht (Awb) en gemeenterecht (concernniveau) wordt in het laatste kwartaal van 2014 gestart. Doel is bewustwording van het juridisch speelveld waarin vrijwel alle ambtenaren zich in de praktijk begeven. Na het volgen van de cursus beschikken medewerkers over de vereiste basiskennis van de Awb en het gemeenterecht. In het jaar 2015 wordt deze cursus herhaald en zo nodig een verdiepingscursus (vervolg) aangeboden;
- In het laatste kwartaal van 2014 wordt een in-company cursus “Juridische Kwaliteitszorg/Control” (concernniveau) binnen gehaald. De cursus staat in het teken van het creëren van draagvlak en de borging van de juridische kwaliteit. De cursus is mede bedoeld om controlemechanismen op afdelingsniveau te introduceren en/of te verbeteren. Mede afhankelijk van de behoefte, wordt deze cursus in 2015 wederom gegeven;
- Nog in 2014 wordt de gemeenteraad een voorstel gedaan over het verbeteren en opschonen van het regelingenbestand. Tevens wordt een actueel overzicht van gemeentelijke regelgeving opgebouwd. Jaarlijks zal in de organisatie worden nagegaan of er wijzigingen zijn als gevolg waarvan een aanpassing dient te worden doorgevoerd;
- Vanaf 2014 is er meer ambtelijke capaciteit ingezet voor de behandeling van verzoeken op grond van de Wet openbaarheid bestuur (Wob). Het werkveld BJZ vervult in de behandeling van deze vaak complexe verzoeken een centrale rol;
- De commissie bezwaarschriften maakt elk jaar een verslag van haar bevindingen. De bevindingen worden aangeboden aan de burgemeester in een jaarlijks terugkerend overleg. De bestuursorganen krijgen vervolgens gelegenheid om hier wat van te vinden. Vanuit het werkveld BJZ worden zo nodig gerichte acties uitgezet naar de afdelingen;
- Permanent wordt gewerkt aan stroomlijning van de bezwaarschriftenprocedure.

Samenvattend wordt er naar gestreefd te komen tot een correcte, beter afgestemde regelgeving en op termijn een vermindering van het aantal bezwaarschriften.

Paragraaf Financiering inclusief EMU-saldo

Inleiding

In deze paragraaf wordt aandacht geschonken aan de volgende punten:

- a. financieringspositie;
- b. kasgeldlimiet;
- c. renterisiconorm;
- d. rentevisie;
- e. EMU-saldo (ook in relatie tot Wet HOF);;
- f. leningenportefeuille;
- g. Schatkistbankieren;
- h. Kengetallen.

a. Financieringspositie

De financieringspositie geeft inzicht in de ontwikkelingen in de financiering van de gemeente en de daarbij horende financieringsbehoefte rekening houdend met de (geplande) investeringen en beschikbare interne en externe middelen. De ontwikkeling van de financieringspositie is bepalend voor de leningenportefeuille. Om in de financieringsbehoefte te voorzien bestaat een aantal mogelijkheden. Deze kunnen onderverdeeld worden in interne (reserves en voorzieningen) en externe financieringsmiddelen (leningen).

Financieringspositie	werkelijk 1-1-2013	werkelijk 1-1-2014	begroot 1-1-2015	begroot 1-1-2016	begroot 1-1-2017	begroot 1-1-2018
Totaal kapitaalgoederen incl. prognose investeringen	136.010.394	139.465.178	159.799.968	156.578.406	150.533.119	146.724.113
Vaste geldleningen incl. nieuwe leningen	61.681.096	78.786.732	72.335.705	85.978.056	88.421.093	81.925.480
Te dekken door reserves en voorzieningen	74.329.298	60.678.446	87.464.263	70.600.350	62.112.026	64.798.633
Aanwezige reserves en voorzieningen	51.734.028	51.115.485	55.452.452	51.021.778	52.677.875	52.741.489
tekort(-) / overschot(+) financieringsmiddelen	-22.595.270	-9.562.961	-32.011.811	-19.578.572	-9.434.151	-12.057.144

b. Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een instrument om het renterisico op de netto vlottende schuld te beperken. Hiermee wordt voorkomen dat fluctuaties in de korte rente (maximaal één jaar) een relatief grote impact op de rentelasten hebben. De norm wordt toegepast om te bepalen wat het maximum aan kort geld is dat een gemeente mag aantrekken. De limiet is bepaald op 8,5% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar met een minimum van € 300.000. Indien de gemiddelde liquiditeitspositie (saldo van vlottende schuld en vlottende middelen) de kasgeldlimiet bij herhaling overschrijdt, dient er gefinancierd te worden met lang geld in plaats van kort geld.

Paragraaf Financiering inclusief EMU-saldo

Kasgeldlimiet	Gemiddelde 1e kwartaal 2014	Gemiddelde 2e kwartaal 2014	Gemiddelde 3e kwartaal 2014	Gemiddelde 4e kwartaal 2014	Gemiddelde 1e kwartaal 2015	Gemiddelde 2e kwartaal 2015	Gemiddelde 3e kwartaal 2015	Gemiddelde 4e kwartaal 2015
Viottende schuld								
Opgenomen gelden < 1 jaar	6.000.000	10.000.000	-					
Schuld in rekening-courant	2.385.884	892.494	1.413.840					
Gest. gelden door derden < 1 jaar								
Overige geldleningen								
Totaal viottende schuld (a)	8.385.884	10.892.494	1.413.840	-	-	-	-	-
Viottende middelen								
Uitgeleende gelden < 1 jaar								
Contante gelden in kas								
Tegoeden in rekening-courant	117.837	966.112	92.866					
Overige uitstaande gelden < 1 jaar								
Totaal viottende middelen (b)	117.837	966.112	92.866	-	-	-	-	-
Berekening kasgeldlimiet								
Begrotingsomvang per 1 januari	113.109.800	113.109.800	113.109.800	113.109.800	129.831.300	129.831.300	129.831.300	129.831.300
Bij ministeriële regeling vastgesteld %	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
Toegestane kasgeldlimiet	9.614.333	9.614.333	9.614.333	9.614.333	11.035.661	11.035.661	11.035.661	11.035.661
Toets kasgeldlimiet								
Totaal netto viottende schuld (a-b)	8.268.047	9.926.382	1.320.974	-	-	-	-	-
Toegestane kasgeldlimiet	9.614.333	9.614.333	9.614.333	9.614.333	11.035.661	11.035.661	11.035.661	11.035.661
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	1.346.286	312.049	8.293.359	9.614.333	11.035.661	11.035.661	11.035.661	11.035.661

c. Renterisiconorm

Met behulp van deze norm wordt voorkomen dat bij herfinanciering grote fluctuaties in rentelasten ontstaan. Dit wordt bereikt door een limiet te stellen aan dat deel van de vaste schuld waarover het rentepercentage in een jaar aangepast mag worden. De bedoelde aanpassing doet zich voor bij herfinanciering en renteherziening. De renterisiconorm houdt in, dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar, met een minimum van € 2.500.000.

Renterisico's vaste schuld		2013	2014	2015	2016	2017	2018
	Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0	0	0
	Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0	0	0
1	Renteherziening op vaste schuld (per saldo)	0	0	0	0	0	0
2	Aflossingen	5.890.177	6.451.027	6.357.649	5.556.963	5.045.613	4.437.147
3	renterisico op vaste schuld (1+2)	5.890.177	6.451.027	6.357.649	5.556.963	5.045.613	4.437.147
4	renterisiconorm	21.848.510	22.621.960	26.767.820	26.649.180	25.646.540	24.763.600
5a	Ruimte onder renterisiconorm (4>3)	15.958.333	16.170.933	20.410.171	21.092.217	20.600.927	20.326.453
5b	Overschrijding renterisiconorm (3>4)	0	0	0	0	0	0
	Berekening renterisiconorm						
4a	Begrotingstotaal (lasten + storting in reserves)	109.242.549	113.109.800	133.839.100	133.245.900	128.232.700	123.818.000
	Het bij ministeriële regeling vastgestelde %	20%	20%	20%	20%	20%	20%
4b	Renterisiconorm	21.848.510	22.621.960	26.767.820	26.649.180	25.646.540	24.763.600

d. Rentevisie

Paragraaf Financiering inclusief EMU-saldo

Er vindt geen rentetoerekening plaats aan reserves en voorzieningen.

De rentelasten worden geraamd op basis van de werkelijk te betalen rente over de aangetrokken geldleningen. Deze rente wordt verhoogd met de rente over de geraamde investeringen in de loop van het jaar en de nog uit te voeren investeringen uit voorgaande jaren. De financieringsrente over deze investeringen wordt berekend op basis van een gemiddeld rentepercentage van 2,5%. Financieringsrente voor investeringen wordt in het jaar van investeren voor de helft meegenomen. Voor investeringen (riolering / afvalverwijdering / accommodaties / grondexploitaties) die worden doorberekend aan derden worden de rentelasten functioneel toegerekend.

Rentevisie	2015	2016	2017	2018
Rentelasten				
Rentetoerekening eigen financieringsmiddelen	0	0	0	0
Rente langlopende geldleningen	2.771.200	2.912.800	2.808.700	2.619.800
Rente kortlopende geldleningen en rekeningcourant	60.600	60.600	60.600	60.600
totale rentelasten over totale financieringsbehoefte	2.831.800	2.973.400	2.869.300	2.680.400
rentelasten voor investeringen die worden doorgerekend aan derden (riolering / afvalverwijdering / accommodaties / grondexploitatie)	3.295.985	3.185.004	2.847.610	2.716.438

e. EMU-saldo (ook in relatie tot Wet HOF)

De macro-budgettaire doelstelling van de Wet Financiering Decentrale Overheden komt tot uitdrukking in het beheersen van de grenswaarde van het EMU-saldo. Het EMU-saldo is de referentiewaarde voor het vorderingensaldo van de overheid, zoals vastgelegd in artikel 104C en Protocol nr. 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie". Het maximale vorderingstekort is bepaald op 3% van het Bruto Binnenlands Product. Alle overheden hebben een aandeel in het bepalen van dit tekort en zenden aan het Centraal bureau voor de statistiek een opgave van de stand van het EMU-saldo op een door het Centraal Bureau voor de Statistiek te bepalen wijze zoals opgenomen in de volgende tabel.

De wet Houdbare Overheidsfinanciën (wet HOF) zorgt er voor dat de schulden van de totale Nederlandse Overheid niet te hoog worden. Ook de gemeenten tellen hierin mee. Er is een macronorm voor het totale EMU-tekort van de gezamenlijke gemeenten. Het financieringstekort van alle gemeenten tezamen moet onder een plafond blijven. Het is een begrenzing aan het bedrag waarmee de totale schuld van alle gemeente in een jaar mag groeien. Elke gemeente heeft daarnaast een individuele EMU-referentiewaarde. Deze wordt in de septembercirculaire gemeentefonds bekend gemaakt. Voor onze gemeente is deze waarde gesteld op € 5.057.000.

Het advies van de VNG is om bij het opstellen van de begroting niet te kijken naar deze referentiewaarde. Het EMU-saldo laat vaak jaarlijks grote schommelingen zien. Deze komen vooral door de hoogte van de investeringen en het saldo op de aan- en verkopen van grondexploitatie. Normaal gesproken blijft het totale EMU-saldo (EMU-overschotten en EMU-tekorten) van alle individuele gemeenten onder het plafond voor het EMU-tekort. Vandaar dat gemeenten niet moeten begroten op de individuele EMU-referentiewaarde. Als ze dit wel doen blijft er nationaal ruimte onder het plafond voor het EMU-saldo van gemeenten over, terwijl in gemeenten noodzakelijke investeringen zijn uitgesteld of afgesteld.

Paragraaf Financiering inclusief EMU-saldo

Berekening EMU-saldo	2014	2015	2016	2017	2018
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-2.812.200	-5.016.000	-776.400	-2.801.700	-2.672.100
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	6.762.000	6.995.900	6.751.600	6.450.900	6.450.900
Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	2.318.400	1.877.400	1.875.900	1.896.800	1.917.600
Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	7.151.300	10.043.750	3.620.000	5.924.700	3.631.200
Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen,					
Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	0	0	0	0	0
Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	4.643.500	11.730.900	6.927.840	4.072.200	4.072.200
Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	7.966.800	11.556.300	6.753.540	3.898.100	3.898.500
Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	1.652.918	1.004.500	914.500	618.200	666.800
Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten					
Verkoop van effecten: verwachte boekwinst op de exploitatie					
Berekend EMU-saldo	787.282	-7.365.550	3.142.300	-1.171.000	1.224.700

Het EMU-saldo is het bedrag waarmee de EMU-schuld verandert. Bij een positief saldo neemt de EMU-schuld af, bij een negatief saldo stijgt de EMU-schuld.

f. Leningenportefeuille

De tabel hieronder geeft inzicht in het verwachte verloop van de leningenportefeuille:

Mutaties leningenportefeuille	werkelijk 2013	werkelijk 2014	prognose 2015	prognose 2016	prognose 2017	prognose 2018
Stand per 1 januari	61.681.096	78.786.732	72.335.705	85.978.056	88.421.093	81.925.480
Nieuwe leningen	23.000.000	-	20.000.000	9.000.000	-	1.500.000
reguliere aflossingen	5.890.177	6.451.027	6.357.649	5.556.963	5.045.613	4.437.147
geprognostiseerde aflossingen nieuw leningen				1.000.000	1.450.000	1.450.000
vervroegde aflossingen	4.187	-	-	-	-	-
Stand per 31 december	78.786.732	72.335.705	85.978.056	88.421.093	81.925.480	77.538.333

Paragraaf Financiering inclusief EMU-saldo

g. Schatkistbankieren

Het schatkistbankieren verplicht de gemeenten hun overtollige middelen aan te houden bij de Staat. Via een wijziging in de Wet Fido wordt dit opgelegd aan de decentrale overheden. Door deze maatregel beschikt de gemeente niet meer vrijelijk over haar eigen spaargeld. Deelname aan schatkistbankieren draagt bij aan een lagere EMU-schuld van de collectieve sector. Door het aanhouden van overtollige middelen in de schatkist vermindert de externe financieringsbehoefte van het Rijk, dat zich weer vertaalt naar een lagere staatsschuld. Alle bankrekeningen van de gemeente tellen mee. De drempel is vastgesteld op 0,75% van het jaarlijkse begrotingstotaal bij aanvang van het jaar. Met een minimum van € 250.000 en maximaal € 2.500.000 mag eigen geld aangehouden worden. De liquide middelen boven deze drempel dienen dagelijks via een aparte werkrekening bij de schatkist aangeboden te worden. Een saldo bij de schatkist kan met een bepaalde limiet dagelijks worden teruggehaald via dezelfde werkrekening. De toets of de overtollige middelen die buiten de schatkist gelaten zijn vallen binnen het drempelbedrag is gebaseerd een gemiddelde per kwartaal.

Schatkistbankieren	2015	2016	2017	2018
Berekening drempelbedrag				
Begrotingsomvang per 1 januari	129.831.300	129.881.300	127.395.400	123.262.000
Bij ministeriële regeling vastgesteld %	0,75%	0,75%	0,75%	0,75%
maximaal buiten schatkist aanhouden	973.735	974.110	955.466	924.465

h. Kengetallen begroting 2015

Het doel van deze kengetallen is om meer zicht te geven op de financiële positie van de gemeente en het verloop over de meerjarenbegroting.

Solvabiliteitsratio: Deel van het balansbezit wat is afbetaald

Solvabiliteit	2015	2016	2017	2018
Eigen vermogen	37.399.175	32.108.344	32.814.680	31.630.369
Totaal vermogen	139.414.803	147.848.913	151.164.239	143.650.268
EV / TV	26,83%	21,72%	21,71%	22,02%

Debratio: Deel van het balansbezit wat is belast met schuld

Debratio	2015	2016	2017	2018
Vreemd vermogen	102.015.627	115.740.568	118.349.558	112.019.898
Totaal vermogen	139.414.803	147.848.913	151.164.239	143.650.268
VV / TV	73,17%	78,28%	78,29%	77,98%

Paragraaf Financiering inclusief EMU-saldo

Bruto schuld per inwoner: Totaal van alle schulden, uitgedrukt in € per inwoner

Bruto schuld per inwoner	2015	2016	2017	2018
Vreemd vermogen inwoners	102.015.627 48.460	115.740.568 48.710	118.349.558 48.910	112.019.898 49.110
VV / inwoners	2.105	2.376	2.420	2.281

Netto schuld per inwoner: Omvang van de geldelijke bezittingen die niet zijn ingezet voor de publieke taak, in mindering gebracht op de bruto schuld, uitgedrukt in € per inwoner.

Netto schuld per inwoner	2015	2016	2017	2018
VV -/-kortlopende vorderingen -/- liquide middelen -/- overlopende activa inwoners	88.728.883 48.460	102.453.824 48.710	105.062.814 48.910	98.733.154 49.110
netto schuld / inwoners	1.831	2.103	2.148	2.010
Schuldevolutie	-43	272	45	-138

Schulden versus Investerings: Hoeveel procent van de investeringen is gefinancierd met schulden.

Schulden versus investeringen	2015	2016	2017	2018
Boekwaarde langlopende schulden	72.335.735	85.978.056	88.421.093	81.925.480
Boekwaarde vaste activa	159.799.968	156.578.406	150.533.118	146.724.113
VV-lang / VA	45,27%	54,91%	58,74%	55,84%

Financieringsratio: De relatie tussen de vrijgekomen middelen (afschrijvingen) en de betaalde aflossingen op lang vreemd vermogen. Is een indicator voor de mate waarin een gemeente in staat is om het investeringsvolume op peil te houden.

Financieringsratio	2015	2016	2017	2018
Afschrijvingen	6.214.132	6.146.238	5.922.510	5.436.207
Aflossingen	6.357.649	6.556.963	6.495.613	5.887.147
Afschrijvingen / Aflossingen	0,98	0,94	0,91	0,92

Reserves per inwoner: Eigen vermogen van de gemeente uitgedrukt in € per inwoner.

Reserves per inwoner	2015	2016	2017	2018
Reserves Inwoners	37.399.175 48.460	32.383.144 48.710	33.091.680 48.910	31.888.005 49.110
Reserves / inwoners	772	665	677	649

Paragraaf Grondbeleid

Algemeen

In deze paragraaf wordt beschreven hoe de gemeente het grondbeleid inzet om de bestuurlijke doelen te bereiken. De toelichting op het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) stelt de volgende onderdelen verplicht:

- Visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen;
- Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- Een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- De beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's.

Nota Grondbeleid

Het kaderstellend instrument voor de raad voor het grondbeleid is de Kadernota Grondbeleid die op 31 oktober 2013 werd vastgesteld. De insteek van de Kadernota Grondbeleid is om kansen te bieden waar dat mogelijk is en voorzichtigheid te nemen waar nodig. De mogelijkheden uit de Grondexploitatiewet (onderdeel van de Wro) worden optimaal benut, daarbij rekening houdend met maatwerk per plan. Uit oogpunt van een gezonde grondbedrijfsfunctie werken we daar waar het kan met een passief en faciliterend grondbeleid. Daar waar meer stimulering nodig is werken we actief en in samenwerking met ontwikkelende partijen. Aan de keuze van het te voeren grondbeleid ligt een financiële verkenning en risicoanalyse ten grondslag. Bij iedere stap binnen het planproces zijn de financiële risico's in beeld gebracht en zijn zo nodig risicomatregelen genomen.

Momenteel wordt uitvoering gegeven aan het uitvoeringsprogramma van deze Kadernota. In dat kader zal eind 2014 een grondprijzenbrief door ons college zijn vastgesteld die als input wordt gehanteerd voor onder meer de actualisatie van de actieve grondexploitaties (MPG2015).

Meerjaren Perspectief Grondbedrijfsfuncties (MPG)

In lijn van de Kadernota Grondbeleid wordt jaarlijks een Meerjaren Perspectief Grondbedrijfsfuncties (MPG) opgesteld. In het MPG zijn, op basis van geactualiseerde exploitatieberekeningen, de financiële consequenties van alle projectactiviteiten vertaald in een meerjarige staat van reserves en voorzieningen. Het MPG dient als toelichting op de jaarrekening en biedt een vooruitblik ten behoeve van de voorjaarsnota en begroting. Het geactualiseerde MPG wordt jaarlijks behandeld in dezelfde raadsvergadering als de jaarrekening en de voorjaarsnota. Het MPG2014 is op 10 juli 2014 door de raad vastgesteld.

In deze paragraaf grondbeleid wordt ingegaan op de verwachtingen voor 2015 en volgende jaren. Voor meer informatie wordt verwezen naar het MPG2014.

Ruimtelijk programma

In het MPG2014 wordt per grondexploitatie een meerjarig inzicht gegeven in het aantal te realiseren woningen en het aantal m² uit te geven bedrijfsgrond. Integraal gezien valt op dat een evenwichtige spreiding in tijd en locaties nog ontbreekt. Door middel van een woonvisie en een bedrijfsterreinstrategie, die in 2014 op het programma staan, zal hier in 2015 meer sturing aan gegeven kunnen worden.

Paragraaf Grondbeleid

Grondexploitaties

De gemeente heeft zeven actieve grondexploitaties en twee PPS-projecten.

Alle projecten bevinden zich in de realisatiefase, met uitzondering van het project Kleine Boezem fase II en Bedrijvenpark Watertoren. Behalve het project Westplaat en BT Watertoren betreft het projecten met een voordelig exploitatieresultaat. De looptijd van de meeste grondexploitaties is, gelet op de conjuncturele ontwikkelingen, in de tijd vooruit geschoven. De negatieve eindresultaten Westplaat en BT Watertoren zijn afgedekt. Besluitvorming vond hierover plaats in het kader van het MPG2014 en de Voorjaarsnota2014. De overige activiteiten betreffen zogenaamde “verbonden partijen” (PPS-constructies) waarvoor de gemeente aandelen kapitaal gestort heeft.

In 2014 wordt verwacht voor de locatie Kleine Boezem fase II (NIEGG) een grondtransactie te kunnen afwikkelen die een positief effect heeft op de boekwaarde van deze locatie.

In de periode 2015-2018 wordt de afsluiting verwacht van de grondexploitatie CPO Molenplein (2015). In lijn van de Kadernota Grondbeleid is het, op basis van de nu beschikbare informatie, niet aannemelijk dat de gemeente in 2015 nieuwe ontwikkelingen met actief grondbeleid gaat initiëren.

Kerngegevens grondexploitaties	Boekwaarde		Verwacht planeconomisch resultaat		
	per 1-1-2014	V/N	eind- datum	eindwaarde	V/N
1. Projecten in initiatief					
-	€ -	-	-	€ -	-
2. Projecten in planfase					
<i>Actief grondbeleid</i>					
- Kleine Boezem fase II	€ -1.160.351	N	2014	€ -	-
- BT Watertoren Dirksland	€ -801.843	N	2019	€ -396.226	N
<i>Facilitair grondbeleid</i>					
-	€ -	-	-	€ -	-
3. Projecten in realisatie					
<i>Actief grondbeleid</i>					
- BT Oostplaat III	€ -223.217	N	2020	€ 3.862.376	V
- Welgelegen III	€ -162.214	N	2019	€ 1.676.558	V
- Westplaat	€ -3.538.121	N	2022	€ -1.966.059	N
- CPO Molenplein	€ 516.686	V	2015	€ 340.594	V
- BT Korteweg	€ -568.800	N	2019	€ 961.491	V
- Zuidelijke Randweg	€ -410.373	N	2020	€ 418.994	V
<i>Overige activiteiten</i>					
- Suijssenwaerde	€ -913.215	N	2020	€ -	-
- Bedrijvenpark Oostflakkee	€ -838.750	N	2024	€ -	-
	€ -8.100.198	N		€ 4.897.728	

Paragraaf Grondbeleid

Risico's op grondexploitaties

In het MPG2014 zijn voor alle grondexploitaties de positieve en negatieve risico's berekend op basis van scenario's. Bij deze scenario's is per project ook rekening gehouden met het conjunctureel risico (het effect van landelijke tendensen). De gemeente dient, conform de geldende regelgeving, voldoende middelen gereserveerd te hebben om de voorziene negatieve risico's adequaat te dekken.

In het MPG2014 is nog strenger dan in het MPG2013 geoordeeld of het gesignaleerde projectrisico al dan niet als onvermijdelijk moet worden aangemerkt. Indien een risico onvermijdelijk wordt geacht, is daarvoor een verliesvoorziening getroffen.

samenvatting projectrisico's	Gewogen effect	
	Negatief	Positief
Projecten in initiatief	-	-
Projecten in planfase	-78.626	7.545
Projecten in realisatie	-2.358.458	1.193.221
Projecten in PPS-constructie	-1.529.750	
TOTAAL	-3.966.834	1.200.766
te treffen verliesvoorziening	2.751.173	
projectrisico t.l.v. risicoreserve	-1.215.661	

Voor de PPS-projecten Suijssenwaerde en Bedrijvenpark Oostflakkee (BPO) wordt geconstateerd dat de ontwikkeling van beide projecten achter blijft bij de verwachtingen. Door de terugloop in afname van bedrijfsgrond (BPO) en de zeer geringe belangstelling voor afname van recreatiewoningen en appartementen (Suijssenwaerde) is de financiële positie van beide projecten zwak. Voor beide projecten zullen in 2014 belangrijke beslissingen genomen moeten worden. In ieder geval is een financiële herstructurering nodig. De gemeente zal haar positie op het beleidsmatige en financiële terrein maar ook als aandeelhouder moeten bepalen. Welke weerslag dit heeft op de begroting 2015 is op het moment van dit schrijven niet bekend.

In een najaarseditie van het MPG (als onderlegger voor de najaarsnota) zal een halfjaarlijkse update gegeven worden van de risico's op de grondexploitaties. Op die manier worden de risico's zo goed mogelijk beheerst.

Niet In Exploitatie Genomen Gronden (NIEGG)

De Niet In Exploitatie Genomen Gronden (NIEGG) zijn die percelen gemeentegrond waarop een reëel en stellig voornemen bestaat dat deze grond in de nabije toekomst zal worden bebouwd. Deze verwachting moet zijn gebaseerd op een raadsbesluit, waarin inhoud wordt gegeven aan ambitie en planperiode. In lijn van de "stellige uitspraken" uit de Notitie Grondexploitatie van de Commissie BBV van februari 2012 zijn de als NIEGG benoemde gronden beoordeeld. Daarbij is getoetst of de boekwaarde niet hoger is dan de verwachte marktwaarde. De toets van de NIEGG aan de BBV wordt eens per jaar uitgevoerd in het kader van de jaarrekening/voorjaarsnota en het MPG.

Voor 2014 is geconstateerd dat voor 3 percelen grond een afwaardering naar actuele marktwaarde noodzakelijk is. Daarvoor is in de jaarrekening 2013 een verliesvoorziening getroffen. In de loop van 2014 wordt een onderzoek uitgevoerd of binnen de vastgoedportefeuille wellicht gronden staan die op de NIEGG-lijst (en dus in de portefeuille grondbedrijf) thuis horen. Tevens wordt onderzocht welke kavels grond voor verkoop in aanmerking komen.

Paragraaf Grondbeleid**Private projecten (anterieure exploitatieovereenkomsten)**

Onderdeel van de portefeuille grondbedrijfsfunctie zijn ook de private ruimtelijke projecten waarvoor anterieure exploitatieovereenkomsten zijn gesloten. In totaal heeft de gemeente ruim 60 exploitatieovereenkomsten afgesloten. In beginsel wordt het risico op dergelijke private projecten bij de exploitant gelegd. In 2014 wordt een audit uitgevoerd op de exploitatieovereenkomsten om het risico voor de gemeente concreter te kunnen bepalen. De resultaten van de audit worden meegenomen in het MPG2015.

Portefeuille Grondbedrijfsfunctie 2014

De portefeuille Grondbedrijfsfunctie voor 2014 is als volgt samengesteld:

Portefeuille Grondbedrijfsfunctie	in € positief	
Algemene reserve grondexploitaties	€	329.019
Risicoreserve grondexploitaties	€	1.235.000
Getroffen verliesvoorzieningen	€	3.203.545
Mutatie verliesvoorziening	€	3.411.912
Totaal	€	8.179.476

Het voor het jaar 2014 geprognosticeerd projectrisico kan worden gedekt uit de risicoreserve grondexploitaties.

Voor de periode 2015-2018 zal jaarlijks het projectrisico opnieuw worden beoordeeld.

In de Kadernota Grondbeleid is bepaald dat de ratio weerstandvermogen grondbedrijf een bandbreedte heeft tussen 1.0 en 1.4 met een streefwaarde van 1.2. Gelet op de financiële positie van de gemeente wordt ook voor 2014 en 2015 voor het grondbedrijf een ratio van 1.0 aangehouden. Jaarlijks zal worden bepaald of de ratio teruggebracht kan worden naar haar streefwaarde.

Paragraaf Grondbeleid

Meerjarig verloop Reserves en Voorzieningen 2014-2018

Verloop reserves & voorzieningen Grondbedrijfsfunctie	2014		2015		2016		2017		2018	
	beginstand per 1-1	mutaties	beginstand per 1-1	mutaties	beginstand per 1-1	mutaties	beginstand per 1-1	mutaties	beginstand per 1-1	mutaties
1 Algemene reserve grondbedrijfsfunctie (ARG)	€ 329.019	€ 7.500	€ 336.519	€ 7.500	€ 684.613	€ 7.500	€ 692.113	€ -15.000	€ 677.113	€ -15.000
2 Risicoreserve grondbedrijfsfunctie	€ 2.983.000	€ -1.748.000	€ 1.235.000		€ 1.235.000		€ 1.235.000		€ 1.235.000	
3 Afsluiting grondexploitaties				€ 340.594						
4 Verliesvoorziening negatieve plannen	€ 3.203.545	€ 3.411.912	€ 6.578.573		€ 6.541.689		€ 6.504.805		€ 6.467.921	
5 Dotatie uit Algemene Dienst tbv dekking voorziening		€ -1.663.912								
6 Beschikbare middelen grondbedrijfsfunctie	€ 6.515.564		€ 8.150.092		€ 8.461.302		€ 8.431.918		€ 8.380.034	
7 Benodigde risicoreserve grondbedrijfsfunctie		€ 1.215.661	€ 1.215.661		€ 1.215.661		€ 1.215.661		€ 1.215.661	
8 Verwacht negatief resultaat (voorziening)	€ 3.203.545	€ 3.411.912	€ 6.578.573		€ 6.541.689		€ 6.504.805		€ 6.467.921	
9 Noodzakelijke dekking (reserve plus voorziening)	€ 7.831.118		€ 7.794.234		€ 7.757.350		€ 7.720.466		€ 7.683.582	

Toelichting

- De Algemene reserve grondbedrijfsfunctie is bedoeld voor onvoorziene tegenvallers binnen de grondbedrijfsportefeuille
- De Risicoreserve grondbedrijfsfunctie is bedoeld om de onder (6) berekende risico's op te kunnen vangen.
- De afsluiting van een grondexploitatie staat op einddatum grondexploitatie. In het volgend jaar is het resultaat verwerkt in de ARG.
- Dit zijn de reeds getroffen voorzieningen die staan tegenover een negatief resultaat van een grondexploitatie op einddatum.
- Een dotatie uit de algemene middelen is vereist indien de ratio weerstandvermogen kleiner is dan 1.0
- De beschikbare middelen grondbedrijfsfunctie is de optelling van de ARG, de Risicoreserve plus de genomen verliesvoorziening.
- De benodigde risicoreserve grondbedrijfsfunctie wordt jaarlijks in het MPG opnieuw doorgerekend en als mutatie in dat jaar weergegeven. De berekende risico's moeten worden afgedekt door de Algemene Risicoreserve Grondbedrijf (2).
- Dit is het verwacht negatief resultaat van de grondexploitaties op einddatum waar een verliesvoorziening (4) tegenover staat.
- Dit biedt inzicht in het bedrag dat in ieder geval gedekt moet worden uit de Beschikbare middelen grondbedrijfsfunctie (5).

Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding

De paragraaf “Lokale heffingen” is voorgeschreven in artikel 10 van het “Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten” (BBV). Ingevolge deze bepaling dient de paragraaf ten minste te bevatten:

- a. Geraamde inkomsten;
- b. Beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- c. Overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen;
- d. Aanduiding van de lokale lastendruk;
- e. Beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

De heffingen kunnen worden verdeeld in twee categorieën, te weten:

- **Belastingen:** heffingen die door de overheid dwangmatig worden opgelegd, zonder dat daar voor de belastingbetaler een individuele aanwijsbare prestatie tegenover staat. Belastingplichtigen hebben feitelijk geen keuzemogelijkheid.
- **Rechten:** betalingen aan de overheid voor een door de overheid individueel geleverde specifieke overheidsprestatie. Vaak is de betaling slechts een deel van de werkelijke kosten. Rechten zijn gebaseerd op het profijtbeginsel (iemand die meer van de overheid profiteert, betaalt een hogere bijdrage). Belanghebbenden hebben min of meer de mogelijkheid om te kiezen of zij al dan niet gebruik maken van een door de gemeente verstrekte of verleende dienst.

Algemeen

De gemeente Goeree-Overflakkee kent de volgende heffingen:

- Onroerende-zaakbelastingen (OZB);
- Reinigingsheffingen;
- Rioolheffingen;
- Hondenbelasting;
- Toeristenbelasting (land en water);
- Forensenbelasting;
- Bedrijveninvesteringszone (BIZ).

De heffing en invordering van de hiervoor genoemde gemeentelijke belastingen is sinds 1 januari 2013 ondergebracht bij Samenwerking Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW) te Klaaswaal. De bovengenoemde eerste vier heffingen worden per belastingplichtige zoveel mogelijk verenigd op een aanslagbiljet. De dagtekening van de eerste aanslagrun (kohier) is eind februari 2015. De overige belastingen worden opgelegd via aparte kohieren later in het jaar.

Naast de hierboven genoemde heffingen worden ook nog leges en andere rechten geheven. Deze zijn gekoppeld aan de door de gemeente geleverde producten of diensten, zoals de afgifte van een paspoort, rijbewijs of omgevingsvergunning. Dit betreffen de hierna genoemde rechten:

- Leges;
- Lijkbezorgingsrechten;
- Marktgeden;
- Scheepvaartrechten (haven-, kade- en liggelden).

Paragraaf Lokale heffingen

Tarievenbeleid

In het coalitieakkoord staat dat belastingen maximaal trendmatig (inflatie) mogen worden verhoogd. In de kadernota staat vermeld dat voor belastingen wordt uitgegaan van het indexpercentage voor de netto-materiële overheidsconsumptie zoals opgenomen in de meicirculaire. Voor 2015 is dit 1,5%. De inflatie van 1,5% is vooralsnog doorgetrokken in de ramingen. Bij doorberekening van kosten bij de rechten/heffingen is kostendekkendheid het streven.

Toelichting belastingen

➤ *Onroerende-zaakbelastingen (OZB)*

De belangrijkste eigen inkomstenbron van de gemeente wordt gevormd door de OZB. Deze belasting wordt geheven van de eigenaren van woningen en van de eigenaren en de gebruikers van niet-woningen. De opbrengst van de OZB dient als algemeen dekkingsmiddel.

De grondslag voor de heffing is de WOZ-waarde. De tarieven van de OZB zijn mede afhankelijk van de op grond van de WOZ getaxeerde waarden. De WOZ-waarden voor 2015 hebben de waardepeildatum 1 januari 2014.

Het SVHW heeft prognoses over de waardeontwikkeling opgesteld. Uit de door het SVHW uitgevoerde marktanalyse komt naar voren dat in onze gemeente de waarde voor woningen ten opzichte van vorig jaar (1 januari 2013) is gedaald met gemiddeld 4,2%. Ook de waarde van niet-woningen is over dezelfde periode gedaald met gemiddeld 4,7%. Deze waardedaling betekent een extra aanpassing op de tarieven om aan een gelijke opbrengst te komen. Daarnaast blijft het nog steeds een punt van aandacht dat er bij de niet-woningen (bedrijven, winkels, etc.) nog steeds veel sprake is van leegstand.

Voor de OZB worden verschillende tarieven gehanteerd voor woningen en niet-woningen. Door gebruik te maken van de mogelijkheid tot tariefdifferentiatie is getracht de lastendruk evenwichtiger te verdelen.

Ter voorkoming van een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk is met ingang van 2008 een macronorm ingesteld. De macronorm is het maximale percentage dat de OZB-opbrengsten, in alle gemeenten samen, in een jaar mag stijgen. Op 10 september 2014 heeft het Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen het rapport 'evaluatie systematiek macronorm OZB' aan de Tweede Kamer toegezonden. In het rapport concludeert de werkgroep dat de macronorm geen effectief beheersingsinstrument is gebleken. Om die reden heeft de werkgroep voorgesteld deze norm af te schaffen. De werkgroep heeft een aantal mogelijke alternatieven geschetst. Het kabinet vindt de alternatieven in het rapport nog onvoldoende uitgewerkt om reeds nu te besluiten tot aanpassing of afschaffing van de huidige norm. Derhalve wordt de macronorm OZB in 2015 nog gehandhaafd als instrument. De macronorm voor 2015 is vastgesteld op 3%.

➤ *Hondenbelasting*

Hondenbelasting moet worden betaald wanneer men houder is of wordt van één of meerdere honden.

In de wet staat dat hondenbelasting geen bestemmingsbelasting, maar een algemene belasting is. Gemeenten zijn dus vrij in de besteding van de opbrengsten. Hondenbelasting werd in de 19de eeuw ingevoerd om met het oog op de ziekte hondsdoelheid het aantal 'onnodige' honden in de openbare ruimte te verminderen. Vanaf 1970 is het een algemene gemeentebelasting die tot doel heeft de gemeente van inkomsten te voorzien.

Paragraaf Lokale heffingen

➤ *Toeristenbelasting*

De opbrengst van deze belasting dient als algemeen dekkingsmiddel. Tegenover de belastingopbrengsten staan geen specifieke uitgaven. In 2009 zijn de recreatiebelastingen in de voormalige gemeente Goedereede met € 0,10 per overnachting extra verhoogd, welk deel niet geïndexeerd werd. Het gaat hier jaarlijks om een bedrag van € 210.000. De meeropbrengst van deze extra verhoging komt ten goede aan de recreatiesector. Er is nog niet bekend of dit beleid wordt gecontinueerd en op welke wijze dit moet gebeuren.

Belastingplichtige is die persoon die tegen vergoeding verblijft (overnacht) in de gemeente zonder in het bevolkingsregister van de gemeente Goeree-Overflakkee te zijn opgenomen.

Op grond van de verordening is per persoon per overnachting een bedrag verschuldigd. In bepaalde situaties is een forfaitaire tariefstelling van toepassing. Deze belasting wordt o.a. van recreatieondernemers geheven.

De inkomsten van de recreatieve belastingen (forensenbelasting en landtoeristenbelasting) blijken voor het 2^e jaar (lees 2013 en 2014) wederom lager dan de raming. Voor 2013 zijn de eventuele oorzaken van de minderopbrengst verklaard in de jaarrekening. Of deze oorzaken ook gelden voor 2014 ligt in de lijn der verwachting. Er zijn wel signalen dat 2014 een beter seizoen is geweest ten opzichte van 2013. Dit resultaat is echter pas zichtbaar als er definitieve aanslagen worden opgelegd in 2015. Daarnaast is de verwachting dat de ontwikkeling van enkele nieuwbouwprojecten zullen leiden tot enige verbetering in de raming van 2015. Voor 2015 is de raming dan ook éénmalig neerwaarts bijgesteld met € 50.000 voor de forensenbelasting en € 100.000 voor de toeristenbelasting. Vanaf 2016 en volgende jaren gelden de huidige raming, rekening houdend met een extra verhoging zoals opgenomen in het bezuinigingsplan. In 2015 zal de verdere uitwerking van deze extra verhoging in beeld worden gebracht.

➤ *Watertoeristenbelasting*

De opbrengst van deze belasting dient als algemeen dekkingsmiddel. Tegenover de belastingopbrengsten staan geen specifieke uitgaven.

Belastingplichtige is die persoon die tegen vergoeding verblijft (overnacht) in de gemeente zonder in het bevolkingsregister van de gemeente Goeree-Overflakkee te zijn opgenomen.

Op grond van de verordening is per persoon per overnachting een bedrag verschuldigd (de zogenoemde passanten). Bij vaste ligplaatshouders is een forfaitaire tariefstelling van toepassing. Deze belasting wordt in hoofdzaak geheven van de eigenaren van jachthavens.

➤ *Forensenbelasting*

De opbrengst van deze belasting dient als algemeen dekkingsmiddel. Tegenover de belastingopbrengsten staan geen specifieke uitgaven.

Deze belasting wordt geheven van personen die niet binnen de gemeente Goeree-Overflakkee wonen, maar wel voor 90 dagen of meer een woning in deze gemeente voor zichzelf of hun gezin ter beschikking houden.

Paragraaf Lokale heffingen

Als maatstaf voor de heffing geldt de waarde van de onroerende zaak, zoals deze op grond van de Wet Waardering onroerende zaken is vastgesteld. Zoals is aangegeven is de waarde van woningen gedaald met gemiddeld 4,2%. Deze waardedaling betekent een extra aanpassing op het tarief om aan een gelijke opbrengst te komen. Dit houdt in dat het percentage van 0,24% wordt verhoogd naar 0,265%. Het limietbedrag wordt verhoogd van € 400,00 naar € 424,00.

➤ *Bedrijven InvesteringsZone (BIZ)*

Tot 1 januari 2012 bestond de wettelijke mogelijkheid voor ondernemers en gemeenten om een nieuwe Bedrijveninvesteringszone (BIZ) op te richten op basis van een experimentenwet. Met de bijdrage Bedrijven Investerings Zone worden ondernemers in een bepaalde zone binnen de gemeente voor ten hoogste vijf jaren verplicht gesteld een financiële bijdrage te leveren ter bekostiging van investeringen in de leefbaarheid, veiligheid, ruimtelijke kwaliteit of een nader publiek belang in de openbare ruimte. De investeringen zijn een aanvulling op (reguliere) diensten die door de gemeente worden uitgevoerd en ze moeten in het verlengde daarvan liggen. Oftewel de BIZ-bijdrage is een bestemmingsbelasting. De investeringen worden namens de ondernemers uitgevoerd door een stichting waarbij de gemeente slechts het innen en het uitkeren – als subsidie – van de BIZ-bijdrage uitvoert. De BIZ-bijdrage wordt geheven over de WOZ-waarde.

In de voormalige gemeenten Oostflakkee en Goedereede is een BI-zone aangewezen en bekrachtigd door een verordening. De BI-zone in de voormalige gemeente Goedereede is eind 2015 afgelopen.

Er is gebleken dat het BIZ-experiment landelijk succesvol was. Reden voor de minister om de experimentenwet een permanente status te geven. Op 3 juli 2014 heeft de Tweede Kamer het voorstel van wet houdende regels voor bedrijveninvesteringszones aangenomen. Daarmee is permanente wetgeving weer een stap dichterbij gekomen.

Toelichting rechten/heffingen

➤ *Afvalstoffenheffing*

De afvalstoffenheffing is ingesteld ter dekking van de kosten voor het ophalen van het huisvuil. De afvalstoffenheffing is bedoeld voor degene die gebruik maakt van een perceel waar huishoudelijke afvalstoffen kunnen ontstaan. Hoeveel huisvuil er wordt aangeboden is niet van invloed op de heffing. Het feit dat het perceel in de route van de reinigingsdienst is opgenomen, bepaalt de belastingplicht.

De afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing. Dit betekent dat de opbrengsten niet vrij besteedbaar zijn. De opbrengst van deze heffing dient als dekking van de uitgaven voor het verwijderen van huishoudelijke afvalstoffen.

Er zijn circa 20.000 huishoudens die belastingplichtig zijn voor de afvalstoffenheffing. Ongeveer 75% hiervan zijn huishoudens van 2 of meer personen. Het overige deel zijn alleenwonenden. In de tariefstelling wordt verschil gemaakt tussen eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens. Voor beide groepen geldt een vast bedrag.

Op basis van de kostenraming 2015 is een tarief berekend met als uitgangspunt 100% kostendekkendheid. In de kostenraming is een aantal belangrijke aspecten meegenomen of aangepast. Enkele voorbeelden zijn:

- * een reële doorbelasting van de kostenplaats;
- * de meerjarige kapitaallasten van de geraamde investeringen zijn eruit gehaald (blauwe papiercontainers en ondergrondse kunststofcontainers)
- * een belasting op brandbaar afval die ingaat per 1 januari 2015.

Paragraaf Lokale heffingen

Rekening houdend met deze factoren is het noodzakelijk om de tarieven aan te passen met circa 3%. Voor een éénpersoonshuishouden betekent dit een verhoging van € 5,00 per jaar en voor een meerpersoonshuishouden is dit € 6,00.

In 2015 zal een afvalbeleidsplan worden opgesteld. Hierin zullen o.a. keuzes gemaakt moeten worden over de wijze en invulling van (gescheiden) afvalinzameling. Hoe en in welke mate dit invloed zal hebben op de tarieven zal ook in het afvalbeleidsplan worden meegenomen.

➤ Rioolheffing

De opbrengsten van deze heffing dient als dekking van de uitgaven voor het in stand houden van de riolering, het afvoeren van huishoudelijk en bedrijfsafvalwater, het afvoeren van hemelwater en treffen van maatregelen ter voorkomen of beperken van nadelige gevolgen van de grondwaterstand.

Het belastbaar feit van deze heffing is een perceel die direct of indirect is aangesloten op de gemeentelijke riolering. Belastingplichtig is de eigenaar van een rioolaansluiting die via deze aansluiting direct of indirect afvalwater loost op de gemeentelijke riolering.

Het tarief voor woningen is ten opzichte van 2014 geïndexeerd met 1,5%. Als maatstaf voor de heffing van niet-woningen geldt de waarde van de onroerende zaak, zoals deze op grond van de Wet Waardering onroerende zaken is vastgesteld. Van het SVHW is de raming voor deze belastingsoort ontvangen. Hierin is aangegeven dat de waardedaling van de belastbare niet-woningen 8,4% is. Dit percentage wijkt af van de daling van de niet-woningen zoals vermeld onder de OZB. Dit komt omdat voor vele, niet aan het riool aangesloten, objecten (met name in de agrarische sector) in het buitengebied geen rioolheffing betaalt hoeft te worden. Deze waardedaling betekent een extra aanpassing op het tarief om aan een gelijke opbrengst te komen. Dit houdt in dat het percentage van 0,0944% wordt verhoogd naar 0,1038%. Het limietbedrag wordt verhoogd van € 1.000,00 naar € 1.018,00.

Het dekkingspercentage voor 2014 was 84%. Door aanpassing van een lagere storting in de reserve in 2015 komt het dekkingspercentage in 2015 op 90%. In de loop van 2015 zal een nieuwe berekening worden gemaakt voor de tarieven ingaande 2016 aan de hand van het nieuwe VGRP.

➤ Overzicht tarieven

Belastingsoort	Tarief 2014	Tarief 2015	opbrengst 2015	opbrengst 2016	opbrengst 2017	opbrengst 2018
OZB – eigen. n-w	0,10904%	0,11548%	€ 1.266.600	€ 1.285.600	€ 1.304.900	€ 1.324.500
OZB – gebr.. n-w	0,08795%	0,08845%	€ 859.900	€ 872.800	€ 885.900	€ 899.200
OZB – eig. woning	0,10832%	0,11411%	€ 5.321.800	€ 5.401.600	€ 5.482.600	€ 5.564.800
Forensenbelasting	0,25% Max € 400,-	0,265% Max € 424,-	€ 655.700	€ 716.300	€ 727.000	€ 737.900
Toeristenbelasting	€ 0,85	€ 0,86	€ 1.208.700	€ 1.578.300	€ 1.598.200	€ 1.618.400
Hondenbelasting	€ 67,20 (1 ^e) € 128,20(>1)	€ 68,20 (1 ^e) € 130,10 (>1)	€ 274.100	€ 278.200	€ 282.400	€ 286.600
Afvalstoffenheffing	€ 165,- (1p) € 220,- (>1)	€ 170,- (1p) € 226,- (>1)	€ 4.236.300	€ 4.299.800	€ 4.364.300	€ 4.429.800
Rioolheffing (n-w)	0,0944%	0,1038%	€ 1.178.100	€ 1.195.800	€ 1.213.700	€ 1.231.900
Rioolheffing (w)	€ 216,- € 144,-	€ 219,25 € 146,-	€ 5.066.900	€ 5.142.900	€ 5.220.000	€ 5.298.300

Paragraaf Lokale heffingen

Vergelijking woonlastendruk 2014 ten opzichte van omliggende gemeenten (bron Coelo 2014):

Woonlasten voor	Goeree-Overflakkee	Schouwen-Duiveland	Veere	Hellevoetsluis
Eenpersoonhuishoudens	€ 617,00	€ 703,00	€ 566,00	€ 526,00
Meerpersoonhuishoudens	€ 672,00	€ 760,00	€ 615,00	€ 526,00

➤ *Kwijtscheldingsbeleid gemeente*

Op grond van de Invorderingswet 1990 kunnen gemeenten kwijtschelding verlenen voor gemeentelijke heffingen, zij kunnen zelf beslissen voor welke heffingen kwijtschelding mogelijk is.

Er is een verordening kwijtschelding gemeentelijke belasting vastgesteld. Hierin wordt bepaald dat kwijtschelding voor de volgende belastingen kan worden verleend: OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing en hondenbelasting (eerste hond).

De gemeente geeft toepassing aan de maximale mogelijkheden, zijnde 100%. Ook natuurlijke personen met een bedrijf of zelfstandig beroep komen onder bepaalde voorwaarden voor kwijtschelding in aanmerking.

Het toetsen van de verzoeken tot kwijtschelding is ondergebracht bij het SVHW te Klaaswaal. Het SVHW hanteert een methode van geautomatiseerde verlenen van kwijtschelding aan inwoners die in het vorige jaar ook kwijtschelding hebben gekregen en die voldoen aan de wettelijke normen voor kwijtschelding. Dit blijkt via de gecreëerde mogelijkheid van bestandsvergelijking, via het daarvoor in leven geroepen Inlichtingenbureau, van de gegevens uit de bestanden van de Rijksbelastingdienst, het Uitvoeringinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV), de Rijksdienst voor het wegverkeer (RDW) enerzijds en de gegevens van SVHW anderzijds.

Uiteraard kunnen belastingplichtigen nog steeds zelf een verzoek om kwijtschelding indienen bij SVHW.

De geautomatiseerde toetsing van het recht op kwijtschelding beoogt:

- de administratieve lasten voor de burgers te verlagen;
- de afhandeltermijnen van kwijtscheldingsverzoeken te verkorten;
- het gebruik van inkomensondersteunende regelingen te bevorderen.

Het aantal en toe te kennen kwijtscheldingsverzoeken was in 2013 toegenomen. Er is bijna 11% meer kwijtgescholden dan geraamd. Of dit percentage zo blijft of toeneemt zal eind 2014 bekend zijn. Als duidelijk is dat dit structureel van aard is, zal hiervan melding worden gemaakt bij de voorjaarsnota.

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Algemeen

Dit onderdeel gaat met name in op de onderhoudstoestand en de kosten van wegen, riolering, gebouwen, infrastructurele kunstwerken en dergelijke. Onderhoud van kapitaalgoederen beslaat een substantieel deel van de begroting. Een goed overzicht is daarom van belang voor een juist inzicht in de financiële positie.

In de openbare ruimte vindt een groot aantal activiteiten plaats, zoals wonen, werken en recreëren. Daarvoor zijn veel kapitaalgoederen nodig met betrekking tot wegen, rioleringen, kunstwerken, groen, verlichting en gebouwen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud er van is bepalend voor het aanzien van onze gemeente en uiteraard voor de benodigde structurele, jaarlijkse lasten.

In 2013 is gestart met het opstellen van nieuwe beheer- en onderhoudsplannen voor de gemeente Goeree-Overflakkee. De basis daarvan vormden de beheer- en onderhoudsplannen van de vier voormalige gemeenten aangevuld met nieuwe inspecties, harmonisatie van de aanpak en uitwerking en berekeningen voor de te beheren onderdelen van de nieuwe gemeente. In afzonderlijke beleidsplannen is en zal het kwaliteitsniveau en het daarbij behorende kostenniveau worden opgenomen en afgezet tegen de in de begroting opgenomen beschikbare middelen. In de nog op te stellen beleidsnota reserves en voorzieningen zal nader worden ingegaan op het vormen van voorzieningen en bestemmingsreserves om onder meer kosten voor (groot) onderhoud en investeringen meerjarig te kunnen dekken. Als alle beleidsplannen van het gewenste kwaliteitsniveau en de beschikbare middelen zijn vastgesteld, ontstaat inzicht in het onderhoudsniveau in relatie tot de benodigde middelen.

Doordat bestaande beheerplannen en meerjaren onderhoudsplanningen geactualiseerd en geharmoniseerd moeten worden is voor een deel nog het bestaande beleid van de voormalige gemeenten in de begroting 2015 verantwoord. Met name ten aanzien van het omgaan met exploitaties, onderhoud, toevoeging- en onttrekking aan voorzieningen in relatie tot bestaande beheersprogramma's voorzieningen en bestemmingsreserves. Bij deze beheerplannen is het van belang dat voor het plannen van het benodigde onderhoud (werkzaamheden en kosten) met betrekking tot het in stand houden van de kwaliteit van de openbare ruimte gebruik wordt gemaakt van een uniform vastgoed registratiepakket, waarin digitaal wordt vastgelegd wat en in welke hoeveelheden wij moeten beheren. In combinatie met een nog op te stellen beeldkwaliteitsplan vormt dat de basis voor het beheer in onze gemeente. Aan de hand van de gewenste beeldkwaliteit kan dan worden aangegeven welk onderhoudsniveau en welke prijs daar tegen overstaan.

Onderhoudsvoorzieningen worden gevormd om de onderhoudslasten van een kapitaalgoed te egaliseren over de gebruiksduur van het kapitaalgoed. In haar 'Notitie verkrijging/vervaardiging en onderhoud van kapitaalgoederen' schrijft de Commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten) voor dat een onderhoudsvoorziening alleen mag worden gevormd indien een adequaat beheerplan voorhanden is. Zodoende mogen kosten van (groot) onderhoud alleen dan ten laste van een gevormde voorziening worden gebracht, indien er een recent beheerplan van het desbetreffende kapitaalgoed aanwezig is. Indien het hieraan ontbreekt, kunnen de kosten van groot onderhoud wel door een daartoe gevormde reserve worden gedekt.

Wegen

Het beleid met betrekking tot het beheer en onderhoud van wegen is gebaseerd op het Wegenbeheerplan 2013. Hierin is voor de ca. 2.800.000 m² verharding voor de komende jaren een beeld geschetst over de financiële impact van het onderhoud en is het programma voor de komende jaren omschreven.

In onderstaande tabel worden de kosten voor het begrotingsjaar 2015 weergegeven:

Onderhoud kapitaalgoederen wegen:	
Onderhoud kapitaalgoederen	€ 482.600
Storting voorzieningen	€ -
Kapitaallasten	€ 125.300
Totaal	€ 607.900

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Haven

Voor de voormalige gemeente Middelharnis is een Havennota ontwikkeld waarin bouwstenen zijn gegeven voor het realiseren van doelstellingen van het streefbeeld Middelharnis Noord. Vervolgacties zijn voor zover mogelijk opgenomen in de begroting. Aandachtspunt is het benutten van kansen voor ondernemers, recreatieve organisaties en de gemeentelijke jachthaven om van Middelharnis een nog aantrekkelijker watersportgemeente te maken. Als ook de toegangspoort vanaf het water voor een bezoek aan Goeree-Overflakkee. De havenwerken kunnen die toekomst aan. Naast de haven en het havenkanaal van Middelharnis zijn er gemeentelijke havens en havenkanalen te Ouddorp, Stellendam, Herkingen, Stad a/h Haringvliet, Den Bommel, Oude Tonge en Ooltgensplaat. Een deel van die havens is verhuurd aan watersportverenigingen.

In onderstaande tabel worden de kosten voor het begrotingsjaar 2015 weergegeven:

Onderhoud kapitaalgoederen havens:	
Onderhoud kapitaalgoederen	€ 37.000
Storting voorzieningen	€ 22.000
Kapitaallasten	€ 448.600
Totaal	€ 507.600

Openbare Verlichting

De voormalige gemeenten werkten intensief samen in de vorm van een contract met een bedrijf voor openbare verlichting. De nieuwe gemeente is eind 2014 actief een Beleidsplan Openbare verlichting aan het opstellen. Binnen dit product is veel sprake van eenduidig beheer. Binnen het beheerareaal van de gemeente bevinden zich ca. 9800 masten en armaturen. Voor een deel worden bijdragen in de exploitatie ontvangen. De lijn is, zoveel als mogelijk is, over te schakelen op LED-verlichting. Deze vorm zal dan in toenemende mate de kostenpost Onderhoud structureel kunnen verlagen.

In onderstaande tabel worden de kosten voor het begrotingsjaar 2015 weergegeven:

Onderhoud kapitaalgoederen openbare verlichting:	
Onderhoud kapitaalgoederen	€ 119.300
Storting voorzieningen	€ -
Kapitaallasten	€ 145.000
Totaal	€ 264.300

Waterplan

Het waterplan is in het verleden door de 4 gemeenten opgesteld en door de raden in 2008 vastgesteld. In het plan wordt ingegaan op de knelpunten en risico's in het watersysteem. Het eilandelijk waterplan wordt gezien als paraplu waaraan diverse soorten aan water gerelateerd beleid opgehangen kunnen worden. Voorbeelden van beleidsplannen die gerelateerd zijn aan het 'waterplan', zijn het baggerplan, Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan, eilandelijk Grondwaterplan en Toekomstig Basis Rioleringsplan. In het kader van de noodzakelijke bezuinigingen zijn de diverse in het waterplan opgenomen maatregelen tegen het licht gehouden en zijn die zaken die niet wettelijk verplicht zijn, deels geschrapt. Met het waterschap wordt nauw samengewerkt om te komen tot een integrale aanpak van alle aspecten die te maken hebben met riolering en water.

In onderstaande tabel worden de kosten voor het begrotingsjaar 2015 weergegeven:

Onderhoud kapitaalgoederen waterwerken:	
Onderhoud kapitaalgoederen	€ 66.600
Storting voorzieningen	€ -
Kapitaallasten	€ 13.900
Totaal	€ 80.500

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Groenvoorziening

In 2014 worden alle groenelementen opgenomen in beheerspakket groen. Eind van dat jaar is het de bedoeling een beheerplan voor het groen te hebben. Dit vormt mede de basis voor het op te stellen groenkwaliteitsplan in 2015. Dit groenkwaliteitsplan wordt opgebouwd uit de structuur van het groen, het beheren van het groen en verbetering- en uitbreidingsvoorstellen op dit gebied. Het beheerplan beschrijft de richtlijnen voor het onderhoud. Het groenbeheerplan gaat uit van het doelmatig beheren van de voorziening met daarbij het creëren van mogelijkheden voor het accentueren van bepaalde delen van deze voorzieningen. Een en ander dient afgestemd te worden in samenhang van de beschikbare financiële middelen.

In de gemeente dient er ruimte te zijn voor groenvoorzieningen en dit groen wordt onderhouden. Onderhoud van de groenvoorzieningen wordt in 2015 planmatig uitgevoerd.

In onderstaande tabel worden de kosten voor het begrotingsjaar 2015 weergegeven:

Onderhoud kapitaalgoederen groenvoorziening:	
Onderhoud kapitaalgoederen	€ 151.900
Storting voorzieningen	€ -
Kapitaallasten	€ 92.400
Totaal	€ 244.300

Speelplaatsen

De speeltoestellen worden periodiek getoetst of ze voldoen aan de wettelijke vereisten van het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen. De inspecties zijn vastgelegd in een logboek. Bij gebleken gebreken worden reparaties uitgevoerd of het toestel wordt vervangen dan wel verwijderd.

In onderstaande tabel worden de kosten voor het begrotingsjaar 2015 weergegeven:

Onderhoud kapitaalgoederen speelvoorzieningen:	
Onderhoud kapitaalgoederen	€ 45.400
Storting voorzieningen	€ 6.300
Kapitaallasten	€ 40.900
Totaal	€ 92.600

Riolering

Het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) is de weerslag van de wettelijke verplichting, dat de gemeente over een rioleringsnota moet beschikken.

In het VGRP geeft de gemeente aan hoe ze denkt invulling te geven aan de zorgplicht die ze heeft voor:

1. een doelmatige inzameling en transport van afvalwater dat vrijkomt bij de binnen het grondgebied van de gemeente gelegen percelen;
2. de doelmatige inzameling en verwerking van afvloeiend hemelwater;
3. het in openbaar gemeentelijk gebied treffen van doelmatige maatregelen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming te voorkomen of te beperken.

In het nieuwe VGRP, dat samen met het waterschap wordt gevormd en opgesteld, wordt aangegeven wat de jaarlijkse kosten zijn van exploitatie en vervanging voor de komende periode. Verder is in het kostendekkingsplan, als onderdeel van het VGRP, aangegeven hoe deze kosten worden gedekt. Dit vormt de basis voor de berekening van de rioolheffing.

Het in het VGRP aangegeven beleid wordt in de jaarlijks op te stellen operationele programma's (werkplannen) uitgewerkt op detailniveau. De operationele programma's vormen de basis voor de te ramen onderhoudskosten in de begroting. In het GRP zullen vanuit efficiency oogpunt zoveel mogelijk crosslinks gelegd worden met het onderhoud van andere kapitaalgoederen. Met name zal waar mogelijk aansluiting gezocht worden met het onderhoud aan wegen. Het nieuwe VGRP wordt medio 2015 aan de gemeenteraad voorgelegd.

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Het beleid met betrekking tot het beheer en onderhoud van riolering is gebaseerd op bestaand beleid van de voormalige gemeenten en is in aanpak en uitwerking geharmoniseerd. Zolang er geen nieuw VGRP beschikbaar is, vormen de volgende beleidsstukken de kaders waarbinnen gehandeld wordt:

- Dirksland: GRP 2012-2015 (laatste actualisatie maart 2012)
- Goedereede: VGRP 2010 en Operationeel Plan Riolering 2010-2012 (laatste actualisatie 2010)
- Middelharnis: Verbreed GRP 2009-2013 (laatste actualisatie 2009)
- Oostflakkee: geen plan, storting in onderhoudsvoorziening riolering is bepaald op basis van een gemiddelde van de meest recente cijfers. Wel wordt jaarlijks vanuit het Geïntegreerd Beheer Informatie systeem (GBI), de inspectiegegevens riolering en eigen expertise in het schouwen van de wegen een planning opgesteld voor het noodzakelijk onderhoud aan wegen en riolering.

In onderstaande tabel worden de kosten voor het begrotingsjaar 2015 weergegeven:

Onderhoud kapitaalgoederen riolering:	
Onderhoud kapitaalgoederen	€ 366.100
Storting voorzieningen	€ 995.800
Kapitaallasten	€ 2.608.200
Totaal	€ 3.970.100

Begraafplaatsen

In 2014 wordt een nieuw beheerplan opgesteld, waarbij ook kritisch naar het onderhoudsniveau zal moeten worden gekeken, gezien het intensieve beheer wat nu op de verschillende begraafplaatsen plaats vindt. Verder moet de aanpak waar mogelijk worden geharmoniseerd en de plaatsgebonden kenmerken en gebruiken moeten als toetsingskader worden vastgelegd.

In onderstaande tabel worden de kosten voor het begrotingsjaar 2015 weergegeven:

Onderhoud kapitaalgoederen begraafplaatsen:	
Onderhoud kapitaalgoederen	€ 81.400
Storting voorzieningen	€ 57.800
Kapitaallasten	€ 219.100
Totaal	€ 358.300

Gebouwen en overig vastgoed

In 2014 is een nulmeting uitgevoerd bij alle gemeentelijke gebouwen. Als vervolgstap daarop moet een beheerplan worden opgesteld, dat in het tweede kwartaal van 2015 gereed moet zijn. In het gebouwenbeheerplan wordt aangegeven welk onderhoud de komende jaren noodzakelijk is teneinde te voldoen aan de (gebruiks)eisen van de gemeentelijke gebouwen. Het plan geeft een overzicht van de noodzakelijke kosten voor onderhoud c.q. renovatie/aanpassing voor de komende 5 jaar en wordt jaarlijks geactualiseerd. In de omschrijving is bij de onderscheiden gebouwen aangegeven op welke onderdelen de ramingen betrekking hebben. Er wordt onderscheid gemaakt tussen onderhoud van het casco en de technische installaties e.d. De in het beheerplan opgenomen bedragen worden afgestemd met de in de begroting opgenomen bedragen. De lasten van groot onderhoud en/of renovatie worden nader toegelicht in het activiteitenplan.

Een belangrijk doel van een MOP is het inzichtelijk maken van de kosten voor het toekomstig onderhoud, inclusief installaties, en deze te minimaliseren en te spreiden. Het ontbreken van een MOP brengt risico's mee, bijvoorbeeld het risico van achterstallig onderhoud. Daarnaast is het voor een goed inzicht in de eigendommen van de nieuwe gemeente belangrijk een MOP te hebben.

Een belangrijke stap is het (te) ontwikkelen van accommodatiebeleid voor de gemeente Goeree-Overflakkee waarin (een) toekomstscenario('s) opgenomen is/zijn voor accommodaties die nu in gebruik zijn voor cultuur(erfgoed), maatschappelijke ondersteuning en educatie. Dit moet tevens leiden tot een efficiëntere inzet van accommodaties. Toekomstige taakstellingen kunnen hier dan van worden afgeleid. De gemeente beschikt ook over vastgoed waar de noodzaak van het bezit niet meer van belang is.

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Deze eigendommen zullen kritisch moeten worden gezien en waar mogelijk worden afgestoten. Dit geldt zowel voor gebouwen, gronden inclusief snippergroen, als erfpachtrechten. Daarbij is het van belang dat de gemeente kan beschikken over een compleet en actueel status overzicht van het gemeentelijk vastgoed.

Het beleid met betrekking tot het beheer en onderhoud van gebouwen is gebaseerd op bestaand beleid van de voormalige gemeenten:

- Dirksland: onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen 2012-2021 (laatste actualisatie 2011). Voor de schoolgebouwen is geen meerjarenonderhoudsplan.
- Goedereede: onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen 2011-2031 (laatste actualisatie 2011). Voor de schoolgebouwen is een meerjarenonderhoudsplan opgesteld van 25 jaar (laatste actualisatie 2011).
- Middelharnis: onderhoudsplan gemeentelijke- en schoolgebouwen 2011-2016 (laatste actualisatie 2011).
- Oostflakkee: onderhoudsplan gemeentelijke- en schoolgebouwen 2011-2020 (laatste actualisatie 2011).

In onderstaande tabel worden de kosten voor het begrotingsjaar 2015 weergegeven:

Onderhoud kapitaalgoederen			
gebouwen en overig vastgoed	onderhoud kap.goed.	storting voorziening	kapitaallasten
Verenigingsgebouwen/dorpshuizen	€ 35.400	€ 88.200	€ 385.300
Gymzalen	€ 12.100	€ 25.100	€ 117.000
Brandweerkazernes	€ -	€ 8.900	€ 30.500
Woningen	€ 2.300	€ -	€ -
Industrieterreinen en gebouwen	€ 2.900	€ 100	€ 78.600
Schoolgebouwen	€ 100	€ -	€ 1.696.400
Recreatiecentrum de Staver	€ 53.800	€ -	€ 516.700
Zwembad 't Zuiderdiep	€ 25.400	€ 85.000	€ 110.000
Sportcomplexen/terreinen	€ 172.400	€ 6.300	€ 618.100
Monumenten, torens, molens en musea	€ 33.500	€ 19.600	€ 15.100
Jeugd- en jongerenwerk	€ 7.300	€ 8.700	€ 39.600
Kinderopvang	€ 2.800	€ 1.800	€ 28.800
Woonwagencentra	€ 25.300	€ 5.800	€ 93.300
Huisvesting gemeentelijke gebouwen	€ 85.000	€ 55.300	€ 506.500
Gemeentelijke werkplaatsen	€ 28.000	€ 10.500	€ 148.500
Totaal	€ 486.300	€ 315.300	€ 4.384.400

Sportvelden:

Binnen de gemeente zijn diverse sportvelden en sportcomplexen. Binnen iedere voormalige gemeente wordt hier verschillend mee omgegaan. In 2013 is bekeken in hoeverre e.e.a. kan worden geharmoniseerd. Het effectueren van de conclusies zal enige tijd vergen.

Paragraaf Verbonden Partijen

Inleiding

Met “verbonden partijen” worden rechtspersonen bedoeld waarin de gemeente én een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partijen kunnen worden verhaald op de gemeente.

Belang

Verbonden partijen voeren vaak beleid uit dat de gemeente in principe zelf ook zou kunnen doen. De gemeente blijft de uiteindelijke verantwoordelijkheid houden voor het realiseren van de beoogde doelstellingen en programma's. Er blijft voor de raad nog steeds een kaderstellende en controlerende taak bij die programma's.

Ook de kosten – het budgettaire beslag – en de financiële risico's die de gemeente met de verbonden partijen kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen, onderstrepen het belang van zicht op verbonden partijen.

Hieronder is – programmagewijs – weergegeven in welke gemeenschappelijke regelingen, stichtingen, verenigingen en vennootschappen de gemeente Goeree-Overflakkee financieel en bestuurlijk participeert. De gemeenschappelijke regelingen voeren voor de gemeente het beheer en het beleid uit op de betreffende terreinen. Over het algemeen geldt dat voor een gemeenschappelijke regeling gekozen wordt indien de gemeente zelf dit beleid niet doeltreffend kan uitvoeren. De deelname in het aandelenkapitaal van een aantal vennootschappen vloeit in hoofdzaak voort uit de van oudsher maatschappelijke belangen die door deze vennootschappen worden (of werden) nagestreefd.

Gemeenschappelijke regelingen	Programma
Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR)	1. Openbare orde en veiligheid
Natuur- en recreatieschap Zuidwestelijke Delta (voorheen Haringvliet- en Grevelingenschap)	5. Cultuur en recreatie
GGD Rotterdam-Rijnmond	7. Volksgezondheid en milieu
DCMR Milieudienst Rijnmond	7. Volksgezondheid en milieu
Jeugdhulp Rijnmond	7. Volksgezondheid en milieu
Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW)	9. Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien
Privaatrechtelijke deelnemingen	Programma
Eneco Holding B.V.	3. Economische zaken
N.V. Delta	3. Economische zaken
Coöperatie Deltawind U.A.	3. Economische zaken
Bedrijvenpark Oostflakkee BV en CV (BPO)	3. Economische zaken
Suijssenwaerde BV en CV	5. Cultuur en recreatie
Webego B.V.	6. Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	9. Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien

Paragraaf Verbonden Partijen

United Fish Auctions N.V. (UFA)	9. Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien
Overige	Programma
Stichting Openbaar Primair Onderwijs Goeree-Overflakkee Sopogo	4. Onderwijs
Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Goeree-Overflakkee Sovogo	4. Onderwijs
Stichting sportcomplex de Gooye	5. Cultuur en recreatie
Stichting CJG Rijnmond	7. Volksgezondheid en milieu

Programma 1 Openbare orde en veiligheid

Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond	
Vestigingsplaats	De Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond, kortweg VRR, is gevestigd te Rotterdam.
Beleidsdoelstelling	In artikel 8 van de Wet op de veiligheidsregio's is bepaald dat het Nederlandse grondgebied is verdeeld in regio's, overeenkomstig de bij deze wet behorende bijlage. De gemeente Goeree-Overflakkee is volgens deze bijlage ingedeeld in de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond. In artikel 9 van deze wet is bepaald dat de colleges van burgemeester en wethouders van deze gemeenten een gemeenschappelijke regeling vormen. Uitgangspunt van het beleidsplan is dat de gemeenschappelijke regeling voldoet aan hetgeen wettelijke is bepaald en in de gemeenschappelijke regeling is opgenomen. Uitgangspunten zijn kortweg verwoord onder "openbaar belang".
Openbaar belang	Het openbaar lichaam heeft tot doel: het doelmatig organiseren en coördineren van werkzaamheden ter voorkoming, beperking en bestrijding van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt, het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand, het beperken en bestrijden van rampen en overigens het bevorderen van een goede hulpverlening bij ongevallen en rampen; het doelmatig organiseren en coördineren van het vervoer van zieken en ongevals-slachtoffers, de registratie daarvan en het bevorderen van adequate opname van zieken en ongevals-slachtoffers in ziekenhuizen of andere instellingen voor intramurale zorg;

Paragraaf Verbonden Partijen

	<p>het voorkomen en bewerkstelligen van een doelmatig georganiseerde en gecoördineerde geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen; het geven van invulling aan de regionale taken ten aanzien van de organisatie en voorbereiding op rampenbestrijding en crisisbeheersing en de hiermee verband houdende multidisciplinaire samenwerking.</p>
Deelnemers	<p>De gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Bernisse, Brielle, Capelle aan den IJssel, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Spijkenisse, Vlaardingen en Westvoorne.</p>
Vertegenwoordiging	<p>Algemeen bestuur (AB): één lid + plaatsvervangend lid per deelnemende gemeente. Dagelijks bestuur (DB): burgemeesters van de gemeenten: Albrandswaard, Goeree-Overflakkee, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Rotterdam, Spijkenisse en Vlaardingen. De gemeente wordt in het AB en het DB vertegenwoordigd door burgemeester A. Grootenboer-Dubbelman.</p>
Bestuurlijke of financiële risico's	<p>Op dit moment zijn er geen actuele bestuurlijke of financiële risico's bekend.</p>
Gemeentelijke bijdrage	<p>Raming 2014: € 2.737.000 Raming 2015: € 2.520.000</p>
Ontwikkelingen	<p>Er zijn geen actuele ontwikkelingen bekend. VRR geeft uitvoering aan het enkele jaren terug in gang gezette bezuinigingsplan.</p>

Programma 3 Economische zaken

ENECO Holding NV	
Vestigingsplaats	<p>De vennootschap is statutair gevestigd te Rotterdam.</p>
Beleidsdoelstelling / Openbaar belang	<p>De vennootschap heeft onder meer ten doel werkzaam te zijn op het gebied van de energielevering, waaronder het produceren, het in- en verkopen, transporteren, distribueren en leveren van energie, warmte, koude, water en gassen aan bedrijven en instellingen, zomede aan particulieren. Daarnaast het exploiteren van communicatienetwerken en kabeltelevisie en –radio, het aanleggen en beheren daarvan, het verwerken en verwijderen van afvalstoffen en het exploiteren en beheren van afvalverwerkingsinstallaties, het bevorderen van doelmatig en zuinig energiegebruik en het verzorgen van voorlichting daarover. Tot slot het (doen) onderzoeken van en ontwikkelen van nieuwe energieproducten en energiediensten, zomede het verzorgen van en voorzien in van alle goederen en diensten</p>

Paragraaf Verbonden Partijen

	voor het verrichten van vorenstaande, alles in de meest ruime zin.
Financiële relatie	De gemeente bezit 61.882 aandelen van de in totaal 4.970.978 volgestorte aandelen. De aandelen vertegenwoordigen daarmee een belang van 1,24%.
Deelnemers	De Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA) wordt gevormd door 55 gemeenten, waarvan de gemeenten Rotterdam, Den Haag en Dordrecht samen meer dan 57% van de volgestorte aandelen in bezit heeft. Goeree-Overflakkee bezit 1,24% van de aandelen.
Vertegenwoordiging	De gemeente wordt in de AvA vertegenwoordigd door wethouder M.Trouwborst. Ingrijpende veranderingen zoals schaalvergroting van de energiemarkt en de daarmee samenhangende risico's zijn zodanig dat een kleine aandeelhouder zoals onze gemeente hierop weinig invloed kan uitoefenen. De informatie die nodig is om tot een goede afweging bij ingrijpende beslissingen te kunnen komen is slechts vertrouwelijk voor te bereiden. Een aandeelhouderscommissie (AHC) is het aangewezen orgaan om namens de aandeelhouders een dergelijk proces te organiseren. Naar aanleiding van de privatisering in 2001 is voor Eneco een AHC opgericht. Deelnemers zijn Rotterdam, Den Haag en Dordrecht, samen ongeveer 60% van de aandelen en vijf gemeenten die groepen kleine aandeelhouders vertegenwoordigen. De gemeente is via de gemeente Giessenlanden vertegenwoordigd in de aandeelhouderscommissie
Bestuurlijke risico's	Op aandringen van de aandeelhouders van Delta en Eneco hebben beide energiebedrijven verkend of een fusie haalbaar is. McKinsey & Company zette de plussen en de minnen van een eventuele fusie op een rijtje. Inmiddels zijn Eneco en Delta van het fusiespoor afgeraakt. De kerncentrale van Delta speelt hierin een belangrijke rol. Deze ontwikkeling is ondanks een geheimhoudingsplicht toch in de publiciteit terecht gekomen.
Financiële risico's	Er zijn geen actuele financiële risico's bekend.
Dividend	Raming 2014: € 1.500.000 Raming 2015: € 1.390.500
Ontwikkelingen	De Wet onafhankelijk netbeheer (WON), in de volksmond de Splitsingswet genoemd, geeft in aanvulling op de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet nadere regels omtrent onafhankelijk netbeheer. Belangrijk element van deze wet vormt de invoering van het groepsverbod, in werking getreden op 1 juli 2008. De WON bepaalt dat beheer en eigendom van energienetwerken (o.a. hoogspanningsnet) en levering van energie (aardgas en elektriciteit) via deze netwerken per 1 januari 2011 moeten zijn ondergebracht bij

Paragraaf Verbonden Partijen

	<p>aparte ondernemingen.</p> <p>Tegen deze wet bestaat grote weerstand van de nutsbedrijven. Delta, Eneco en Essent hebben een rechtszaak tegen de Nederlandse staat aangespannen. In eerste instantie gaf de rechter de Staat gelijk, maar in hoger beroep heeft het Gerechtshof te 's-Gravenhage op 22 juni 2010 anders besloten. De Staat meent dat het oordeel van het Gerechtshof onjuist is en heeft cassatie ingesteld bij de Hoge Raad, die de zaak op 24 februari 2012 heeft doorverwezen naar het Europees Hof van Justitie. Het Europees Hof heeft de Hoge Raad in deze eind 2013 van antwoorden voorzien. De Hoge Raad heeft op grond van de uitspraken van het Europees Hof tot op heden nog geen oordeel geveld over de cassatiezaak.</p>
--	---

Coöperatie Deltawind U.A.	
Vestigingsplaats	De coöperatie is statutair gevestigd te Oude-Tonge.
Beleidsdoelstelling / Openbaar belang	Deltawind is een vereniging die zich richt op verantwoord energiegebruik en opwekking van duurzame energie op Goeree-Overflakkee.
Deelnemers	De gemeente Goeree-Overflakkee, naast vele particuliere deelnemers.
Vertegenwoordiging	De gemeente is lid van de vereniging en wordt in de algemene ledenvergadering vertegenwoordigd door wethouder F.Tollenaar.
Financiële relatie	De gemeente heeft een aandeel in de vereniging gestort en ontvangt daarover een rendement
Bestuurlijke risico's	Er zijn geen actuele bestuurlijke risico's bekend.
Financiële risico's	Er zijn geen actuele financiële risico's bekend.
Dividend	Raming rendement 2014: € 500 Raming rendement 2015: € 500
Ontwikkelingen	Er zijn geen actuele ontwikkelingen bekend.

Paragraaf Verbonden Partijen

N.V. DELTA	
Vestigingsplaats	De vennootschap is statutair gevestigd te Middelburg.
Beleidsdoelstelling / Openbaar belang	Het doel van de vennootschap is onder meer werkzaam te zijn op het gebied van de elektriciteits-, gas-, water- en warmtevoorziening, de inzameling, be- en verwerking van afval en water en op het gebied van de voorziening in andere goederen of diensten die daarmee samenhangen of daaraan verwant zijn in de sector van de openbare nutsvoorzieningen en daaraan verwante sectoren.
Financiële relatie	De gemeente Goeree-Overflakkee bezit 289 van de in totaal 15.280 volgestorte aandelen. De aandelen vertegenwoordigen daarmee een belang van 1,89%.
Deelnemers	De Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA) wordt gevormd door de provincies Zeeland, Zuid-Holland en Noord-Brabant en de gemeenten Goeree-Overflakkee, Schouwen-Duiveland, Tholen, Bergen op Zoom, Woensdrecht, Reimerswaal, Kapelle, Borsele, Goes, Noord-Beveland, Middelburg, Veere, Vlissingen, Sluis, Terneuzen en Hulst. De gemeente Goeree-Overflakkee bezit 1,89% van de aandelen.
Vertegenwoordiging	De gemeente wordt in de AvA vertegenwoordigd door wethouder M. Trouwborst.
Bestuurlijke risico's	Op aandringen van de aandeelhouders van Delta en Eneco hebben beide energiebedrijven verkend of een fusie haalbaar is. McKinsey & Company zette de plussen en de minnen van een eventuele fusie op een rijtje. Inmiddels zijn Eneco en Delta van het fusiespoor afgeraakt. De kerncentrale van Delta speelt hierin een belangrijke rol. Deze ontwikkeling is ondanks een geheimhoudingsplicht toch in de publiciteit terecht gekomen.
Financiële risico's	Er zijn geen actuele financiële risico's bekend.
Dividend	Raming dividend 2014: € 378.300 Raming dividend 2015: € 189.000
Ontwikkelingen	Ook bij Delta wordt uitgezien naar de afloop van het beroep in cassatie inzake de splitsingswet dat de staat heeft aangespannen bij de Hoge Raad. Zie hiervoor de toelichting bij Eneco. Om Delta toekomstbestendig te houden is een aangepaste strategie nodig. Eind 2013 hebben de aandeelhouders de RvB verzocht een onderzoek te verrichten naar de opties fusie, overname of verder gaan met als uitgangspunt de strategie "zelfstandig en gezond". Het bod op afvalverwerker Attero eind 2013 heeft niet tot overname van dat bedrijf geleid. Delta is nu bezig met een onderzoek naar de realisatie van een grootschalig zonnepark in de gemeente Tholen. Hiervoor is inmiddels een subsidie en een omgevingsvergunning aangevraagd..

Paragraaf Verbonden Partijen

Bedrijvenpark Oostflakkee BV en CV (BPO)	
Vestigingsplaats	Bedrijvenpark Oostflakkee BV en CV is gevestigd te Den Haag.
Beleidsdoelstelling / Openbaar belang	BedrijvenPark Oostflakkee (BPO) is opgericht voor de realisatie van 37,3 ha uitgeefbaar bedrijventerrein. Daarvan is 6,5 ha uitgegeven. Hiertoe is een ontwikkelingsmaatschappij opgericht met een BV-CV constructie. Het is een PPS waarin BNG Gebiedsontwikkeling voor 79,5% participeert en de gemeente voor 19,5%. De overige 1% is in bezit van de beherende BV. De gemeente heeft indertijd € 838.750 ingebracht als aandeel (19,5%) in het eigen vermogen van deze ontwikkeling. Bij de beheer-BV is een aandelenkapitaal geplaatst van € 20.000 waarin de gemeente met €10.000 deelneemt. De zeggenschap in de beheer-BV ligt voor 50% bij BNG-GO en 50% bij de gemeente.
Deelnemers	Gemeente Goeree-Overflakkee en BNG Gebiedsontwikkeling voorheen OPP (Ontwikkelings- en Participatiebedrijf Publieke sector).
Vertegenwoordiging	Aandeelhouders van deze Ontwikkelingsmaatschappij zijn de gemeente Goeree-Overflakkee en BNG Gebiedsontwikkeling, een 100% dochter van de Bank Nederlandse Gemeenten. De gemeente wordt vertegenwoordigd door wethouder F.Tollenaar.
Bestuurlijke risico's	Er zijn geen actuele bestuurlijke risico's.
Financiële risico's	Alle tekorten komen voor rekening van de deelnemende organisaties. Vanwege de achtergebleven verkopen staat de liquiditeit van BPO onder druk. Daarnaast staat er nog een aanzienlijk bedrag aan vorderingen open.
Gemeentelijke bijdrage	De gemeente heeft aan de CV risicodragend kapitaal ter beschikking gesteld van € 838.750. Dit is voor de gemeente 19,5% van het totale vermogen. Inmiddels is een verliesvoorziening getroffen van € 1,4 mln.
Ontwikkelingen	De gemeente heeft medio 2013 een extern deskundige opdracht gegeven deze gebiedsontwikkeling in de volle breedte te onderzoeken waarbij aandacht voor de positie van de gemeente op beleidsmatig en financieel terrein maar ook als aandeelhouder binnen de PPS-constructie. De meerjarenprognose grondexploitatie van (rbs. juli 2014) MPG geeft aan dat het hoogst onwaarschijnlijk is dat het door de gemeente gestort eigen vermogen aan het einde van de looptijd van het plan terug wordt ontvangen. Daarnaast heeft bureau Ecorys in opdracht van BPO recent een vraag-aanbod analyse gemaakt van de doelgroepen voor BPO. Hierin wordt een verdiepingsslag gemaakt met betrekking tot de aantrekkelijkheid, fasering en prijssetting binnen het geheel van de regionale concurrentie.

Paragraaf Verbonden Partijen

Programma 4 Onderwijs

Stichting Openbaar Primair Onderwijs Goeree-Overflakkee (Sopogo)	
Vestigingsplaats	De stichting is gevestigd te Oude-Tonge.
Beleidsdoelstelling / Openbaar belang	De vier gemeenten van Goeree-Overflakkee hebben besloten tot het bundelen van de bestuurlijke krachten op het terrein van het openbaar basisonderwijs. Per 1 januari 2005 vallen alle openbare scholen voor basisonderwijs en de school voor speciaal basisonderwijs onder de Stichting Openbaar Primair Onderwijs Goeree-Overflakkee. Als bestuursvorm is gekozen voor een onafhankelijke stichting. De gemeente blijft zowel bestuurlijk als financieel op de achtergrond bij het openbaar basisonderwijs betrokken.
Deelnemers	De Stichting wordt gevormd door een College van Bestuur en een Raad van Toezicht. Het College van Bestuur wordt benoemd door de Raad van Toezicht. De leden van de Raad van Toezicht worden benoemd door de gemeenteraad. Deels op grond van bindende voordrachten.
Vertegenwoordiging	De gemeente is niet vertegenwoordigd in de raad van toezicht, maar de gemeenteraad is wel bevoegd de leden ervan te benoemen.
Bestuurlijke risico's	Er zijn geen actuele bestuurlijke risico's bekend.
Financiële risico's	Als de financiële positie van een stichting openbaar onderwijs zodanig verslechtert, dat het voortbestaan van de openbare scholen in het geding is, bevat de wet geen specifieke regels die aangeven hoe het gemeentebestuur in een dergelijke situatie moet handelen. Gelet op het karakter van het duale onderwijsbestel in Nederland, waarbij de gemeente verantwoordelijk is voor goed openbaar onderwijs in een genoegzaam aantal scholen, is het evident dat het gemeentebestuur niet lijdzaam kan toe zien dat mogelijk (een deel van) het openbaar onderwijs verdwijnt. Van het gemeentebestuur mag een actieve opstelling verwacht worden, die gericht is op instandhouding van voldoende openbaar onderwijs. In 2012 had de stichting een klein overschot op de exploitatie tegen een tekort in 2011. Het eigen vermogen bedraagt eind 2012 25% van de baten over dat jaar. Er zijn geen actuele financiële risico's bekend. Bij aanvang is een zogenaamde bruidsschat meegegeven. Eventuele tekorten komen voor rekening van de gemeente met een doorwerking naar het bijzonder onderwijs.
Gemeentelijke bijdrage	Sopogo heeft van de voormalige gemeenten een bruidsschatregeling meegekregen. In 2009 is er voor het laatst een bijdrage uitbetaald aan de stichting.
Ontwikkelingen	Er zijn geen actuele ontwikkelingen bekend.

Paragraaf Verbonden Partijen

Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Goeree-Overflakkee (Sovogo)	
Vestigingsplaats	De stichting is gevestigd binnen de gemeente Goeree-Overflakkee
Beleidsdoelstelling / Openbaar belang	Het doel is het in stand houden van de school voor openbaar voortgezet onderwijs als bedoeld in artikel 42b van de WVO. Als bestuursvorm is gekozen voor een onafhankelijke stichting. De gemeente blijft zowel bestuurlijk als financieel op de achtergrond bij het openbaar voortgezetonderwijs betrokken.
Deelnemers	De Stichting wordt gevormd door een College van Bestuur en een Raad van Toezicht. Het College van Bestuur wordt benoemd door de Raad van Toezicht. De leden van de Raad van Toezicht worden benoemd door de gemeenteraad. Deels op grond van bindende voordrachten.
Vertegenwoordiging	De gemeente is niet vertegenwoordigd in de raad van toezicht , maar de gemeenteraad is wel bevoegd de leden ervan te benoemen.
Bestuurlijke risico's	Er zijn geen actuele bestuurlijke risico's bekend.
Financiële risico's	<p>Als de financiële positie van een stichting openbaar onderwijs zodanig verslechtert, dat het voortbestaan van de openbare scholen in het geding is, bevat de wet geen specifieke regels die aangeven hoe het gemeentebestuur in een dergelijke situatie moet handelen. Gelet op het karakter van het duale onderwijsbestel in Nederland, waarbij de gemeente verantwoordelijk is voor goed openbaar onderwijs in een genoegzaam aantal scholen, is het evident dat het gemeentebestuur niet lijdzaam kan toe zien dat mogelijk (een deel van) het openbaar onderwijs verdwijnt. Van het gemeentebestuur mag een actieve opstelling verwacht worden, die gericht is op instandhouding van voldoende openbaar onderwijs</p> <p>Ondanks een klein tekort over 2013 is de liquiditeit, solvabiliteit en reservepositie gunstig. Het (vrije) eigen vermogen (inclusief de herwaarderingsreserve inventaris) in % van de baten uit gewone bedrijfsvoering (op jaarbasis) bedraagt ca 31,1%. In de branche wordt bij een hoog risicoprofiel een maximale dekking noodzakelijk geacht van 30%.</p>
Gemeentelijke bijdrage	De gemeente heeft in het recente verleden geen financiële bijdrage aan Sovogo verstrekt.
Ontwikkelingen	Er zijn geen actuele ontwikkelingen bekend.

Paragraaf Verbonden Partijen

Programma 5 Cultuur en recreatie

Suijssenwaerde B.V. en C.V.	
Vestigingsplaats	Suijssenwaerde BV en CV is gevestigd te Den Haag.
Beleidsdoelstelling / Openbaar belang	Voor de bouw van 226 permanente recreatiewoningen in de Suijssenpolder, 2.000 m2 commerciële ruimte en 87 luxe appartementen waarvan 40 voor permanente bewoning en 47 voor recreatiebewoning op de Handelskade, en 54 vrijstaande of geschakelde woningen op het Crispijnterrein te Oude Tonge, is een PPS een ontwikkelingsmaatschappij opgericht met een BV-CV constructie. Het is een PPS waarin BNG Gebiedsontwikkeling voor 79,5% participeert en de gemeente voor 19,5%. De overige 1% is in bezit van de beherende BV. De gemeente heeft € 913.215 ingebracht als aandeel (19,5%) in het eigen vermogen van deze ontwikkeling. Bij de beheer-BV is een aandelenkapitaal geplaatst van € 20.000 waarin de gemeente met €10.000 deelneemt. De zeggenschap in de beheer-BV ligt voor 50% bij BNG-GO en 50% bij de gemeente.
Deelnemers	Gemeente Goeree-Overflakkee en BNG Gebiedsontwikkeling voorheen OPP (Ontwikkelings- en Participatiebedrijf Publieke sector).
Vertegenwoordiging	Aandeelhouders van deze Ontwikkelingsmaatschappij zijn de gemeente Goeree-Overflakkee en BNG Gebiedsontwikkeling, een 100% dochter van de Bank Nederlandse Gemeenten. De gemeente wordt vertegenwoordigd door wethouder F.Tollenaar.
Bestuurlijke risico's	Er zijn geen actuele bestuurlijke risico's.
Financiële risico's	Eventuele tekorten komen voor rekening van de deelnemende organisaties. Het project Suijssenwaerde, kent als gevolg van de economische recessie slechte verkoopcijfers. Dit leidt tot sterk verslechterende financiële resultaten waarbij, na enkele jaren zonder verkopen, er zonder aanpassingen aanzienlijke tekorten dreigen.
Gemeentelijke bijdrage	De gemeente heeft tot op heden € 913.215 aan eigen vermogen in de Ontwikkelingsmaatschappij ingebracht. Hiervoor is reeds een verliesvoorziening getroffen.
Ontwikkelingen	Door BNG Gebiedsontwikkeling is voorgesteld om tot doorontwikkeling en/of herontwikkeling van het project te komen. In het verlengde daarvan wordt voorgesteld dat de aandeelhouders gemeente en BNG Gebiedsontwikkeling in de verhouding 20-80 de lening aan de bank (BNG) geheel aflossen én dat in aanvulling daarop door de aandeelhouders werkkapitaal voor de komende jaren wordt verschaft.

Paragraaf Verbonden Partijen

	Vooralsnog is het standpunt van de gemeente om niet tot bijstorten van kapitaal over te gaan. De gemeente zegt de samenwerking met BNG Gebiedsontwikkeling niet op, maar neemt een faciliterende grondhouding aan. De gevolgen voor de CV/BV Suijssenwaerde en de ontwikkelingsaanpak laat zij over aan BNG Gebiedsontwikkeling en de bank (BNG).
--	---

Natuur- en recreatieschap Zuidwestelijke Delta	
Vestigingsplaats	De gemeenschappelijke regeling Zuidwestelijke Delta wordt medio 2014 gevormd door samenvoeging van het Haringvliet- en Grevelingschap. De nieuwe gemeenschappelijke regeling wordt gevestigd in deze gemeente.
Beleidsdoelstelling / Openbaar belang	Het lichaam heeft tot taak, het beheer en de ontwikkeling van watergerelateerde natuur- en recreatiegebieden binnen het werkgebied van het Deltaschap,
Deelnemers	De provincies Zuid-Holland en Zeeland en de gemeenten Bernisse, Cromstrijen, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis en Schouwen-Duiveland.
Vertegenwoordiging	De gemeente krijgt zowel een zetel in het Algemeen Bestuur als in het Dagelijks Bestuur. De gemeente wordt vertegenwoordigd door wethouder F.Tollenaar.
Bestuurlijke risico's	Er zijn geen actuele bestuurlijke risico's bekend.
Financiële risico's	Eventuele tekorten komen voor rekening van de deelnemende organisaties.
Gemeentelijke bijdrage	Omdat de bestuurlijke besluitvorming nog niet geheel is afgerond hebben zowel het Haringvlietschap als het Grevelingschap nog een eigen begroting 2015 opgesteld. In 2014 is een gezamenlijke bijdrage geraamd van € 128.000. De raming 2015 bedraagt € 128.000.
Ontwikkelingen	Eind 2011 heeft besluitvorming plaatsgevonden over de conclusies uit de MIRT Verkenning. In de MIRT Verkenning is een doorlaat in de Brouwersdam onderzocht. Als gevolg van een doorlaat zal er nieuwe getijdennatuur in het hele gebied ontstaan. Dit biedt wellicht nieuwe mogelijkheden voor vormen van dag- en verblijfsrecreatie. Ook is onderzocht in hoeverre een getijdecentrale en een schutsluis realiseerbaar zijn. De resultaten zijn positief. Voor wat betreft de gebiedsontwikkeling Brouwersdam is er verder uitvoering gegeven aan "Top 10 voor de Brouwersdam". Het plan van aanpak gebiedsontwikkeling Slikken van Flakkee is uitgewerkt en deels in uitvoering gebracht. Op advies van een kwartiermaker is besloten om de Alliantie Haringvliet en Hollandsch Diep vorm te geven. Afronding hiervan heeft nog niet plaatsgevonden.

Paragraaf Verbonden Partijen

Stichting tot Behoud der Molens op Goeree-Overflakkee

Vestigingsplaats	De Stichting is statutair gevestigd binnen de gemeente.
Beleidsdoelstelling / Openbaar belang	De stichting heeft ten doel het bevorderen van de instandhouding, restauratie en onderhoud van molens op Goeree-Overflakkee, zo mogelijk met instandhouding ook van de oorspronkelijke functie van die molens.
Deelnemers	De gemeente Goeree-Overflakkee heeft geen zetel meer in het bestuur. De stichting behoort daarom niet meer tot de verbonden partijen.

Centraal boombeheer Flakkee

Vestigingsplaats	Centraal Boombeheer Flakkee wordt uitgevoerd in samenwerking van het Waterschap Hollandse Delta te Ridderkerk.
Beleidsdoelstelling / Openbaar belang	Het beheer en onderhoud van de duurzame instandhouding en uitbreiding van de houtgewassen, datgene ter behoud, herstel en verhoging van de landschappelijke- en/of cultuurhistorische waarden van het betrokken gebied. In 1993 is besloten tot het aangaan van een ambtelijke samenwerkingsovereenkomst tussen het Waterschap en de voormalige gemeenten voor het boombeheer in het buitengebied van de gemeente.
Deelnemers	De gemeente Goeree-Overflakkee en het Waterschap Hollandse Delta. De gemeente heeft medio 2014 besloten de overeenkomst met het Waterschap niet meer te verlengen. Het samenwerkingsverband behoort daarmee niet meer tot de verbonden partijen van de gemeente.

Stichting Sportcomplex de Gooye

Vestigingsplaats	De Stichting is gevestigd in Dirksland.
Beleidsdoelstelling / Openbaar belang	De Stichting heeft tot doel het exploiteren van een sport-, zwem- en recreatiecomplex in Dirksland.
Deelnemers	De gemeente Goeree-Overflakkee.
Vertegenwoordiging	Het bestuur bestaat uit 3-5 personen, waarvan er één wordt benoemd door de gemeenteraad van de gemeente Goeree-Overflakkee.
Bestuurlijke risico's	Er zijn geen actuele bestuurlijke risico's bekend.
Financiële risico's	De gemeente heeft met de Stichting een subsidierelatie. Eventuele tekorten komen voor rekening van de deelnemende organisatie.

Paragraaf Verbonden Partijen

Gemeentelijke bijdrage	In 2014 is een bijdrage geraamd van € 205.300 (€ 79.400 sporthal en € 125.900 zwembad) De raming 2015 bedraagt € 208.400 (€ 80.600 sporthal en € 127.800 zwembad)
Ontwikkelingen	Er worden gesprekken gevoerd om te komen tot een nauwere band tussen de zwembad- en sportcomplexen op het eiland.

Programma 6 Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening

Stichting Jeugd- en verenigingsgebouw Melissant (Melishof)

Vestigingsplaats	De Stichting is gevestigd in Melissant.
Beleidsdoelstelling / Openbaar belang	De stichting heeft tot doel het exploiteren van een jeugd- en verenigingsgebouw in Melissant.
Deelnemers	De gemeente Goeree-Overflakkee.
Vertegenwoordiging	Het bestuur bestaat uit 5 personen, waarvan er 2 worden benoemd door de gemeenteraad van de gemeente Goeree-Overflakkee. De gemeente heeft zelf geen zetel in het bestuur. De Stichting is daarmee geen verbonden partij.

Stichting Ons Huis

Vestigingsplaats	De Stichting is gevestigd in Herkingen.
Beleidsdoelstelling/Openbaar belang	De stichting heeft tot doel het exploiteren van een jeugd- en verenigingsgebouw in Herkingen.
Deelnemers	De gemeente Goeree-Overflakkee.
Vertegenwoordiging	Het bestuur bestaat uit vijf personen, waarvan er 2 worden benoemd door de gemeenteraad van de gemeente Goeree-Overflakkee. De gemeente heeft zelf geen zetel in het bestuur. De stichting behoort daarmee niet tot de verbonden partijen van de gemeente.

Webege BV

Vestigingsplaats	Webege is gevestigd in Middelharnis.
Beleidsdoelstelling / Openbaar belang	De BV heeft tot doel het bevorderen van de arbeidsparticipatie van personen bij de gemeente Goeree-Overflakkee, bij andere publiek- of privaatrechtelijke organisaties op Goeree-Overflakkee (Zuid-Holland) of daarbuiten. Het ter beschikking stellen van arbeidskrachten op basis van detachering, payrolling.
Deelnemers	De BV is 100% eigendom van de gemeente Goeree-

Paragraaf Verbonden Partijen

	Overflakkee.
Bestuurlijke risico's	Er zijn geen actuele bestuurlijke risico's bekend.
Financiële risico's	De gemeente is voor 100% eigenaar van de BV en daarmee voor 100% aanspreekbaar voor tekorten. In het kader van de participatiewet en het sluiten van de huidige Wsw komt de gemeente voor grote opgave te staan. De beschikbare rijksmiddelen voor de doelgroep worden de komende jaren fors minder.
Gemeentelijke bijdrage	Voor 2014 is een bijdrage aan de BV geraamd van € 1.794.000. De raming 2015 bedraagt € 1.000.000.
Ontwikkelingen	De rol van de BV in het kader van de komende beëindiging van de Wsw en de overgang participatiewet wordt gezien. Medio 2014 worden verschillende scenario's overwogen.

Programma 7 Volksgezondheid en milieu

GGD Rotterdam-Rijnmond	
Vestigingsplaats	Het openbaar lichaam genaamd Openbare Gezondheidszorg Rotterdam-Rijnmond (OGZ-RR) is gevestigd te Rotterdam.
Beleidsdoelstelling / Openbaar belang	Het lichaam heeft tot doel: het beschermen en bevorderen van de gezondheid van de bevolking of van specifieke groepen daarbinnen, in het rechtsgebied van het lichaam; het voorkómen en het vroegtijdig opsporen van ziekten onder de bevolking; alles wat met het bovenstaande in de ruimste zin verband houdt. De basistaken in het kader van de wet worden, met uitzondering van de taken op het gebied van de jeugdgezondheidszorg, uitgevoerd door de gemeente Rotterdam. Deze taken worden al enkele jaren uitgevoerd door Stichting CJG Rijnmond.
Deelnemers	De gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Bernisse, Brielle, Capelle aan den IJssel, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Spijkenisse, Vlaardingen en Westvoorne.
Vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: één lid + plaatsvervangend lid. De regeling voorziet erin dat bij het nemen van besluiten door het algemeen bestuur de leden voor de gemeente die zij vertegenwoordigen ieder één stem uitbrengen, met uitzondering van de leden die een gemeente vertegenwoordigen met een inwonertal boven 50.000. Zij brengen voor elk volgend 50.000-tal, of gedeelte daarvan, één stem meer uit tot een maximum van elf stemmen per gemeente. De gemeente wordt vertegenwoordigd door

Paragraaf Verbonden Partijen

	wethouder G. de Jong.
Bestuurlijke risico's	Er zijn geen actuele bestuurlijke risico's bekend. De gemeente Rotterdam is de rechtspersoon die de taken van het openbaar lichaam (de GGD) voor eigen rekening en risico uitvoert.
Financiële risico's	Eventuele tekorten komen voor rekening van de deelnemende organisaties.
Gemeentelijke bijdrage	Voor 2014 is een bijdrage geraamd van € 288.500. De raming 2015 bedraagt € 289.900.
Ontwikkelingen	Er zijn geen actuele ontwikkelingen bekend.

Stichting CJG Rijnmond

Vestigingsplaats	De Stichting CJG Rijnmond is gevestigd te Rotterdam.
Beleidsdoelstelling / Openbaar belang	De stichting heeft ten doel: het in opdracht en ten behoeve van betrokken gemeenten verrichten en coördineren van alle activiteiten op het gebied van jeugdgezondheidszorg, meer in het bijzonder op het terrein van opvoed- en gezinsondersteuning tussen min negen (- 9) maanden en drieëntwintig (23) jaar, en het gebundeld aanbieden van alle diensten ter zake, waarbij de stichting rekening houdt met alle betrokken maatschappelijke belangen; het oprichten en in stand houden van een of meer CJG's in betrokken gemeenten (indien de opdracht van de betreffende gemeente zich daartoe uitstrekt); het verrichten van al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe dienstig kan zijn.
Deelnemers	Alle gemeenten die tevens deelnemer zijn van de gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg Rotterdam-Rijnmond (zie aldaar).
Vertegenwoordiging	Statutair is iedere betrokken gemeente gerechtigd – uit en door het college van burgemeester en wethouders – één lid te benoemen in een Raad voor het publiek belang. Deze raad benoemt de leden van de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht. De Raad voor het publiek belang stelt tevens de algemene kaders vast.
Bestuurlijke risico's	Er zijn geen actuele bestuurlijke risico's bekend.
Financiële risico's	Er zijn geen actuele financiële risico's bekend.
Gemeentelijke bijdrage	De geraamde bijdrage voor 2014 bedraagt € 1.355.700. De bijdrage 2015 wordt geraamd op € 1.345.000
Ontwikkelingen	Er zijn geen actuele ontwikkelingen bekend.

Paragraaf Verbonden Partijen

Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond

Vestigingsplaats	De GR Jeugdhulp Rijnmond is gevestigd te Rotterdam.
Beleidsdoelstelling / Openbaar belang	De gemeenschappelijke regeling heeft ten doel: door middel van samenwerking op regionaal niveau komen tot een kwalitatief goede en efficiënte uitvoering van bovenlokale taken op het gebied van de Jeugdwet. Dat betreft de volgende taken: a. het uitvoeren van de bovenlokale taken door middel van het contracteren en/of subsidiëren van aanbieders van jeugdhulp en uitvoerders jeugdreclassering en jeugd-beschermingsmaatregelen in het kader van de Jeugdwet; de jeugdhulp omvat de uitvoering van gesloten jeugdhulp, crisiszorg, pleegzorg, residentiële, intramurale zorg en/of specialistische zorg voor jeugdigen; de taken worden uitgevoerd met inachtneming van de afspraken die hierover op bovenregionaal of landelijk niveau zijn of worden gemaakt. b. het bevorderen van gezamenlijk overleg van de gemeenten inzake de uitvoering van de jeugdhulptaken, welke ingevolge de Jeugdwet aan de gemeenten zijn opgedragen.
Deelnemers	De deelname aan de GR bestaat uit de gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Bernisse, Brielle, Capelle aan den IJssel, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Spijkenisse, Vlaardingen en Westvoorne
Vertegenwoordiging	Elk deelnemend college wijst uit zijn midden één lid en één plaatsvervangend lid aan voor het algemeen bestuur. Het dagelijks bestuur wordt gevormd vanuit het algemeen bestuur. De gemeente wordt in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door wethouder De Jong.
Bestuurlijke risico's	Er is een verschil ten opzichte van de GGD Rotterdam-Rijnmond. Daar draagt de gemeente Rotterdam zorg voor de uitvoering van taken met een volledig (financieel) bedrijfsrisico. Het openbaar lichaam is daarvoor als rechtspersoon juridisch gezien niet aansprakelijk. Ten aanzien van de GR Jeugdhulp is het bestuur van de regeling jeugdhulp wel eindverantwoordelijk voor de uitvoering van de taken. Er zijn overigens geen actuele bestuurlijke risico's bekend.

Paragraaf Verbonden Partijen

Financiële risico's	Door de gekozen structuur is sprake van een vorm van inbesteding, waardoor de door de uitvoerende gemeente geleverde prestaties vrijgesteld zijn van een eventuele verplichting om aan te besteden. Of voor alle prestaties dan ook geen BTW-heffing aan de orde is, is nog niet duidelijk.
Gemeentelijke bijdrage	De GR start vanaf 1 januari 2015
Ontwikkelingen	De GR is nog in opbouw.

DCMR Milieudienst Rijnmond

Vestigingsplaats	De DCMR Milieudienst Rijnmond is gevestigd te Schiedam.
Beleidsdoelstelling	De DCMR Milieudienst Rijnmond levert met inzet van wettelijke instrumenten en vanuit zijn specifieke deskundigheid een bijdrage aan het verlagen van de milieubelasting van bedrijven en aan het verhogen van de milieukwaliteit en veiligheid in het Rijnmondgebied. Dit gebeurt in opdracht van de provincie Zuid-Holland en vijftien gemeenten in het Rijnmondgebied. De DCMR werkt vanuit zijn expertise ook actief aan de integratie van milieuaspecten in andere beleidsterreinen en aan milieu en veiligheid gerelateerde maatschappelijke vraagstukken en nieuwe ontwikkelingen.
Openbaar belang	<p><u>De taken:</u> De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, de Wet milieubeheer en de Wet bodembescherming bepalen de ruimte van handelen. Op basis van deze wetten worden omgevingsvergunningen en vergunningdelen op het gebied van milieu gemaakt en vindt controle plaats of bedrijven zich aan de regels houden. Daarnaast wordt overlegd met bedrijven over milieuzorg en wordt voortdurend de kwaliteit van het milieu gemeten in de regio.</p> <p><u>De klanten:</u> De dienst werkt voor bewoners, bedrijven en de overheid. Ruim 1,2 miljoen bewoners van het Rijnmondgebied kunnen 24 uur per dag hun milieuklachten kwijt, maar ook de vragen over het milieu in het gebied. Bedrijven vragen via het OmgevingsLoket Online (OLO) hun vergunning aan bij de gemeente of de provincie. De DCMR adviseert de gemeenten en de provincie over het milieudeel van de vergunningaanvraag. Sommigen krijgen een vergunning op maat, anderen behoeven slechts hun activiteiten te melden. Daarnaast neemt de DCMR met zijn milieuproblemen in de regio Rijnmond worden aangepakt door een intensieve samenwerking tussen alle betrokken overheden, bedrijven en milieuorganisaties. Elk</p>

Paragraaf Verbonden Partijen

	<p>vanuit hun eigen rol, maar actief en oplossingsgericht. De participanten (zestien gemeenten en de provincie Zuid-Holland) hebben diverse milieuactiviteiten neergelegd bij de DCMR. Omdat binnen de DCMR alle kennis onder één dak zit, kunnen de participanten terecht voor zeer uiteenlopende vragen en opdrachten. Niet alleen voor het afgeven van omgevingsvergunningen en vergunningdelen op het gebied van milieu, maar ook voor het uitvoeren van controles, het begeleiden van bodemsaneringen of het laten uitvoeren van milieumetingen. Ook het beschikbaar stellen van de milieupertise en het adviseren van participanten behoort tot het takenpakket van de DCMR. Tot slot wordt de DCMR vaak gevraagd mee te denken bij het ontwikkelen van nieuwe beleidslijnen.</p> <p><u>De waterkwaliteit:</u> Lozingen van bedrijven via het riool vallen onder de Wet milieubeheer en behoren dus tot het takenpakket van de DCMR.</p>
Deelnemers	De gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Bernisse, Brielle, Capelle aan den IJssel, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Spijkenisse, Vlaardingen, Westvoorne en de provincie Zuid-Holland.
Vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: 20 leden waarvan 3 leden van de provincie Zuid-Holland met ieder 14 stemmen. 2 leden van de gemeente Rotterdam met ieder 21 stemmen en 15 leden uit de overige deelnemende gemeenten met ieder 2 stemmen. Dagelijks bestuur: 6 leden waarvan 2 leden van de provincie Zuid-Holland en 4 leden vanuit de deelnemende gemeenten. De gemeente wordt vertegenwoordigd door wethouder P.Koningswoud.
Bestuurlijke of financiële risico's	Op dit moment zijn er geen actuele bestuurlijke of financiële risico's bekend.
Gemeentelijke bijdrage	Door een wettelijke verplichting tot aansluiting bij een Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) heeft de gemeente Goeree-Overflakkee zich met ingang van 2013 aangesloten bij de DCMR. De bijdrage 2014 wordt geraamd op € 1.233.100. Voor 2015 wordt een bijdrage geraamd van € 1.115.700
Ontwikkelingen	Er zijn geen actuele ontwikkelingen bekend.

Paragraaf Verbonden Partijen

Programma 9 Algemene Dekkingsmiddelen en onvoorzien

Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling	
Vestigingsplaats	De gemeenschappelijke regeling SVHW – een openbaar lichaam – is gevestigd te Klaaswaal.
Beleidsdoelstelling/Openbaar belang	De regeling is getroffen in het belang van een zo doelmatig mogelijke uitvoering van werkzaamheden met betrekking tot: de heffing en invordering van belastingen; opstellen van de belastingverordeningen en beleidsregels; de volledige uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken; de administratie van vastgoedgegevens; het verstrekken van vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden; het bijhouden en beheren van de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG); het bijhouden en beheren van de registratie Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen (Wkpb). De gemeente heeft de heffing en invordering van de gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de WOZ ondergebracht bij SVHW.
Deelnemers	De gemeenten Alblasserdam, Albrandswaard, Barendrecht, Bergambacht, Bernisse, Binnenmaas, Boskoop, Brielle, Cromstrijen, Goeree-Overflakkee, Graafstroom, Hardinxveld-Giessendam, Korendijk, Liesveld, Nederlek, Nieuw-Lekkerland, Oud-Beijerland, Ouderkerk, Rozenburg, Hellevoetsluis, Schoonhoven, Strijen, Vlist en Zevenhuizen-Moerkapelle, het Waterschap Hollandse Delta en de gemeenschappelijke regeling RAD (Regionale Afvalstoffen Dienst – Hoekse Waard).
Vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: één lid + plaatsvervangend lid uit college. De gemeente wordt vertegenwoordigd door wethouder M. Trouwborst.
Bestuurlijke risico's	Er zijn geen actuele bestuurlijke risico's bekend.
Financiële risico's	Eventuele tekorten komen voor rekening van de deelnemende instanties.
Gemeentelijke bijdrage	De gemeentelijke bijdrage 2014 is geraamd op: € 531.200. De raming 2015 wordt geraamd op € 533.900
Ontwikkelingen	Momenteel vindt overleg plaats om ook de uitvoering van de BAG onder te brengen bij het SVHW.

Paragraaf Verbonden Partijen

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Vestigingsplaats	De BNG is gevestigd te Den Haag.
Beleidsdoelstelling / Openbaar belang	De Bank Nederlandse Gemeenten is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Deelnemers	De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, elf provincies en een hoogheemraadschap.
Vertegenwoordiging	De gemeente wordt vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders door wethouder M.Trouwborst.
Financiële relatie	De gemeente Goeree-Overflakkee bezit 72.501 €2,50-aandelen van de in totaal 55.690.720 volgestorte aandelen, hetgeen een belang vertegenwoordigt van 0,13%.
Dividend	De dividendopbrengst 2014 wordt geraamd op € 92.000. De raming voor 2015 bedraagt € 87.000
Ontwikkelingen	Er zijn geen actuele ontwikkelingen bekend.

United Fish Auctions N.V.

Vestigingsplaats	De vennootschap is statutair gevestigd te Goedereede.
Beleidsdoelstelling/Openbaar belang	Het doel van de vennootschap is onder meer het in stand houden en exploiteren van een visafslag en het verlenen van diensten ten behoeve van de visserij.
Deelnemers	De gemeenten Goeree-Overflakkee, Den Haag en Noord-Beveland.
Vertegenwoordiging	De gemeente heeft een zetel in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. De gemeente wordt vertegenwoordigd door wethouder A.J. van der Vlugt.
Financiële relatie	De gemeente Goeree-Overflakkee bezit 2.227.263 aandelen (waaronder 1 prioriteits- en 2.142.852 cumulatief preferente aandelen). Daarmee heeft de gemeente een meerderheidsbelang van 63%.
Dividend	In 2014 is geen dividend geraamd. Voor 2015 wordt eveneens geen dividend geraamd.
Ontwikkelingen	Er zijn geen actuele ontwikkelingen bekend.

Paragraaf Verbonden Partijen

Overig

In 2014 wordt een beleidskader ontwikkeld voor het omgaan met verbonden partijen. De nota wordt naar verwachting voor het eind van dat jaar aan de gemeenteraad aangeboden. Onderdeel van dit beleidskader is een toets waarmee de grip op verbonden partijen kan worden gemonitord.

Op Prinsjesdag is het wetsvoorstel modernisering vennootschapsbelastingplicht overheids-ondernemingen ingediend bij het parlement. De regering streeft ernaar het wetsvoorstel voor het einde van 2014 door zowel de Tweede als de Eerste Kamer aangenomen te krijgen. Indien het parlement de regering hierin volgt, zullen de nieuwe fiscale regels van toepassing zijn vanaf 1 januari 2016. Wellicht vallen enkele verbonden partijen onder de nieuwe wet. Hierover zal in de loop van het jaar duidelijkheid komen.

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Inleiding

Volgens artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording bevat de weerstandsparagraaf ten minste een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, een inventarisatie van de risico's, en tenslotte een beknopte weergave van het weerstandsbeleid:

In de kadernota en de uitvoeringsnota risicomangement zijn de begrippen, doelstellingen, het proces, de implementatie en borging van risicomangement uitgewerkt. Daarnaast zijn de uitgangspunten met betrekking het weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit beschreven.

Identificatie risico's

In de kadernota risicomangement wordt het beleid omtrent risico's beschreven. In een onderliggende uitvoeringsnota wordt voor de organisatie richting gegeven aan de uitvoering van het risicobeleid. De risico's worden geïnventariseerd middels zogenaamde risico-overleggen.

Om een analyse en beoordeling van risico's te kunnen maken is het nodig om risico's in te delen in kansen (de waarschijnlijkheid waarbij een risico zich voor kan doen) en gevolgen (de hoogte van de (financiële) impact van het risico). De beoordeling van risico's wordt verkregen door kansen en gevolgen in te delen in klassen en deze vervolgens met elkaar te vermenigvuldigen. $\text{Risico} = \text{kans} \times \text{gevolg}$.

Top tien risico's

In de zomer van 2014 heeft er een risico-actualisatie plaatsgevonden. De al eerder geïnventariseerde risico's zijn geactualiseerd in overleg met de afdelingen. Daarnaast zijn er risico's vervallen en nieuwe risico's toegevoegd. In de jaarrekening 2013 is de top 10 van de risico's gepresenteerd.

In deze paragraaf wordt wederom de top 10 gepresenteerd. De wijzigingen ten opzichte van de top 10 in de jaarrekening 2013 worden onder de tabel nader toegelicht.

Nieuwe top 10. Risico's (bedragen in blauw zijn gewijzigd):

Risico-oorzaak	Gebeurtenis/ gevolg	Impact klasse nummer	Kansklasse na toepassing maatregel	Incidenteel of structureel	Invloed op weerstands- vermogen
1. Onvoldoende duidelijkheid/inzicht in 3 decentralisaties	Lasten hoger dan verwacht	5	3	S	€ 1.125.000
2. Ontbreken beheerplannen	Geen volledig inzicht in toekomstige kosten	5	2	S	€ 808.125
3. Bodemsanering woonwagencentra	Kosten zijn niet opgenomen in begroting	5	4	S	€ 750.000
4. Schadeclaims	Geen inzicht in eventuele uitkomst	5	2	I	€ 533.000

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Risico-oorzaak	Gebeurtenis/ gevolg	Impact klasse nummer	Kansklasse na toepassing maatregel	Incidenteel of structureel	Involed op weerstand- vermogen
5. Beroep belastingaanslagen	In een extreem geval kan rechter een verordening onverbindend verklaren	5	2	S	€ 525.000
6. Tegenvallende productie door wegvallen contracten (Webego)	Begrote omzet wordt niet gerealiseerd	4	4	S	€ 281.250
7. Niet realiseren van bezuinigingsdoelstellingen	Onder verscherpt toezicht van de provincie komen	4	5	I	€ 270.000
8. EU-regelgeving	Het wegvallen van de mogelijkheid tot het heffen van een belasting	3	2	S	€ 225.000
9. WSW: Reguliere functies vervuld door WSW-medewerkers	Bij uitstroom/ziekte geen dekking vanuit personeelsbudget	3	4	S	€ 225.000
10. Stijging werkloosheid	Uitkeringen stijgen (open-einderegeling)	3	4	S	€ 187.500

Toelichting wijzigingen risico's:

1. **Onvoldoende duidelijkheid/inzicht in 3 decentralisaties:** Dit risico is ten opzichte van de jaarrekening 2013 verlaagd van € 1.687.500 naar € 1.125.000. Met het verschijnen van de notitie: "Grip op Middelen" is er meer inzicht gekomen in de risico's. Tevens zijn de beheersmaatregelen beter inzichtelijk gemaakt. De kansklasse van dit risico is daarom verlaagd waardoor het risicobedrag afneemt. In het bezuinigingsplan 2015-2018 is gedeeltelijk gebruik gemaakt van de hogere rijksbijdrage voor de bekostiging van inkomens- en loonkostensubsidies op grond van de Participatiewet. Uitgegaan wordt dat eventuele tegenvallers op dit vlak kunnen worden opgevangen binnen de beschikbare weerstandscapaciteit.
4. **Schadeclaims:** Betreft diverse schadeclaims, dit risico is naar beneden bijgesteld van € 606.750 naar € 533.000 omdat ondertussen bekend is geworden dat een aantal claims is afgewezen of (gedeeltelijk) is uitbetaald.
7. **Niet realiseren van bezuinigingsdoelstellingen:** In de voorjaarsnota 2014 is een analyse gemaakt van de bezuinigingen. Op basis hiervan is het risico vanaf 2015 gesteld op € 270.000. Het in november 2014 vastgesteld bezuinigingsplan wordt periodiek gemonitord. In dit risico is nog geen rekening gehouden met het aanvullende bezuinigingsplan 2015-2018 dat gelijktijdig met deze begroting ter vaststelling is aangeboden.

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

9. **WSW: Reguliere functies vervuld door WSW-medewerkers:** Bij uitstroom/ziekte is er geen dekking vanuit personeelsbudget. Dit betekent een risico van inhuur externen.

Ten opzichte van de jaarrekening 2013 zijn de onderstaande risico's uit deze top 10 verdwenen.

- **Aanvragen omgevingsvergunningen vallen tegen:** Inmiddels is de opbrengst inzake omgevingsvergunningen in de begroting 2015 neerwaarts bijgesteld naar een acceptabel niveau. Hierdoor verdwijnt het risico.
- **Inkoopfunctie is onvoldoende gewaarborgd in de organisatie:** Inmiddels is het inkoophandboek gereed en middels workshops geïntroduceerd bij de budgethouders. Het risicobedrag is daarom teruggebracht van € 187.500 naar € 150.000. Dit risico verdwijnt hiermee uit de top 10.

Totaalbedrag risico's 2015:

Naast de hiervoor genoemde risico's van de top 10, zijn er nog meer risico's met financiële gevolgen met een kleinere omvang dan de hierboven genoemde. Door middel van het actualiseren van de risico's (o.a. het vervallen van risico's en het doorvoeren van beheersmaatregelen) is het totale beslag op het weerstandsvermogen ten opzichte van de jaarrekening 2013 gezakt van € 10.966.750 naar € 9.205.228.

Berekening weerstandscapaciteit op basis van bovenstaande onderdelen:

Weerstandscapaciteit algemeen in €	Stand per 1-1-2015 x € 1.000
<i>Incidenteel</i>	
Algemene risicoreserve	2.000
Algemene reserve ¹	385
Bestemmingsreserves (vrij)	5.950
Post onvoorzien	63
Stille reserves (gedeeltelijk)	<u>3.500</u>
Totale weerstandscapaciteit incidenteel	11.898
<i>Structureel</i>	
Onbenutte belastingcapaciteit	<u>4.604</u>
Totale weerstandscapaciteit structureel	4.604
Totale weerstandscapaciteit	16.502

¹ In de berekening is rekening gehouden met de verwachte dotaties/aanwendingen in 2015

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Geïntariseerde risico's medio september	x € 1.000
Totaal financiële risico's (zie hiervoor)	€ 9.205

weerstandsvermogen	factor
Weerstandscapaciteit / financiële risico's	1.79

Weerstandscapaciteit grondbedrijfsfunctie

In de Kadernota Grondbeleid (raad 31-10-2013) is bepaald dat de ratio weerstandvermogen grondbedrijf een bandbreedte heeft tussen 1.0 en 1.4 met een streefwaarde van 1.2. Gelet op de financiële positie van de gemeente wordt voor 2014 voor het grondbedrijf een ratio van 1.0 aangehouden. Jaarlijks zal worden bepaald of de ratio gebracht kan worden naar haar streefwaarde.

Beschikbare middelen grondbedrijfsfunctie	x € 1.000
Totaal reserves en verliesvoorziening binnen grondbedrijf	€ 8.150

Geïntariseerde risico's juli 2014	x € 1.000
Totaal financiële risico's uit Meerjaren Perspectief Grondbedrijfsfuncties (MPG)	€ 7.794

Weerstandsvermogen grondbedrijfsfunctie	factor
Weerstandscapaciteit / financiële risico's	1.05

Zie voor verdere informatie over het grondbedrijf de paragraaf Grondbeleid.

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Weerstandscapaciteit totaal

De weerstandcapaciteit van de algemene dienst en de grondbedrijfsfunctie zijn afhankelijk van elkaar. Wanneer de weerstandscapaciteit te gering is bij de grondbedrijfsfunctie wordt deze immers aangevuld vanuit de algemene reserves (algemene dienst). Daarom geven wij hieronder de gecombineerde ratio aan.

	Algemene dienst	Grondbedrijfsfunctie	Totaal
Beschikbare middelen (x € 1.000)	€ 16.502	€ 8.150	€ 24.652
Geïntariseerde risico's (x € 1.000)	€ 9.205	€ 7.794	€ 16.999
Weerstandsvermogen factor	1.79	1.05	1.45

Weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen bestaat uit de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit. In de wet staat geen absolute norm hiervoor opgenomen. In de toelichting op artikel 11 BBV is aangegeven dat gemeenten hiervoor zelf beleid moeten maken en een norm moeten vaststellen. Met betrekking tot beoordeling van de ratio wordt in de kadernota risicomanagement de volgende tabel gehanteerd:

Categorie	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2	uitstekend
B	1,4 – 2,0	ruim voldoende
C	1,0 - 1,4	voldoende
D	0,8 - 1,0	matig
E	0,6 - 0,8	onvoldoende
F	< 0,6	ruim onvoldoende

Op basis van de kadernota risicomanagement wordt naar een ratio gestreefd in categorie C (1,0 - 1,4). De gemeente is hiermee voldoende in staat om de risico's op te vangen en op deze manier wordt voorkomen dat onnodig geld geblokkeerd wordt. Zolang het weerstandsvermogen binnen de bandbreedte van deze klasse blijft hoeft er niet gehandeld te worden. Komt het weerstandsvermogen onder de grens van 1,0 zal er ingegrepen moeten worden. Op grond van de kadernota risicomanagement is het voornemen het vermogen aan te houden in een vaste risicoreserve. Als het weerstandsvermogen boven de 1,4 komt is er geld beschikbaar voor overheveling naar de algemene reserve.

Zoals uit bovenstaand opstelling blijkt kan de gemeente voldoende middelen vrij maken om eventuele risico's op te vangen. Het streven is conform de kadernota risicomanagement het benodigd weerstandsvermogen in een afzonderlijke geblokkeerde risicoreserve aan te houden. Het streven is dit bij de begroting 2018 gerealiseerd te hebben.

DEEL 3: FINANCIËLE BEGROTING

Uitgangspunten begroting 2015

Met betrekking tot de programmabegroting 2015 en de meerjarenraming 2016-2018 gelden de volgende uitgangspunten:

Lonen

Uitgegaan wordt van cao-afspraken. Er is een nieuw cao-akkoord voor gemeenten bereikt over een looptijd van 3 jaar: van 1 januari 2013 tot 1 januari 2016. In oktober 2014 wordt eenmalig € 350,- bruto uitgekeerd. Per 1 oktober 2014 ontvangen medewerkers een structurele salarisverhoging van 1%. Per 1 april 2015 wordt het salaris structureel verhoogd met € 50,- bruto per maand.

In de meicirculaire 2014 wordt voor 2015 rekening gehouden met een loonstijging van 2,25%.

Prijzen

Uitgangspunt bij de prijscompensatie is de indexering die in de meicirculaire Gemeentefonds 2014 is opgenomen. Het betreft de indexering vanaf 2015 op basis van de prijsmutatie van het Bruto Binnenlands Product. Voor het jaar 2015 wordt – conform de begroting 2014 – uitgegaan van een index van 1,5%. Voor de jaren 2016 tot en met 2018 bedraagt de index 0,75%, 0,5% en 0,5%.

De provinciale toezichthouder heeft als begrotingsrichtlijn voor 2015 opgenomen dat de gemeente minimaal dient uit te gaan van deze indexering.

Indexering begroting 2015 gemeenschappelijke regelingen

Jaarlijks berekent de Werkgroep verbetering financiële sturing gemeenschappelijke regelingen, ingesteld door de regionale Kring van Gemeentesecretarissen, het prijsindexcijfer waarmee besturen van gemeenschappelijke regelingen bij de opstelling van hun nieuwe begroting rekening moeten houden. Voor de gemeente Goeree-Overflakkee betreffen het:

1. Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond, index 0,5 procent;
2. GGD Rotterdam-Rijnmond, index 0,5 procent;
3. DCMR Milieudienst Rijnmond, index 0,5 procent;
4. SVHW, index 0,5 procent;
5. Natuur- en recreatieschap Zuidwestelijke Delta, index 0 procent.

Tarieven lokale heffingen

Trendmatige verhoging van de belastingen ter compensatie van de inflatie. Uitgaan van het indexpercentage voor de netto-materiële overheidsconsumptie zoals opgenomen in de jaarlijkse meicirculaire Gemeentefonds. Voor 2015 geldt een verhoging van 1,5% voor die belastingen waar geen directe prestatie tegenover staat.

Bij doorberekening van kosten bij de rechten/heffingen is kostendekkendheid het streven. Voor 2015 geldt een verhoging van 1,5%, tenzij vanuit de kostendekkendheid van de tarieven een afwijking noodzakelijk is. Daarnaast onderzoeken naar mogelijkheden voor het benutten van de financiële ruimte bij de legesheffing.

Uitgangspunten begroting 2015

Woningbouwontwikkeling

De ontwikkeling van de woningvoorraad in de gemeente is een belangrijke parameter voor de berekening van de grootste inkomstenbron, de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Op basis van de informatie over de bekende initiatieven is een inschatting gemaakt van de toename van het aantal woningen gedurende de planperiode.

Omschrijving	2015	2016	2017	2018
Aantal woningen	24.711	24.852	24.972	25.092

Genoemde aantallen zijn overgenomen uit de Voorjaarsnota 2014. Er is nog geen rekening gehouden met de woonvisie, omdat die ten tijde van het opstellen van deze uitgangspunten nog niet was vastgesteld.

Ontwikkeling omvang aantal inwoners

Het inwonertal is een belangrijke parameter voor de berekening van de grootste inkomstenbron van de gemeente, de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Het geprognosticeerde aantal inwoners is bepalend voor de voorlopige berekening van de omvang van deze uitkering.

Omschrijving	2015	2016	2017	2018
Aantal inwoners	48.460	48.710	48.910	49.110

Post onvoorzien

Voor de jaren 2015 tot en met 2018 bedraagt de post onvoorzien € 62.900,-, wat neerkomt op ca. € 1,30 per inwoner.

Uitgangspunten investeringsplanning

De vaststelling van de begroting impliceert tevens vaststelling van de investeringskredieten vermeld in de jaarschijf 2015. Om definitief te kunnen beschikken over een investeringskrediet dient altijd een collegebesluit genomen te worden om een (deel van de) investering "vrij te geven".

- Alleen investeringen met een vervaardigings- of verkrijgingsprijs boven de € 10.000,- worden geactiveerd;
- De afschrijvingstermijnen zijn gebaseerd op de uitgangspunten activabeleid 2013 gemeente Goeree-Overflakkee;
- Voor de financieringsrente wordt 2,5% aangehouden;
- Financieringsrente voor investeringen wordt in het jaar van investeren voor de helft meegenomen;
- Voor de berekening van de afschrijvingslasten geldt in beginsel dat de afschrijvingstermijn begint in het jaar volgend op de realisatie van het investeringswerk.

Rentetoerekening

Geen rente wordt toegerekend aan reserves en voorzieningen.

Alleen aan investeringen (riolering/afvalverwijdering/accommodaties/grondexploitaties) die worden doorberekend aan derden worden rentelasten toegerekend.

Uitgangspunten begroting 2015

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume

Er is sprake van een jaarlijks vergelijkbaar volume, indien de kosten een voorspelbaar gelijkmatig patroon vertonen. Voor Goeree-Overflakkee gaat het op dit vlak alleen om de vakantiegelden van het personeel (incl. WSW). Per ultimo van de hierna genoemde jaren gaat het om de navolgende bedragen.

2015 € 966.000,-

2016 € 976.000,-

2017 € 986.000,-

2018 € 996.000,-

In bovenstaande bedragen is rekening gehouden met een index van 1% per jaar. Daarnaast is nog geen rekening gehouden met de seniorenregeling.

Kostentoerekening en tijdschrijven

Voor de gemeente Goeree-Overflakkee is onderzocht op welke manier de apparaatskosten moeten worden toegerekend. Voor de begroting zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- In de gemeente Goeree-Overflakkee wordt uitsluitend tijd geschreven waar dit vanuit kostendekking moet worden onderbouwd (leges); de verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de afdeling. Als de afdeling zelf tijd wil schrijven (managementfunctie), dan kan dit.
- Het afdelingsplan is leidend voor de planning van de capaciteit. De afdeling brengt daarbij in kaart hoe de capaciteit wordt verdeeld naar de producten (in percentages). Dat kan individueel, maar ook in totaal voor de hele afdeling.
- Elke afdeling heeft een eigen kostenplaats met daarbij de volgende beïnvloedbare kosten: salariskosten, de reis- en verblijfskosten, opleidings- en studiekosten en abonnementen.
- Alle afdelingskosten worden verdeeld naar de producten op basis van slechts één verdeelsleutel, te weten fte's.
- De toerekening van de apparaatskosten aan de producten met een kostendekkend aspect is gebaseerd op de toerekening zoals die ook in de begroting 2014 is gehanteerd.
- Er worden geen hulpkostenplaatsen gehanteerd, maar deze lasten worden verantwoord op een programma Bedrijfsvoering en deze kosten worden als opslag doorverdeeld.

Overzicht van baten en lasten per programma

Programma	(Meerjarig) Overzicht baten en lasten per programma				
	2014 Begroting na wijziging	2015 Begroting	2016 Mjb	2017 Mjb	2018 Mjb
0 Algemeen Bestuur					
Lasten	4.056.500	4.627.600	4.479.700	4.413.400	4.378.700
Baten	709.300	886.800	989.500	901.900	801.100
<i>Saldo voor bestemming</i>	<i>3.347.200</i>	<i>3.740.800</i>	<i>3.490.200</i>	<i>3.511.500</i>	<i>3.577.600</i>
Mutatie reserves	-	-	-	-	-
<i>Saldo na bestemming</i>	<i>3.347.200</i>	<i>3.740.800</i>	<i>3.490.200</i>	<i>3.511.500</i>	<i>3.577.600</i>
1 Openbare Orde en Veiligheid					
Lasten	4.012.000	4.644.300	4.340.200	4.116.500	4.146.100
Baten	163.100	170.300	173.700	176.900	180.200
<i>Saldo voor bestemming</i>	<i>3.848.900</i>	<i>4.474.000</i>	<i>4.166.500</i>	<i>3.939.600</i>	<i>3.965.900</i>
Mutatie reserves	-	-	-	-	-
<i>Saldo na bestemming</i>	<i>3.848.900</i>	<i>4.474.000</i>	<i>4.166.500</i>	<i>3.939.600</i>	<i>3.965.900</i>
2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat					
Lasten	6.020.883	9.554.600	9.241.300	9.947.200	8.881.300
Baten	612.700	678.200	1.135.900	1.367.400	694.800
<i>Saldo voor bestemming</i>	<i>5.408.183</i>	<i>8.876.400</i>	<i>8.105.400</i>	<i>8.579.800</i>	<i>8.186.500</i>
Mutatie reserves	-107.000	-407.000	-57.000	-357.000	-57.000
<i>Saldo na bestemming</i>	<i>5.301.183</i>	<i>8.469.400</i>	<i>8.048.400</i>	<i>8.222.800</i>	<i>8.129.500</i>
3 Economische Zaken					
Lasten	366.100	1.045.400	965.700	956.200	961.700
Baten	2.373.500	2.059.100	2.060.800	2.062.000	2.063.200
<i>Saldo voor bestemming</i>	<i>-2.007.400</i>	<i>-1.013.700</i>	<i>-1.095.100</i>	<i>-1.105.800</i>	<i>-1.101.500</i>
Mutatie reserves	-50.000	-50.000	-	-	-
<i>Saldo na bestemming</i>	<i>-2.057.400</i>	<i>-1.063.700</i>	<i>-1.095.100</i>	<i>-1.105.800</i>	<i>-1.101.500</i>
4 Onderwijs					
Lasten	4.507.410	4.505.200	4.224.400	4.123.200	4.099.300
Baten	340.200	320.700	326.200	331.500	336.900
<i>Saldo voor bestemming</i>	<i>4.167.210</i>	<i>4.184.500</i>	<i>3.898.200</i>	<i>3.791.700</i>	<i>3.762.400</i>
Mutatie reserves	-20.600	-	-	-	-
<i>Saldo na bestemming</i>	<i>4.146.610</i>	<i>4.184.500</i>	<i>3.898.200</i>	<i>3.791.700</i>	<i>3.762.400</i>
5 Cultuur en Recreatie					
Lasten	8.159.085	11.547.400	10.636.200	10.468.400	10.521.800
Baten	1.502.900	1.514.100	1.535.800	1.558.300	1.582.300
<i>Saldo voor bestemming</i>	<i>6.656.185</i>	<i>10.033.300</i>	<i>9.100.400</i>	<i>8.910.100</i>	<i>8.939.500</i>
Mutatie reserves	-621.500	-	-	-	-
<i>Saldo na bestemming</i>	<i>6.034.685</i>	<i>10.033.300</i>	<i>9.100.400</i>	<i>8.910.100</i>	<i>8.939.500</i>

Overzicht van baten en lasten per programma

Programma	(Meerjarig) Overzicht baten en lasten per programma				
	2014 Begroting na wijziging	2015 Begroting	2016 Mjb	2017 Mjb	2018 Mjb
6 Sociale Voorzieningen en Maatschappelijke Dienstverlening					
Lasten	26.188.582	42.285.100	41.741.000	41.708.800	42.221.500
Baten	16.722.892	7.450.700	7.738.500	8.059.000	8.500.700
<i>Saldo voor bestemming</i>	<i>9.465.690</i>	<i>34.834.400</i>	<i>34.002.500</i>	<i>33.649.800</i>	<i>33.720.800</i>
Mutatie reserves	-9.800	-204.800	-100.000	-100.000	-100.000
<i>Saldo na bestemming</i>	<i>9.455.890</i>	<i>34.629.600</i>	<i>33.902.500</i>	<i>33.549.800</i>	<i>33.620.800</i>
7 Volksgezondheid en Milieu					
Lasten	14.773.100	16.975.900	17.186.500	17.114.900	17.279.100
Baten	11.992.100	12.133.900	12.315.000	12.491.400	12.670.300
<i>Saldo voor bestemming</i>	<i>2.781.000</i>	<i>4.842.000</i>	<i>4.871.500</i>	<i>4.623.500</i>	<i>4.608.800</i>
Mutatie reserves	957.000	-13.700	43.700	-182.100	-297.900
<i>Saldo na bestemming</i>	<i>3.738.000</i>	<i>4.828.300</i>	<i>4.915.200</i>	<i>4.441.400</i>	<i>4.310.900</i>
8 Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting					
Lasten	16.512.200	9.067.200	13.648.100	12.324.600	8.782.100
Baten	14.411.200	5.454.500	10.267.900	8.980.400	5.344.700
<i>Saldo voor bestemming</i>	<i>2.101.000</i>	<i>3.612.700</i>	<i>3.380.200</i>	<i>3.344.200</i>	<i>3.437.400</i>
Mutatie reserves	-220.900	-47.100	-64.800	-88.500	-89.700
<i>Saldo na bestemming</i>	<i>1.880.100</i>	<i>3.565.600</i>	<i>3.315.400</i>	<i>3.255.700</i>	<i>3.347.700</i>
9 Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien					
-bedrijfsvoering	20.725.622	3.798.000	3.743.300	3.421.900	3.363.800
-post onvoorzien	2.900	62.900	62.900	62.900	62.900
-saldo financieringsfunctie	-331.900	-489.500	-388.100	-332.500	-475.500
-lokale heffingen	-9.443.000	-9.586.800	-10.132.800	-10.281.000	-10.431.400
-algemene uitkering	-44.997.600	-40.963.900	-40.986.400	-38.771.600	-38.802.300
-integrale uitkering Sociaal Domein	-	-21.929.500	-21.613.300	-20.717.200	-20.321.400
-dividend	-92.000	-87.000	-87.000	-87.000	-87.000
-overige algemene dekkingsmiddelen	493.300	627.400	258.000	261.800	265.600
<i>Saldo voor bestemming</i>	<i>-33.642.678</i>	<i>-68.568.400</i>	<i>-69.143.400</i>	<i>-66.442.700</i>	<i>-66.425.300</i>
Mutatie reserves	-2.052.490	-4.565.400	886.700	-476.100	-152.500
<i>Saldo na bestemming</i>	<i>-35.695.168</i>	<i>-73.133.800</i>	<i>-68.256.700</i>	<i>-66.918.800</i>	<i>-66.577.800</i>
Totaal saldo voor bestemming	2.125.290	5.016.000	776.400	2.801.700	2.672.100
Mutaties reserves	-2.125.290	-5.288.000	708.600	-1.203.700	-697.100
Totaal saldo na bestemming	-	-272.000	1.485.000	1.598.000	1.975.000

Overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten

Incidentele lasten					
Product	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
	<u>Programma's</u>				
6002040	Representatie; evenementen - Open dag	-	10.000	-	-
6003020	Verkiezingen; diverse kosten	69.500	-	-	-
6210010	Onderhoud wegen (groot)	200.000	-	-	-
6210020	Opstellen beheersplan bruggen, viaducten, kademuuren, kunstwerken.	50.000	-	-	-
6211010	Bijdrage aanpassingen diverse wegen	-	450.700	1.169.900	-
6221010	Uitbaggeren havens Stellendam en Goedereede	350.000	-	-	-
6320010	Revitaliseren bedrijventerrein	50.000	-	-	-
6541600	Monumenten; advieskosten van derden	25.000	-	-	-
6560050	Bevordering toerisme; diversen	25.400	-	-	-
6922250	Administraties; inhuur derden	20.000	-	-	-
	<i>sub-totaal programma's</i>	789.900	460.700	1.169.900	-
	<u>Reserves</u>				
6980300	Storting herindelingsvergoeding in de alg.reserve	2.404.500	2.404.500	-	-
6980290	Storting bijdrage Hernesseroord ontw.fase 1 en 2 in res.bovenw.voorz.	-	-	157.000	-
6980290	Storting bijdrage in res.bovenw.voorz. Inz Plan Welgelegen	16.300	-	-	-
	<i>sub-totaal reserves</i>	2.420.800	2.404.500	157.000	-
	<u>Kostenplaatsen</u>				
	Geen				
	<i>sub-totaal kostenplaatsen</i>	-	-	-	-
	Totaal lasten	3.210.700	2.865.200	1.326.900	-

Incidentele baten					
Product	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
	<u>Programma's</u>				
6211010	Bijdrage provincie BDU-subsidie/RPV-gelden aanpassing N215	-	450.700	376.000	-
6211010	Bijdrage provincie BDU-subsidie bijdrage N215	-	-	300.000	-
6921010	Algemene uitkering herindelingsvergoeding	2.416.200	2.416.200	-	-
	<i>sub-totaal programma's</i>	2.416.200	2.866.900	676.000	-
	<u>Reserves</u>				
6980300	Bijdrage uit de alg. reserve ivm hoofdontsluiting Nieuwe Tonge	-	-	193.900	-
6980300	Bijdrage uit de alg. reserve ivm aanpassing rotonde Middelharnis	-	-	91.100	-
6980300	Bijdrage uit de alg. reserve inz aanvulling rentevoorziening niegg Klinkvis	-	-	20.900	46.500
6980240	Bijdrage uit reserve revitalisering bedrijventerrein Oostplaat	50.000	-	-	-
6980230	Bijdrage uit reserve bijdrage reconstructie wegen andere overheden (N215)	-	-	300.000	-
6980230	Bijdrage uit reserve baggeren havens (Stellendam/Goedereede)	350.000	-	-	-
6980270	Bijdrage uit reserve sociale uitkeringen langdurigheidstoelag	4.800	-	-	-
6980290	Bijdrage uit reserve bovenwijkse voorz (ontsluiting Hernesseroord)	-	-	157.000	-
6980300	Bijdrage uit reserve toeristenbelasting (VVV)	25.000	-	-	-
6980300	Bijdrage uit de alg. reserve i.v.m. bezuinigingsplan 2014 - jaar 2015	4.304.800	-	-	-
6980300	Bijdrage uit de alg. reserve saldo bezuinigingsmonitor (VN 2014)	196.800	-	-	-
6980300	Bijdrage uit de alg. reserve saldo nieuw beleid (VN 2014)	354.000	-	-	-
6980300	Bijdrage uit de alg. reserve saldo actualisatie bestaand beleid vanaf 2015 (V)	763.800	-	-	-
6980300	Correctie bijdrage uit de alg. reserve saldo 2015 o.b.v. nw begrotingsaldi	-272.000	-	-	-
	<i>sub-totaal reserves</i>	5.777.200	-	762.900	46.500
	<u>Kostenplaatsen</u>				
	Geen				
	<i>sub-totaal kostenplaatsen</i>	-	-	-	-
	Totaal baten	8.193.400	2.866.900	1.438.900	46.500

Programmabegroting 2015

Investeringsplanning 2015 - 2018 inclusief nieuw beleid

Investerings - omschrijving	bedrag	jaar	afschrijvings- termijn	2015	2016	2017	2018
				€	€	€	€
Programma 1 - Openbare orde en veiligheid							
Vervangen voertuig BOA (Dacia Duster)	€ 35.000	2016	8	€ -	€ -	€ 4.400	€ 4.400
Vervangen voertuig BOA (Renault Twingo)	€ 15.000	2018	8	€ -	€ -	€ -	€ -
Reddingsvoertuig 4wd	€ 30.000	2017	8	€ -	€ -	€ -	€ 3.800
Programma 2 - Verkeer, Vervoer en Waterstaat							
Reconstructie wegen 2016	€ 200.000	2016	25	€ -	€ -	€ 8.000	€ 8.000
Reconstructie wegen 2017	€ 200.000	2017	25	€ -	€ -	€ -	€ 8.000
Reconstructie wegen 2018	€ 200.000	2018	25	€ -	€ -	€ -	€ -
Aanleg parkeervoorzieningen MH SD (fase 2)	€ 67.000	2015	25	€ -	€ 2.700	€ 2.700	€ 2.700
Brug Samaritaan	€ 40.000	2015	25	€ -	€ 1.600	€ 1.600	€ 1.600
Renovatie/vervanging openbare verlichting 2015	€ 270.000	2015	15	€ -	€ 18.000	€ 18.000	€ 18.000
Renovatie/vervanging openbare verlichting 2016	€ 270.000	2016	15	€ -	€ -	€ 18.000	€ 18.000
Renovatie/vervanging openbare verlichting 2017	€ 270.000	2017	15	€ -	€ -	€ -	€ 18.000
Renovatie/vervanging openbare verlichting 2018	€ 270.000	2018	15	€ -	€ -	€ -	€ -
Groot onderhoud 'oude' haven Stellendam	€ 550.000	2017	25	€ -	€ -	€ -	€ 22.000
Uitbaggeren havens Stellendam en Goedereede	€ 350.000	2015	1	€ 350.000	€ -	€ -	€ -
Gladheidsbestrijdingsmaterieel	€ 44.000	2016	8	€ -	€ -	€ 5.500	€ 5.500
Gladheidsbestrijdingsmaterieel	€ 16.000	2017	8	€ -	€ -	€ -	€ 2.000
Gladheidsbestrijdingsmaterieel	€ 23.000	2018	8	€ -	€ -	€ -	€ -
Gladheidsbestrijding - meetstation	€ 20.000	2018	8	€ -	€ -	€ -	€ -
Programma 3 - Economische zaken							
Revitaliseren bedrijventerreinen 2014 > 2015	€ 50.000	2015	1	€ 50.000	€ -	€ -	€ -
Programma 4 - Onderwijs							
Uitbreiding CBS Regenboog	€ 216.000	2015	40	€ -	€ 5.400	€ 5.400	€ 5.400
Programma 5 Cultuur en recreatie							
Renovatie sportvelden 2015	€ 118.300	2015	20	€ -	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000
Renovatie sportvelden 2016	€ 118.300	2016	20	€ -	€ -	€ 6.000	€ 6.000
De Staver 2015 (vervangingsinvesteringen bouwkundig)	€ 139.000	2015	25	€ -	€ 11.800	€ 11.600	€ 11.300
De Staver 2015 (vervangingsinvesteringen installaties)	€ 139.000	2015	15	€ -	€ 15.500	€ 15.100	€ 14.700
De Staver 2016 (vervangingsinvesteringen bouwkundig)	€ 113.500	2016	25	€ -	€ -	€ 9.600	€ 9.400
De Staver 2016 (vervangingsinvesteringen installaties)	€ 113.500	2016	15	€ -	€ -	€ 12.700	€ 12.300
De Staver 2017 (vervangingsinvesteringen bouwkundig)	€ 119.000	2017	25	€ -	€ -	€ -	€ 10.100
De Staver 2017 (vervangingsinvesteringen installaties)	€ 119.000	2017	15	€ -	€ -	€ -	€ 13.300
De Staver 2018 (vervangingsinvesteringen bouwkundig)	€ 119.000	2018	25	€ -	€ -	€ -	€ -
De Staver 2018 (vervangingsinvesteringen installaties)	€ 119.000	2018	15	€ -	€ -	€ -	€ -
Renovatie sportcomplex Grutterswei	€ 52.900	2015	25	€ -	€ 4.500	€ 4.400	€ 4.300
Renovatie verenigingsgebouw De Melishof	€ 100.000	2015	25	€ -	€ 8.500	€ 8.300	€ 8.100
Bibliotheek - verbetering ventilatie	€ 54.300	2015	15	€ -	€ 3.600	€ 3.600	€ 3.600
Bibliotheek - aanbrengen koelsysteem	€ 33.500	2015	15	€ -	€ 2.200	€ 2.200	€ 2.200
Bibliotheek - vervangen 2 cv-ketels	€ 5.000	2015	1	€ 5.000	€ -	€ -	€ -
Speelvoorzieningen beleid 2015	€ 33.700	2015	15	€ -	€ 2.200	€ 2.200	€ 2.200
Speelvoorzieningen beleid 2016	€ 33.700	2016	15	€ -	€ -	€ 2.200	€ 2.200
Speelvoorzieningen beleid 2017	€ 33.700	2017	15	€ -	€ -	€ -	€ 2.200
Speelvoorzieningen beleid 2018	€ 33.700	2018	15	€ -	€ -	€ -	€ -
Groenvoorziening - Klepelmaaiër	€ 12.100	2015	8	€ -	€ 1.500	€ 1.500	€ 1.500
Groenvoorziening - Houtversnipperaar (2 stuks)	€ 50.000	2017	8	€ -	€ -	€ -	€ 6.300
Groenvoorziening - Cirkelmaaiër	€ 50.000	2017	8	€ -	€ -	€ -	€ 6.300
Groenvoorziening - Cirkelmaaiër	€ 50.000	2018	8	€ -	€ -	€ -	€ -
Programma 6 - Sociale Voorzieningen en Maatschappelijke Dienstverlening							
Ons Dorpshuis CV ketel	€ 19.950	2015	15	€ -	€ 1.300	€ 1.300	€ 1.300

Investeringsplanning 2015 - 2018 inclusief nieuw beleid

Investerings - omschrijving	bedrag	jaar	afschrijvings- termijn	2015	2016	2017	2018
				€	€	€	€
Programma 7 - Volksgezondheid en Milieu							
Verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2015	€ 2.000.000	2015	50	€ -	€ 130.000	€ 128.200	€ 126.400
Verbreed gemeentelijk rioleringsplan (onderdeel) wegen 2015	€ 200.000	2015	25	€ -	€ 17.000	€ 16.600	€ 16.300
Verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2016	€ 2.000.000	2016	50	€ -	€ -	€ 130.000	€ 128.200
Verbreed gemeentelijk rioleringsplan (onderdeel) wegen 2016	€ 200.000	2016	25	€ -	€ -	€ 17.000	€ 16.600
Verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2017	€ 2.000.000	2017	50	€ -	€ -	€ -	€ 130.000
Verbreed gemeentelijk rioleringsplan (onderdeel) wegen 2017	€ 200.000	2017	25	€ -	€ -	€ -	€ 17.000
Verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2018	€ 2.000.000	2018	50	€ -	€ -	€ -	€ -
Verbreed gemeentelijk rioleringsplan (onderdeel) wegen 2018	€ 200.000	2018	25	€ -	€ -	€ -	€ -
Aanleg gemaal Oude-Tonge (ivm Bedrijventerrein Oostflakkee)	€ 189.300	pm	50	€ -	€ -	€ -	€ -
Vergroten persleiding i.v.m. aanleg gemaal (ivm Bedrijventerrein Oostflakkee)	€ 173.600	pm	50	€ -	€ -	€ -	€ -
aanleg nieuwe persleiding i.v.m. aanleg gemaal (ivm Bedrijventerrein Oostflakkee)	€ 200.000	pm	50	€ -	€ -	€ -	€ -
Uitbreiden begraafplaats Sommelsdijk	€ 800.000	2015	40	€ -	€ 56.000	€ 55.100	€ 54.200
Vervangen ondergrondse Glas- en Restafvalbakken 2015	€ 120.000	2015	10	€ -	€ 17.400	€ 16.900	€ 16.300
Vervangen ondergrondse Glas- en Restafvalbakken 2016	€ 120.000	2016	10	€ -	€ -	€ 17.400	€ 16.900
Vervangen ondergrondse Glas- en Restafvalbakken 2017	€ 120.000	2017	10	€ -	€ -	€ -	€ 17.400
Vervangen ondergrondse Glas- en Restafvalbakken 2018	€ 120.000	2018	10	€ -	€ -	€ -	€ -
Regionaal Overslagstation - plaatsen berging	€ 15.000	2015	20	€ -	€ 1.400	€ 1.400	€ 1.400
Regionaal Overslagstation - vervangen schuifpoorten	€ 12.000	2016	10	€ -	€ -	€ 1.700	€ 1.700
Programma 8 - Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting							
Herontwikkeling Hernesseroord	€ 210.000	2017	25	€ -	€ -	€ -	€ 8.400
Herontwikkeling Hernesseroord (bijdrage ontwikkelaar)	€ -145.000	2017	25	€ -	€ -	€ -	€ -5.800
Herontwikkeling Hernesseroord, bovenwijkse voorzieningen	€ 70.000	2017	25	€ -	€ -	€ -	€ 2.800
Herontwikkeling Hernesseroord, bovenwijkse voorzieningen	€ 87.000	2017	25	€ -	€ -	€ -	€ 3.500
Programma 9 - Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien							
ICT							
Vervangingsinvestering ICT	€ 1.800.000	2017	5	€ -	€ -	€ -	€ 360.000
Tractie (voertuigen)							
Voertuigen (vervangen 8 bussen)	€ 248.000	2015	8	€ -	€ 31.000	€ 31.000	€ 31.000
Voertuigen (vervangen 11 bussen)	€ 385.000	2018	8	€ -	€ -	€ -	€ -
Voertuigen (vervangen 2 opzichterswagens)	€ 50.000	2018	8	€ -	€ -	€ -	€ -
Voertuigen (vervangen terreinwagens)	€ 26.500	2018	8	€ -	€ -	€ -	€ -
Tractie (vracht-/veegwagens)							
Vrachtwagen (district oost/midden)	€ 200.000	2015	10	€ -	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Vrachtwagen (district west)	€ 200.000	2016	10	€ -	€ -	€ 20.000	€ 20.000
Veegauto (district west)	€ 160.000	2016	10	€ -	€ -	€ 16.000	€ 16.000
Tractie (overig materieel)							
Tractor	€ 80.000	2017	8	€ -	€ -	€ -	€ 10.000
Totalen	€ 19.022.550			€ 405.000	€ 357.600	€ 621.600	€ 1.251.600

Nieuw beleid - motie raad bij vaststelling Kadernota 2014				€ 1.015.000	€ 1.022.600	€ 1.027.700	€ 1.032.800
Omschrijving	Bedrag	Jaar	Afschrijvings- termijn	Investerings			
				2014	2015	2016	2017
Groot onderhoud 'oude' haven Stellendam	€ 550.000	2017	25	€ -	€ -	€ -	€ -
				Exploitatie			
				2015	2016	2017	2018
Gebiedsgerichte aanpak - Wandelroutenetwerk GO		structureel		€ 37.500	€ 37.800	€ 38.000	€ 38.200
Volkshuisvesting - Woonbehoefteonderzoeken		structureel		€ 10.200	€ 10.300	€ 10.400	€ 10.500
Klimaatbeleid - Uitvoering duurzaamheidsbeleid		structureel		€ 43.600	€ 43.900	€ 44.100	€ 44.300
Deltanetwerk		structureel		€ 5.100	€ 5.100	€ 5.100	€ 5.100
IRP - GO		structureel		€ 101.500	€ 102.300	€ 102.800	€ 103.300
IRP - Waterpoort		structureel		€ 10.200	€ 10.300	€ 10.400	€ 10.500
Eilandmarketing		structureel		€ 304.500	€ 306.800	€ 308.300	€ 309.800
Opstellen interactieve cultuurhistorische waardenkaart/-beleid		eenmalig		€ 25.000			
Subsidiebeleid verenigingen		vanaf 2016			€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000
Aanwenden niet ingevuld budget nieuw beleid (= bijdrage bezuiniging)		structureel		€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000
Restant nog in te vullen 'nieuw beleid'				€ 377.400	€ 6.100	€ 8.600	€ 11.100

Toelichting investeringen 2015 - 2018

Toelichting investeringen 2015 e.v.

2015	Investering
<p><u>Aanleg parkeervoorzieningen MH SD (fase 2)</u> Op een aantal plaatsen binnen de gemeente is gebleken dat er geen balans is tussen de aanwezigheid van parkeerplaatsen en het aanbod van motorvoertuigen. Het aanbod is te hoog of het beschikbare aantal parkeerplaatsen is te klein. Met behulp van kerncijfers zijn hiervoor richtlijnen aangereikt door het kenniscentrum voor verkeer, vervoer en infrastructuur C.R.O.W. Met bovengenoemde rekening houdend, blijkt dat in een aantal gebieden de parkeervoorzieningen tekort schieten. Dat betekent dat waarschijnlijk niet wordt voldaan aan de parkeernorm. Eind 2011/begin 2012 zijn de resultaten van het parkeeronderzoek bekend. In 2014 zullen maatregelen worden uitgevoerd ter oplossing van de bestaande knelpunten in de kernen Middelharnis en Sommelsdijk. Hiervoor is 2 x € 67.000,- geraamd.</p>	<p>€ 67.000</p>
<p><u>Brug Samaritaan</u> Betreft de gemeentelijke bijdrage in de aanleg van een nieuwe brug ter vervanging van de oude brug, die het terrein van de Samaritaan ontsluit richting de Zwaluwstraat. De gemeentelijke bijdrage is 2/3^e van de kosten en de bijdrage van Curamare, geregeld middels de anterieure overeenkomst, betreft het restant van € 20.000,-. Het investeringsbudget was oorspronkelijk geraamd ter uitvoering in 2013, toen zijn de werkzaamheden niet gebeurd. Inmiddels is duidelijk dat de werkzaamheden in 2015 zullen worden opgestart en afgerond.</p>	<p>€ 40.000</p>
<p><u>Renovatie/vervanging openbare verlichting 2015</u> Doorlopend investeringskrediet waarbinnen renovatie- en vervangingsinvesteringen ten aanzien van de openbare verlichting worden uitgevoerd. In de beheerplannen van de voormalige gemeenten was een achterstand in het grootschalig onderhoud geconstateerd. Deze achterstand was nog niet weggewerkt. Bij het opstellen van een nieuw beheerplan moet ernstig rekening worden gehouden met een eindconclusie dat het grootschalig onderhoud minimaal in de huidige omvang moet worden voortgezet. Daarnaast wordt extra ingezet op verduurzaming van het areaal om het Europese doel van 20% energiebesparing in 2020 haalbaar te maken.</p>	<p>€ 270.000</p>
<p><u>Uitbaggeren havens Stellendam en Goedereede</u> Het uitbaggeren van de oude havenkanalen Goedereede en Stellendam is voorzien in 2015.</p>	<p>€ 350.000</p>
<p><u>Revitaliseren bedrijventerreinen 2015</u> In 2009 zijn in samenwerking met de ondernemersvereniging Oostplaat plannen gemaakt voor de herstructurering Oostplaat I. Voor de uitvoering van de plannen is vanaf 2010 € 50.000,- per jaar opgenomen.</p>	<p>€ 50.000</p>

Toelichting investeringen 2015 - 2018

<p><u>Uitbreiding CBS De Regenboog</u> Vanuit de vml gemeente Dirksland was reeds rekening gehouden met de uitbreiding van CBS De Melishof. Vooralsnog wordt er van uitgegaan dat de werkzaamheden in 2015 zullen worden uitgevoerd.</p>	€ 216.000
<p><u>Renovatie sportvelden 2015</u> Betreft renovatie sportvelden op basis van een vooraf opgestelde inventarisatie (vml Oostflakkee en Middelharnis).</p>	€ 118.300
<p><u>De Staver 2015 (vervangingsinvesteringen bouwkundig en installaties)</u> Vanaf 2013 is er nieuw inzicht in het noodzakelijke onderhoud en de kosten die daaraan verbonden zijn. De in de gemeentebegroting opgenomen financiële kaders zijn bepalend voor het kostenniveau.</p>	€ 278.000
<p><u>Diverse onderhoudsinvesteringen Bibliotheek Middelharnis</u> Conform de onderhoudsbegroting (vml gemeente Middelharnis) zijn voor 2015 een aantal investeringen gepland voor de bibliotheek in Middelharnis. Dit betreft het verbeteren van de ventilatie, het aanbrengen van een koelsysteem en het vervangen van de cv-ketels.</p>	€ 92.800
<p><u>Renovatie sportcomplex Grutterswei</u> Een gedeeltelijke renovatie van het pand is voorzien in 2015.</p>	€ 52.900
<p><u>Renovatie verenigingsgebouw De Melishof</u> Het verenigingsgebouw De Melishof wordt in beheer genomen door de Stichting Melishof. In de gemaakte afspraken is opgenomen dat het gebouw gerenoveerd zou worden volgens een vooraf opgesteld plan. De uitvoering van het plan komt voor rekening van de gemeente.</p>	€ 100.000
<p><u>Speelvoorzieningen beleid 2015</u> Op basis van de door de vml gemeente Middelharnis in 2009 vastgesteld nota speelruimte 2009-2012 is een jaarlijks bedrag beschikbaar van € 33.725,- voor het vervangen van speelvoorzieningen. Loopt tot 2019.</p>	€ 33.700
<p><u>Groenvoorziening – Klepelmaaier</u> Vervanging van een klepelmaaier is noodzakelijk.</p>	€ 12.100
<p><u>Verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2015</u> Het planmatig plegen van vervangings- en renovatiewerkzaamheden aan het rioleringsstelsel met persleidingen, randvoorzieningen, drukriolering, pompen en gemalen.</p>	€ 2.200.000
<p><u>Uitbreiden begraafplaats Sommelsdijk</u> De gemeentelijke begraafplaats in Sommelsdijk, gelegen aan de Molenweg, wordt actief begraven. Het aantal vrije graven op de begraafplaats is hierdoor beperkt geworden. Indien geen maatregelen worden genomen, zal de begraafplaats naar verwachting in 2018 vol zijn en kunnen geen nieuwe graven meer worden uitgegeven.</p>	€ 800 000

Toelichting investeringen 2015 - 2018

<p><u>Vervangen ondergrondse glas- en restafvalbakken 2014</u> Het krediet voorziet het vervangen van ondergrondse glas- en restafvalbakken. Jaarlijks wordt de vervanging van ondergrondse afvalbakken op basis van een inspectie opnieuw afgewogen. Daarnaast is een vooraf opgesteld vervangingsplan beschikbaar.</p>	<p>€ 120.000</p>
<p><u>Regionaal overslagstation – plaatsen berging</u> Betreft het vervangen van de oude berging op het terrein van het regionaal overslagstation in Middelharnis.</p>	<p>€ 15.000</p>
<p><u>Voertuigen</u> In het reguliere vervangingsplan van voertuigen van de buitendienst zijn acht bussen opgenomen welke in 2015 vervangen dienen te worden. In het kader van de bezuinigingen wordt het gehele vervangingsplan van de gemeentelijke voertuigen herzien. Het opgenomen bedrag moet worden gezien als totaal investeringskrediet voor het uiteindelijke vervangingsplan. Het definitieve plan zal middels een afzonderlijk adviestraject bekend worden gemaakt.</p>	<p>€ 248.000</p>
<p><u>Vrachtwagen-buitendienst</u> Betreft de vervanging van de vrachtwagen van het district Oost. In het kader van de bezuinigingen wordt ook het gehele vervangingsplan van de vrachtwagens herzien. Het opgenomen bedrag moet worden gezien als totaal investeringskrediet voor het uiteindelijke vervangingsplan. Het definitieve plan zal middels een afzonderlijk adviestraject bekend worden gemaakt.</p>	<p>€ 200.000</p>
<p>2016</p>	
<p><u>Vervangen voertuig BOA (Dacia Duster)</u> De BOA's hebben twee auto's tot hun beschikking bij het uitvoeren van hun taken. Volgens de reguliere vervangingstermijn dient de Dacia Duster te worden vervangen.</p>	<p>€ 35.000</p>
<p><u>Reconstructie wegen 2016</u> In het kader van het bezuinigingsplan 2013 is besloten een gedeelte van de onderhoudswerkzaamheden aan wegen te activeren. Dit betreft voornamelijk grootschalige reconstructie werkzaamheden.</p>	<p>€ 200.000</p>
<p><u>Renovatie/vervanging openbare verlichting 2016</u> Zie toelichting 2015.</p>	<p>€ 270.000</p>
<p><u>Gladheidsbestrijding</u> Het vervangen van materieel welke worden ingezet voor de gladheidsbestrijding.</p>	<p>€ 44.000</p>
<p><u>Renovatie sportvelden 2016</u> Zie toelichting 2015.</p>	<p>€ 118.300</p>

Toelichting investeringen 2015 - 2018

<u>De Staver 2016 (vervangingsinvesteringen bouwkundig en installaties)</u> Zie toelichting 2015.	€ 227.000
<u>Speelvoorzieningen beleid 2016</u> Zie toelichting 2015.	€ 33.700
<u>Verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2016</u> Zie toelichting 2015.	€ 2.200.000
<u>Vervangen ondergrondse Glas- en Restafvalbakken 2016</u> Zie toelichting 2015.	€ 120.000
<u>Regionaal overslagstation – vervangen schuifpoorten</u> Betreft het vervangen van de schuifpoorten op het terrein van het regionaal overslagstation in Middelharnis.	€ 12.000
<u>Vrachtwagen-buitendienst</u> Betreft de vervanging van de vrachtwagen van het district West. In het kader van de bezuinigingen wordt ook het gehele vervangingsplan van de vrachtwagens herzien. Het opgenomen bedrag moet worden gezien als totaal investeringskrediet voor het uiteindelijke vervangingsplan. Het definitieve plan zal middels een afzonderlijk adviestraject bekend worden gemaakt.	€ 200.000
<u>Veegauto</u> Betreft de vervanging van de veegauto van het district West. In het kader van de bezuinigingen wordt ook het gehele vervangingsplan van de veegauto's herzien. Het opgenomen bedrag moet worden gezien als totaal investeringskrediet voor het uiteindelijke vervangingsplan. Het definitieve plan zal middels een afzonderlijk adviestraject bekend worden gemaakt.	€ 160.000
2017	
<u>Reddingsvoertuig 4wd</u> Betreft het vervangen van een bestaand reddingsvoertuig ten behoeve van de ORB (Ouddorpse Reddingsbrigade).	€ 30.000
<u>Reconstructie wegen 2017</u> Zie toelichting 2016.	€ 200.000
<u>Renovatie/vervanging openbare verlichting 2017</u> Zie toelichting 2015.	€ 270.000

Toelichting investeringen 2015 - 2018

<p><u>Groot onderhoud 'oude' haven Stellendam</u> In en rond de oude haven van Stellendam bevinden zich havenkaden, kust- en oeverwerken. Aan deze werken zal na vele jaren een keer een grootschalige onderhoudsbeurt moeten plaatsvinden. Daarover is in 2012 een onderzoeksrapport opgesteld. Het is wenselijk rekening te houden met een grootschalige investering.</p>	€ 550.000
<p><u>Gladheidsbestrijding</u> Het vervangen van materieel welke worden ingezet voor de gladheidsbestrijding.</p>	€ 16.000
<p><u>De Staver 2017 (vervangingsinvesteringen bouwkundig en installaties)</u> Zie toelichting 2015.</p>	€ 238.000
<p><u>Speelvoorzieningen beleid 2017</u> Zie toelichting 2015.</p>	€ 33.700
<p><u>Groenvoorziening – Houtversnipperaar</u> Betreft het vervangen van twee houtversnipperaars volgens de reguliere vervangingscyclus.</p>	€ 50.000
<p><u>Groenvoorziening – Cirkelmaaier</u> Betreft het vervangen van een cirkelmaaier volgens de reguliere vervangingscyclus.</p>	€ 50.000
<p><u>Verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2017</u> Zie toelichting 2015.</p>	€ 2.200.000
<p><u>Vervangen ondergrondse Glas- en Restafvalbakken 2017</u> Zie toelichting 2015.</p>	€ 120.000
<p><u>Herontwikkeling Hernesseroord, bovenwijkse voorzieningen</u> Als gevolg van de herontwikkeling van Hernesseroord dient ook de ontsluiting aangepast te worden. Rekening wordt gehouden met een investeringsbedrag van € 577.000,-, waarvoor van de ontwikkelaar wordt ontvangen een bedrag van € 447.000,-.</p>	€ 130.000
<p><u>ICT</u> Betreft vervanging ICT volgens de reguliere vervangingscyclus.</p>	€ 1.800.000
<p><u>Vervangen Tractor</u> Betreft het vervangen van een tractor ten behoeve van de buitendienst, volgens de reguliere vervangingscyclus.</p>	€ 80.000

Toelichting investeringen 2015 - 2018

2018	
<u>Vervangen voertuig BOA (Renault Twingo)</u> De BOA's hebben twee auto's tot hun beschikking bij het uitvoeren van hun taken. Volgens de reguliere vervangingstermijn dient de Renault Twinge te worden vervangen.	€ 15.000
<u>Reconstructie wegen 2018</u> In het kader van het bezuinigingsplan 2013 is besloten een gedeelte van de onderhoudswerkzaamheden aan wegen te activeren. Dit betreft voornamelijk grootschalige reconstructie werkzaamheden.	€ 200.000
<u>Renovatie/vervanging openbare verlichting 2018</u> Zie toelichting 2015.	€ 270.000
<u>Gladheidsbestrijding</u> Het vervangen van materieel welke worden ingezet voor de gladheidsbestrijding.	€ 43.000
<u>De Staver 2018 (vervangingsinvesteringen bouwkundig en installaties)</u> Zie toelichting 2015.	€ 238.000
<u>Speelvoorzieningen beleid 2018</u> Zie toelichting 2015.	€ 33.700
<u>Groenvoorziening – Cirkelmaaier</u> Betreft het vervangen van een cirkelmaaier volgens de reguliere vervangingscyclus.	€ 50.000
<u>Verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2018</u> Zie toelichting 2015.	€ 2.200.000
<u>Vervangen ondergrondse Glas- en Restafvalbakken 2018</u> Zie toelichting 2015.	€ 120.000
<u>Voertuigen</u> In het reguliere vervangingsplan van voertuigen van de buitendienst zijn elf bussen, twee opzichterswagens en een terreinwagen (strand) opgenomen welke in 2018 vervangen dienen te worden. In het kader van de bezuinigingen wordt het gehele vervangingsplan van de gemeentelijke voertuigen herzien. Het opgenomen bedrag moet worden gezien als totaal investeringskrediet voor het uiteindelijke vervangingsplan. Het definitieve plan zal middels een afzonderlijk adviestraject bekend worden gemaakt.	€ 461.500

Boekwaarde bestaande investeringen per 1 januari 2015 - 2018

Soort activa	boekwaarden per			
	1-1-2015	1-1-2016	1-1-2017	1-1-2018
Immateriële vaste activa				
Onderzoek en ontwikkeling	-	-	-	-
Herbeleggingskosten (Binnenhof)	175.888	146.573	117.258	87.943
Materiële vaste activa economisch nut				
Gronden en terreinen	13.289.521	13.215.176	13.140.831	13.066.486
Woonruimten	-	-	-	-
Bedrijfsgebouwen	63.278.433	60.124.401	56.970.380	53.975.311
Grond-weg en waterbouwkundige werken	40.190.598	38.763.976	37.355.305	35.965.978
Vervoermiddelen	636.919	464.777	302.999	181.148
Machines, apparaten en installaties	3.124.979	2.603.065	2.101.416	1.605.273
Overige	1.574.410	1.092.744	611.079	129.413
Materiële vaste activa maatschappelijk nut				
Grond-weg en waterbouwkundige werken	5.059.837	4.782.076	4.523.618	4.265.160
Machines, apparaten en installaties	387.840	355.109	322.378	289.647
Overige	352.826	315.317	277.808	240.299
Financiële vaste activa				
Kapitaalverstrekking deelnemingen	1.371.193	1.371.193	1.371.193	1.371.193
Leningen aan woningcorporaties	93.827	88.911	83.798	78.479
Leningen aan overige verbonden partijen	1.480.965	1.480.965	1.480.965	1.480.965
Overige langlopende leningen	1.908.898	1.901.065	1.893.143	1.885.128
Vorraden grond				
Niet in exploitatie	5.328.357	5.585.322	5.852.956	6.131.597
In exploitatie	7.688.448	7.610.603	3.770.066	2.653.784
<u>Totalen</u>	<u>145.942.939</u>	<u>139.901.273</u>	<u>130.175.193</u>	<u>123.407.804</u>

Toelichting voorstel reserves en voorzieningen

Inleiding

Op 12 december 2013 is de Nota Reserves en Voorzieningen 2013 door de raad vastgesteld. Hierbij kwam naar voren, de wens van de raad om het aantal reserves en voorzieningen te verminderen en indien mogelijk de hoogte van de reserves te maximaleren. Tevens heeft de accountant aangegeven dat de gemeente veel reserves en voorzieningen heeft.

Naar aanleiding hiervan is opnieuw kritisch gekeken naar mogelijkheden reserves en voorzieningen samen te voegen en eventueel te maximaleren. Aangezien reserves en voorzieningen geen statisch gegeven zijn, maar onderworpen zijn aan een bepaalde dynamiek, is eveneens rekening gehouden met nieuwe ontwikkelingen. Op voorhand zijn bovengenoemde zaken verwerkt in deze begroting. Het instellen, doteren, onttrekken en opheffen van een reserve en voorziening is een bevoegdheid van de raad. Met het vaststellen van de begroting wordt impliciet ingestemd met de nieuwe ontwikkelingen ten aanzien van de reserves en voorzieningen. Onderstaand worden deze nader toegelicht.

Specifieke mutaties in reserves en voorzieningen

RESERVES

Reserve cultuur

In 2014 vindt nog dekking plaats van kosten onderhoud toren in Ouddorp. Een eventueel restant per eind 2014 wordt overgeheveld naar de Algemene reserve, waarna de Reserve cultuur wordt opgeheven.

Reserve reiniging

Deze reserve wordt in stand gehouden als reserve voor egalisatie van tarieven en/of egalisatie lasten en baten reiniging.

Reserve gebiedsfonds

In 2014 vindt nog een bijdrage plaats in de kosten van de veerdiensten. Daarna is deze reserve op en wordt opgeheven.

Reserve sociale uitkeringen

Ter dekking van kosten van sociale uitkeringen vindt gedurende de jaren 2015 t/m 2018 een bijdrage plaats aan de exploitatiebegroting van € 100.000,- per jaar.

Reserve bodemverontreiniging

Per 1 januari 2014 is in deze reserve aanwezig een bedrag van € 1.517.826,-. De reserve wordt gebruikt voor optredende risico's met betrekking tot bodemverontreiniging.

Op basis van een aantal bekende verontreinigingen wordt een bedrag van € 1 mln. overgeheveld naar de Algemene risicoreserve en binnen deze reserve voor maximaal dit bedrag beschikbaar gehouden. Het meerdere is overgeheveld naar de Algemene reserve.

Reserve bouwleges

De betreffende reserve is een egalisatiereserve m.b.t. de bouwleges. Gezien de omvang van het huidige bedrag aan bouwleges is de geraamde onttrekking van € 70.000,- niet meer in verhouding. Met ingang van 2015 wordt gestopt met deze onttrekking en wordt het restantbedrag van € 384.500,- in 2014 toegevoegd aan de Algemene reserve.

Toelichting voorstel reserves en voorzieningen

Reserve overig

Zoals de naam al zegt is sprake van een niet specifieke bestemming van deze reserve. Deze reserve wordt in 2014 opgeheven. Het saldo van € 20.487,- wordt toegevoegd aan de Algemene reserve.

Reserve seniorenregeling

In 2014 is een seniorenregeling vastgesteld. De kosten daarvan, incl. RVU-heffing, kunnen deels worden gedekt uit vrijval van salariskosten gedurende het jaar, uitgaande van uitdiensttreding medio het jaar bij gebruikmaking van deze regeling. Volledige dekking uit vrijval van salariskosten is echter niet mogelijk. Op basis van de nog te realiseren taakstelling m.b.t. personeel is in 2014 een Reserve seniorenregeling gevormd van € 1.910.000,- ten laste van de Algemene reserve.

Reserve riolering

Voor deze reserve wordt een maximum ingesteld van € 15 mln. Indien het saldo eventueel boven deze grens uitkomt, wordt het meerdere afgeroomd naar de Algemene reserve.

VOORZIENINGEN

Voorziening ORB

De betreffende voorziening is bestemd voor materieel ORB. De voorziening wordt in stand gehouden voor diverse (kleine) aanschaffingen, maar de jaarlijkse storting van € 7.000,- komt te vervallen.

Voorziening innovatieplatform

Voorziening kan worden opgeheven, omdat de bijdrage voor innovatiemanagement is komen te vervallen. Het per eind 2014 aanwezige saldo van € 21.000,- valt vrij ten gunste van de exploitatie.

Voorziening FPU

De laatste betalingen voor FPU uit deze voorziening vinden plaats in 2014. Eind 2014 wordt de voorziening opgeheven.

Voorziening bodemsanering

Er ligt geen beslag op deze voorziening. De voorziening wordt in 2014 opgeheven en het saldo van € 197.598,- wordt via de exploitatie toegevoegd aan de Reserve bodemverontreiniging.

Voorziening bouwleges

Na afwikkeling van lopende procedures in 2014 wordt de voorziening eind 2014 opgeheven.

Overzicht verloop reserves 2015 - 2018

	2015	1-1-2015 dotaties	aanwend.	31-dec-15
a. Algemene reserves				
Algemene reserve	€ 3.029.010	€ 2.703.900	€ 5.347.400	€ 385.510
Algemene reserve grondexploitatie	€ 309.419	€ 22.500	€ 39.300	€ 292.619
Algemene reserve bezuinigingen	€ 1.216.247	€ -	€ 576.000	€ 640.247
Algemene reserve ter dekking frictiekosten herindeling	€ 1.804.724	€ -	€ 833.400	€ 971.324
Totaal	€ 6.359.400	€ 2.726.400	€ 6.796.100	€ 2.289.700
b. Bestemmingsreserves				
Reserve revitalisering bedrijventerrein Oostplaat	€ 50.000	€ -	€ 50.000	€ -
Reserve bijdrage reconstructie wegen andere overheden	€ 300.000	€ -	€ -	€ 300.000
Reserve baggeren havens	€ 350.000	€ -	€ 350.000	€ -
Reserve reiniging	€ 426.639	€ -	€ 13.700	€ 412.939
Reserve sociale uitkeringen	€ 543.449	€ -	€ 104.758	€ 438.691
Reserve verkeerscirculatieplan	€ 292.600	€ -	€ 57.000	€ 235.600
Reserve wegen	€ 785.668	€ -	€ -	€ 785.668
Reserve accommodatiebeleid	€ 102.972	€ -	€ 100.000	€ 2.972
Reserve bovenwijkse voorzieningen	€ 252.648	€ 16.260	€ -	€ 268.908
Reserve begraafplaatsen	€ 359.695	€ -	€ -	€ 359.695
Reserve seniorenregeling	€ 1.910.000			€ 1.910.000
Reserve toeristenbelasting	€ 341.238	€ 210.000	€ 45.000	€ 506.238
Reserve onderwijs	€ 237.445	€ -	€ -	€ 237.445
Totaal	€ 5.952.354	€ 226.260	€ 720.458	€ 5.458.156
c. Geblokkeerde bestemmingsreserves				
Reserve bijdrage kapitaallasten	€ 6.192.095	€ 100.000	€ 426.740	€ 5.865.355
Reserve BTW-Compensatiefonds	€ 109.869	€ -	€ 109.869	€ -
Reserve riolering	€ 15.000.000	€ 924.000	€ 924.000	€ 15.000.000
Reserve onderhoud	€ 263.425	€ 31.076		€ 294.501
Reserve ex-BWS gelden	€ 287.032		€ 46.600	€ 240.432
Totaal	€ 21.852.421	€ 1.055.076	€ 1.507.209	€ 21.400.288
d. Risicoreserves				
Algemene risicoreserve	€ 2.000.000	€ -	€ -	€ 2.000.000
Algemene risicoreserve grondexploitatie	€ 1.235.000	€ -	€ -	€ 1.235.000
Totaal	€ 3.235.000	€ -	€ -	€ 3.235.000
Totaal Reserves	€ 37.399.175	€ 4.007.736	€ 9.023.767	€ 32.383.144

Overzicht verloop reserves 2015 - 2018

	2016	1-1-2016 dotaties	aanwend.	31-dec-16
a. Algemene reserves				
Algemene reserve	€ 385.510	€ 2.416.000	€ -	€ 2.801.510
Algemene reserve grondexploitatie	€ 292.619	€ 22.500	€ 39.900	€ 275.219
Algemene reserve bezuinigingen	€ 640.247	€ -	€ 576.000	€ 64.247
Algemene reserve ter dekking frictiekosten herindeling	€ 971.324	€ -	€ 835.800	€ 135.524
Totaal	€ 2.289.700	€ 2.438.500	€ 1.451.700	€ 3.276.500
b. Bestemmingsreserves				
Reserve revitalisering bedrijventerrein Oostplaat	€ -	€ -	€ -	€ -
Reserve bijdrage reconstructie wegen andere overheden	€ 300.000	€ -	€ -	€ 300.000
Reserve baggeren havens	€ -	€ -	€ -	€ -
Reserve reiniging	€ 412.939	€ 57.500	€ 13.800	€ 456.639
Reserve sociale uitkeringen	€ 438.691	€ -	€ 100.000	€ 338.691
Reserve verkeerscirculatieplan	€ 235.600	€ -	€ 57.000	€ 178.600
Reserve wegen	€ 785.668	€ -	€ -	€ 785.668
Reserve accommodatiebeleid	€ 2.972	€ -	€ -	€ 2.972
Reserve bovenwijkse voorzieningen	€ 268.908	€ -	€ -	€ 268.908
Reserve begraafplaatsen	€ 359.695	€ -	€ -	€ 359.695
Reserve seniorenregeling	€ 1.910.000			€ 1.910.000
Reserve toeristenbelasting	€ 506.238	€ 210.000	€ 20.000	€ 696.238
Reserve onderwijs	€ 237.445	€ -	€ -	€ 237.445
Totaal	€ 5.458.156	€ 267.500	€ 190.800	€ 5.534.856
c. Geblokkeerde bestemmingsreserves				
Reserve bijdrage kapitaallasten	€ 5.865.355	€ -	€ 338.640	€ 5.526.715
Reserve BTW-Compensatiefonds	€ -	€ -	€ -	€ -
Reserve riolering	€ 15.000.000	€ 627.500	€ 627.500	€ 15.000.000
Reserve onderhoud	€ 294.501	€ 31.076	€ -	€ 325.577
Reserve ex-BWS gelden	€ 240.432	€ -	€ 47.400	€ 193.032
Totaal	€ 21.400.288	€ 658.576	€ 1.013.540	€ 21.045.324
d. Risicoreserves				
Algemene risicoreserve	€ 2.000.000	€ -	€ -	€ 2.000.000
Algemene risicoreserve grondexploitatie	€ 1.235.000	€ -	€ -	€ 1.235.000
Totaal	€ 3.235.000	€ -	€ -	€ 3.235.000
Totaal Reserves	€ 32.383.144	€ 3.364.576	€ 2.656.040	€ 33.091.680

Overzicht verloop reserves 2015 - 2018

	2017	1-1-2017 dotaties	aanwend.	31-dec-17
a. Algemene reserves				
Algemene reserve	€ 2.801.510	€ -	€ 305.864	€ 2.495.646
Algemene reserve grondexploitatie	€ 275.219	€ -	€ 40.600	€ 234.619
Algemene reserve bezuinigingen	€ 64.247	€ -	€ 64.247	€ -
Algemene reserve ter dekking frictiekosten herindeling	€ 135.524	€ -	€ -	€ 135.524
Totaal	€ 3.276.500	€ -	€ 410.711	€ 2.865.789
b. Bestemmingsreserves				
Reserve revitalisering bedrijventerrein Oostplaat	€ -	€ -	€ -	€ -
Reserve bijdrage reconstructie wegen andere overheden	€ 300.000	€ -	€ 300.000	€ -
Reserve baggeren havens	€ -	€ -	€ -	€ -
Reserve reiniging	€ 456.639	€ 104.200	€ 13.900	€ 546.939
Reserve sociale uitkeringen	€ 338.691	€ -	€ 100.000	€ 238.691
Reserve verkeerscirculatieplan	€ 178.600	€ -	€ 57.000	€ 121.600
Reserve wegen	€ 785.668	€ -	€ -	€ 785.668
Reserve accommodatiebeleid	€ 2.972	€ -	€ -	€ 2.972
Reserve bovenwijkse voorzieningen	€ 268.908	€ 157.000	€ 157.000	€ 268.908
Reserve begraafplaatsen	€ 359.695	€ -	€ -	€ 359.695
Reserve seniorenregeling	€ 1.910.000	€ -	€ -	€ 1.910.000
Reserve toeristenbelasting	€ 696.238	€ 210.000	€ 20.000	€ 886.238
Reserve onderwijs	€ 237.445	€ -	€ -	€ 237.445
Totaal	€ 5.534.856	€ 471.200	€ 647.900	€ 5.358.156
c. Geblokkeerde bestemmingsreserves				
Reserve bijdrage kapitaallasten	€ 5.526.715	€ -	€ 327.040	€ 5.199.675
Reserve BTW-Compensatiefonds	€ -	€ -	€ -	€ -
Reserve riolering	€ 15.000.000	€ 335.000	€ 607.400	€ 14.727.600
Reserve onderhoud	€ 325.577	€ 31.076	€ -	€ 356.653
Reserve ex-BWS gelden	€ 193.032	€ -	€ 47.900	€ 145.132
Totaal	€ 21.045.324	€ 366.076	€ 982.340	€ 20.429.060
d. Risicoreserves				
Algemene risicoreserve	€ 2.000.000	€ -	€ -	€ 2.000.000
Algemene risicoreserve grondexploitatie	€ 1.235.000	€ -	€ -	€ 1.235.000
Totaal	€ 3.235.000	€ -	€ -	€ 3.235.000
Totaal Reserves	€ 33.091.680	€ 837.276	€ 2.040.951	€ 31.888.005

Overzicht verloop reserves 2015 - 2018

	2018	1-1-2018 dotaties	aanwend.	31-dec-18
a. Algemene reserves				
Algemene reserve	€ 2.495.646	€ -	€ 46.500	€ 2.449.146
Algemene reserve grondexploitatie	€ 234.619	€ -	€ 41.300	€ 193.319
Algemene reserve bezuinigingen	€ -	€ -	€ -	€ -
Algemene reserve ter dekking frictiekosten herindeling	€ 135.524	€ -	€ -	€ 135.524
Totaal	€ 2.865.789	€ -	€ 87.800	€ 2.777.989
b. Bestemmingsreserves				
Reserve revitalisering bedrijventerrein Oostplaat	€ -	€ -	€ -	€ -
Reserve bijdrage reconstructie wegen andere overheden	€ -	€ -	€ -	€ -
Reserve baggeren havens	€ -	€ -	€ -	€ -
Reserve reiniging	€ 546.939	€ 153.500	€ 14.000	€ 686.439
Reserve sociale uitkeringen	€ 238.691	€ -	€ 100.000	€ 138.691
Reserve verkeerscirculatieplan	€ 121.600	€ -	€ 57.000	€ 64.600
Reserve wegen	€ 785.668	€ -	€ -	€ 785.668
Reserve accommodatiebeleid	€ 2.972	€ -	€ -	€ 2.972
Reserve bovenwijkse voorzieningen	€ 268.908	€ -	€ -	€ 268.908
Reserve begraafplaatsen	€ 359.695	€ -	€ -	€ 359.695
Reserve seniorenregeling	€ 1.910.000	€ -	€ -	€ 1.910.000
Reserve toeristenbelasting	€ 886.238	€ 210.000	€ 20.000	€ 1.076.238
Reserve onderwijs	€ 237.445	€ -	€ -	€ 237.445
Totaal	€ 5.358.156	€ 363.500	€ 191.000	€ 5.530.656
c. Geblokkeerde bestemmingsreserves				
Reserve bijdrage kapitaallasten	€ 5.199.675	€ -	€ 327.040	€ 4.872.635
Reserve BTW-Compensatiefonds	€ -	€ -	€ -	€ -
Reserve riolering	€ 14.727.600	€ 161.400	€ 598.800	€ 14.290.200
Reserve onderhoud	€ 356.653	€ 31.076	€ -	€ 387.729
Reserve ex-BWS gelden	€ 145.132	€ -	€ 48.400	€ 96.732
Totaal	€ 20.429.060	€ 192.476	€ 974.240	€ 19.647.296
d. Risicoreserves				
Algemene risicoreserve	€ 2.000.000	€ -	€ -	€ 2.000.000
Algemene risicoreserve grondexploitatie	€ 1.235.000	€ -	€ -	€ 1.235.000
Totaal	€ 3.235.000	€ -	€ -	€ 3.235.000
Totaal Reserves	€ 31.888.005	€ 555.976	€ 1.253.040	€ 31.190.941

Toelichting mutaties reserves

Specificatie mutaties reserves 2015-2018

Algemene reserves				
Algemene reserve ¹	Doel:	<i>Opvangen van algemene financiële tegenvallers en mogelijk negatieve rekeningssaldi</i>		
	Dotatie:	2015:	€ 2.404.500	Frictievergoeding herindeling
			€ 299.400	Afroming saldo Reserve riolering i.v.m. maximum € 15 mln.
		2016:	€ 2.404.500	Frictievergoeding herindeling
			€ 11.500	Afroming saldo Reserve riolering i.v.m. maximum € 15 mln.
		2017:	€ -	
		2018:	€ -	
	Aanwending:	2015:	€ 4.304.800	Bezuinigingsplan 2014 - jaar 2015
			€ -272.000	Correctie bijdrage 2015 i.v.m. nw begrotingssaldi
			€ 196.800	Saldo bezuinigingsmonitor (VN2014)
		€ 354.000	Saldo nieuw beleid (VN2014)	
		€ 763.800	Saldo actualisatie bestaand beleid vanaf 2015 (VN 2014)	
		2016:	€ -	
		2017:	€ 193.900	Bijdrage hoofdontsluiting Nieuwe Tonge
			€ 91.100	Bijdrage aanpassing rotonde Middelharnis
		€ 20.864	Aanvulling rentevoorziening NIEGG Klinkvis	
	2018:	€ 46.500	Aanvulling rentevoorziening NIEGG Klinkvis	
1) Nog geen rekening is gehouden met eventuele tekorten bij de jaarrekening.				
Algemene reserve grondexploitatie	Doel:	<i>Opvangen van financiële risico's en calamiteiten op het gebied van grondexploitatie</i>		
	Dotatie:	2015:	€ 22.500	Retour voorfinanciering grof vuil
		2016:	€ 22.500	Retour voorfinanciering grof vuil
		2017:	€ -	
		2018:	€ -	
	Aanwending:	2015:	€ 14.300	Rente gronden Hameeteman
			€ 25.000	Planschade-uitkering
		2016:	€ 14.900	Rente gronden Hameeteman
			€ 25.000	Planschade-uitkering
		2017:	€ 15.600	Rente gronden Hameeteman
		€ 25.000	Planschade-uitkering	
2018:		€ 16.300	Rente gronden Hameeteman	
		€ 25.000	Planschade-uitkering	
Algemene reserve bezuinigingen	Doel:	<i>Reserve ter bijdrage in bezuinigingen</i>		
	Dotatie:	Geen		
	Aanwending:	2015:	€ 576.000	Bijdrage aan exploitatie
		2016:	€ 576.000	Bijdrage aan exploitatie
		2017:	€ 64.247	Bijdrage aan exploitatie
2018:		€ -		
Algemene reserve ter dekking frictiekosten herindeling	Doel:	<i>Dekking kosten frictie personeel voortvloeiend uit herindeling</i>		
	Dotatie:	Geen		
	Aanwending:	2015:	€ 833.400	Dekking kosten niet op functie geplaatste medewerkers, begeleiding vm. wethouders, bestaande 62+ regeling, salarissen hoger dan functieschaal
		2016:	€ 835.800	Dekking kosten niet op functie geplaatste medewerkers, begeleiding vm. wethouders, bestaande 62+ regeling, salarissen hoger dan functieschaal
		2017:	€ -	
2018:		€ -		

Toelichting mutaties reserves

Specificatie mutaties reserves 2015-2018

Bestemmingsreserves	
Reserve revitalisering bedrijventerrein Oostplaat	Doel: <i>Dekking kosten revitalisering bedrijventerrein Oostplaat</i>
	Dotatie: Geen
	Aanwending: 2015: € 50.000 Dekking kosten revitalisering bedr.terr. Oostplaat 2016: € - 2017: € - 2018: € -
Reserve bijdrage reconstructie wegen andere overheden	Doel: <i>Dekking bijdrage in kosten aanpassing provinciale wegen</i>
	Dotatie: Geen
	Aanwending: 2015: € - 2016: € - 2017: € 300.000 Bijdrage aan provincie ZH inzake reconstructie N215 2018: € -
Reserve baggeren havens	Doel: <i>Dekken kosten baggeren havens</i>
	Dotatie: Geen
	Aanwending: 2015: € 350.000 Kosten baggeren havens Stellendam/Goedereede 2016: € - 2017: € - 2018: € -
Reserve reiniging	Doel: <i>Egalisatie tarieven en dekking kosten nazorg stortplaats</i>
	Dotatie: 2015: € - 2016: € 57.500 Egalisatie lasten en baten reiniging 2017: € 104.200 Egalisatie lasten en baten reiniging 2018: € 153.500 Egalisatie lasten en baten reiniging
	Aanwending: 2015: € 13.700 Dekking kosten nazorg stortplaats 2016: € 13.800 Dekking kosten nazorg stortplaats 2017: € 13.900 Dekking kosten nazorg stortplaats 2018: € 14.000 Dekking kosten nazorg stortplaats
Reserve sociale uitkeringen	Doel: <i>Egalisatie van kosten voortvloeiend uit gemeentelijke taken op sociaal gebied</i>
	Dotatie: Geen
	Aanwending: 2015: € 100.000 Bijdrage in kosten sociale uitkeringen € 4.758 Bijdrage in kosten langdurigheidstoelag 2016: € 100.000 Bijdrage in kosten sociale uitkeringen 2017: € 100.000 Bijdrage in kosten sociale uitkeringen 2018: € 100.000 Bijdrage in kosten sociale uitkeringen
Reserve verkeers-circulatieplan	Doel: <i>Planmatige inzet voor verbeteren van verkeerstechnische en verkeersveilige situaties</i>
	Dotatie: Geen
	Aanwending: 2015: € 57.000 Verkeerstechnische maatregelen VCP's 2016: € 57.000 Verkeerstechnische maatregelen VCP's 2017: € 57.000 Verkeerstechnische maatregelen VCP's 2018: € 57.000 Verkeerstechnische maatregelen VCP's
Reserve wegen	Doel: <i>Egalisatie lasten wegonderhoud en dekking projecten</i>
	Dotatie: Geen Aanwending: Geen mutaties geraamd

Toelichting mutaties reserves

Specificatie mutaties reserves 2015-2018

Reserve accommodatie-beleid	Doel:	<i>Dekking tijdelijke kosten voortvloeiend uit het op te stellen accommodatiebeleid</i>		
	Dotatie:	Geen		
	Aanwending:	2015:	€ 100.000	Overboeking naar reserve bijdrage kapitaallasten
Reserve bovenwijkse voorzieningen	Doel:	<i>Dekking bovenplanse voorzieningen met een directe relatie met grondexploitatie</i>		
	Dotatie:	2015:	€ 16.260	Bijdrage vanuit grondexploitatie Welgelegen 2015
		2016:	€ -	
		2017:	€ 157.000	Bijdrage ontwikkelaar in ontsluiting na herontwikkeling Hernesseroord
		2018:	€ -	
	Aanwending:	2015:	€ -	
	2016:	€ -		
	2017:	€ 157.000	Dekking kosten ontsluiting na herontwikkeling Hernesseroord	
	2018:	€ -		
Reserve begraafplaatsen	Doel:	<i>Beschikbaar voor renovatie en onderhoud (bestaande) begraafplaatsen</i>		
	Dotatie:	Geen		
	Aanwending:	Geen mutaties geraamd		
Reserve seniorenregeling	Doel:	<i>Beschikbaar voor dekking van (een deel) van de kosten van de seniorenregeling</i>		
	Dotatie:	Geen		
	Aanwending:	Geen mutaties geraamd		
Reserve toeristenbelasting	Doel:	<i>Beschikbaar voor toekomstige investeringen/uitgaven in de toeristische sector</i>		
	Dotatie:	2015:	€ 210.000	Meeropbrengst extra tariefsverhoging toeristenbelasting (vm. Goedereede)
		2016:	€ 210.000	Meeropbrengst extra tariefsverhoging toeristenbelasting (vm. Goedereede)
		2017:	€ 210.000	Meeropbrengst extra tariefsverhoging toeristenbelasting (vm. Goedereede)
		2018:	€ 210.000	Meeropbrengst extra tariefsverhoging toeristenbelasting (vm. Goedereede)
	Aanwending:	2015:	€ 20.000	Extra stimulering kwaliteitsfonds recreatie
			€ 25.000	Ec. Visie - VVV Ouddorp ivm gastheerschap
		2016:	€ 20.000	Extra stimulering kwaliteitsfonds recreatie
	2017:	€ 20.000	Extra stimulering kwaliteitsfonds recreatie	
	2018:	€ 20.000	Extra stimulering kwaliteitsfonds recreatie	
Reserve onderwijs	Doel:	<i>Mutatie verschil werkelijke en geraamde lasten onderhoud</i>		
	Dotatie:	Geen		
	Aanwending:	Geen mutaties geraamd		

Toelichting mutaties reserves

Specificatie mutaties reserves 2015-2018

Geblokkeerde bestemmingsreserves	
Reserve bijdrage kapitaallasten	Doel: <i>Dekking kapitaallasten investeringen met economisch nut</i>
	Dotatie: 2015: € 100.000 Bijdrage van reserve accommodatiebeleid
	Aanwending: 2015: € 426.740 Dekking kapitaallasten investeringen ec.nut
	2016: € 338.740 Dekking kapitaallasten investeringen ec.nut
	2017: € 327.040 Dekking kapitaallasten investeringen ec.nut 2018: € 327.040 Dekking kapitaallasten investeringen ec.nut
Reserve BTW-compensatiefonds	Doel: <i>Dekking BTW uit kapitaallasten investeringen uitgevoerd vóór 1 januari 2003</i>
	Dotatie: Geen
	Aanwending: 2015: € 109.869 Dekking BTW in kapitaallasten investeringen vóór 1 januari 2003
	2016: € -
	2017: € - 2018: € -
Reserve riolering ¹	Doel: <i>Egalisatie lasten en baten rioleringen</i>
	Dotatie: 2015: € 924.000 Voeding t.l.v. product riolering
	2016: € 627.500 Voeding t.l.v. product riolering
	2017: € 335.000 Voeding t.l.v. product riolering
	2018: € 161.400 Voeding t.l.v. product riolering
	Aanwending: 2015: € 624.600 Dekking kapitaallasten riolering
	€ 299.400 Afroming saldo naar Algemene reserve i.v.m. maximum € 15 mln.
	2016: € 616.000 Dekking kapitaallasten riolering
	€ 11.500 Afroming saldo naar Algemene reserve i.v.m. maximum € 15 mln.
2017: € 607.400 Dekking kapitaallasten riolering 2018: € 598.800 Dekking kapitaallasten riolering	
Reserve onderhoud ¹	Doel: <i>Dekking kosten onderhoud gebouwen en accommodaties</i>
	Dotatie: 2015: € 31.076 Storting t.b.v. toekomstig onderhoud
	2016: € 31.076 Storting t.b.v. toekomstig onderhoud
	2017: € 31.076 Storting t.b.v. toekomstig onderhoud
	2018: € 31.076 Storting t.b.v. toekomstig onderhoud
Aanwending: Geen	
Reserve ex-BWS gelden	Doel: <i>Reserve is volledig geormerkt om de kosten voor projecten gebiedsgerichte aanpak te dekken</i>
	Dotatie: Geen
	Aanwending: 2015: € 46.600 Kosten gebiedsgerichte aanpak
	2016: € 47.400 Kosten gebiedsgerichte aanpak
	2017: € 47.900 Kosten gebiedsgerichte aanpak 2018: € 48.400 Kosten gebiedsgerichte aanpak
1) Actualisatie vindt plaats na herziening diverse onderhoudsplannen in de loop van 2015	
Risicoreserves	
ALGEMENE RISICORESERVE	Doel: <i>Opvangen van financiële risico's</i>
	Dotatie: Geen
	Aanwending: Geen aanwending geraamd, afhankelijk van optreden risico's
ALGEMENE RISICORESERVE GROND-EXPLOITATIE	Doel: <i>Opvangen van financiële risico's op het gebied van grondexploitatie</i>
	Dotatie: Geen
	Aanwending: Geen aanwending geraamd, afhankelijk van optreden risico's

Programmabegroting 2015

Overzicht verloop voorzieningen 2015 - 2018

	2015	1-jan-15	stortingen	onttrekk.	31-dec-15
a. Onderhoudsvoorzieningen					
Voorziening riolering	€ 3.612.361	€ 995.800	€ 323.760	€ 4.284.401	
Voorziening onderhoud gebouwen	€ 2.675.746	€ 278.372	€ 7.500	€ 2.946.618	
Voorziening onderhoud sport	€ 579.694	€ 234.300	€ 96.800	€ 717.194	
Voorziening onderhoud milieustraat	€ 44.196	€ 20.000	€ 16.200	€ 47.996	
Voorziening onderhoud openbare ruimte	€ 166.129	€ 60.900	€ 83.663	€ 143.366	
Voorziening toekomstig onderhoud begraafplaatsen	€ 40.000	€ 40.000	€ -	€ 80.000	
Voorziening verlenging licentierechten	€ 55.000	€ 30.000	€ 85.000	€ -	
Totaal	€ 7.173.126	€ 1.659.372	€ 612.923	€ 8.219.575	
b. Overige voorzieningen					
Voorziening wethouderspensioenen	€ 2.337.507	€ 108.000	€ 47.200	€ 2.398.307	
Voorziening wachtgeld wethouders	€ 167.087	€ -	€ 126.795	€ 40.292	
Voorziening ORB materieel	€ 59.200	€ -	€ -	€ 59.200	
Voorziening opgebouwde roosteruren personeel	€ 76.053	€ -	€ -	€ 76.053	
Voorziening frictiekosten personeel herindeling	€ 168.605	€ -	€ 168.605	€ -	
Voorziening woninggebonden subsidies	€ 384.529	€ -	€ 7.684	€ 376.845	
Voorziening schenking kleuterschool OBS OPL	€ 20.098	€ -	€ -	€ 20.098	
Voorziening overig	€ 26.395	€ -	€ -	€ 26.395	
Voorziening individueel loopbaanbudget	€ 229.503	€ -	€ 500	€ 229.003	
Totaal	€ 3.468.977	€ 108.000	€ 350.784	€ 3.226.193	
c. Risicovoorzieningen					
Voorziening dubieuze debiteuren	€ 1.402.770	€ -	€ -	€ 1.402.770	
Voorziening bestemmingsplannen	€ 372.126	€ 110.000	€ -	€ 482.126	
Voorziening rente NIEGG Klinkvis	€ 107.036	€ -	€ 40.800	€ 66.236	
Totaal	€ 1.881.932	€ 110.000	€ 40.800	€ 1.951.132	
d. Verliesvoorzieningen					
Voorziening toekomstige verliezen Suijssenwaarde	€ 642.215	€ -	€ -	€ 642.215	
Voorziening verlies plan Westplaat	€ 3.187.482	€ -	€ -	€ 3.187.482	
Voorziening toekomstig verlies Watertorenpark Dirksland	€ 396.226	€ -	€ -	€ 396.226	
Voorziening toekomstig verlies Bedrijvenpark Oostflakkee	€ 838.750	€ -	€ -	€ 838.750	
Voorziening toekomstig verlies NIEGG Spuikolk Dirksland	€ 38.732	€ -	€ -	€ 38.732	
Voorziening toekomstig verlies NIEGG Welgelegen fase IV	€ 133.671	€ -	€ -	€ 133.671	
Voorziening toekomstig verlies NIEGG Molendijk Nieuwe Tonge	€ 20.811	€ -	€ -	€ 20.811	
Voorziening toekomstig verlies NIEGG Klinkvis Middelharnis	€ 286.766	€ -	€ -	€ 286.766	
Totaal	€ 5.544.653	€ -	€ -	€ 5.544.653	
Totaal voorzieningen	€ 18.068.688	€ 1.877.372	€ 1.004.507	€ 18.941.553	

Programmabegroting 2015

Overzicht verloop voorzieningen 2015 - 2018

	2016	1-jan-16	stortingen	onttrekk.	31-dec-16
a. Onderhoudsvoorzieningen					
Voorziening riolering	€ 4.284.401	€ 995.800	€ 323.760	€ 4.956.441	
Voorziening onderhoud gebouwen	€ 2.946.618	€ 278.372	€ 4.200	€ 3.220.790	
Voorziening onderhoud sport	€ 717.194	€ 234.300	€ 96.800	€ 854.694	
Voorziening onderhoud milieustraat	€ 47.996	€ 20.000	€ 24.500	€ 43.496	
Voorziening onderhoud openbare ruimte	€ 143.366	€ 60.900	€ 43.769	€ 160.497	
Voorziening toekomstig onderhoud begraafplaatsen	€ 80.000	€ 40.000	€ -	€ 120.000	
Voorziening verlenging licentierechten	€ -	€ 28.300	€ -	€ 28.300	
Totaal	€ 8.219.575	€ 1.657.672	€ 493.029	€ 9.384.218	
b. Overige voorzieningen					
Voorziening wethouderspensioenen	€ 2.398.307	€ 108.200	€ 47.200	€ 2.459.307	
Voorziening wachtgeld wethouders	€ 40.292	€ -	€ 6.939	€ 33.353	
Voorziening ORB materieel	€ 59.200	€ -	€ -	€ 59.200	
Voorziening opgebouwde roosteruren personeel	€ 76.053	€ -	€ -	€ 76.053	
Voorziening frictiekosten personeel herindeling	€ -	€ -	€ -	€ -	
Voorziening woninggebonden subsidies	€ 376.845	€ -	€ 324.735	€ 52.110	
Voorziening schenking kleuterschool OBS OPL	€ 20.098	€ -	€ -	€ 20.098	
Voorziening overig	€ 26.395	€ -	€ -	€ 26.395	
Voorziening individueel loopbaanbudget	€ 229.003	€ -	€ -	€ 229.003	
Totaal	€ 3.226.193	€ 108.200	€ 378.874	€ 2.955.519	
c. Risicovoorzieningen					
Voorziening dubieuze debiteuren	€ 1.402.770	€ -	€ -	€ 1.402.770	
Voorziening bestemmingsplannen	€ 482.126	€ 110.000	€ -	€ 592.126	
Voorziening rente NIEGG Klinkvis	€ 66.236	€ -	€ 42.600	€ 23.636	
Totaal	€ 1.951.132	€ 110.000	€ 42.600	€ 2.018.532	
d. Verliesvoorzieningen					
Voorziening toekomstige verliezen Suijssenwaarde	€ 642.215	€ -	€ -	€ 642.215	
Voorziening verlies plan Westplaat	€ 3.187.482	€ -	€ -	€ 3.187.482	
Voorziening toekomstig verlies Watertorenpark Dirksland	€ 396.226	€ -	€ -	€ 396.226	
Voorziening toekomstig verlies Bedrijvenpark Oostflakkee	€ 838.750	€ -	€ -	€ 838.750	
Voorziening toekomstig verlies NIEGG Spuikolk Dirksland	€ 38.732	€ -	€ -	€ 38.732	
Voorziening toekomstig verlies NIEGG Welgelegen fase IV	€ 133.671	€ -	€ -	€ 133.671	
Voorziening toekomstig verlies NIEGG Molendijk Nieuwe Tonge	€ 20.811	€ -	€ -	€ 20.811	
Voorziening toekomstig verlies NIEGG Klinkvis Middelharnis	€ 286.766	€ -	€ -	€ 286.766	
Totaal	€ 5.544.653	€ -	€ -	€ 5.544.653	
Totaal voorzieningen	€ 18.941.553	€ 1.875.872	€ 914.503	€ 19.902.922	

Programmabegroting 2015

Overzicht verloop voorzieningen 2015 - 2018

	2017	1-jan-17	stortingen	onttrekk.	31-dec-17
a. Onderhoudsvoorzieningen					
Voorziening riolering	€ 4.956.441	€ 995.800	€ 323.760	€ 5.628.481	
Voorziening onderhoud gebouwen	€ 3.220.790	€ 278.372	€ 3.200	€ 3.495.962	
Voorziening onderhoud sport	€ 854.694	€ 234.300	€ 96.800	€ 992.194	
Voorziening onderhoud milieustraat	€ 43.496	€ 20.000	€ 61.800	€ 1.696	
Voorziening onderhoud openbare ruimte	€ 160.497	€ 60.900	€ 34.816	€ 186.581	
Voorziening toekomstig onderhoud begraafplaatsen	€ 120.000	€ 40.000	€ -	€ 160.000	
Voorziening verlenging licentierechten	€ 28.300	€ 28.300	€ -	€ 56.600	
Totaal	€ 9.384.218	€ 1.657.672	€ 520.376	€ 10.521.514	
b. Overige voorzieningen					
Voorziening wethouderspensioenen	€ 2.459.307	€ 108.300	€ 47.200	€ 2.520.407	
Voorziening wachtgeld wethouders	€ 33.353	€ -	€ -	€ 33.353	
Voorziening ORB materieel	€ 59.200	€ -	€ -	€ 59.200	
Voorziening opgebouwde roosteruren personeel	€ 76.053	€ -	€ -	€ 76.053	
Voorziening frictiekosten personeel herindeling	€ -	€ -	€ -	€ -	
Voorziening woninggebonden subsidies	€ 52.110	€ -	€ 6.163	€ 45.947	
Voorziening schenking kleuterschool OBS OPL	€ 20.098	€ -	€ -	€ 20.098	
Voorziening overig	€ 26.395	€ -	€ -	€ 26.395	
Voorziening individueel loopbaanbudget	€ 229.003	€ -	€ -	€ 229.003	
Totaal	€ 2.955.519	€ 108.300	€ 53.363	€ 3.010.456	
c. Risicovoorzieningen					
Voorziening dubieuze debiteuren	€ 1.402.770	€ -	€ -	€ 1.402.770	
Voorziening bestemmingsplannen	€ 592.126	€ 110.000	€ -	€ 702.126	
Voorziening rente NIEGG Klinkvis	€ 23.636	€ 20.864	€ 44.500	€ -	
Totaal	€ 2.018.532	€ 130.864	€ 44.500	€ 2.104.896	
d. Verliesvoorzieningen					
Voorziening toekomstige verliezen Suijssenwaarde	€ 642.215	€ -	€ -	€ 642.215	
Voorziening verlies plan Westplaat	€ 3.187.482	€ -	€ -	€ 3.187.482	
Voorziening toekomstig verlies Watertorenpark Dirksland	€ 396.226	€ -	€ -	€ 396.226	
Voorziening toekomstig verlies Bedrijvenpark Oostflakkee	€ 838.750	€ -	€ -	€ 838.750	
Voorziening toekomstig verlies NIEGG Spuikolk Dirksland	€ 38.732	€ -	€ -	€ 38.732	
Voorziening toekomstig verlies NIEGG Welgelegen fase IV	€ 133.671	€ -	€ -	€ 133.671	
Voorziening toekomstig verlies NIEGG Molendijk Nieuwe Tonge	€ 20.811	€ -	€ -	€ 20.811	
Voorziening toekomstig verlies NIEGG Klinkvis Middelharnis	€ 286.766	€ -	€ -	€ 286.766	
Totaal	€ 5.544.653	€ -	€ -	€ 5.544.653	
Totaal voorzieningen	€ 19.902.922	€ 1.896.836	€ 618.239	€ 21.181.519	

Overzicht verloop voorzieningen 2015 - 2018

	2018	1-jan-18	stortingen	onttrekk.	31-dec-18
a. Onderhoudsvoorzieningen					
Voorziening riolering	€ 5.628.481	€ 995.800	€ 323.760	€ 6.300.521	
Voorziening onderhoud gebouwen	€ 3.495.962	€ 278.372	€ 3.200	€ 3.771.134	
Voorziening onderhoud sport	€ 992.194	€ 234.300	€ 96.800	€ 1.129.694	
Voorziening onderhoud milieustraat	€ 1.696	€ 15.000	€ 4.650	€ 12.046	
Voorziening onderhoud openbare ruimte	€ 186.581	€ 60.900	€ 53.648	€ 193.833	
Voorziening toekomstig onderhoud begraafplaatsen	€ 160.000	€ 40.000	€ -	€ 200.000	
Voorziening verlenging licentierechten	€ 56.600	€ 28.300	€ 84.900	€ -	
Totaal	€ 10.521.514	€ 1.652.672	€ 566.958	€ 11.607.228	
b. Overige voorzieningen					
Voorziening wethouderspensioenen	€ 2.520.407	€ 108.400	€ 47.200	€ 2.581.607	
Voorziening wachtgeld wethouders	€ 33.353	€ -	€ -	€ 33.353	
Voorziening ORB materieel	€ 59.200	€ -	€ -	€ 59.200	
Voorziening opgebouwde roosteruren personeel	€ 76.053	€ -	€ -	€ 76.053	
Voorziening frictiekosten personeel herindeling	€ -	€ -	€ -	€ -	
Voorziening woninggebonden subsidies	€ 45.947	€ -	€ 6.163	€ 39.784	
Voorziening schenking kleuterschool OBS OPL	€ 20.098	€ -	€ -	€ 20.098	
Voorziening overig	€ 26.395	€ -	€ -	€ 26.395	
Voorziening individueel loopbaanbudget	€ 229.003	€ -	€ -	€ 229.003	
Totaal	€ 3.010.456	€ 108.400	€ 53.363	€ 3.065.493	
c. Risicovoorzieningen					
Voorziening dubieuze debiteuren	€ 1.402.770	€ -	€ -	€ 1.402.770	
Voorziening bestemmingsplannen	€ 702.126	€ 110.000	€ -	€ 812.126	
Voorziening rente NIEGG Klinkvis	€ -	€ 46.500	€ 46.500	€ -	
Totaal	€ 2.104.896	€ 156.500	€ 46.500	€ 2.214.896	
d. Verliesvoorzieningen					
Voorziening toekomstige verliezen Suijssenwaarde	€ 642.215	€ -	€ -	€ 642.215	
Voorziening verlies plan Westplaat	€ 3.187.482	€ -	€ -	€ 3.187.482	
Voorziening toekomstig verlies Watertorenpark Dirksland	€ 396.226	€ -	€ -	€ 396.226	
Voorziening toekomstig verlies Bedrijvenpark Oostflakkee	€ 838.750	€ -	€ -	€ 838.750	
Voorziening toekomstig verlies NIEGG Spuikolk Dirksland	€ 38.732	€ -	€ -	€ 38.732	
Voorziening toekomstig verlies NIEGG Welgelegen fase IV	€ 133.671	€ -	€ -	€ 133.671	
Voorziening toekomstig verlies NIEGG Molendijk Nieuwe Tonge	€ 20.811	€ -	€ -	€ 20.811	
Voorziening toekomstig verlies NIEGG Klinkvis Middelharnis	€ 286.766	€ -	€ -	€ 286.766	
Totaal	€ 5.544.653	€ -	€ -	€ 5.544.653	
Totaal voorzieningen	€ 21.181.519	€ 1.917.572	€ 666.821	€ 22.432.270	

Toelichting mutaties voorzieningen

Specificatie mutaties voorzieningen 2015-2018

Onderhoudsvoorzieningen				
Voorziening riolering ¹	Doel:	<i>Dekking vervangingsinvesteringen riolering</i>		
	Dotatie:	2015:	€ 995.800	Voeding t.l.v. product riolering
		2016:	€ 995.800	Voeding t.l.v. product riolering
		2017:	€ 995.800	Voeding t.l.v. product riolering
		2018:	€ 995.800	Voeding t.l.v. product riolering
Aanwending:	2015:	€ 323.760	Dekking lasten investeringen riolering	
	2016:	€ 323.760	Dekking lasten investeringen riolering	
	2017:	€ 323.760	Dekking lasten investeringen riolering	
	2018:	€ 323.760	Dekking lasten investeringen riolering	
Voorziening onderhoud gebouwen ¹	Doel:	<i>Dekking op onderhoudsplan gebaseerd onderhoud</i>		
	Dotatie:	2015:	€ 278.372	Storting voorziening o.b.v. onderhoudsplan
		2016:	€ 278.372	Storting voorziening o.b.v. onderhoudsplan
		2017:	€ 278.372	Storting voorziening o.b.v. onderhoudsplan
		2018:	€ 278.372	Storting voorziening o.b.v. onderhoudsplan
Aanwending:	2015:	€ 7.500	Dekking kosten onderhoud o.b.v. onderhoudsplan	
	2016:	€ 4.200	Dekking kosten onderhoud o.b.v. onderhoudsplan	
	2017:	€ 3.200	Dekking kosten onderhoud o.b.v. onderhoudsplan	
	2018:	€ 3.200	Dekking kosten onderhoud o.b.v. onderhoudsplan	
Voorziening onderhoud sport ¹	Doel:	<i>Dekking op onderhoudsplan gebaseerd onderhoud</i>		
	Dotatie:	2015:	€ 234.300	Storting voorziening o.b.v. onderhoudsplan
		2016:	€ 234.300	Storting voorziening o.b.v. onderhoudsplan
		2017:	€ 234.300	Storting voorziening o.b.v. onderhoudsplan
		2018:	€ 234.300	Storting voorziening o.b.v. onderhoudsplan
Aanwending:	2015:	€ 96.800	Dekking kosten onderhoud o.b.v. onderhoudsplan	
	2016:	€ 96.800	Dekking kosten onderhoud o.b.v. onderhoudsplan	
	2017:	€ 96.800	Dekking kosten onderhoud o.b.v. onderhoudsplan	
	2018:	€ 96.800	Dekking kosten onderhoud o.b.v. onderhoudsplan	
Voorziening onderhoud milieustraat	Doel:	<i>Dekking op onderhoudsplan gebaseerd onderhoud</i>		
	Dotatie:	2015:	€ 20.000	Storting voorziening o.b.v. onderhoudsplan
		2016:	€ 20.000	Storting voorziening o.b.v. onderhoudsplan
		2017:	€ 20.000	Storting voorziening o.b.v. onderhoudsplan
		2018:	€ 15.000	Storting voorziening o.b.v. onderhoudsplan
Aanwending:	2015:	€ 16.200	Dekking kosten onderhoud o.b.v. onderhoudsplan	
	2016:	€ 24.500	Dekking kosten onderhoud o.b.v. onderhoudsplan	
	2017:	€ 61.800	Dekking kosten onderhoud o.b.v. onderhoudsplan	
	2018:	€ 4.650	Dekking kosten onderhoud o.b.v. onderhoudsplan	
Voorziening onderhoud openbare ruimte ¹	Doel:	<i>Dekking op onderhoudsplan gebaseerd onderhoud</i>		
	Dotatie:	2015:	€ 60.900	Storting voorziening o.b.v. onderhoudsplan
		2016:	€ 60.900	Storting voorziening o.b.v. onderhoudsplan
		2017:	€ 60.900	Storting voorziening o.b.v. onderhoudsplan
		2018:	€ 60.900	Storting voorziening o.b.v. onderhoudsplan
Aanwending:	2015:	€ 83.663	Dekking kosten onderhoud o.b.v. onderhoudsplan	
	2016:	€ 43.769	Dekking kosten onderhoud o.b.v. onderhoudsplan	
	2017:	€ 34.816	Dekking kosten onderhoud o.b.v. onderhoudsplan	
	2018:	€ 53.648	Dekking kosten onderhoud o.b.v. onderhoudsplan	

Toelichting mutaties voorzieningen

Specificatie mutaties voorzieningen 2015-2018

Voorziening toekomstig onderhoud begraafplaatsen	Doel:	<i>Dekking toekomstig onderhoud begraafplaatsen</i>		
	Dotatie:	2015:	€ 40.000	Voeding voorziening m.b.t. toekomstig onderhoud begraafplaatsen
		2016:	€ 40.000	Voeding voorziening m.b.t. toekomstig onderhoud begraafplaatsen
		2017:	€ 40.000	Voeding voorziening m.b.t. toekomstig onderhoud begraafplaatsen
		2018:	€ 40.000	Voeding voorziening m.b.t. toekomstig onderhoud begraafplaatsen
	Aanwending:	Geen mutaties geraamd.		
Voorziening verlenging licentierechten	Doel:	<i>Dekking verlenging licentierechten MS Office</i>		
	Dotatie:	2015:	€ 30.000	Toevoeging uit expl. ter egalisatie jaarlijkse lasten
		2016:	€ 28.300	Toevoeging uit expl. ter egalisatie jaarlijkse lasten
		2017:	€ 28.300	Toevoeging uit expl. ter egalisatie jaarlijkse lasten
		2018:	€ 28.300	Toevoeging uit expl. ter egalisatie jaarlijkse lasten
	Aanwending:	2015:	€ 85.000	Kosten verlenging licentierechten MS Office
		2016:	€ -	
		2017:	€ -	
		2018:	€ 84.900	Kosten verlenging licentierechten MS Office
1) Actualisatie vindt plaats na herziening diverse onderhoudsplannen in de loop van 2015				
Overige voorzieningen				
Voorziening wethouderspansioenen	Doel:	<i>Toekomstige wethouderspansioenen bekostigen</i>		
	Dotatie:	2015:	€ 108.000	Toev. o.b.v. actualisatie noodzakelijke hoogte vrz.
		2016:	€ 108.200	Toev. o.b.v. actualisatie noodzakelijke hoogte vrz.
		2017:	€ 108.300	Toev. o.b.v. actualisatie noodzakelijke hoogte vrz.
		2018:	€ 108.400	Toev. o.b.v. actualisatie noodzakelijke hoogte vrz.
	Aanwending:	2015:	€ 47.200	Uitkering vm wethouders vm Goedereede en D'land
		2016:	€ 47.200	Uitkering vm wethouders vm Goedereede en D'land
		2017:	€ 47.200	Uitkering vm wethouders vm Goedereede en D'land
		2018:	€ 47.200	Uitkering vm wethouders vm Goedereede en D'land
Voorziening wachtgeld wethouders	Doel:	<i>Dekking verplichtingen t.b.v. voormalige wethouders vm. gemeenten</i>		
	Dotatie:	Geen		
	Aanwending:	2015:	€ 126.795	Kosten wethouders vm. Gemeenten
		2016:	€ 6.939	Kosten wethouders vm. Gemeenten
		2017:	€ -	
		2018:	€ -	
Voorziening ORB materieel	Doel:	<i>Voorziening t.b.v. ORB materieel</i>		
	Dotatie:	Geen		
	Aanwending:	Geen aanvendingen geraamd		
Voorziening opgebouwde roosteruren personeel	Doel:	<i>Voorziening t.b.v. uitbetaling opgebouwde roosteruren personeel</i>		
	Dotatie:	Geen		
	Aanwending:	Geen aanvendingen geraamd		

Toelichting mutaties voorzieningen

Specificatie mutaties voorzieningen 2015-2018

Voorziening frictiekosten personeel herindeling	Doel:	<i>Dekking frictiekosten voortvloeiend uit herindeling</i>		
	Dotatie:	Geen		
	Aanwending:	2015:	€ 26.762	Dekking 62+ regeling
			€ 103.977	Frictiekosten personeel
			€ 37.866	Vrijval saldo t.b.v. exploitatie
2016:		€ -		
	2017:	€ -		
	2018:	€ -		
Voorziening woninggebonden subsidies	Doel:	<i>Jaarlijkse bijdrage koopwoningen en bijdrage herstructurering woonwagencentrum Dwarsweg</i>		
	Dotatie:	Geen		
	Aanwending:	2015:	€ 7.684	Reguliere uitbetaling subsidie
		2016:	€ 5.990	Reguliere uitbetaling subsidie
			€ 318.745	Bijdrage herstructurering wwc Dwarsweg
2017:		€ 6.163	Reguliere uitbetaling subsidie	
	2018:	€ -		
Voorziening schenking kleuterschool OBS OPL	Doel:	<i>Rentebaten van legaat P. van Weel komen ten bate van kleuterschool</i>		
	Dotatie:	Geen		
	Aanwending:	Geen aanvendingen geraamd		
Voorziening overig	Doel:	<i>Dekking kosten van niet substantiële omvang</i>		
	Dotatie:	Geen		
	Aanwending:	Geen aanvendingen geraamd		
Voorziening individueel loopbaanbudget	Doel:	<i>Dekking kosten individueel loopbaanbudget medewerkers</i>		
	Dotatie:	Geen		
	Aanwending:	2015:	€ 500	Bijdrage opleiding medewerker
		2016:	€ -	
		2017:	€ -	
2018:		€ -		
Risicovoorzieningen				
Voorziening dubieuze debiteuren	Doel:	<i>Opvangen van verliezen op debiteuren waarvan de vordering oninbaar is geworden</i>		
	Dotatie:	Geen		
	Aanwending:	Geen aanvendingen geraamd		
Voorziening bestemmingsplannen	Doel:	<i>Het bekostigen van het meerjaren lopende project vernieuwing bestemmingsplannen</i>		
	Dotatie:	2015:	€ 110.000	Structurele storting ter dekking kosten herziening bestemmingsplannen
		2016:	€ 110.000	Structurele storting ter dekking kosten herziening bestemmingsplannen
		2017:	€ 110.000	Structurele storting ter dekking kosten herziening bestemmingsplannen
		2018:	€ 110.000	Structurele storting ter dekking kosten herziening bestemmingsplannen
Aanwending:	Geen aanvendingen geraamd			

Toelichting mutaties voorzieningen

Specificatie mutaties voorzieningen 2015-2018

Voorziening rente NIEGG Klinkvis Middelharnis	Doel:	<i>Voorziening ter dekking van de rentekosten NIEGG Klinkvis Middelharnis</i>		
	Dotatie:	Geen		
	Aanwending:	2015:	€ 40.800	Dekking rente NIEGG Klinkvis
		2016:	€ 42.600	Dekking rente NIEGG Klinkvis
		2017:	€ 44.500	Dekking rente NIEGG Klinkvis
		2018:	€ 46.500	Dekking rente NIEGG Klinkvis
Verliesvoorzieningen				
Voorziening toekomstige verliezen Suijssenwaarde	Doel:	<i>Afdekken van risico deelnemen in plan Suijssenwaarde</i>		
	Dotatie:	Geen		
	Aanwending:	Geen aanvendingen geraamd		
Voorziening toekomstig verlies plan Westplaat	Doel:	<i>Afdekken berekend verlies plan Westplaat</i>		
	Dotatie:	Geen		
	Aanwending:	Geen aanvendingen geraamd		
Voorziening toekomstig verlies Watertorenpark Dirksland	Doel:	<i>Afdekken berekend verlies plan Watertorenpark</i>		
	Dotatie:	Geen		
	Aanwending:	Geen aanvendingen geraamd		
Voorziening toekomstig verlies Bedrijvenpark Oostflakkee	Doel:	<i>Afdekken berekend verlies Bedrijvenpark Oostflakkee</i>		
	Dotatie:	Geen		
	Aanwending:	Geen aanvendingen geraamd		
Voorziening toekomstig verlies NIEGG Spuikolk Dirksland	Doel:	<i>Afdekken toekomstig verlies NIEGG Spuikolk Dirksland</i>		
	Dotatie:	Geen		
	Aanwending:	Geen aanvendingen geraamd		
Voorziening toekomstig verlies NIEGG Welgelegen fase IV	Doel:	<i>Afdekken toekomstig verlies NIEGG Welgelegen fase IV</i>		
	Dotatie:	Geen		
	Aanwending:	Geen aanvendingen geraamd		
Voorziening toekomstig verlies NIEGG Molendijk Nieuwe Tonge	Doel:	<i>Afdekken toekomstig verlies NIEGG Molendijk Nieuwe Tonge</i>		
	Dotatie:	Geen		
	Aanwending:	Geen aanvendingen geraamd		
Voorziening toekomstig verlies NIEGG Klinkvis Middelharnis	Doel:	<i>Afdekken toekomstig verlies NIEGG Klinkvis Middelharnis</i>		
	Dotatie:	Geen		
	Aanwending:	Geen aanvendingen geraamd		

Vaststelling programmabegroting

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Goeree-Overflakkee in de openbare vergadering van 13 november 2014

, voorzitter.

, griffier.

Gedeputeerde staten van de provincie Zuid-Holland;

gezien de vorenstaande programmabegroting van de gemeente Goeree-Overflakkee, voor de dienst 2015;

gezien artikel 203 van de gemeentewet;

besluiten:

de voornoemde begroting goed te keuren.

Goedkeuringsstempel:

BIJLAGEN

Bijlage 1: Kerngegevens

	2014	2015	2016	2017	2018
Aantal inwoners	48.252	48.460	48.710	48.910	49.110
Aantal inwoners < 20 jaar	11.334	11.234	11.134	11.034	10.934
Aantal inwoners > 64	9.384	9.704	10.024	10.344	10.664
Ouderen 75-85	2.891	2.951	3.011	3.071	3.131
Bijstandsontvangers					
IOAW	17	17	17	17	17
IOAZ	2	2	2	2	2
WWB	324	349	363	380	393
Diversen					
Totaal aantal WSWers	318	318	318	318	318
Militairen	28	28	28	28	28
WAO/WIA	1.180	1.180	1.180	1.180	1.180
WAZ	60	60	60	60	60
WAJONG	670	670	670	670	670
Aantal minderheden	450	460	470	480	490
Aantal leerlingen VO	2.903	2.872	2.781	2.784	2.734
Oppervlakte land in hectaren	26.237	26.237	26.237	26.237	26.237
Oppervlakte binnenwater in hectaren	11.702	11.702	11.702	11.702	11.702
Oppervlakte buitenwater in hectaren (met	4.296	4.296	4.296	4.296	4.296

Bijlage 1: Kerngegevens

	2014	2015	2016	2017	2018
Oppervlakte bebouwing in ha.	370	406	413	420	427
Oppervlakte bebouwing binnen woonkernen	250	250	250	250	250
Oppervlakte bebouwing buitengebied in ha.	120	120	120	120	120
Woonruimten	2014	2015	2016	2017	2018
Woningen / verblijfsobject met woonfunctie	24.966	21.424	21.565	21.685	21.805
Recreatiewoningen / verblijfsobject	0	4.068	4.228	4.278	4.278
Oeverlengte in hectometers	8.505	8.505	8.505	8.505	8.505
Aantal bedrijfsvestigingen	3.431	4.423	4.523	4.623	4.723

(vanaf 2015 definitiewijziging)

Bijlage 2: Algemene uitkering

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven

Maatstaf	2014	2015	2016	2017	2018
1c Waarde niet-woningen eigenaren	-1.069.068	-1.091.754	-1.060.170	-1.063.328	-1.066.486
1f Waarde niet-woningen gebruikers (onder aftrek	-811.943	-827.873	-802.400	-804.947	-807.494
1a Waarde woningen eigenaren	-4.067.448	-4.263.060	-4.273.048	-4.277.588	-4.282.128
Subtotaal	-5.948.459	-6.182.687	-6.135.618	-6.145.863	-6.156.108

Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is

Maatstaf	2014	2015	2016	2017	2018
1e OZB waarde niet-woningen	232.268	265.210	265.210	265.210	265.210
10a WWB schaalnadeel	55.802	57.494	58.779	60.237	61.374
10b WWB schaalvoordeel	596.981	632.749	656.299	684.314	706.372
8 Bijstandsontvangers	544.375	623.683	655.837	693.231	720.790
3a Eén-ouder-huishoudens	131.619	136.431	139.427	142.422	145.417
3b Huishoudens	n.v.t.	1.884.567	1.892.020	1.894.499	1.902.100
2 Inwoners	6.424.271	6.880.351	7.108.250	7.116.405	7.144.032
4 Inwoners: jongeren < 20 jaar	2.552.757	2.195.124	2.175.584	2.156.044	2.136.504
5 Inwoners: ouderen > 64 jaar	784.033	793.011	813.147	823.589	849.068
5a Inwoners: ouderen > 74 en < 85 jaar	79.878	79.647	80.635	80.614	82.189
7 Lage inkomens	473.823	471.694	473.109	474.526	475.945
7a Lage inkomens (drempel)	1.087.147	965.132	957.084	950.515	949.426
12 Minderheden	137.277	139.362	142.391	145.421	148.450
11 Uitkeringsontvangers	282.667	258.621	259.078	258.146	259.596
13 Klantenpotentieel lokaal	2.268.431	1.751.152	1.756.062	1.761.368	1.767.110
14 Klantenpotentieel regionaal	92.940	88.812	89.119	93.032	93.399
15e Leerlingen VO	1.104.092	832.880	824.288	825.178	810.358
15d Leerlingen (V)SO	138.904	103.560	102.305	99.679	97.966
38 Bedrijfsvestigingen	392.987	336.281	343.884	351.487	359.090
29 Historische woningen in bewoonde oorden 1930	113.095	113.095	113.095	113.095	113.095
27a Oppervlak historische kernen basisbedrag	23.467	22.025	22.025	22.025	22.025
31a ISV (a) stadsvernieuwing	16.311	20.247	20.247	20.247	20.247
31b ISV (b) herstructurering	3.158	3.829	3.829	3.829	3.829
36 Meerkernigheid	191.841	162.226	162.226	162.226	162.226
37 Meerkernigheid * bodemfactor buitengebied	307.166	305.562	305.562	305.562	305.562
36a Kernen met 500 of meer adressen	338.169	328.100	328.100	328.100	328.100
34 Oeverlengte * bodemfactor gemeente	62.635	102.494	102.494	102.494	102.494
dichtheidsfactor	45.821	75.315	75.703	76.014	76.325
32 Omgevingsadressendichtheid	941.530	1.176.255	1.189.682	1.196.438	1.201.968
23 Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	203.484	187.919	187.919	187.919	187.919
22 Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	872.206	808.532	808.532	808.532	808.532
21 Oppervlakte bebouwing	176.964	235.845	239.912	243.978	248.044
19 Oppervlakte binnenwater	490.548	456.846	457.782	460.123	465.155
20 Oppervlakte buitenwater	99.238	99.710	99.710	99.710	99.710
16 Oppervlakte land	861.361	1.005.927	1.005.927	1.005.927	1.005.927
18 Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	849.368	705.600	707.761	713.166	724.787
24 Woonruimten	4.456.181	1.413.531	1.430.222	1.439.648	1.446.302
25 Woonruimten * bodemfactor woonkernen	727.971	1.374.465	1.390.694	1.399.860	1.406.330
39 Vast bedrag	270.483	280.128	280.128	280.128	280.128
Subtotaal	28.431.249	27.373.412	27.724.058	27.844.938	27.983.101

Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)

Jaren	2014	2015	2016	2017	2018
Uitkeringsfactor	1,479	1,426	1,436	1,437	1,43
Subtotaal (B x C (=uf))	42.049.817	39.034.486	39.811.747	40.013.176	40.015.834

Bijlage 2: Algemene uitkering

Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	2014	2015	2016	2017	2018
45 Herindeling	2.416.211	2.416.211	2.416.211	-	-
61 Suppletiereregeling OZB	-84.128	-70.107	-56.085	-42.064	-28.043
56 Suppletie-regeling groot onderhoud verdeelstelsel	n.v.t.	335.794	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Subtotaal	2.332.083	2.681.898	2.360.126	-42.064	-28.043

Onderdeel E - Integratie- en decentralisatieuitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	2014	2015	2016	2017	2018
62 Wet maatschappelijke ondersteuning (IU)	5.142.140	3.773.394	3.287.691	3.277.716	3.277.716
64 Knelpunten verdeelproblematiek (SU)	240.039	245.561	251.208	256.985	262.897
71 Impuls Brede scholen combinatiefuncties (DU)	174.000	174.000	174.000	174.000	174.000
113 Peuterspeelzaalwerk (DU)	141.944	141.944	141.944	141.944	141.944
119 Centra voor jeugd en gezin (DU)	972.462	972.462	972.462	972.462	972.462
149 Invoeringskosten decentralisatie jeugdzorg (DU)	107.139	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
170 Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (DU)	123.115	123.115	123.115	123.115	141.064
180 Mantelzorg (DU)	18.278	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
181 Oversampling WoON (DU)	8.994	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
184 Koopkrachttegemoetkoming (DU)	107.825	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
185 Huishoudelijke hulp toelage (DU)	n.v.t.	229.955	229.955	n.v.t.	n.v.t.
Besteding Huishoudelijke hulp toelage	n.v.t.	-229.955	-229.955	n.v.t.	n.v.t.
Subtotaal	7.035.936	5.430.476	4.950.420	4.946.222	4.970.083

Onderdeel F - Deelfonds sociaal domein

Maatstaf	2014	2015	2016	2017	2018
172 decentralisatie AWBZ naar WMO (IU)	n.v.t.	6.166.759	6.488.213	6.307.958	6.290.458
173 decentralisatie jeugdzorg (IU)	n.v.t.	9.434.038	9.248.151	8.975.021	8.974.182
174 decentralisatie Participatiewet (IU)	n.v.t.	6.328.763	5.949.634	5.589.485	5.299.686
Correctie o.b.v. begroting GRIP	n.v.t.	-60	-72.698	-155.264	-242.926
Subtotaal	-	21.929.500	21.613.300	20.717.200	20.321.400

Totaal (voor afronding)	45.469.377	62.893.673	62.599.975	59.488.671	59.123.166
Afronding	-	-273	-275	129	534
Totaal (na afronding)	45.469.377	62.893.400	62.599.700	59.488.800	59.123.700

Bijlage 3: Begrippenlijst

Deze begrippenlijst geeft voor een aantal (nieuwe) begrippen, mede in relatie tot de nieuwe begrotingsopzet en het duale systeem, een omschrijving.

Bank Nederlandse gemeenten:	De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), opgericht in 1914 en gevestigd in Den Haag, is de bank van de overheid en voor het maatschappelijk belang. De BNG voorziet in zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening en biedt zo toegevoegde waarde aan haar aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector.
Balans:	Onderdeel van de <i>jaarrekening</i> . De balans geeft een overzicht van de bezittingen, vreemd en eigen vermogen (activa en passiva) van de gemeente.
Baten en lasten (stelsel van):	Een begrotingssysteem van baten en lasten houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven worden toegerekend aan het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben.
Begroting:	Een begroting geeft aan welke beleidsvoornemens de gemeente heeft, hoeveel middelen daarmee zijn gemoeid en uit welke bronnen die middelen afkomstig zijn. Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten onderscheidt een <i>beleidsbegroting</i> en de <i>financiële begroting</i> .
Beleidsbegroting:	De beleidsbegroting gaat volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten met name in op de (doelstellingen van de) <i>programma's</i> en via de zogenoemde <i>paragrafen</i> op belangrijke onderdelen van het beheer. De beleidsbegroting bestaat uit: 1. het <i>programma</i> 2. de <i>paragrafen</i>
Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten	Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is een bij Koninklijk Besluit uitgevaardigd besluit voor de inrichting van <i>begroting</i> en de <i>jaarrekening</i> en het <i>jaarverslag</i> van de gemeente. Dit besluit is met ingang van het begrotingsjaar 2004 van kracht geworden.

Bijlage 3: Begrippenlijst

Bestuurlijk belang:	Een bestuurlijk belang heeft een gemeente wanneer ze een zetel heeft in het bestuur van een derde rechtspersoon of als ze stemrecht heeft.
BTW-compensatiefonds:	Per 1 januari 2003 is het BTW-compensatiefonds ingevoerd. Uit dit fonds kunnen gemeenten de BTW terugvragen die ze hebben betaald over uitbesteed werk.
Categoriale indeling:	Een categoriale indeling is een indeling van <i>baten en lasten</i> naar soorten zoals salarissen, rente en belastingen. Het Besluit <i>comptabiliteitsvoorschriften</i> 1995 stelde het verplicht dat de <i>begroting</i> en <i>jaarrekening</i> een categoriale indeling kenden. Het Besluit <i>begroting en verantwoording provincies en gemeenten</i> stelt verplicht dat gemeenten de <i>begroting</i> converteren naar categorieën in een apart document. Dit document wordt naar de toezichthouder en het CBS gezonden. De voorgeschreven categorieën zijn niet meer bij de <i>comptabiliteitsvoorschriften</i> bepaald, maar bij ministeriële regeling.
Collegeprogramma:	Het college geeft in een collegeprogramma de inhoudelijke invulling van belangrijke onderwerpen die in de zittingsperiode tot uitvoering moeten komen. Het gaat als regel om onderwerpen die naar het oordeel van het college politiek relevant zijn. In een <i>dualistisch</i> stelsel ligt het in de lijn dat de wethouders het collegeprogramma ondertekenen en dat de fractieleiders van de coalitiepartijen niet (mede) ondertekenen.
Dualisme:	Een dualistisch stelsel kenmerkt zich doordat de posities en bevoegdheden ontvlecht zijn. De raad richt zich primair op de kaderstellende en controlerende functie, het college op de uitvoerende functie. De wethouders zijn geen lid van de raad.

Bijlage 3: Begrippenlijst

EMU-saldo:	Het EMU-saldo heeft betrekking op het vorderingensaldo van de sector overheid op transactiebasis. Het vorderingensaldo geeft de mutatie in het saldo van de financiële activa en passiva van de collectieve sector weer. Omdat het EMU-saldo betrekking heeft op de totale collectieve sector, is niet alleen het vorderingensaldo van het Rijk van belang, maar ook de vorderingensaldi van de sociale fondsen en de lokale overheid.
Financieel belang:	Een financieel belang heeft een gemeente indien de middelen die deze ter beschikking stelt verloren gaan in geval van faillissement van de <i>verbonden partij</i> (een derde rechtspersoon) en / of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.
Financiële begroting:	De financiële begroting gaat volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten met name in op de budgettaire aspecten en op de financiële gevolgen van de <i>beleidsbegroting</i> . De financiële begroting bestaat uit: <ol style="list-style-type: none"> 1. het <i>overzicht van de baten en de lasten</i> en toelichting 2. de uiteenzetting van de <i>financiële positie</i> en toelichting.
Financiële positie:	Onderdeel van de <i>financiële begroting</i> , tevens de tegenhanger van de <i>balans</i> . De financiële positie van een gemeente geeft de grootte en samenstelling van het vermogen weer in relatie tot de <i>baten en lasten</i> .
Functie (Functionele indeling):	Een functie is een eenheid waarin de <i>begroting</i> en <i>jaarstukken</i> worden onderverdeeld volgens het Besluit <i>comptabiliteitsvoorschriften</i> 1995. Dit besluit definieert een 80-tal functies. Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten laat de indeling van de begroting aan de gemeente vrij, maar stelt verplicht dat gemeenten de begroting converteren naar functies in een apart document. Dit document wordt naar de toezichthouder en het CBS gezonden. De voorgeschreven functies zijn niet meer bij de comptabiliteitsvoorschriften bepaald, maar bij ministeriële regeling.

Bijlage 3: Begrippenlijst

Gemeentefonds:	Fonds waaruit jaarlijks (algemene) uitkeringen worden gedaan aan de gemeenten, ter dekking van een deel van hun uitgaven. De jaarlijkse groei van het fonds op basis van de ontwikkeling van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven, wordt het accres genoemd.
Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)	Een Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) is een strategisch beleidsdocument dat aangeeft hoe een gemeente invulling wil geven aan de wettelijke zorgplicht inzake een doelmatige inzameling en transport van afvalwater en bevat de hoofdlijnen van aanpak voor het bereiken van een gewenste situatie.
Grondexploitatiewet (GREX):	<p>Het kabinet heeft op 25 augustus 2005 ingestemd met toezending van het wetsvoorstel Grondexploitatiewet aan de Tweede Kamer. Het wetsvoorstel betreft een wijziging van het wetsvoorstel Wet ruimtelijke ordening. Doelstelling van de wet is een goede regeling voor kostenverhaal en enkele locatie-eisen bij particuliere projectontwikkeling. Daarnaast wil de regering ook meer transparantie, zeggenschap voor de consument en concurrentie. In het nieuwe wetsvoorstel is gekozen voor handhaving van het gemengde stelsel voor grondexploitatie, dus zowel een privaatrechtelijk als een publiekrechtelijk spoor.</p> <p>Het wetsvoorstel is op 7 juli 2006 aanvaard door de Tweede Kamer. De Eerste Kamer heeft het wetsvoorstel op 22 mei 2007 aangenomen. De wet maakt deel uit van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening en zal tegelijkertijd daarmee in werking treden.</p>
Jaarrekening:	<p>De jaarrekening is de tegenhanger van de <i>financiële begroting</i>; de jaarrekening gaat in op de realisaties van het afgelopen begrotingsjaar. De jaarrekening is een onderdeel van de <i>jaarstukken</i> en bestaat uit:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. de <i>programmarekening</i> en toelichting 2. de <i>balans</i> en toelichting.
Jaarstukken:	De jaarstukken zijn onderverdeeld in het <i>jaarverslag</i> en de <i>jaarrekening</i> en is de tegenhanger van de <i>begroting</i> .

Bijlage 3: Begrippenlijst

Jaarverslag:	Het jaarverslag is de tegenhanger van de <i>beleidsbegroting</i> en gaat met name in op de uitkomsten van de <i>programma's</i> over het afgelopen begrotingsjaar. Het jaarverslag is een onderdeel van de <i>jaarstukken</i> en bestaat uit: 1. de <i>programmaverantwoording</i> 2. de <i>paragrafen</i>
Kasgeldlimiet:	Het risico op kortlopende financiering wordt beperkt met een zogenoemde kasgeldlimiet op basis van de wet Financiering decentrale overheden (Fido). Dit houdt in dat de totale omvang van de vlottende schuld maximaal 8,5% van de lastenkant van de gemeentebegroting mag zijn.
Overzicht van baten en lasten:	Onderdeel van de <i>financiële begroting</i> dat een overzicht geeft van alle baten en lasten die in de <i>programma's</i> zijn opgenomen.
Paragrafen:	Een paragraaf geeft volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten een dwarsdoorsnede van de <i>begroting</i> op financiële aspecten. Het gaat dan om de beleidslijnen van beheersmatige aspecten die belangrijk zijn, financieel, politiek of anderszins. De paragrafen zijn onderdeel van zowel de <i>beleidsbegroting</i> als het <i>jaarverslag</i> .
Product:	Een product van een <i>productenraming</i> of <i>productenrealisatie</i> kan omschreven worden als het resultaat van samenhangend handelen, meetbaar gemaakt in de tijd, geld en kwaliteit. Een product wordt ruim geïnterpreteerd. Het kan zijn: een voorziening, een dienst, een goed of een activiteit. Een kern is dat er taakstellende afspraken aan verbonden kunnen worden. Een product omvat zoveel mogelijke kwantitatieve normen voor zowel financiële als niet-financiële prestatie-indicatoren.
Productenraming:	De productenraming wordt volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten opgebouwd vanuit de <i>programmabegroting</i> en geeft alle gemeentelijke activiteiten weer in termen van <i>producten</i> . De productenraming is het begrotingsdocument van het college en heeft met name een beheersfunctie voor de uitvoering van de <i>begroting</i> .

Bijlage 3: Begrippenlijst

Productenrealisatie:	Een productenrealisatie is de tegenhanger van de <i>productenraming</i> en wordt na afloop van het begrotingsjaar opgesteld.
Programma:	Een samenhangende verzameling van <i>producten</i> , activiteiten en geldmiddelen gericht op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke effecten, waaraan idealiter indicatoren gekoppeld kunnen worden.
Programmabegroting:	Een programmabegroting is een typering voor de nieuwe (beoogde) <i>begroting</i> doordat de <i>programma's</i> in de begroting centraal staan. In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten wordt het woord programmabegroting niet gebruikt. Het kenmerk van de begroting volgens het concept van de nieuwe comptabiliteitsvoorschriften is dat de begroting is onderverdeeld in programma's, daarom wordt er naar de begroting volgens de nieuwe voorschriften ook wel verwezen als programmabegroting. Een programmabegroting bestaat idealiter uit 10–15 programma's. De gemeente is vrij in de keuze van de programma's en in het aantal.
Programmaplan:	Een programmaplan behandelt per <i>programma</i> expliciet de maatschappelijke effecten en de wijze waarop er naar gestreefd zal worden die effecten te verwezenlijken. Dit wordt gedaan aan de hand van de volgende drie vragen: Wat willen we bereiken? Wat gaan we ervoor doen? Wat mag het kosten?
Programmarekening:	Onderdeel van de <i>jaarrekening</i> . De programmarekening geeft een overzicht van de gerealiseerde <i>baten en lasten</i> van het begrotingsjaar.
Publiek Private Samenwerking:	PPS is een samenwerkingsvorm tussen een overheid en een of meer private ondernemingen. In tegenstelling tot de openbare aanbesteding, waarbij de aanbestedende overheid de uitvoering gedetailleerd vastlegt in een bestek en/of Programma van Eisen, bemoeit de overheid zich bij PPS-constructies niet met de inhoud en stuurt volledig op het gewenste einddoel. Op deze wijze hebben de marktpartijen

Bijlage 3: Begrippenlijst

	<p>alle vrijheid om naar eigen inzicht de uitvoering vorm te geven.</p>
Raadsprogramma:	<p>De raad geeft in een raadsprogramma een agendering van de onderwerpen die in de raadsperiode aan de orde moeten komen. Het gaat als regel met name om de onderwerpen die in de visie van de raad politiek relevant zijn. Het raadsprogramma is de basis voor de planning en control van de raad. In een dualistisch stelsel kunnen alle raadsfracties een raadsprogramma ondertekenen.</p>
Renterisiconorm	<p>Bij de inwerkingtreding van de Wet Fido is het begrip renterisiconorm ingevoerd. Uitgangspunt hierbij is om zoveel mogelijk spreiding in de looptijden van leningen aan te brengen. De wettelijk vastgestelde renterisiconorm van 20% houdt in dat in enig jaar de aflossing van de lange schuld niet hoger mag zijn dan 20% van de gehele vaste schuld.</p>
Programmaverantwoording:	<p>Onderdeel van het <i>jaarverslag</i>. In de programmaverantwoording wordt per <i>programma</i> expliciet ingegaan op de beoogde maatschappelijke effecten en de wijze waarop getracht is deze effecten te verwezenlijken. De vragen: Wat wilden we bereiken? Wat hebben we ervoor gedaan? En wat heeft het gekost? Zijn de centrale vragen die in dit deel beantwoord worden.</p>
Raadsprogramma:	<p>De raad geeft in een raadsprogramma een agendering van de onderwerpen die in de raadsperiode aan de orde moeten komen. Het gaat als regel met name om de onderwerpen die in de visie van de raad politiek relevant zijn. Het raadsprogramma is de basis voor de planning en control van de raad. In een <i>dualistisch</i> stelsel kunnen alle raadsfracties een raadsprogramma ondertekenen.</p>
Verbonden partij:	<p>Een verbonden partij is een derde rechtspersoon waarbij de gemeente een <i>bestuurlijk en financieel belang</i> heeft.</p>

Bijlage 3: Begrippenlijst

Vereniging Nederlandse Gemeenten:	Samen met alle gemeenten staat de VNG voor kracht en kwaliteit van het lokaal bestuur. Taken van de VNG zijn o.a.: <ul style="list-style-type: none"> - Belangenbehartiging van alle gemeenten bij andere overheden. - Dienstverlening: advisering aan alle leden over actuele ontwikkelingen en advisering aan individuele leden.
Vernieuwingsimpuls:	De vernieuwingsimpuls biedt ondersteuning aan gemeenten die zich goed willen voorbereiden op de invoering van het <i>dualistische</i> bestuursmodel, dat bij de raadsverkiezingen in 2002 zijn intrede heeft gedaan.
Weerstandscapaciteit:	De weerstandscapaciteit is het geheel van geldmiddelen (zoals de algemene reserve) waaruit tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden, zonder dat de begroting en het beleid (direct) aangepast behoeven te worden.
Incidentele weerstandscapaciteit:	Het vermogen om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat dit invloed heeft op de hoogte van de voorzieningenniveaus van de <i>programma's</i> .
Structurele weerstandscapaciteit:	Hiermee worden de middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de <i>programma's</i> .
Weerstandsvermogen:	Het weerstandsvermogen is de <i>weerstandscapaciteit</i> in relatie tot de risico's.
Wet Fido:	Deze wet bevat instrumenten die de risico's beperken die gemeenten lopen bij lenen en beleggen. Dat vermindert de kans op ten eerste grote schommelingen in de rente die de gemeente betaalt over geleend geld en ten tweede het verlies aan ingelegd geld.

Gemeente Goeree-Overflakkee
Koningin Julianaweg 45
3241 XB Middelharnis
Postbus 1
3240 AA Middelharnis
T. 14 0187
info@goeree-overflakkee.nl
www.goeree-overflakkee.nl